ศึกษาวิเคราะห์พุทธจริยศาสตร์กับปัญหาการพนันหวยออนไลน์

THE ANALYTICAL STUDY OF THE BUDDHIST ETHICS AND THE PROBLEMS OF THE ONLINE LOTTERY GAMBLING.

พระสมุห์ณัฐชัย ฐานากโร (จันทร์ทา)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาปรัชญา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๕

ศึกษาวิเคราะห์พุทธจริยศาสตร์กับปัญหาการพนันหวยออนไลน์

พระสมุห์ณัฐชัย ฐานากโร (จันทร์ทา)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาปรัชญา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๕
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

THE ANALYTICAL STUDY OF THE BUDDHIST ETHICS AND THE PROBLEMS OF THE ONLINE LOTTERY GAMBLING.

PHRASAMUNATTACHAI THANAKARO (CHANTA)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of

The Requirement For The Degree of

Master of Arts

(Philosophy)

Graduate School

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Bangkok, Thailand

C.E.2012

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้ นับวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาวิเคราะห์พุทธจริยศาสตร์กับปัญหาการพนันหวยออนไลน์" เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา

.....

(พระสุธีธรรมานุวัตร (เทียบ สิริญาโณ/มาลัย), ผศ.,ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์.....ประธานกรรมการ

(พระมหามฆวินทร์ ปุริสุตฺตโม, ผศ.,ดร.)

.....กรรมการ

(พระมหากฤษณะ ตรุโณ, ผศ.,ดร.)

.....กรรมการ

(ดร.วีรชาติ นิ่มอนงค์)

.....กรรมการ

(ดร.พุฒวิทย์ บุนนาค)

.....กรรมการ

(ดร.ณัทธีร์ ศรีดี)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ พระมหากฤษณะ ตรุโณ ผศ.,ดร. ประธานกรรมการ

ดร.วีรชาติ นิ่มอนงค์ กรรมการ

ดร.พุฒวิทย์ บุนนาค กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย พระสมุห์ณัฐชัย ฐานากโร

(พระสมุห์ณัฐชัย ฐานากโร)

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาวิเคราะห์พุทธจริยศาสตร์กับปัญหาการพนันหวยออนไลน์
ผู้วิจัย : พระสมุห์ณัฐชัย ฐานากโร (จันทร์ทา)
ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (ปรัชญา)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
: พระมหากฤษณะ ตรุโณ, ผศ.,ดร. ป.ธ.๓, พธ.บ., (ปรัชญา) Ph.D.
: ดร.วีรชาติ นิ่มอนงค์ ป.ธ.๖, พธ.บ.(เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง), ศษ.บ., M.Phil., M.A., Ph.D.
: ดร.พุฒวิทย์ บุนนาค, Ph.D.
วันที่สำเร็จการศึกษา : ๗ มีนาคม ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

จากการวิจัยศึกษาพุทธจริยศาสตร์กับปัญหาการพนันหวยออนไลน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติการพนันและหวยออนไลน์ เพื่อศึกษาพุทธจริยศาสตร์กับอบายมุขและเพื่อวิเคราะห์พุทธจริยศาสตร์กับปัญหาการพนันหวยออนไลน์

จากการวิจัยพบว่าการพนันในสังคมไทยมีมาอย่างช้านานตั้งแต่สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชได้พาชาวจีนเข้ามาในสยามและชาวจีนก็ได้นำการพนันเข้ามาด้วย เช่นการพนันถั่วเกิดขึ้นเมื่อราว พ.ศ. ๑๔๕๐ โปเกิดขึ้นเมื่อราว พ.ศ. ๒๑๐๐ และหวยเกิดขึ้นเมื่อราว พ.ศ. ๒๓๙๐ ชื่อว่าหวย ก.ข. ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระองค์ทรงลดบ่อนเบี้ยเมื่อวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๐ และห้ามผู้ใดเล่นเป็นเด็ดขาด จนมาถึง พ.ศ. ๒๔๗๘ ได้มีกฎหมายว่าด้วยเรื่องการพนันโดยแยกการพนันออกเป็น ๒ บัญชี เช่น บัญชี ก. และ ข. ในบัญชี ก. นั้นห้ามเล่นโดยเด็ดขาด ส่วนบัญชี ข. จะต้องขออนุญาตจึงจะสามารถเปิดเล่นได้ เช่น หวยลอตเตอรี่ที่รัฐบาลเป็นผู้จำหน่าย ในกรณีหวยออนไลน์ก็เช่นเดียวกัน ถ้ารัฐเป็นผู้จำหน่ายก็สามารถเล่นได้โดยเสรีเพราะจัดเข้าในบัญชี ข.

ส่วนในพุทธจริยศาสตร์ จากการศึกษาพบว่า การเล่นการพนันซึ่งเป็นอบายมุข มีโทษ ๖ ประการว่า ผู้ชนะย่อมก่อเวร ๑ ผู้แพ้ย่อมเสียดายทรัพย์ที่เสีย ๑ ความเสื่อมทรัพย์ทันตาเห็น ๑ ถ่อยคำของผู้เล่นการพนันซึ่งไปพูดที่ประชุมฟังไม่ขึ้น ๑ ถูกมิตราอำมาตย์ดูหมิ่น ๑ ไม่มีใครประสงค์จะแต่งงานด้วย ๑ เพราะเห็นว่าชายนักเลงการพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท พุทธจริยศาสตร์มีคำสอนให้มนุษย์ละเว้นความชั่ว กระทำความดี ทำจิตใจให้ปริสุทธ์ปราศจากความโลภ ความโกรธ ความหลง ในทางพุทธจริยศาสตร์แล้วการตัดสินการกระทำถือเอาเจตนาเป็นหลัก การกระทำใดเป็นไปในทางเบียดเบียนหรือก่อโทษแก่ผู้อื่นย่อมไม่เป็นที่พึงกระทำ

การกระทำที่มุ่งสู่ประโยชน์ส่วนรวมพึงกระทำ เช่น สังคหวัตถุ ๔ ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวคือเหนี่ยวใจบุคคลและประสาทหมู่ชนไว้ในสามัคคี, หลักการสงเคราะห์ มีทาน การให้, ปิยวาจา การกล่าวคำที่ดีต่อกัน, อัตถจริยา การทำประโยชน์แก่ผู้อื่น สมานัตตา การวางตนเสมอต้นเสมอปลาย

ในทัศนะของพุทธจริยศาสตร์เห็นว่าไม่ว่าการพนันประเภทใดแม้แต่การพนันหวยออนไลน์ ถือว่าเป็นอบายมุขทั้งสิ้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้องเป็นอันขาดเพราะเป็นหนทางแห่งความเสื่อมทั้งทำให้ตนเอง ครอบครัว คนที่รักต้องเสียทรัพย์แล้วยังก่อเวร ถ้าตนเองเล่นการพนันได้เพราะผู้ที่เสียทรัพย์ย่อมเสียดายทรัพย์ที่เสียไป พระพุทธเจ้าทรงรังเกียจการเล่นการพนันทุกชนิดถึงแม้การเล่นนั้นจะเป็นการเล่นเพื่อความสนุกสนานความเพลิดเพลินก็จัดเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทก่อให้เกิดความเสื่อม การพนันหวยเช่นเดียวกันไม่ว่าจะเป็นหวยใต้ดิน สลากกินแบ่งรัฐบาล และหวยออนไลน์ที่จะเกิดขึ้นในไม่ช้าก็ถือว่าเป็นการพนันที่ร้ายแรงเนื่องจากผู้เล่นต้องขวนขวายหาเงินมาเพื่อเล่นการพนันประเภทนี้จนต้องทำให้ตนเองเสียเงินไปกับการเล่นหวยเป็นจำนวนมากในแต่ละงวดก็มีให้เห็นกันทั่วทุกสังคมในประเทศไทย ส่วนพุทธจริยศาสตร์ไม่เห็นด้วยกับการพนันประเภทนี้ แต่เนื่องจากเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย จึงทำให้ประชาชนเล่นหวยกันต่อไป.

Thesis Title : **The Analytical Study of the Buddhist Ethics and the Problems of the Online Lottery Gambling.**

Researcher : **Phrasamu Nattachai Thanakaro (Chanta)**

Degree : **Master of Arts (Philosophy)**

Thesis Supervisory Committee

: Pramaha Grissana Taruno Dr. Assist. Prof. B.A., MA., Ph.D.

: Dr. Veerachat Nimeanong Pali VI, B.A., B.Ed. M.Phil., M.A., Ph.D

: Dr.Puttawit Bunnag, Ph.D.

Date of Graduation : 7 March 2556

ABSTRACT

The research is of three objectives, namely ; 1. to study the origin of the gamble and the online lottery gambling, 2. to study the Buddhist Ethics and the vices, 3. to analyze the Buddhist Ethics and the problems of online lottery gambling.

From the research, it is found that the gamble in Thai societies has been in existence for a long time from King Ramgamhaeng's period who led the Chinese people to come to Thailand and the Chinese people brought the gambling also to Thailand. Such the games are the gambling games arising in Thailand in 1450 B.E. and the Chinese game arising in 2100 B.E. and the last game called "Huay" arising in 2390 B.E. which is called "Huay Kau Khau". In King Rama V's reign, he reduced the gambling up to the end of it in April 1, 2460 B.E. He also prohibited every one not to play gambling at all up to 2478 B.E. Then there was a law regarding the gambling, by separating the law in two patterns, namely; The Account One and the Account two. In the first account, the playing of the game was prohibited absolutely and in the second account the players had to ask for permission to be able to play the games such as the Government Lottery sold by the government. In the case of Online Lottery Gambling, if it sold by the state, the people can buy them, because it is set up in Account No.2

Regarding the Buddha Cariya Shastra (The Buddhist Ethics), it is found that the playing of the game is the all vices which are of the 6 disadvantages:- namely :-

1. The winner creates the bad faith.

2. The defected person deplore for the lost wealth.

3. The loss of the wealth arises at that time.

4. The players' words are not listened to at the meeting.

5. The players' friends insulted the players.

6. No woman wishes to be married with him, because he is the careless person.

The Buddhist ethics is of the teaching to cause the people to stop doing bad actions, but to do good action including the purification of mind to avoid the greed, the anger and the delusion. In the Buddhist Ethics, it is regarded that every action is of the volition as the main principle. Any action which is of the exploitation or the harm to others should not be done by everybody. The actions which are of the aims to be the benefits to all the people in general should be done such as 4 Sangahavatthus which are the doctrines attracting the people's minds to be in harmony. The 4 doctrines are Dana (giving), Piyavaca (lovely speech) , Atthacariya (Doing some benefits to others), and Samanattata (Consistently)

From the point of Buddhacariyasatthe, it is found that any kind of the gamblings, even the online lottery is every kind of the vices. It is not be connected with by everybody because it is the ways of declination both to oneself, the family and the loved ones. The player must lose the money and build up the fate. If one wins the games, the person who lost the money will deplore his own money. The Buddha reprimanded all kinds of the gamblings, though such the game will be played for pleasure, because such the play is the cause of the carelessness and ruins. The Huay gambling is the same no matter whether it is the illegal lottery, the government lottery and the online lottery gambling to arise in the near future, they are regarded as the serious games, because the player must try to find out the money to play it (gambling). Thus, the people have paid their money for playing the Huay with much money at each time. This point is known by everybody in the Thai societies. Though, this point is contrary to the Buddhist principles, everybody still play this game, because it is not illegal.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดีก็ด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พระมหากฤษณะ ตรุโณ ผศ.,ดร. ประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร. วีรชาติ นิ่มอนงค์ และ ดร.พุฒวิทย์ บุนนาค กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ได้คอยแนะนำให้คำปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์นี้ แก่ผู้วิจัยจนสำเร็จ

ขอขอบพระคุณ พระมหากฤษณะ ตรุโณ ผศ.,ดร ผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำงานวิจัยและเป็นให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ และขอบพระคุณ พระมหาดนัยพัชร์ คมฺภีรปญฺโญ ดร. ผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัย ที่ให้คำแนะนำและคำปรึกษาเป็นอย่างดี เจริญพรขอบคุณอาจารย์ ดร.วีรชาติ นิ่มอนงค์ ผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงข้อมูลในการจัดทำวิทยานิพนธ์ และขอเจริญพรขอบคุณ ดร.พุฒวิทย์ บุนนาค ผู้ให้คำปรึกษาเรื่องการใช้ภาษาที่ถูกต้อง

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ผู้ที่ให้ความรู้ทุกท่านตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้ศึกษา และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้และช่วยเหลือผู้วิจัยมาโดยตลอด รวมทั้งขอขอบพระคุณพระครูมงคลกิจจานุกูล (เจ้าอาวาสวัดท่าพระ) ที่ให้การสนับสนุนให้ที่อยู่อาศัยได้ศึกษาจนจบ ขอขอบคุณ คุณแม่เจริญรัตน์ อภิวัชร์ชานนท์ คุณแม่ซกฮวง แซ่แฮง ที่ให้การสนับสนุนเรื่อทุนการศึกษา และขอขอบคุณครอบครัวที่คอยให้กำลังใจในการศึกษาตลอดมา

ความดีที่ผู้วิจัยได้กระทำที่เป็นประโยชน์ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศเป็นเครื่องบูชาแด่ พระรัตนตรัยที่ผู้วิจัยเคารพอย่างสูงสุด แด่บิดา มารดา คุณครู อาจารย์ ญาติพี่น้องที่คอยให้กำลังใจในการจัดทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนผู้มีอุปการคุณต่อผู้วิจัยทุกท่านตลอดไป

พระสมุห์ณัฐชัย ฐานากโร (จันทร์ทา)
วันที่ ๗ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

บทคัดย่อภาษาไทย ก

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ค

กิตติกรรมประกาศ จ

สารบัญ ฉ

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ ญ

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ๑

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย ๖

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย ๗

๑.๔ คำจำกัดความศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ๗

๑.๕ ทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ๗

๑.๖ วิธีการดำเนินการวิจัย ๑๔

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ๑๔

บทที่ ๒ ประวัติการพนันและหวยออนไลน์ ในสังคมไทย

๒.๑ ความเป็นมาของหวยลอตเตอรี่ในสังคมไทย ๑๕

๒.๑.๑ หวย ก.ข. ๑๖

๒.๑.๒ อากรบ่อนเบี้ย และการยกเลิกบ่อนเบี้ยและหวย ๑๗

๒.๑.๓ รัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ๑๘

๒.๑.๔ รัชสมัย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ๒๐

๒.๑.๕ รัชสมัย พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ๒๑

๒.๑.๖ รัชสมัย พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ ๒๓

๒.๑.๗ รัชสมัย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ ๒๓

๒.๒ การพนันหวยที่ได้รับความสนใจจากประชาชนในสังคม ๒๗
๒.๒.๑ หวยใต้ดิน ๒๗
๒.๒.๒ นโยบายของรัฐบาลที่มีต่อการเปิดขายหวยออนไลน์ ๒๙
๒.๒.๓ วิเคราะห์ผลได้และผลเสียของการเปิดขายหวยออนไลน์ ๓๗
๒.๒.๔ ผู้ได้รับประโยชน์/เสียประโยชน์จากนโยบายหวยบนดิน ๓๙
บทที่๓ พุทธจริยศาสตร์กับอบายมุข
๓.๑ หลักพุทธจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิต ๔๔
๓.๑.๑ หลักของพุทธจริยศาสตร์ ๔๔
๓.๑.๒ ระดับของพุทธจริยศาสตร์ ๔๕
๓.๑.๓ พื้นฐานของพุทธจริยศาสตร์ ๔๖
๓.๒ หลักการของพุทธจริยศาสตร์โดยดูที่เจตนาและผลของการกระทำ ๕๘
๓.๒.๑ วินิจฉัยโดยดูที่เจตนาของการกระทำ ๕๘
๓.๒.๒ วินิจฉัยโดยดูที่ผลของการกระทำ ๕๙
๓.๓ คุณค่าทางจริยธรรมของพุทธจริยศาสตร์ ๖๑
๓.๓.๑ คุณค่าของพุทธจริยศาสตร์ ๖๑
๓.๔ พุทธจริยศาสตร์กับอบายมุข ๖๓
๓.๔.๑ อบายมุข ๖ ๖๓
๓.๔.๒ อบายมุขกับความเข้าใจของบุคคลในสังคม ๖๘
๓.๔.๓ อบายมุขกับธรรมชาติมนุษย์ตามปรากฏการที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ๗๑
บทที่ ๔ วิเคราะห์พุทธจริยศาสตร์กับปัญหาการพนันหวยออนไลน์
๔.๑ วิเคราะห์พฤติกรรมการเล่นการพนันกับพนันหวยออนไลน์กับพุทธจริยศาสตร์ ๗๘
๔.๑.๑ พฤติกรรมของมนุษย์กับการพนัน ๗๘
๔.๑.๒ พฤติกรรมของมนุษย์กับพุทธจริยศาสตร์ ๘๔
๔.๑.๓ พฤติกรรมในการเล่นการพนันที่ปรากฏในวรรณคดีสันสกฤตและบาลี ๙๖
๔.๑.๔ วิธีการขอหวยของนักเล่นหวย ๙๙

๔.๒ วิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบของการพนันหวยต่อสังคมไทย ๑๐๑
๔.๒.๑ ผลกระทบของหวยเถื่อนในสังคมไทย ๑๐๑
๔.๒.๒ ผลกระทบต่อผู้เล่นและคนในชุมชน ๑๐๑
๔.๒.๓ ผลกระทบด้านสังคม ๑๐๓
๔.๒.๔ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ๑๐๔
๔.๒.๕ ผลกระทบต่อระบบการเมืองการปกครอง ๑๐๔
๔.๓ วิเคราะห์การพนันหวยออนไลน์ที่มีผลต่อสังคมไทยกับพุทธจริยศาสตร์ ๑๐๖
๔.๓.๑ กลุ่มผู้ไม่เห็นด้วยกับการพนันหวยออนไลน์ ๑๐๖
๔.๓.๒ กลุ่มผู้เห็นด้วยกับการพนันหวยออนไลน์ ๑๑๑
๔.๓.๓ ทฤษฎีจริยศาสตร์ของ ๒ นักปรัชญา ๑๑๕
๔.๓.๔ พุทธจริยศาสตร์กับหวยออนไลน์ ๑๑๘
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ
๕.๑ สรุปผลการวิจัย ๑๒๘
๕.๒ อภิปรายผล ๑๓๗
๕.๓ ข้อเสนอแนะ ๑๔๓
บรรณานุกรม ๑๔๕
ประวัติผู้วิจัย ๑๕๑

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

การใช้อักษรย่อคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา

อักษรย่อชื่อคัมภีร์ในวิทยานิพนธ์นี้ ใช้อ้างอิงจากคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎกำ ๒๕๐๐ พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙ โดยใช้อักษรย่อแทนชื่อเต็มคัมภีร์ตามระบุอ้างเล่ม/ข้อ/หน้า ตัวอย่าง ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๕๓/๒๔๔. หมายถึง สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค (ภาษาไทย) พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๑ ข้อ ๓๕๓ หน้า ๒๔๔ เป็นต้น

พระวินัยปิฎก

วิ.ม.	(บาลี) =	วินัยปิฎก	มหาวคฺคปาลิ	(ภาษาบาลี)
วิ.ม.	(ไทย) =	วินัยปิฎก	มหาวรรค	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.สี.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	สีลขันธวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ม.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.มู	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลปัณณาสก์	(ภาษาไทย)
ม.ม.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มัชฌิมปัณณาสก์	(ภาษาไทย)
ม.อุ.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	อุปริปัณณาสก์	(ภาษาไทย)
สำ.ส.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
สำ.ข.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	ขันธวารวรรค	(ภาษาไทย)
องฺ.ติก.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ติกนิบาต	(ภาษาไทย)
องฺ.จตุกฺก.	(ไทย)=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ฉกฺก.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ฉักกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.อฏฺฐก.	(ไทย)=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	อัฏฐกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.นวก.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	นวกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.อิติ.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อิติวุตตกะ	(ภาษาไทย)

ขุ.ชา. (ไทย) = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ชาดก (ภาษาไทย)
ขุ.ม. (ไทย) = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย มหานิทเทส (ภาษาไทย)
ขุ.อุ. (ไทย) = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อุปทาน (ภาษาไทย)

พระอภิธรรมปิฎก

อภิ.วิ. (ไทย) = อภิธรรมปิฎก วิภังค์ (ภาษาไทย)

อรรถกถาพระสุตตันตปิฎก

ขุ.ชา.เอกก.อ. (ไทย) = ขุททกนิกาย เอกกนิบาตชาดกอรรถกถา (ภาษาไทย)

บทที่ ๑
บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมไทยมีปัญหาอยู่มากมายที่ท้าทายต่อ พุทธจริยศาสตร์อย่างมาก ปัญหาทางพุทธจริยศาสตร์ที่เกิดขึ้นมานั้นเกิดจากมนุษย์ที่มีความเชื่อที่แตกต่างกัน บางคนอาจเป็นชาวพุทธ บางคนอาจเป็นชาวคริสต์ บางคนอาจเป็นชาวมุสลิม บางคนเป็นมาร์ซิส และบางคนไม่นับถือศาสนาใดเลย "รศ.ดร. สมภาร พรมทา" ได้กล่าวถึงปัญหาจากทัศนะของพุทธศาสนาที่มีต่อปัญหาทาง จริยศาสตร์ที่สำคัญคือ ปัญหาโสเภณี ปัญหาการทำแท้ง และปัญหาการฆ่าด้วยความหวังดี (การุณยฆาต)[๑] "พระศรีปริยัติโมลี (สมชัย กุสลจิตฺโต)" ได้กล่าวถึงปัญหาทางจริยศาสตร์ว่า ปัญหาเพศสัมพันธ์(ข่มขืน) เป็นปัญหาในสังคมไทยและสังคมโลกปัจจุบัน นับวันดูเหมือนจะมีความสับสนรุนแรงและวิปริตผิดเพี้ยนมากยิ่งขึ้นไปมากว่าเก่า[๒] และยังมีปัญหาการฆ่าตัวตายหรือการทำอัตวินิบาตกรรม ซึ่งผลของปัญหามาจากระบบเศรษฐกิจที่ล่มสลาย บ้างผิดหวังจากความรัก บ้างถูกบีบคั้นจากสังคมและครอบครัว บ้างปัญหาสุขภาพ[๓] เป็นต้น "ไชยยศ เหมรัชตะ" ได้กล่าวถึงปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาทางจริยธรรมที่มีความรุนแรง และมีผลกระทบกระเทือนต่อความมั่นคง ต่อความสงบเรียบร้อยของประเทศ และศีลธรรมอันดีของประชาชน ตลอดจนถึงทางด้านเศรษฐกิจอีกด้วย[๔] "นายศักดิ์ชัย อนันต์ตรีชัย" ได้กล่าวถึงปัญหาการโคลนนิ่งมนุษย์ นับว่าเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ท้าทายต่อระบบศีลธรรมจริยธรรมอย่างมากเพราะว่าการเกิดของมนุษย์นั้นเกิดขึ้นมาเพราะเหตุแห่งกรรม ดังที่มาในคัมภีร์ มหากัมมวิภังคสูตร์ว่า "สัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของตนเอง มีกรรมเป็นทายาท มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์

---

[๑] สมภาร พรมทา, **พุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์โสเภณี ทำแท้ง และการุณยฆาต**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), คำนำ.

[๒] พระศรีปริยัตโมลี (สมชัย กุสลจิตฺโต), **พุทธศาสตร์ร่วมสมัย,** (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สหธรรมิก, ๒๕๔๗), หน้า ๖๔.

[๓] **เรื่องเดียวกัน,** หน้า ๙๖.

[๔] ไชยยศ เหมรัชตะ, "ปัญหายาเสพติด: การศึกษาและวิเคราะห์ในแง่ของกฎหมาย", **นิติศาสตร์มหาบัณฑิต,** (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๕)

มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กรรมย่อมจำแนกสัตว์ทั้งหลายให้เลวและดีต่างกัน"[๕] ส่วน สังศิต พิริยรังสรรค์ ได้กล่าวว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ที่สร้างความเสียหายส่วนตัว และมีการถกเถียงในเรื่องของผลกระทบต่อสังคม กิจกรรมเหล่านี้ก็คือ กาพนันต่าง ๆ เช่น หวยใต้ดิน การเล่นพนันในบ่อน และการพนันฟุตบอล เป็นต้น[๖] ปัญหาต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาเบื้องต้นนั้นเป็นปัญหาที่ท้าทายต่อระบบของศีลธรรมจริยธรรมทั้งสิ้น แต่ในที่นี้ ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงปัญหาการพนันที่เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยเฉพาะเรื่องการพนันหวย ลอตเตอรี่ หวยใต้ดิน หวยบนดิน (หวยออนไลน์หรือหวยตู้) ที่นับว่าเป็นการพนันชนิดหนึ่งเช่นกัน ซึ่งจะขอกล่าวถึงการพนันต่าง ๆ พอเป็นสังเขปต่อไป

การพนันเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ นับตั้งแต่ชาวอินเดียสมัยโบราณนั้นจะชอบเล่น "สกา" ผู้ที่ชอบเล่นสกาหรือการพนันก็จักถูกกล่าวหาว่า "กลิ" เข้าสิง (ผีพนันเข้าสิง) แม่แต่ในการประกอบพิธีกรรมบางพิธี เช่น พิธีเตรียมไฟบูชา พิธีราชสูยะ นอกจากนี้ บ่อนการพนันที่ตั้งขึ้นโดยถูกต้องตามกฎหมายบ้านเมืองก็นับว่าเป็นสถานที่ควบคุมอาชญากรรมด้วย ในวรรณคดีบาลี มีนักการพนันที่เป็นกษัตริย์และพระโพธิสัตว์ปรากฏอยู่หลายเรื่อง เช่น พระเจ้าพรหมทัตในเรื่องกากาติชาดก พระเจ้าตัมพราชในเรื่องสุสันธีชาดก พระเจ้าธนันชัยโกรัพยในเรื่องวิธุรชาดก นักการพนันที่เป็นพระโพธิสัตว์ไม่ปรากฏพระนาม เช่น ในเรื่องอัณฑภูตชาดก และลิตตชาดก เป็นต้น ในวรรณคดีสันสกฤต ผู้ที่เล่นการพนันเป็นเช่นเดียวกับผู้ติดยาเสพติดย่อมตกอยู่ในอำนาจของยาเสพติด นักการพนันก็เช่นกันก็มีความรู้สึกติดใจในการเล่นการพนันเช่นกัน เมื่อมีความรู้สึกอยากเล่นการพนัน นักพนันก็ไม่สามารถหักห้ามใจตนเองได้ ซึ่งในคัมภีร์พระเวทมักกล่าวถึงนักพนันที่มีจิตใจอ่อนแอ ไม่สามารถเอาชนะความอยากเล่นการพนันได้[๗] ดังนั้นการพนันมีการพัฒนามาโดยตลอดจนมาถึงปัจจุบัน

การพนันในสังคมไทยนั้นก็มีมาช้านานเช่นกัน ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากชาวจีนที่เดินทางมาประกอบการค้าขายในประเทศไทย จากจดหมายเหตุ กับพงศาวดารไทย พบว่าการเล่น "ถั่ว" เกิดขึ้นก่อนรัชสมัยของพระร่วงได้ครองกรุงสุโขทัย ซึ่งมีการเล่นพนันหลากหลายมากขึ้นเป็นลำดับ การเล่น "โป" เกิดขึ้นมาในสมัยของสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ แห่งกรุงศรีอยุธยา การเล่น

---

[๕] นายศักดิ์ชัย อนันต์ตรีชัย, "พุทธจริยศาสตร์ต่อการโคลนนิ่งมนุษย์", **สารนิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต,** (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘)

[๖] ผาสุก พงษ์ไพจิตร สังศิต พิริยรังสรรค์ นวลน้อย ตรีรัตน์, **หวย ซ่อง บ่อน ยาบ้า เศรษฐกิจนอกกฎหมาย กับนโยบายสาธารณะในประเทศไทย,** (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ซิลค์เวอร์บุคส์, ๒๕๔๓), หน้า ๘๙.

[๗] นาย รัตน์ สนแก้ว, "การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องการพนันในวรรณคดีสันสกฤตและวรรณคดีบาลี", **วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย,** (มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๐)

หวยนั้นเกิดขึ้นมาในสมัยของ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ การพนันก็ได้แพร่หลายมากขึ้น จนในที่สุดก็ได้เกิดเป็น “บ่อนเบี้ย” และมีการเก็บอากรบ่อนเบี้ยขึ้น ซึ่งจากหลักฐานไม่ปรากฏแน่ชัดว่าเริ่มมีมาตั้งแต่เมื่อใด แต่สันนิษฐานว่าบ่อนเบี้ยและอากรบ่อนเบี้ยน่าจะมีขึ้นในช่วงรัชกาลของ สมเด็จพระเพทราชา หรือพระเจ้าเสือหรือพระเจ้าท้ายสระ พระองค์ใดพระองค์หนึ่ง หรือในระหว่างปี พ.ศ.๒๒๓๑ – ๒๒๗๕ นั่นเอง ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริให้ยกเลิกอากรบ่อนเบี้ยให้หมด โดยการลดบ่อนใหญ่ ๆ ในกรุงเทพฯ เสียก่อนพร้อมกับบ่อนย่อย ๆ อีกจำนวนมาก การดำเนินการยกเลิกบ่อนเบี้ยจึงต้องใช้พระราชอุตสาหะเป็นเวลาอันยาวนาน และได้ดำเนินสืบทอดไปถึงรัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว การยกเลิกบ่อนเบี้ยทั่วราชอาณาจักรจึงบรรลุผล เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ปีมะเส็ง พุทธศักราช ๒๔๖๐ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระบรมราชโองการสั่งแก้ไขพระราชบัญญัติการพนัน ร.ศ.๑๑๑ โดยยกเลิกการพนันคือ หวยและบ่อนเบี้ย ห้ามมิให้ใครเล่นเป็นอันขาด การยกเลิกบ่อนเบี้ยหมดไปก็จริง แต่บ่อนการพนันก็มิได้หายไปไหน เพียงแต่เปลี่ยนสภาพกลายเป็น “บ่อนเถื่อน” จนมาถึงปัจจุบัน[๙] ธุรกิจการพนันอื่น ๆ ที่มี ได้แก่ การพนันแข่งม้า หวยหุ้น พนันมวย พนันไก่ชน การพนันฟุตบอล หวยใต้ดิน สลากกินแบ่งรัฐบาล และการพนันอื่นๆ อีกเป็นจำนวนมาก[๑๐]

คนไทยนั้นรู้จักการเสี่ยงโชคชนิดหนึ่งมาเป็นเวลา กว่าร้อยปีแล้ว เรียกกันว่า “หวยเบอร์” หรือ “หวย ก.ข.” การออกหวย ก.ข.ได้ทำติดต่อกันมาเป็นเวลาประมาณ ๘๑ ปี ก่อนยกเลิกบ่อนเบี้ย คนไทยก็ได้รู้จัก “ลอตเตอรี่” โดยการนำรูปแบบมาจากยุโรป ผู้ที่นำมาก็คือ ครูอัลบาสเตอร์ ซึ่งก็ถือว่าเป็นบิดา แห่ง สลากกินแบ่งรัฐบาล การออกลอตเตอรี่ในสมัยแรกเริ่มนั้นได้มีการจัดขึ้นเป็นระยะ ๆ สุดแต่ความต้องการ หรือความจำเป็น[๑๑] จนมาถึงปัจจุบันลอตเตอรี่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง แก้ไข มาโดยตลอด จนกระทั่งรัฐบาลภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้ให้มีการออกลอตเตอรี่เป็นประจำ และในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ได้มีการจัดตั้งสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ให้มีการออกลอตเตอรี่ประจำ การเล่นหวยจึงได้เปลี่ยนมาใช้เลขท้ายของลอตเตอรี่ เป็นการออกหวยแทนหวย ก.ข. แบบเดิม ซึ่งรูปแบบการเล่นหวยดังกล่าว

---

[๙] ศิริมิตร ประพันธ์ธุรกิจ, “บ่อนสร้างรายได้ หรือ “บ่อน” ทำลายสังคม”, **ภาคนิพนธ์รัฐศาสตร์** (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓)

[๑๐] ผาสุก พงษ์ไพจิต สังศิต พิริยรังสรรค์ นวลน้อย ตรีรัตน์ กนกศักดิ์ แก้วเทพ, **อุตสาหกรรมการพนัน ไทย อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และมาเลเซีย,** (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ตรัสวิน (ซิลค์เวอร์มบุคส์), ๒๕๔๓), หน้า ๓-๔.

[๑๑] ขุนโชติธนการ (หลง ศรโชติ) ต.ช.,ต.ม., **อนุสรณ์ในการพระราชเพลิงศพ,** พ.ศ. ๒๕๒๒, หน้า ๑.

ได้กลายมาเป็นรูปแบบของหวยใต้ดินในปัจจุบัน ดังนั้นการเล่นการพนันหวยใต้ดินได้แพร่ระบาดอย่างมากในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมาทำให้แทบไม่มีใครไม่รู้จักหวยใต้ดิน การเล่นหวยซึ่งมีพัฒนาการอยู่ในสังคมไทยกว่าร้อยปี ได้พัฒนาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตทางสังคม และวัฒนธรรมของคนไทย ซึ่งเห็นได้ชัดเจนจากกระบวนการการหาตัวเลขนำโชค สำหรับปัญหาหวยใต้ดินและปัญหาผู้มีอิทธิพลนั้น เนื่องจากหวยใต้ดินเป็นการพนัน ที่มีวงเงินมาเกี่ยวข้องค่อนข้างสูงมากหลายแสนล้านบาท เจ้ามือจึงได้รับผลกำไรเป็นจำนวนมาก และยังเป็นธุรกิจที่ไม่ต้องจ่ายภาษีแต่อย่างใดให้แก่รัฐ[๑๑]

หวยใต้ดินนั้นเป็นธุรกิจหรือกิจกรรมที่มีผลต่อระบบเศรษฐกิจในทางที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย (Underground Economy) กิจกรรมหนึ่งคือหวยเถื่อนหรือหวยใต้ดิน ซึ่งมีผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยตรง รัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร จึงมีนโยบายที่เข้มงวดและเอาจริงเอาจังต่อการปราบปรามผู้มีอิทธิพล ตลอดจนธุรกิจผิดกฎหมาย ทำให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลโดยคณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาล มีมติให้ดำเนินการใช้เครื่องจำหน่ายสลากและให้ผู้สนใจสมัครเข้ามาเป็นผู้แทนจำหน่าย เพื่อเป็นตัวเลือกให้กับประชาชนที่ต้องการเสี่ยงโชคแบบถูกกฎหมาย โดยเริ่มจากสลากเลขท้าย ๓ ตัวและ ๒ ตัว ในระยะแรกให้เป็นการให้ผู้จำหน่ายเขียนตัวเลขที่ผู้ซื้อต้องการ แล้วลงลายมือชื่อไว้ ต่อมามีการเพิ่มรางวัลแจ๊กพอต พ.ศ. ๒๕๔๖ มีมติให้หวยเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ให้สำนักงานสลากฯ ศึกษาและดำเนินการออกหวย ๓ ตัว ๒ ตัว ในรูปแบบตู้ออนไลน์ แต่ด้วยมีความล่าช้าในด้านเทคนิค และการลงทุนที่ต้องใช้งบประมาณที่สูง จึงไม่สามารถจำหน่ายได้ทันเวลา หลังรัฐประหารโดย (คปค.) หวยบนดินก็ได้นำมาพิจารณากันใหม่ เพราะสงสัยเรื่องความไม่โปร่งใสของการกำหนดนโยบายหวยบนดินและการใช้จ่ายงบประมาณจากหวยบนดิน ของรัฐบาลของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร[๑๒]

ในการกระทำสิ่งใดก็ตามที่รัฐบาลสามารถกระทำให้สิ่งนั้น ๆ ออกมาในรูปที่ถูกกฎหมาย อย่างเช่นการจะออกสลากเลขท้าย ๓ ตัว ๒ ตัว ซึ่งจะต้องผ่านการพิจารณาจากพระมหากษัตริย์ตราเป็นพระราชบัญญัติออกมาให้มีผลบังคับใช้ ซึ่งรัฐนั้นเป็นผู้รับมอบอำนาจมาจัดการให้เกิดเป็นรูปเป็นร่าง ซึ่งพระมหากษัตริย์ พระองค์ก็ทรงเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ประชาชนโดยรวมแล้วก็คงจะไม่สามารถคัดค้านสิ่งใดได้ แต่ถ้าจะมองในรูปของศีลธรรมจริยธรรมแล้วย่อมไม่สมควรเป็นอย่าง

---

[๑๑] ชยุต พิริยะฤทธิ์, “กระบวนการเล่นหวยใต้ดิน: ศึกษากรณีจังหวัดหนึ่งในภาคใต้”, **วิทยานิพนธ์ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต,** (มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ๒๕๕๐)

[๑๒] ภิรมย์ ธรรมศิริ, “กระบวนการนโยบายหวยบนดินของไทย: เปรียบเทียบระหว่างรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร์ และ พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์”, **ภาคนิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต,** (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๐)

ยิ่งเพราะเท่ากับว่าเป็นการสนับสนุนให้ประชาชนตกอยู่ในอบายมุขมากขึ้นไปอีก ถ้าจะนำคำกล่าวที่มาในพระไตรปิฎก ได้กล่าวไว้ว่า **“ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ. อนุชานามิ ภิกฺขเว ราชูนํ อนุวตฺติตุนฺติ.”** [๑๓] ซึ่งแปลว่า “พระผู้มีพระภาคเจ้ารับสั่งว่า. เราอนุญาตให้คล้อยตามพระราชา.” ซึ่งมีความหมายว่า ให้คล้อยตามบ้านเมือง แม้ในเรื่องที่ชอบธรรม ก็พึงคล้อยตาม แต่ไม่พึงคล้อยตามใคร ๆ ในเรื่องที่ไม่ชอบธรรม [๑๔] นั่นก็หมายความว่า ถ้าเรามองตามหลักของศีลธรรมจริยธรรมแล้วก็ไม่ควรคล้อยตาม ซึ่งเรานั้นอาจจะไม่สามารถคัดค้านสิ่งใดได้แต่เราก็สามารถชี้แนวทางที่เป็นทางแห่งความเสื่อมของการเล่นการพนันได้ด้วยการนำหลัก พุทธจริยศาสตร์มาพิจารณาตามความเป็นจริงนั้น ๆ

พุทธจริยศาสตร์ จะพูดถึงความดีอันสูงสุดของมนุษย์เท่าที่มนุษย์จะมีได้ จะขึ้นให้ถึงได้ ให้เลือกทำสิ่งที่มีคุณค่าที่เหนือกว่า เมื่อมีสิ่งที่มีคุณค่าด้วยกันหลาย ๆ อย่าง ดังนั้นจริยศาสตร์เป็นสิ่งที่ว่าด้วยความถูก ความผิด ความดี ความชั่ว และวิเคราะห์ถึงความดีอันสูงสุด ความดีตามอุดมคติ ไม่ใช่ความดีที่คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเห็นว่าดี แต่ต้องการให้เป็นความดีที่เป็นสากลที่เรียกว่า Objective good นั่นเอง[๑๕] ความประพฤติทางศีลธรรม จริยศาสตร์นั้น ทั้งในอดีตและปัจจุบันเป็นหลักเพื่อเพิ่มพูนสติปัญญา เพื่อพัฒนาเชื้อชาติ เพื่อความประพฤติที่ดีงาม จริยศาสตร์จึงบอกให้เรารู้คุณค่าอันแท้จริงของชีวิต คนบางคนที่ทำอะไรได้มาก และทำได้ดีด้วยแล้วนั้น เพราะเขามีสติปัญญา มีความเพียร และใช้เวลาให้เป็นประโยชน์[๑๖] การพัฒนาทางทางเศรษฐกิจ การศึกษาวิชาการและการเมืองการปกครอง ซึ่งไม่มีจริยธรรมเป็นแกนกลางหรือเป็นหลักยึดแล้ว ย่อมให้โทษมากกว่าให้คุณ ดังนั้นการพัฒนาที่ไม่มีจริยธรรมเป็นแกนนำนั้นจะสูญเปล่าเสียเป็นอันมาก ทำให้บุคคลลุ่มหลงในวัตถุ และอบายมุขมากขึ้น จริยธรรมในสังคมจึงควรได้รับการพิจารณาเป็นอันดับแรกถ้าจริยธรรมดีขึ้น อบายมุขลดลงแล้ว เศรษฐกิจและปากท้องของประชาชนก็จะดีขึ้น

พุทธจริยศาสตร์นั้นเป็นหลักเกณฑ์ทางจริยธรรม ซึ่งท่านผู้รู้มีพระพุทธเจ้าเป็นต้นได้ทรงวางไว้ เพื่อเป็นมาตรฐานความประพฤติของมนุษย์ ตั้งแต่พื้นฐานเบื้องต้น ระดับกลาง และระดับสูง เพื่อให้มนุษย์ได้ดำเนินชีวิตอันดีงามตามอุดมคติเท่าที่มนุษย์จะขึ้นให้ถึงได้ให้เป็น

---

[๑๓] วิ.ม. (บาลี,) ๔/(๑๘๖)/๒๐๕.

[๑๔] วิ.ม. (ไทย,) ๔/(๑๐๘)/๒๕๕.

[๑๕] วศิน อินทสระ, **พุทธจริยศาสตร์,** พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมดา, ๒๕๔๕), หน้า ๑๘.

[๑๖] **เรื่องเดียวกัน,** หน้า ๒๐-๒๕.

มนุษย์ที่สมบูรณ์ มีสติปัญญา มีความสุขอันสมบูรณ์ที่สุด เพราะจริยศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยอุดมคติของชีวิตหรือความดีอันสูงสุด (Supreme good)[๑๗]

พุทธจริยศาสตร์นั้นมีอยู่ ๓ ระดับคือ "พุทธจริยศาสตร์ระดับต้น" คือ เป็นพุทธจริยศาสตร์เพื่อความเรียบร้อยของสังคม หลักธรรมคือ ศีล ๕ ธรรม ๕ ทิศ ๖ "พุทธจริยศาสตร์ระดับกลาง" คือ เป็นจริยศาสตร์เพื่อการขัดเกลาตนเองให้มีคุณธรรมสูงขึ้น หลักธรรมคือ ศีล ๘ และกุศลกรรมบถ ๑๐ "พุทธจริยศาสตร์ระดับสูง" คือ เป็นจริยศาสตร์เพื่อพัฒนาตนสู่ความเป็นอริยชน หลักธรรมคือ อริยมรรคมีองค์ ๘[๑๘] พุทธจริยศาสตร์ทั้ง ๓ ระดับนั้นทำให้ผู้ปฏิบัติมีแต่ความเจริญ จิตใจที่สูงขึ้น ดังนั้นหัวใจสำคัญของพุทธจริยศาสตร์ คือ "สพฺพปาปสฺส อกรณํ กุสลสฺสูปสมฺปทา สจิตฺตปริโยทปนํ เอตํ พุทฺธานสาสนํ"[๑๙] แปลว่า การไม่ทำบาปทั้งปวง การยังกุศลให้ถึงพร้อม การชำระจิตของตนให้ผ่องแผ้ว นี้เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย.

จากความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาเบื้องต้นพบว่าการดำเนินชีวิตของบุคคลในปัจจุบันนี้มีปัญหาทางศีลธรรมจริยธรรม ที่ท้าทายต่อระบบของพุทธจริศาสตร์อย่างมาก ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่นับวันยิ่งมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น และมีความวิปริตผิดเพี้ยนขึ้นมาก ส่วนพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุขต่าง ๆ โดยเฉพาะการเล่นการพนันที่มีหลากหลายรูปแบบที่จะทำให้คนที่ชอบเสี่ยงโชคต่าง ๆ นั้นสามารถหาเล่นได้โดยง่าย อย่างเช่นการพนันบอล การพนันม้า การพนันมวย ลอตเตอรี่ หวยใต้ดิน และ หวยออนไลน์หรือสลากเลขท้าย ๓ ตัว ๒ ตัว นั้นก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่อาจจะก่อให้ เกิดปัญหา ต่าง ๆ ตามมา เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาการทุจริตคอรัปชั่น ปัญหาการว่างงาน และปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น การเล่นหวยนั้นมีส่วนทำให้เกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจหรือความยากจนได้ ดังนั้นจึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ผู้วิจัยเองต้องการจะศึกษาวิจัยในเรื่องนี้เพื่อให้ทราบถึงข้อเท็จจริง และเพื่อเสนอแนะแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธจริยศาสตร์ โดยมองหาปัญหาและหาทางแก้ไขร่วมกัน ซึ่งปัญหาดังกล่าวนั้น ที่มีอยู่ในระดับครอบครัว ชุมชนและสังคมไทย โดยจะใช้หลักของพุทธจริยศาสตร์ในการแก้ปัญหาต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ในการทำวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาประวัติการพนันและหวยออนไลน์ในสังคมไทย

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาพุทธจริยศาสตร์กับอบายมุข

๑.๒.๓ เพื่อวิเคราะห์พุทธจริยศาสตร์กับปัญหาการพนันหวยออนไลน์

---

[๑๗] วศิน อินทสระ, **พุทธจริยศาสตร์,** หน้า ๓๔,๓๕.

[๑๘] **เรื่องเดียวกัน,** หน้า ๓๗.

[๑๙] ที.ม. (บาลี) ๑๐/๕๔/๕๗.

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยการใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และเป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์ (A Critical Study) พุทธจริยศาสตร์กับปัญหาหวยออนไลน์ ประวัติของการพนันรูปแบบต่าง ๆ พฤติกรรมการเล่นการพนันในสังคมไทย การเล่นการพนันหวยในสังคมไทย ปัญหาพุทธจริยศาสตร์กับอบายมุข และหวยออนไลน์

๑.๔ คำจำกัดความของคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

พุทธจริยศาสตร์ (Buddhist Ethics) หมายถึง คำสอนของพระพุทธศาสนาว่าด้วยการแสวงหาความดีสูงสุดของชีวิตมนุษย์ และกฎเกณฑ์ในการตัดสินความประพฤติของมนุษย์ว่าสิ่งไหนถูก ไม่ถูก ดีไม่ดี ควรไม่ควร

การพนัน (Gambling) หมายถึง การเดิมพันหรือการเสี่ยงโชคที่ต้องการใช้เงินหรือทรัพย์สินที่มีค่าอื่น ๆ ไปยังผลของการเล่น ได้ – เสีย ในการเล่นการพนันหรือการเล่นในลักษณะเดียวกัน หรือการพนันทุกชนิด ทั้งที่ถูกกฎหมาย (legal) และผิดกฎหมาย (Illegal)

สลากกินแบ่งรัฐบาล หมายถึง สลากที่ออกตามพระราชบัญญัติสลากกินแบ่งรับบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ มีการพิมพ์สลากออกจำหน่าย ออกรางวัล สม่ำเสมอเป็นประจำทุกวันที่ ๑ และ ๑๖ ของทุกเดือน

หวยออนไลน์ (Online Lottery) หมายถึง สลากที่สามารถซื้อได้โดยผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ซึ่งมีการเชื่อมโยงเข้าสู่ศูนย์กลางควบคุมของระบบ และออกรางวัลโดยใช้เลขท้าย ๓ ตัว และ ๒ ตัว

อบายมุข หมายถึง ช่องทางของความเสื่อม ทางแห่งความพินาศ เหตุย่อยยับแห่งโภคทรัพย์ ได้แก่ ดื่มน้ำเมา เที่ยวกลางคืน เที่ยวดูการเล่น เล่นการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร และเกียจคร้านทำการงาน

๑.๕ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระพิพิธธรรมสุนทร(สุนทร ญาณสุนฺทโร) ได้แสดงทัศนะว่าคนเลว คือ คนที่ทำผิดจากอบายมุข ๖ ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปจากหนังสือ “คติธรรมนำชีวิตเล่มที่ ๑” ใจความว่าถ้าอยากรู้ว่าใครเป็นคนดีก็ให้ดูที่ความสุจริต คือ ดูที่พฤติกรรมที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข ๖ อย่าง คือ เป็นนักเลงสุรา เที่ยวกลางคืน หลงผู้หญิง หลงผู้ชาย เที่ยวกลางคืน สถานเริงรมย์ เล่นการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร เกียจคร้านทำการงาน การพนันนั้นจัดอยู่ในอบายมุข ๖ และการเล่นการพนันหวยก็จัดได้ว่า

เป็นการดำเนินชีวิตอยู่ในอบายมุขด้วยเหมือนกันเพราะนำไปสู่ความเสื่อมเสียทรัพย์ [๒๐]

พระพิจิตรธรรมพาที (ชัยวัฒน์ ธมฺมวฑฺฒโน) ได้ให้ทัศนคติเกี่ยวกับพิษภัยของอบายมุข เช่น การเล่นพนัน ไว้ในหนังสือ "เทศนาวาไรตี้" ใจความว่าชาวพุทธควรเว้นการเสพและมั่วสุมอบายมุขเสียเพราะจะทำให้เสียทรัพย์สมบัติไร่นาเสียเกียรติยศชื่อเสียงอย่าได้โลภอยากได้เงินจากอบายมุขเลยไม่คุ้มค่าหลอกเพราะมีพิษภัยมากกว่าสิ่งใด ๆ ดังความตอนหนึ่งว่า...เย็น ๆ ขยันดื่มเหล้า เช้า ๆ ขยันนอน กลางวันหันหน้าเข้าบ่อน กลางคืนบทจรเข้าบาร์ ดังนั้นการพนันนั้นใครเล่นแล้วเสียถือว่าเป็นเรื่องธรรมดาแต่เล่นแล้วได้ถือว่าเป็นเรื่องผิดปรกติเรื่องนี้จัดเป็นอบายมุขที่ให้ทุกข์แก่ตนเพราะเป็นปากแห่งความเสื่อม เช่นทรัพย์เสื่อม (เงินทองต้องสิ้นไป) เกียรติเสื่อม (ชื่อเสียงเสียหาย) ยศเสื่อม (ยามมีเขายก ยามเราตกเขาหยาม) บริวารเสื่อม (เงินมีพวกมาก เงินจากพวกหนี) สุขภาพเสื่อม (ร่างกายทรุดจิตใจโทรม) ดังคำที่ท่านผู้รู้กล่าวไว้ว่า "การพนันใครขันสู้ย่อมไปสู่ซึ่งความจน ตกยากมามากคนเพราะตนเล่นบ่อเว้นวาย ทรัพย์สินหมดสิ้นตัว มีควายวัวก็ต้องขาย ลูกเมียไม่เสียดาย ขายจนวอดบ่อรอดตน" นี้แหละผลของการเล่นพนัน[๒๑]

พระภาวนาวิริยคุณ (ทัตตชีโว ภิกขุ) ได้กล่าวไว้ใน คัมภีร์ปฏิรูปมนุษย์ว่า อบายมุข ๖ ประการนี้ มีความสนุกสนานเฉพาะหน้าเป็นตัวล่อทำให้เห็นผิดเป็นชอบได้ แต่แท้จริงนั้นปลายทางมีความพินาศทั้งชีวิต ชื่อเสียง ทรัพย์สิน ยศตำแหน่ง ฐานะและความมั่นคงทางเศรษฐกิจกำลังรออยู่ใครก็ตามที่ประกอบอาชีพด้วยอบายมุข หรือชักชวนให้ผู้อื่นไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข เขาย่อมเป็นผู้ขาดสำนึกรับผิดชอบต่อศีลธรรมทางเศรษฐกิจ คือขาดความรับผิดชอบต่อการประกอบสัมมาอาชีพ จึงเป็นการทำลายความสำนึกรับผิดชอบต่อศักดิ์และศรีแห่งความเป็นมนุษย์ของตัวเองและสำนึกรับผิดชอบต่อศักดิ์และศรีแห่งความเป็นมนุษย์ของผู้อื่นอย่างโหดเหี้ยม เพราะขึ้นชื่อว่าอบายมุขอันเป็นปากแห่งความเสื่อมนี้หากทอดยาวไปถึงปากประตูบ้านใครบ้านนั้นตระกูลนั้น ย่อมพังพินาศถึงกับบ้านแตกสาแหรกขาดลงมาได้โดยง่าย เริ่มตั้งแต่อบายมุขพังเศรษฐกิจในบ้านก่อนแล้ว กลายเป็นความพินาศทางด้านจิตใจขึ้นมาอีก แล้วก็เป็นอันว่าการจะรักษาคุณสมบัติ ของคนดีในข้ออื่น ๆ ย่อมทำได้ยากเสียแล้ว[๒๒]

---

[๒๐] พระพิพิธธรรมสุนทร (สุนทร ญาณสุนฺทโร), **คติธรรมนำชีวิต**, (กรุงเทพมหานคร : เลี่ยงเซียง, ๒๕๔๑), หน้า ๔๑.

[๒๑] พระพิจิตรธรรมพาที (ชัยวัฒน์ ธมฺมวฑฺฒโน), **เทศนาวาไรตี้,** (กรุงเทพมหานคร : เลี่ยงเซียง, ๒๕๓๙), หน้า ๒๗๓ - ๒๗๔.

[๒๒] พระภาวนาวิริยคุณ (ทัตตชีโว ภิกขุ), **คัมภีร์ปฏิรูปมนุษย์ ๒,** พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗) จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๒๖๒ - ๒๖๔.

ผาสุก พงษ์ไพจิตร ได้แสดงทัศนะต่อนโยบายส่งเสริมการพนันมักจะหมายถึงการสนับสนุนอาชญากรรมในทางปฏิบัติ เนื่องจากธุรกิจคาสิโนของโลกอยู่ในภาวะที่มีบ่อนมากเกินความต้องการ ดังนั้นคาสิโนทั้งหลายจึงแข่งขันดึงดูดลูกค้าประเภทระดับชั้นนำอย่างดุเดือด เอเยนต์ที่จัดหาลูกค้านักพนันระดับนำที่รู้จักกันในนาม “จังเก็ท” (Junket) ได้รับค่าคอมมิชชั่นอย่างงามเมื่อสามารถจัดทัวร์พาลูกค้ารวยๆ มาเล่นที่คาสิโนได้ สำนักงานควบคุมคาสิโนในประเทศต่าง ๆ จะตรวจสอบเอเยนต์เหล่านี้ก่อนให้ใบอนุญาต ว่าไม่ยุ่งเกี่ยวกับอาชญากรรม และหวังให้เอเยนต์จัดหาลูกค้าที่ปลอดอาชญากรรมด้วย แต่ในทางปฏิบัติ นักพนันตัวเอ้จำนวนมากค้ายาเสพติด หรือเกี่ยวโยงการทำธุรกิจผิดกฎหมายต่าง ๆ สภาพความเป็นจริงของธุรกิจคาสิโนระดับระหว่างประเทศ ณ ปัจจุบัน ทั้งนี้มิได้หมายความว่า ประเทศไทยจำต้องพลาดโอกาสมีบ่อนคาสิโนถูกกฎหมายเพื่อหารายได้จากต่างประเทศ แต่เราคงต้องตระหนักในข้อเท็จจริงเหล่านี้ไว้ และหาวิธีจัดการกับมันให้ได้ด้วย ถ้าหากเราคิดว่าเป็นเรื่องที่ง่ายที่จะเปิดบ่อนถูกกฎหมายเพื่อหาเงินเข้าประเทศ ธุรกิจดังกล่าวอาจสร้างปัญหามากกว่าจะให้ประโยชน์ โดยเฉพาะถ้าหากองค์กรอาชญากรรมต่างประเทศ และกลุ่มมาเฟียที่ให้กู้เงินแก่นักพนัน สามารถเข้ามาพัวพันใช้คาสิโนถูกกฎหมายเป็นแหล่งหาเงินได้ นอกจากนั้นเราจะมีปัญหาสังคม สืบเนื่องจากจำนวนนักพนันที่จะเพิ่มขึ้น ปัญหาครอบครัว การล้มละลาย ปัญหาที่บรรดาผู้ผลิตสล็อตแมตชีน และนักธุรกิจคาสิโนจะวิ่งเต้นให้รัฐอนุญาตติดตั้งสล็อตแมตชีนเป็นจำนวนมาก อันเป็นผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม

ยิ่งถ้านักการเมืองเข้ามาพัวพันธุรกิจคาสิโนด้วยแล้วก็จะมีการคอรัปชั่น รัฐบาลจะมิอาจเก็บภาษีจากคาสิโนถูกกฎหมายได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยอย่างแน่นอน เงินภาษีต้องรั่วไหล การคอรับชั่นในบรรดากลุ่มตำรวจและข้าราชการอื่น ๆ จะมีมากขึ้น มิใช่ลดลง[๒๓]

สังศิต พิริยรังสรรค์ ได้แสดงทัศนะต่อการปรับกฎหมายเข้าหาบ่อน หรือจะปรับบ่อนเข้าหากฎหมาย ในสภาวะที่บ่อนเถื่อน หรือบ่อนผิดกฎหมายมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี ทั้งในกรุงเทพฯ และภูมิภาค รวมทั้งปริมาณเงินหมุนเวียนอยู่ในบ่อนเหล่านี้มีมากมายมหาศาล สังคมควรจะมีทีท่าต่อปัญหาอย่างไร อนาคตของบ่อนในสังคมไทยควรเป็นอย่างไร สังคมที่ไม่มีบ่อนไม่มีการพนันนั้น ดูเหมือนจะมีคนเชื่อว่ามีน้อยมาก ดังนั้น ข้อถกเถียงจึงอยู่ที่ว่าควรจะทำบ่อนให้ถูกกฎหมาย หรือควรปรับกรุงกฎหมายเพื่อปราบปรามบ่อนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากการรวบรวมความคิดเห็นเบื้องต้น พบว่าคนส่วนใหญ่ยังไม่ต้องการทำให้บ่อนกลายเป็นสิ่งที่ถูก

---

[๒๓] ผาสุก พงษ์ไพจิตร สังศิต พิริยรังสรรค์ นวลน้อย ตรีรัตน์ กนกศักดิ์ แก้วเทพ, **อุตสาหกรรมการพนัน ไทย อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และมาเลเซีย,** (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ตรัสวิน (ชิลค์เวอร์มบุคส์), ๒๕๔๓) หน้า ๑๕,๑๖.

กฎหมาย เหตุผลสำคัญคือ

ประการที่หนึ่ง เกรงว่าคนไทยจะหันไปเล่นการพนันกันมากขึ้น ซึ่งผลกระทบที่ตามมา เช่น คนเล่นการพนันจะละความสนใจจากงานประจำ อาชญากรรมอาจเพิ่มมากขึ้น ครอบครัวแตกร้าว ศีลธรรมของสังคมเสื่อมทรามลง คนรวยจะรวยขึ้น คนจนจะจนลง คนอาจกู้หนี้ยืมสินไปเล่นการพนันกันมากขึ้น

ประการที่สอง การเปิดบ่อนให้ถูกกฎหมายไม่สามารถแก้ไขบ่อนเถื่อนให้หมดไปได้ แต่บ่อนเถื่อนจำนวนมากก็จะยังคงมีอยู่ต่อไปและอาจเพิ่มมากขึ้น รัฐบาลจะได้รับประโยชน์จากภาษีมีรายได้มากขึ้น แต่ผลเสียต่อสังคมน่าจะสูงกว่ารายรับของรัฐบาล

ประการที่สาม การเปิดบ่อนอย่างถูกกฎหมาย โดยมีมาตรการกีดกันคนจน หรือเยาวชนไม่ให้เข้าบ่อน อาจจะไม่มีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอในทางปฏิบัติ ปัญหาสังคมอาจจะเลวร้ายลงไปอีก

สำหรับกลุ่มคนที่เห็นด้วยกับการทำบ่อนให้ถูกกฎหมาย ซึ่งประกอบด้วยเจ้าของบ่อน ตำรวจที่ทำหน้าที่ปราบปราม และกลุ่มอาชีพต่างๆ ได้ให้เหตุผลว่า

ประการที่หนึ่ง การเปิดบ่อนให้ถูกต้องตามกฎหมาย จะทำให้รัฐเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เงินจำนวนนี้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสังคม และใช้ในการสร้างงานได้

ประการที่สอง เป็นการลดการรั่วไหลของเงินที่ออกไปยังบ่อนในต่างประเทศ และยังอาจมีเงินตราต่างประเทศไหลเข้ามาอีกด้วย

ประการที่สาม การทำบ่อนให้ถูกกฎหมายจะเป็นการลดอิทธิพลของบรรดาผู้มีอิทธิพล ตำรวจ ข้าราชการ และกลุ่มที่ได้รับผลประโยชน์จากบ่อนผิดกฎหมายในปัจจุบัน

ประการที่สี่ เป็นการสกัดกั้นการฟอกเงินและลดปัญหาอาชญากรรมลงได้[๒๔]

กัญญาภัค สำราญใจ ได้กล่าวใน พุทธธรรม กับการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ เรื่อง พุทธจริยศาสตร์กับการพัฒนาจริยธรรมของผู้นำครอบครัว : จุดเริ่มต้นการแก้ปัญหาสังคมไว้ว่า สถาบันครอบครัวถึงจะเป็นหน่วยสังคมที่เล็ก แต่ก็มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อสังคมโดยรวม ทุกครอบครัวย่อมต้องมีผู้นำครอบครัว หากผู้นำครอบครัวสามารถพัฒนาจริยธรรมของตนให้สูงขึ้น โดยยึดหลักพุทธจริยศาสตร์ในระดับที่เหมาะสมกับตนเองเพื่อทำให้ตังเองเป็นต้นแบบหรือเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสมาชิกในครอบครัวโดยเฉพาะเยาวชน นั่นก็เท่ากับว่าผู้นำครอบครัวและครอบครัวนั้นได้เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยจรรโลงสังคมให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่เพราะเยาวชนเป็นกำลัง

---

[๒๔] ผาสุก พงษ์ไพจิตร, สังศิต พิริยรังสรรค์, นวลน้อย ตรีรัตน์, **หวย ซ่อง บ่อน ยาบ้า เศรษฐกิจนอกกฎหมาย กับนโยบายสาธารณะในประเทศไทย,** (เชียงใหม่ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๔๐), หน้า ๑๔๔,๑๔๕.

สำคัญของชาติในอนาคต หากสามารถปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมได้ตั้งแต่เยาว์วัยโดยเริ่มต้นที่บ้าน ก็ถือว่าเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาทางสังคมที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในทุกวันนี้ให้ลดน้อยลง หากเยาวชนได้เห็นแต่พฤติกรรมที่ดีมีคุณธรรมและจริยธรรมของผู้นำครอบครัวก็จะส่งผลดีต่อสังคมโดยรวม เพราะจะทำให้เยาวชนมีคุณธรรมจริยธรรมในระดับที่สูง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความเข้าใจในคำว่าหน้าที่ของตนเอง เมื่อวันหนึ่งที่เติบโตเป็นผู้ใหญ่หรือเป็นผู้นำครอบครัว พวกเขาก็จะเป็นบุคคลที่มีคุณค่าในสังคม และเป็นแบบอย่างที่ดีกับชนรุ่นหลังต่อไป ดังนั้นหลักพุทธจริยศาสตร์ก็เป็นหลักหนึ่งที่จะสามารถจะนำไปเป็นกรอบในการปฏิบัติตนให้เป็นคนที่มีคุณค่าในสังคมที่กำลังเผชิญวิกฤติอย่างหนักทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจ[๒๕]

สุวัฒน์ จันทรจำนง ได้กล่าวใน แก่นพุทธธรรม ไว้ว่า พุทธศาสนามิได้สอนให้เชื่อในเรื่องของ โชคและดวง ทั้งไม่สอนให้มองชีวิตในด้านลบ ยิ่งกว่านั้น พระธรรมของพระองค์ล้นเปี่ยมด้วยคุณค่าทางศีลธรรมที่ก่อให้เกิดปัญญา อันเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำเนินชีวิต เป็นคำสอนที่ไม่เพียงแต่ให้รู้และเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ แต่ยังสอนให้มนุษย์สามารถค้นหาคุณค่าภายในเพื่อให้ตนเองหลุดพ้นเป็นอิสระจากตัณหาและอวิชชา พุทธศาสนาก็มิได้สอนให้อยู่อย่างสิ้นหวังปราศจากสิ่งยึดเหนี่ยว (นัตถิกฐิฏฐิ) หยุดการแสวงหาความรู้คู่การกระทำคุณงามความดีเพื่อแสวงหาความจริง แต่สอนให้มนุษย์สร้างคุณค่าให้กับตัวเองด้วยการรู้ตื่นจากอวิชชา เพื่อปูทางไปสู่ชีวิตที่เป็นอิสระ กำจัดและทำลาย “การมีตัวตน” จากกิเลสตัณหา นั่นคือวิธีการเพียงอย่างเดียวที่เราควรจะต้องเรียนรู้ในการขจัดอัตตา ไม่มี่ตัวตนและการเห็นแก่ตัว

มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพในการแสวงหาความสุข หรือพ้นจากความทุกข์ได้เท่าเทียมกันภายใต้กฎธรรมชาติ เพราะมนุษย์เป็นเวไนยสัตว์ที่สามารถเรียนได้สอนได้ เพื่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว มนุษย์จึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาตนเองทั้งทางร่างกาย ทางศีลธรรม จิตวิญญาณ และปัญญา นั่นคือสิ่งที่จะนำมาใช้ต่อการบำเพ็ญบารมีในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์ตามธรรมนิยามแห่งพุทธธรรม และพระพุทธศาสนายังสอนให้นำปัจจัยภายในของความเป็นมนุษย์ มาสร้างคุณค่าให้กับสังคมอันเป็นปัจจัยภายนอก พุทธศาสนาสอนว่า คน สังคม สิ่งแวดล้อม ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ แต่ควรอยู่ด้วยกันได้อย่างกลมกลืน น่าเสียดายที่ตามความเป็นจริงในโลกทุกวันนี้ยังคงเป็นปัญหาโลกแตกที่คงไม่สามารถแก้ได้ตราบที่จิตใจคนเรายังไร้ความรัก ความเมตตา ไร้ปัญญา ละเลยความประพฤติปฏิบัติตามที่พระพุทธองค์ทรงแสดงโอวาทปาฏิโมกข์ไว้ว่า

---

[๒๕] กัญญาภัค สำราญใจ, “พุทธจริยศาสตร์กับการพัฒนาจริยธรรมของผู้นำครอบครัว : จุดเริ่มต้นการแก้ปัญหาสังคม”, ใน **พุทธธรรม กับการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ**, รวบรวมจัดพิมพ์โดย พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, (ผศ.ดร.), (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ๒๑ เซ็นจูรี่, ๒๕๕๔), : ๑๒๒.

“จงละความชั่ว เร่งทำความดี และทำจิตให้บริสุทธิ์” [๒๖]

พระมหาวีระชัย ชยวีโร (มิตะสิทธิ์) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาจริยศาสตร์ : กรณีการเปิดบ่อนการพนันถูกกฎหมายในประเทศไทย พบว่าการเปิดบ่อนการพนันถูกกฎหมายในประเทศไทยจะทำให้เกิดผลกระทบทั้งด้านบวกและ ด้านลบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม ผลด้านบวกเป็นการสร้างรายได้มหาศาลให้แก่รัฐ หากรัฐมีการบริหารจัดการให้เป็นระบบที่มีประสิทธิผล จนทำให้การพนันกลายเป็น "ธุรกิจที่อยู่ภายใต้กรอบกฎหมาย" ได้เหมือนธุรกิจค้าเหล้าหรือบุหรี่ ในด้านลบ คือ บ่อนต่าง ๆ จะต้องแข่งขันกันกระตุ้นให้มีผู้มาใช้บริการมากขึ้น จึงทำให้เกิดศึกแย่งชิงลูกค้าระหว่างบ่อนในประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดต่อกัน อาจจะทำให้เกิดปัญหาความมั่นคงของประเทศในที่สุดได้ และเมื่อยอมรับการพนันว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม ผลกระทบต่อระบบสังคมที่สำคัญคือ ผู้คนก็จะไม่สนใจประกอบสัมมาอาชีวะ เพราะหวังรายได้จากการพนันแทน และเกิดการเสพติดการพนันยิ่งขึ้น อันจะนำมาซึ่งความอ่อนแอทางจริยธรรมและความล้มเหลวทางศีลธรรมในสังคมไทยซึ่ง มีพื้นฐานเป็นสังคมชาวพุทธ

พุทธจริยศาสตร์ ทัศนะที่เน้นความเป็นกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) คือการมองสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง และเลือกการกระทำหน้าที่ตามหลัก กุศล ได้แก่ความไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง โดยตัดสินว่า การกระทำที่มาจากเจตนาที่เป็นกุศลนั้น ถูกต้อง แต่ถ้าตรงกันข้าม (อกุศล) ก็ผิด ดังนั้นการที่ใช้ทัศนะทั้ง ๓ มาวิเคราะห์ปัญหาการเปิดบ่อนการพนันทำให้ได้มุมมองที่น่าตัดสินใจอย่างยิ่ง

รัฐไม่ควรส่งเสริมการใช้อบายมุขมาแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากคนส่วนใหญ่ในชาติ ซึ่งพื้นฐานจิตสำนึกยังขาดจริยธรรม ในทางตรงข้าม รัฐควรมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาและพัฒนา เพื่อยกระดับจิตสำนึกทางจริยธรรม เน้นการปลูกฝังระเบียบวินัยและความซื่อสัตย์ รวมถึงรณรงค์ให้เห็นโทษของอบายมุขและการเสพติดการพนัน เพราะพื้นฐานประชากรที่มีคุณภาพทางจริยธรรมและจิตสำนึกที่ถูกต้องจะนำไปสู่ การแก้ไขปัญหาที่ต้นตอ และเกิดการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนในที่สุดได้เอง [๒๗]

พระโฆษิต สุเมโธ (คุ้มทั่ว) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง หลักพุทธธรรมเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมการเล่นการพนันหวยในชุมชนชาญเมือง พบว่าปัญหาของการเล่นการพนันหวยก่อให้เกิดผลกระทบอย่างต่อเนื่อง ทั้งต่อตนเอง ต่อครอบครัวและต่อชุมชน ผลกระทบที่เกิดขึ้นในด้านเสียหายสามารถสรุปได้เป็น ๔ ด้าน ได้แก่ (๑) ความเสียหายด้านสุขภาพกายและจิตใจของตัว

---

[๒๖] สุวัฒน์ จันทรจำนง, **แก่นพุทธธรรม**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ตถาตาพับลิเคชั่น, ๒๕๔๗), หน้า ๕๒ – ๕๕.

[๒๗] พระมหาวีระชัย ชยวีโร (มิตะสิทธิ์), **การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาจริยศาสตร์ : กรณีการเปิดบ่อนการพนันถูกกฎหมายในประเทศไทย,** (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗).

ผู้เล่นการพนันหวยเอง (๒) ความเสียหายทางด้านฐานะการเงินและความสัมพันธ์ที่ไม่ดีของครอบครัว (๓) ขาดความเชื่อถือและนับถือที่มีต่อสมาชิกในชุมชนชานเมือง (๔) ขาดความมั่นใจในความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สินของคนที่มาอยู่อาศัยในชุมชนในการแก้ปัญหา ชุมชนได้พยายามหาหลักการที่ดีโดยการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในบางส่วน เพื่อเป็นการป้องกันและช่วยพัฒนาชุมชนให้เกิดความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ ด้วยหลักพุทธธรรมบางประการที่เห็นว่าเหมาะสม ได้แก่ (๑) หลักการปกครองชุมชน (๒) หลักสร้างความสามัคคี (๓)หลักบริหารจัดการทรัพย์ (๔) หลักการแสวงหาทรัพย์ (๕) หลักสร้างและพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง (๖) หลักสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน (๗) การส่งเสริมอาชีพแก่สมาชิกในชุมชน ให้มีรายได้เสริม[๒๘]

รัตน์ สนแก้ว ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพนันในวรรณคดีสันสกฤตและวรรณคดีบาลี” พบว่า การพนันนั้นมี ๒ ประการคือ ประการแรก คิดว่าการพนันเป็นกีฬาบันเทิงของพระราชาอินเดียโบราณ การเล่นจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อความสนุกสนาน ส่วนประการที่สองคิดว่าการพนันเป็นสิ่งชั่วร้ายที่เกิดจากกิเลสตัณหาของมนุษย์ มนุษย์มีความต้องการสมบัติทรัพย์สินเงินทองของผู้อื่น เขาจึงหาทางให้ได้มาโดยการเล่นการพนัน เขาจะพยายามทุกวิถีทาง ไม่ว่าจะด้วยการใช้ เล่ห์เพทุบายหรือ โดยการคดโกงทุกทาง

ในคัมภีร์ธรรมศาสตร์แบ่งการพนันออกเป็นสอง ประเภทคือ การพนัน “ทยูตะ” คือการเล่นที่ใช้อุปกรณ์ที่ไม่มีชีวิตเล่นกัน มี ลูกเต๋า เป็นต้น อีกประการหนึ่งคือการพนัน “สมาหวะยะ” เป็นการพนันที่ใช้สิ่งมีชีวิตมาเป็นองค์ประกอบของการเล่นพนัน เช่น นก กวาง เป็นต้น นำมาต่อสู้กัน แล้วเจ้าของสัตว์ก็วางเงินเดิมพันกัน แรงจูงใจที่ทำให้คนกลายเป็นนักการพนันมี ๒ ประการคือ แรงจูงใจภายนอก กับแรงจูงใจภายใน เมื่อนักการพนันเข้าไปเล่นการพนันแล้วมีผลกระทบตามมา ๓ ประการคือ ผลกระทบต่อบุคคล ต่อครอบครัว และต่อสังคม ผลกระทบส่วนใหญ่จะเป็นผลกระทบในทางที่ไม่ดี เช่น ทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้สถานภาพทางสังคมเปลี่ยนไป บุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงไปด้วย[๒๙]

สรุปความว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยทุกวันนี้นับวันมีมากขึ้น และมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น วิปริตผิดเพี้ยน และมีความรุนแรงมากขึ้นทุกที โดยเฉพาะปัญหาทางด้านอบายมุขเป็นปัญหาที่ พุทธจริยศาสตร์กับสังคมจะต้องหาทางแก่ไขร่วมกัน ในปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมานั้นเนื่องมาจากสังคมไทยให้การศึกษาอบรมด้านศีลธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนน้อยเกินไป และเมื่อเด็กและเยาวชนขาดการอบรมทางศีลธรรมจริยธรรมอันดีแล้ว เมื่อเติบโตเป็น

---

[๒๘] พระโฆษิต สุเมโธ (คุ้มทั่ว), **หลักพุทธธรรมเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมการเล่นการพนันหวยในชุมชน,** (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘).

[๒๙] นาย รัตน์ สนแก้ว, **การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องการพนันในวรรณคดีสันสกฤตและวรรณคดีบาลี,**

ผู้ใหญ่ก็จะกลายเป็นบุคคลที่พร่องในศีลธรรมจริยธรรมนำชีวิตของเขา การพนันเป็นปัญหาหนึ่งที่มีมากขึ้นและก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ที่เราทราบและเห็นกันอยู่เสมอ เช่นปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น ซึ่งมีเพิ่มขึ้นทุกปี เพราะคนไทยสวนใหญ่ชอบสนุก ชอบเสี่ยงโชค ชอบการท้าทาย จึงทำให้การพนันหวยอย่างเช่น หวยหุ้น หวยใต้ดิน หวยยี่กี และหวยบนดิน และรัฐบาลก็ยังมีนโยบายเปิดจำหน่ายหวยออนไลน์ให้ประชาชนให้มีทางเลือกในการเล่นการพนันอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งหวยบนดิน (หวยออนไลน์) ยังมีการถกเถียงกันอยู่ว่า จะเป็นผลได้ หรือผลเสีย ต่อบุคคล ต่อสังคม หรือต่อ พุทธจริยศาสตร์อย่างไร ซึ่งผู้วิจัยจะทำการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าวต่อไป

๑.๖ วิธีดำเนินการวิจัย

๑.๖.๑ ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาทางประวัติการพนันและหวยออนไลน์ในสังคมไทย

๑.๖.๒ ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาพุทธจริยศาสตร์กับอบายมุข

๑.๖.๓ วิเคราะห์และสรุปผลพุทธจริยศาสตร์กับปัญหาการพนันหวยออนไลน์

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๗.๑ ทำให้ทราบประวัติการพนันและหวยออนไลน์ในสังคมไทย

๑.๗.๒ ทำให้ทราบพุทธจริยศาสตร์กับอบายมุข ๖

๑.๗.๓ ทำให้ทราบพุทธจริยศาสตร์กับการพนันหวยออนไลน์

บทที่ ๒

ประวัติการพนันและหวยออนไลน์ ในสังคมไทย

การพนันในสังคมไทยมีประวัติที่ยาวนานมีมาตั้งหลายยุคหลายสมัยซึ่งคนไทยรู้จักการเล่นการพนันจากคนจีนที่เข้ามาอยู่ในไทย จึงทำให้คนไทยรู้จักการพนันที่รัฐเป็นผู้สนับสนุนมาโดยตลอดอย่างเช่น เริ่มจากหวย ก.ข. ต่อมาก็ลอตเตอรี่ และหวยออนไลน์ ที่ยังเป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบันนี้ ที่ยังไม่ได้กำหนดเวลาเปิดจำหน่ายที่แน่นอน จึงเป็นประเด็นให้ถกเถียงกันอยู่

๒.๑ ความเป็นมาของหวยลอตเตอรี่ในสังคมไทย

การพนันในสังคมไทยนั้นมีมาช้านาน พ่อค้าชาวจีนได้นำการพนันเข้ามาในประเทศไทย โดยเข้ามาทำการค้ากับไทยในสมัยกรุงสุโขทัยสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ที่ทรงเสด็จเยือนประเทศจีนเป็นไมตรีต่อกันเป็นครั้งที่ ๒ [๑] ในครั้งนั้นได้จ้างช่างปั้นเครื่องถ้วยชามเข้ามาสอนปั้นถ้วยชาม สังคโลก [๒] จึงทำให้เครื่องสังคโลกของไทยขึ้นชื่อและเป็นสินค้าส่งออก เป็นรายได้ที่สำคัญ เมื่อสุโขทัยเสื่อมอำนาจลง การค้าเครื่องสังคโลกก็ลดลงมาก เนื่องจากเส้นทางทางทะเลถูกปิดกั้น อย่างไรก็ตาม การทำเครื่องสังคโลกเพื่อประโยชน์ใช้สอยและการค้าก็ได้ดำเนินต่อมา ในการเล่นการพนันนั้นได้เข้ามาพร้อมกับชาวจีนและเล่นกันเฉพาะชาวจีนเท่านั้น

ตามบันทึกทางประวัติศาสตร์ “การเล่นถั่วเกิดมีขึ้นตั้งแต่ราว พ.ศ. ๑๔๕๐ ก่อนพระราชวงศ์พระร่วงได้ครองกรุงสุโขทัยช้านาน การเล่นโปเกิดมีขึ้นเมื่อราว พ.ศ. ๒๑๐๐ ตรงกับสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิครองกรุงศรีอยุธยา การเล่นหวยเกิดขึ้นเมื่อราว พ.ศ. ๒๓๕๐ ตรงกับสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ ๓ กรุงรัตนโกสินทร์

---

[๑] จดหมายเหตุ เรื่อง**พระราชไมตรีในระหว่างกรุงสยามกับกรุงจีน,** งานพระราชทานเพลิงศพ : มหาอำมาตย์ตรี พระยาโชฎึกราชเศรษฐี (ผ่อง โชติกะพุกกณะ), (กรุงสยาม, โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๖), หน้า ๑๔.

[๒] เครื่องสังคโลก หมายถึงเครื่องปั้นดินเผาที่ผลิตขึ้นในรูปภาชนะเครื่องใช้ และเครื่องประดับอาคารต่าง ๆ เช่น ถ้วย ชาม ตลอดจนรูปเทวดา พระพุทธรูป กระเบื้องมุงหลังคาช่อฟ้า บราลี ฯลฯ มีทั้งที่เคลือบน้ำยาและไม่เคลือบน้ำยา ลักษณะเด่นคือ เป็นเครื่องปั้นดินเผาเคลือบเนื้อละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนิดเนื้อแตกลายงาสีเขียวไข่กา วิวัฒนาการของการเคลือบสีเขียวประณีตงดงามทำให้มีการเรียกชื่อเครื่องปั้นดินเผาสีเขียวว่า "เซลาดอน" ซึ่งเคลือบสีระดับต่าง ๆ กัน เช่น สีเขียวไข่กา สีเขียวมะกอก

จึงเห็นได้ว่าการเล่น ถั่ว โป หวย คงเข้ามาถึงประเทศไทยนี้แต่ทีละอย่าง"[๓] การเล่นถั่ว โป และหวย เป็นการพนันที่เกิดขึ้นในเมืองจีนก่อน ชาวจีนที่ไปอยู่ต่างด้าวนำไปเล่น จึงได้แพร่หลายต่อไปในประเทศอื่น ๆ ซึ่งตรงกับนิสัยคนไทยที่ชอบสนุก จึงแพร่หลายได้อย่างรวดเร็ว

การเล่นถั่วเดิมเรียกอีจี๋ เป็นการเล่นที่นำกระแปะ[๔] มากองหลายสิบกระแปะ แล้วเอาภาชนะครอบกระแปะนั้นไว้ ให้คนเล่นทายว่าเศษกระแปะจะเหลือเท่าไร จะเหลือ ๑, ๒, ๓ หรือ ๔ ใช้การนับคัดออกที่ละ ๔ กระแปะ ให้ดูว่าเศษเหลือเท่าไร ใครวางเงินเดิมพันเท่าไรถ้าถูกก็รับไปเท่าตัว แต่ถ้าผิดถูกเจ้ามือริบเงินที่เดิมพันนั้น ต่อมาได้แปลงชื่ออีจี๋ ว่า "ทัวจี๋" แปลว่าแจงกระแปะ ต่อมาใช้ถั่วแทนกระแปะในการเล่น

การเล่นโป จีนจะเรียกว่า "ซ๊อ" มีมาทีหลังถั่ว ซึ่งมี ๒ อย่างคือโปกำ คือแบบกำถั่ว เป็นการนำวิธีการเล่นถั่วกับโปมาผสมกันอย่างหนึ่ง และโปปั้น คือใช้ครอบทองเหลือง ที่มีลิ้นรูปเหมือนลูกบาตรอยู่ข้างใน ปั้นครอบไปจนได้เหลี่ยมแล้วปิดฝา ซีกขวาที่ลิ้นอยู่ตรงแต้มไหนถือว่าออกแต้มนั้น อย่างหนึ่ง

การเล่นหวย หวยนั้นพึ่งคิดขึ้นในสมัยพระเจ้าเตากวาง รัชกาลที่ ๖ ในราชวงศ์ ใต้เชง ซึ่งตรงกับรัชกาลที่ ๒ ถึงรัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ จีนจะเรียกว่า "ฮวยหวย" (花會) ซึ่งจะแปลว่า "ชุมนุมดอกไม้" ซึ่งเขียนชื่อดอกไม้ลงในป้ายต่อมาใช้ชื่อบุคคลแทนชื่อดอกไม้ ซึ่งจะมีวิธีการเล่นดังนี้คือ จะทำป้ายเล็ก ๆ ไว้ ๓๔ ป้าย เขียนชื่อคนโบราณที่มีชื่อเสียงลงแผ่นป้ายชื่อละแผ่น อย่างเช่น สามหวย ง่วยโป๊ เป็นต้น เจ้ามือจะเลือกป้ายหนึ่งอัน ใส่ลงในกระบอกไม้ปิดปากกระบอกแล้วแขวนไว้กับหลังคาโรง ให้คนทายว่าจะเป็นชื่อคนไหนใน ๓๔ ชื่อนั้น ถ้าทายถูกเจ้ามือให้ ๓๐ ต่อ ถ้าทายผิดก็เอาเงินเดิมพันเสีย ดังนั้นการเล่นหวยที่คนไทยเล่นในปัจจุบันนั้นชาวจีนเป็นผู้นำมาเผยแพร่ และได้เรียกชื่อว่าว่า หวย ก.ข.

๒.๑.๑ หวย ก.ข.

ในการศึกษาประวัติของการพนันในสังคมไทยนั้นมีมาหลายยุคหลายสมัย แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงเรื่องประวัติของหวยซึ่งจะกล่าวถึงว่าการเริ่มต้นของหวยที่คนไทยรู้จักนั้นเกิดขึ้นในประเทศไทยในยุคที่บ้านเมืองเกิดปัญหาทางด้านการเงิน ซึ่งเรียกหวยนั้นว่า หวย ก.ข. หรือ "อากร

---

[๓] สังศิต พิริยะรังสรรค์ และคณะ, **เศรษฐกิจการพนัน: ทางเลือกเชิงนโยบาย,** (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล, ๒๕๔๖), หน้า ๘๑.

[๔] หมายถึง เงินปลีกย่อยที่มีลักษณะแบน ตัวอย่าง เป็นเหรียญดีบุก ร.๔ ตราพระมหามงกุฎ - พระแสงจักรช้างเผือก เริ่มใช้ตั้งแต่ปี ๒๔๐๕ ถึง ปี ๒๔๑๑ มีชื่อเรียกว่า เบี้ยแปะ หรือ กระแปะดีบุก

หวย ก.ข.”[๕] จดหมายเหตุ จากพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กล่าวว่า การเล่นหวย แรกมีขึ้นในเมืองไทยในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓[๖] ในรัชสมัยของพระองค์ มีการซื้อข้าวมาจากต่างประเทศ ประชาชนจึงต้องออกมารับจ้างเอาแรงงานแลกข้าว นายอากรต่าง ๆ ก็ไม่มีเงินจะส่งจึงจำเป็นต้องนำสินค้ามาจ่ายค่าภาษีอากรแทนเงิน

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวพระองค์ทรงมีพระราชดำริให้ตรวจค้นบ้าน ที่ค้าฝิ่นเพื่อป้องกันการกักตุนฝิ่นเพื่อให้มีเงินออกมาสู่ตลาด เจ้าสัวหงส์ (พระศรีชัยบาล นายอากรสุรา) จึงเข้าเฝ้ากราบทูล ตั้งโรงหวยให้ประชาชนได้นำเงินที่สะสมไว้ออกมาใช้แทงหวย เพราะหวยเป็นการพนันที่ถูกกับนิสัยของคนไทยที่ชอบการเสี่ยงโชคเป็นอย่างยิ่ง จึงมีพระบรมราชานุญาติให้เจ้าสัวหงส์จัดตั้งโรงหวยขึ้นเป็นการทดลองเริ่มต้นโดยแบ่งกำไรเข้าเป็นอากรหวยแก่ทางการ”[๗] หวย ก.ข. นั้นถือว่าเป็นรายได้เข้ารัฐทุกปี ซึ่งจะมีการประมูลกันเพื่อจะเป็น “นายอากรหวย” ได้สัมปทานไป ซึ่งจะได้บรรดาศักดิ์เป็นถึงขุนบานเบิกบุรีรัตน์ (ขุนพัฒน์) หวย ก.ข. เป็นการพนันที่มอมเมาประชาชนในยุคนั้นยิ่งกว่าบ่อนเบี้ย และโรงฝิ่น เพราะเป็นการพนันที่ถูกกฎหมาย ซึ่งได้รับอนุญาตจากทางการ[๘]

๒.๑.๒ อากรบ่อนเบี้ย และการยกเลิกบ่อนเบี้ยและหวย

การเกิดอากรบ่อนเบี้ยนั้นมีเค้ามาจากพระราชกำหนดเก่าในรัชกาลพระเจ้าบรมโกษฐ์ ปรากฏในบทที่ ๔๒ ซึ่งประกาศเมื่อปีชวด พ.ศ. ๒๒๕๕ มีการตรากฎหมายขึ้นและห้ามมิให้เจ้ากระทรวงไหนรับเรื่องการเปิดบ่อนเบี้ยขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายอีกต่อไปเป็นอันขาด กฎหมายบทนี้ชี้ให้เห็นชัดว่ามีบ่อนเบี้ยแล้ว เมื่อวินิจฉัยแล้วว่า บ่อนเบี้ยและอากรบ่อนเบี้ยนั้นคงจะตั้งขึ้นในระหว่าง พ.ศ. ๒๒๓๑ กับ พ.ศ. ๒๒๕๕ จึงสันนิษฐานได้ว่าบ่อนเบี้ยและอากรบ่อนเบี้ยน่าจะมีขึ้น

---

[๕] พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ น. การพนันอย่างหนึ่ง ที่ออกเป็นตัวหนังสือ คือ ใช้พยัญชนะ ในภาษาไทยตั้งแต่ ก ถึง ฮ เป็นหลัก โดยตัดออกเป็นบางตัว เหลือเพียง ๓๖ ตัว ตัวที่ออกเสียงเหมือนกันจะตั้งชื่อให้ต่างกัน เช่น ข ง่วยโป๊ ฃ เงี่ยมกวย ค หะตั๋ง ฅ เม่งจู ฆ ยิดซัว ทั้งนี้เพราะได้นำวิธีเล่นหวยของจีน มาปรับปรุงใช้, หวย ก็เรียก.

[๖] พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ, **ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๑๗ เรื่องตำนานการเลิกบ่อนเบี้ย แลเลิกหวย,** (กรุงสยาม : โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๕), หน้า ๕๗.

[๗] แสน วิชาชาญ, **ตำนานหวย แห่งเมืองสยาม,** (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ว.เพ็ชรสกุล, ๒๕๔๕), หน้า ๑๔.

[๘] **เรื่องเดียวกัน,** หน้า ๑๒.

เมื่อรัชกาลสมเด็จพระเพทราชา หรือพระเจ้าเสือ หรือพระเจ้าท้ายสระ พระองค์ใดพระองค์หนึ่ง ถ้าว่าโดยศักราชก็คือ ระยะเวลา ๔๔ ปีระหว่าง พ.ศ. ๒๒๓๑ กับ พ.ศ. ๒๒๗๕ นี้ [๙]

เดิมพวกชาวจีนได้ตั้งรกรากลงแผ่นดินไทย รัฐก็ได้ตั้งบ่อนเบี้ยให้กับชาวจีนที่มีชาวจีนมาก โดยมีเจ้าพนักงานคอยกำกับดูแลอยู่ โดยห้ามคนไทยเข้าไปเล่น แต่ก็ยังมีแอบเข้าไปเล่น รัฐจึงเห็นว่าควรตั้งให้คนไทยเล่นจึงได้ตั้งเป็น ๒ โรงคือบ่อนเบี้ยจีนกับบ่อนเบี้ยไทย พระเจ้าบรมโกษฐ ทรงมิเห็นด้วยนักจึงได้ออกพระราชกำหนด[๑๐] ขึ้นมา ห้ามมิให้ข้าราชการเล่นเบี้ยบ่อนเป็นอันขาด ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนขืนเล่นต้องระวางโทษถูกเฆี่ยน ๙๐ ที และถอดลงเป็นไพร่ จากพระราชกำหนดใหม่บทที่ ๒ ว่า “เมื่อครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เมื่อรัฐได้ตั้งบ่อนให้เล่นเบี้ยแล้ว ก็มีคนเล่นมากขึ้น พระศรีวิโรจน์เศรษฐีได้เป็นตำแหน่งนายตราในกระทรวงพระคลัง ฯ สำหรับเป็นเจ้าพนักงานจัดการบ่อนเบี้ย ได้ผลประโยชน์จากคนเล่นจนมีฐานะร่ำรวยมาก มีคนอยากรวยบ้างจึงมีการประมูลกันเกิดขึ้น โดยจะแบ่งผลประโยชน์ซึ่งเป็นหัวเบี้ยส่งพระคลัง ซึ่งเป็นประโยชน์ของแผ่นดิน[๑๑] จึงมีการขยายออกไปตามหัวเมืองหรือตำบลอีกมาก [๑๒] จึงทำให้คนไทยนั้นติดการพนันกันมาก

อากรบ่อนเบี้ยเป็นรายได้ที่เข้าท้องพระคลัง จนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ พระองค์จึงได้ตั้งหอรัษฎากรพิพัฒน์ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๘ เพื่อรวบรวมเงินภาษีที่กระจัดกระจายอยู่ตามกระทรวงต่าง ๆ เข้ามาอยู่ในกระทรวงพระคลังแห่งเดียว เมื่อเงินอากรบ่อนเบี้ยมีมากขึ้น พระองค์ทรงต้องการจะเลิกบ่อนเบี้ย พระองค์ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศลดบ่อนเบี้ยในแขวงกรุงเทพฯ ยังคงไว้เป็นที่เล่นของชาวจีน โดยจะลดบ่อนใหญ่ ๆ ลงจาก ๑๒๖ แห่ง ให้เหลือแต่ ๖๗ แห่ง ให้เลิกเสีย ๕๙ แห่ง และบ่อนย่อยอีกประมาณ ๒๗๗ แห่ง ให้เลิกเสียให้หมด ห้ามมิให้เล่นเป็นอันขาด และห้ามมีการเคลื่อนย้ายที่เล่น ตั้งอยู่ที่ใดก็ให้ตั้งอยู่ที่นั่น โดยจะมีตำรวจประจำอยู่ทุกบ่อนห้ามมิให้เจ้าของบ่อนละเมิดข้อบังคับของรัฐเป็นอันขาด

การลดบ่อนเบี้ยที่พระองค์ได้ปฏิบัติมานั้นเงินอากรบ่อนเบี้ยไม่ตกมากนัก พระองค์จึงตกลงจะเลิกบ่อนเบี้ยลดลงปีละ ๑๐ โรง ต่อมาพระองค์ได้อาศัยเหตุที่ได้รวมเมืองเขื่อนขันธ์ เมือง

---

[๙] พระบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ, **ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๑๗ เรื่องตำนานการเลิกบ่อนเบี้ยและเลิกหวย,** หน้า ๑ - ๗.

[๑๐] ตัวพระราชกำหนดนี้ไม่มีสำเนาเหลืออยู่ แต่อ้างในพระราชกำหนดใหม่ บทที่ ๒ ซึ่งตั้งครั้งรัชกาลที่ ๑ กรุงรัตนโกสินทร เมื่อปีขาล พ.ศ. ๒๓๒๕.

[๑๑] ข้อความนี้มีอยู่ในพระราชกำหนดใหม่ บทที่ ๒ ตั้งในรัชกาลที่ ๑ กรุงรัตนโกสินทร เมื่อปีขาล พ.ศ. ๒๓๒๕.

[๑๒] พระบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ, **ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๑๗ เรื่องตำนานการเลิกบ่อนเบี้ยและเลิกหวย**, หน้า ๙ - ๑๐.

สมุทรปราการ เมืองนนทบุรี เมืองประทุมธานี เข้าในเทศาภิบาลมณฑลกรุงเทพมหานคร จึงเลิกบ่อนเบี้ยตามหัวเมืองมณฑลกรุงเทพมหานครทั้งหมด คงไว้แต่เมืองสมุทรปราการบ่อน หนึ่งที่ปากลัดเมืองนครเขื่อนขันธ์บ่อนหนึ่ง รวมบ่อนทั้งมณฑลกรุงเทพมหานคร รวมแล้ว ๑๘ บ่อน ด้วยกัน จนถึง พ.ศ. ๒๔๔๑ ลงมือเลิกบ่อนหัวเมืองตั้งแต่บัดนี้ไป พระองค์ทรงเลิกบ่อนเบี้ยหมดสิ้นกรุงสยามเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ปีมะเส็ง พ.ศ. ๒๔๖๐ [๑๓] ในระหว่างที่คนไทยรู้จักเล่นหวย ก.ข. นั้น ชาวต่างประเทศก็ได้นำการเสี่ยงโชคชนิดหนึ่งเข้ามาเผยแพร่ในเมืองไทยเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๔๑๗ เรียกว่า “ลอตเตอรี่” หรือสลากกินแบ่ง

ลอตเตอรี่ หรือสลากกินแบ่ง ซึ่งมีวิธีการคล้ายคลึงกับการเล่นหวย ก.ข. การออกลอตเตอรี่ในสมัยแรกได้มีการจัดขึ้นเป็นระยะ ๆ สุดแต่ความต้องการหรือความจำเป็น อาจแบ่งสมัยของการออกสลากกินแบ่งตั้งแต่เริ่มมีขึ้นในประเทศไทย ในที่นี่จะขอแบ่งออกเป็นช่วงรัชสมัย ตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มาจนถึงรัชสมัยปัจจุบัน ซึ่งออกได้เป็น สมัยโดยสังเขป ดังนี้

๒.๑.๓ รัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕

ในสมัยแผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เมื่อประเทศไทยยังใช้ชื่อ ประเทศสยาม และคำว่า “*สลากกินแบ่ง*” ยังไม่บัญญัติใช้แต่จะเรียกทับศัพท์ว่า “*ลอตเตอรี่*” ซึ่งมีความหมายว่า “*การเสี่ยงโชค*” โดยมีครูอัลบาสเตอร์ [๑๔] (ต้นตระกูล เศวตศิลา)

---

[๑๓] พระบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ, **ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๑๗ เรื่องตำนานการเลิกบ่อนเบี้ยและเลิกหวย**, หน้า ๓๖ - ๕๕.

[๑๔] นายเฮนรี อาลาบาศเตอร์ เข้ามาประเทศไทยเป็นครั้งแรกเมื่อ รัชกาลที่ 4 ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นรองกงสุลอังกฤษประจำกรุงเทพฯ ยังได้เป็นหัวหน้าคณะผู้สังเกตการณ์ดาราศาสตร์ของพระราชินีนาถแห่งร่วมกับคณะนักดาราศาสตร์ชาวฝรั่งเศส คณะของผู้รั้งตำแหน่งกงสุลอเมริกันประจำกรุงสยาม ตลอดจนชาวยุโรปและอเมริกันที่พำนักอยู่ในประเทศ โดยพระบรมราชานุญาตเข้าร่วมสังเกตการณ์สุริยุปราคาที่บ้านหว้ากอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ต่อมาได้เกิดความขัดแย้ง กับกงสุลน็อกซ์ จึงได้ลาออกจากตำแหน่งกลับประเทศอังกฤษ แต่หลังจากที่ รัชกาลที่ 5 ได้ทรงนำนายเฮนรี อาลาบาศเตอร์ กลับเข้ามารับราชการเป็นที่ปรึกษาส่วนพระองค์ ทรงโปรดเกล้าให้ทำราชการหลายหน้าที่ รวมทั้งหัวหน้าล่าม ราชเลขาธิการส่วนพระองค์ รวมทั้งเจ้ากรมพิพิธภัณฑสถานและสวนสราญรมย์ และข้าหลวงผู้จัดการงานสร้างถนนและสะพาน เป็นผู้ออกแบบและก่อสร้างสวนสราญรมย์ นำกล้วยไม้แคทลียา เข้ามาในประเทศไทย, นำล็อตเตอรี เข้ามาออกในประเทศไทยเป็นครั้งแรก, ก่อตั้งกองทำแผนที่และเริ่มงานทำแผนที่สำรวจรังวัดเพื่อสร้างถนนต่างๆ, ถวายคำแนะนำให้จ้างนายเจมส์ เอฟ. แมคคาร์ธีมาดูแลกองทำแผนที่, และได้ก่อตั้งกรมไปรษณีย์ และกรมโทรเลข

เป็นผู้นำลักษณะการออกรางวัลสลากแบบยุโรปเข้ามาเผยแพร่เป็นครั้งแรก จึงถือว่า เป็น "*บิดาแห่งการสลากกินแบ่งประเทศไทย*"

ปี พ.ศ. ๒๔๑๗ รัฐบาลในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาติให้กรมทหารมหาดเล็กออกลอตเตอรี่เป็นครั้งแรกในประเทศไทย เนื่องในการจัดงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จ-พระเจ้าอยู่หัว โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยเหลือพ่อค้าต่างชาติที่ นำสินค้ามาร่วมแสดงซึ่งมีขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๑๗ จัดงานที่ตึกคองคาเดียที่ศาลาสหทัยสมาคม เป็นการช่วยเหลือพ่อค้าแม่ค้าชาวต่างชาติที่นำสินค้ามาจัดแสดงให้ขายสินค้าได้ บรรดานายมหาดเล็กได้แก่ พระยาภาสกรวงศ์ และครูอัลบาสเตอร์ เป็นบุคคลที่คิดวิธีการออกลอตเตอรี่ตามแบบยุโรป โดยมีข้อแม้ว่าผู้ถูกรางวัลนั้นจะต้องรับเป็นสินค้าที่ราคาเท่ากับเงินรางวัลที่ถูก ถ้าจะรับเป็นเงินสดจะต้องถูกลดลง ๑๐ เปอร์เซ็นต์ของเงินรางวัลที่ได้รับ

๒.๑.๔ รัชสมัย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖

๒.๑.๔.๑ ลอตเตอรี่สภารักชาติแห่งประเทศอังกฤษ

ปี พ.ศ. ๒๔๖๐ อันเป็นปีที่อยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๑ ประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรคือสหราชอาณาจักรอังกฤษมีความประสงค์ที่จะกู้เงินจากประเทศไทย เพื่อใช้ในการสงคราม แต่จะกู้จากรัฐบาลโดยตรง ก็เกรงว่าจะเป็นการกระทบกระเทือนงบประมาณของประเทศที่จะต้องใช้ในการร่วมสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตร จึงได้หันไปกู้เงินจากประชาชน แต่การที่จะกู้เงินจากประชาชนเป็นจำนวนมาก ๆ ย่อมเป็นของยากที่จะพึงกระทำได้ และเข้าใจว่าคงไม่มีประชาชนคนใดยอมให้กู้เงินง่าย ๆ ดังนั้นสภารักชาติแห่งประเทศอังกฤษจึงได้ดำเนินนโยบายกู้เงินจากประชาชนด้วยวิธีการออกลอตเตอรี่หรือหวยเบอร์ โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาติ[๑๕] และได้ตั้งเงินรางวัลไว้สูง และมากรางวัลด้วยกัน เพื่อเป็นการล่อใจ โดยให้ออกลอตเตอรี่จำหน่ายออก ณ ที่ทำการสถานทูตอังกฤษ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐ และในปี พ.ศ. ๒๔๖๑ ก็ออกลอตเตอรี่อีกครั้ง

ปี พ.ศ. ๒๔๖๑ ซึ่งเป็นปีเดียวกันกับที่มีการออกลอตเตอรี่ของสภารักชาติแห่งประเทศอังกฤษ กรมพระนครบาล [๑๖] กรมพระนครบาลและคณะกรรมการจัดงานฤดูหนาวที่จัดขึ้น ใน

---

[๑๕] อนุสรณ์ ในงานพระราชเพลิงศพขุนโชติธนการ (หลง ศรโชติ) ต.ช.,ต.ม., ณ เมรุวักมกุฎกษัตริยาราม, เรื่อง **กิจการสลากกินแบ่งรับบาล,** (กรุงเทพฯ : [ม.ป.พ.], ๒๕๒๒), หน้า ๒.

[๑๖] [กรม] น. (ก) หมู่เหล่าอันเป็นที่รวมกำลังไพร่พลของ แผ่นดินตามลักษณะปกครองสมัยโบราณ เพื่อประโยชน์ ในเวลาเกิดศึกสงคราม จะได้เรียกระดมคนได้ทันท่วงที บรรดาชายฉกรรจ์ต้องเข้าอยู่ในกรมหรือในหมู่เหล่าใด เหล่าหนึ่ง เรียกว่า สังกัดกรม [นะคอนบาน] น. ผู้มีหน้าที่ในการปกครองนครหลวง; ชื่อทบวง

สวนจิตรลดาเนื่องในการเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อเก็บเงินบำรุงสภากาชาติสยามและกองเสือป่า[๑๗] วิธีการออกไม่มีเครื่องมืออะไร เพียงแต่ใช้ตัวเลข ๑ – ๐ บรรจุลงในกล่องหรืออับเล็กๆ แล้วใส่ลงในไหหรือหม้อทองเหลืองตามจำนวนหลักเลขที่จะออก แล้วใช้มือล้วงตามลำดับจนครบตัวเลข

๒.๑.๔.๒ ลอตเตอรี่บำรุงเสือป่ากองอาสาสมัคร

ปี พ.ศ. ๒๔๖๖ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาติพิเศษให้ออกลอตเตอรี่บำรุงเสือป่ากองอาสาสมัคร โดยได้โปรดเกล้าฯ ให้นายพลเสือป่า พระยานนทิเสนสุเรนทร์ภักดี เสนาธิการเสือป่าเป็นผู้อำนวยการจัดทำ เพื่อจะนำเงินไปซื้อปืน และพระราชทานนามปืนรุ่นนี้ว่า “ปืนพระราม ๖” พระราชทานแก่กองเสือป่า ภายหลังที่ล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ ๖ เสด็จสวรรคตแล้ว กิจการเสือป่าก็เลิกล้มไป ทางราชการจึงได้โอนปืนพระราม ๖ ให้แก่กรมตำรวจไว้ใช้ในราชการกรมตำรวจต่อมา

๒.๑.๕ รัชสมัย พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗

๒.๑.๕.๑ ลอตเตอรี่สภากาชาดสยาม

ปี พ.ศ. ๒๔๗๖ นับจากการออกลอตเตอรี่บำรุงเสือป่ากองอาสาสมัคร ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กิจการลอตเตอรี่ได้ชะงักลงเป็นเวลา ๑๐ ปี รัฐบาลจึงได้อนุมัติให้ดำเนินการออกลอตเตอรี่ขึ้นอีกวาระหนึ่งใน พ.ศ. ๒๔๗๖ ขนานนามว่า “ลอตเตอรี่สภากาชาติสยาม” มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บเงินบำรุงการกุศล และเป็นค่าใช้จ่ายในการสาธารณะประโยชน์อื่น ๆ

วิธีการออก เริ่มเปลี่ยนจากการล้วงตลับเลขสลากออกจากไห มาใช้วงล้อชนิดตั้งเป็นเครื่องมือในการออกสลาก สถานที่ออกสลากเป็นบริเวณพระราชอุทยานสราญรมย์ ต่อหน้าคณะกรรมการและประชาชน ซึ่งมีผู้นิยมเข้ามาชมการออกสลากกันอย่างคับคั่ง

การเมืองระดับกระทรวงในสมัยก่อน คือ กระทรวง**นครบาล** ซึ่งมีหน้าที่ปกครองเขตนครหลวง; เรียกตำรวจที่มีหน้าที่ระวังและระงับ เหตุการณ์ทางอาญาในกรุงเทพมหานครว่า ตำรวจ**นครบาล**.

[๑๗] พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่ได้ทรงตั้งกองเสือป่า เสือป่า คือ ผู้ชายไทยที่มิได้เป็นทหาร แต่ได้รับการฝึกให้รู้จักวิธีการรับเพื่อจะได้สามารถป้องกันชาติบ้านเมืองยามเมื่อมีภัยได้ทั้งนี้คำว่า **“ เสือป่า”** คือ ผู้ชายไทยที่มิได้เป็นทหารที่เป็น “ เสือป่า” ทำหน้าที่สืบข้าวข้าศึกหรือสอดแนม ส่วนทหารที่เป็น “ แมวมอง” ทำหน้าที่เป็นกองระวังด่าน เมื่อข้าศึกผ่านมาก็บอกข่าวให้แม่ทัพทราบเท่าที่สังเกตเห็น โดยไม่ต้องพ้นไปจากที่ตั้งของตน

๒.๑.๕.๒ ลอตเตอรี่รัฐบาลสยาม

ปี พ.ศ. ๒๔๗๖ รัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่า การออกลอตเตอรี่เป็นที่นิยมของประชาชน และสามารถนำรายได้มาบำรุงการศึกษา และการพยาบาลอันเป็นสาธารณประโยชน์ จึงให้ออกลอตเตอรี่ขึ้นอีกเรียกว่า “ลอตเตอรี่รัฐบาลสยาม” โดยมี เจ้าพระยามุขมนตรี เป็นประธานกรรมการ ทำการออกรางวัล ณ บริเวณพระราชอุทยานสราญรมย์ ใช้วงล้อชนิดตั้งเป็นเครื่องหมุนเลขสลากรางวัล

๒.๑.๕.๓ ล๊อตเตอรี่สรรพากรของรัฐบาลสยาม

ปี พ.ศ. ๒๔๗๖ พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี มีนโยบายลดเงินรัชชูปการลง แต่เพื่อที่จะได้เงินมาชดเชยเงินรัชชูประการซึ่งจะต้องขาดไปจึงพิจารณาให้ออกลอตเตอรี่รัฐบาลขึ้นมา และกระทรวงการคลังเห็นว่าการออกลอตเตอรี่นั้นควรมอบให้กรมสรรพากรเป็นเจ้าหน้าที่จัดการโดยตลอด และขอให้กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รักษา พระราชบัญญัติการพนัน ห้ามปรามมิให้ผู้ใดออกลอตเตอรี่ขึ้นอีก เพราะลอตเตอรี่ที่กำหนดจะออกครั้งนี้จะเป็นจำนวนนับล้าน ๆ สลากครั้งนี้ออกจำหน่าย ๔ ครั้ง

๒.๑.๕.๔ สลากกินแบ่งบำรุงเทศบาล

ปี พ.ศ. ๒๔๗๗ ในระหว่างที่กรมสรรพากร กระทรวงการคลังได้ดำเนินการออกสลากในปี พ.ศ. ๒๔๗๗ กระทรวงมหาดไทยมีความประสงค์จะจัดหาเงินมาบำรุงเทศบาล โดยใช้วิธีการออกสลากเช่นเดียวกับที่กรมสรรพากรดำเนินการอยู่ รัฐจึงให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการได้ ถ้าเดือนใดเป็นเดือนที่ออกสลากกินแบ่งรัฐบาล เดือนนั้นก็ให้งดจำหน่ายสลากกินแบ่งบำรุงเทศบาล และได้เปลี่ยนนามจากคำว่า “ลอตเตอรี่” มาเป็น “สลากกินแบ่ง” และได้มี “สลากกินแบ่งบำรุงเทศบาลพระนครและธนบุรี” โดยมีวัตถุประสงค์เก็บเงินรายได้บำรุงกิจการเทศบาลโดยเฉพาะ โดยมีพระยาสุนทรพิพิธเป็นประธานกรรมการ

และในปีเดียวกันนี้ เทศบาลจังหวัดต่าง ๆ พากันเห็นว่า รายได้ของสลากกินแบ่งนี้ได้ช่วยบำรุงให้กิจการของท้องถิ่นเจริญก้าวหน้าขึ้นได้เป็นอย่างดี จึงได้ยื่นความจำนงต่อรัฐบาลขออนุมัติให้ดำเนินการออกสลากกินแบ่ง เพื่อบำรุงท้องถิ่นในจังหวัดของตนบ้าง รัฐบาลได้อนุมัติให้ดำเนินการออกสลากได้ โดยมีจำนวนสลากที่พิมพ์ออกจำหน่ายให้เหมาะสมกับปริมาณและความต้องการของพลเมืองแต่ละจังหวัด เทศบาลจังหวัดต่าง ๆ ได้ดำเนินการออกสลากกินแบ่งอยู่เป็นเวลา ๒ ปี คือในปี พ.ศ. ๒๔๗๗ ถึง พ.ศ. ๒๔๗๘ ก็เลิกล้มกิจการ คงให้เทศบาลกรุงเทพฯและธนบุรีเป็นผู้จัดทำแต่แห่งเดียว

๒.๑.๖ รัชสมัย พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘

๒.๑.๖.๑ สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

ปี พ.ศ. ๒๔๘๒ กิจการสลากกินแบ่งได้เจริญก้าวหน้ามาโดยตลอด เมื่อวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๒ คณะรัฐมนตรีดำริว่ารายได้จากสลากกินแบ่งเป็นรายได้ซึ่งนำเงินช่วยสมทบงบประมาณแผ่นดินได้ดีประเภทหนึ่ง จึงมีมติให้โอนกิจการสลากกินแบ่งจากเทศบาลนครกรุงเทพฯและธนบุรีมาจัดตั้งสำนักงานอำนวยการขึ้นใหม่ เรียกว่า “สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล” ขึ้นตรงต่อกระทรวงการคลัง เพื่อจะได้ดำเนินกิจการให้รัดกุมก้าวหน้าทันสมัยและมีรายได้เพิ่มยิ่งขึ้น โดยขนานนามสลากกินแบ่งใหม่นี้ว่า “สลากกินแบ่งรัฐบาล” สำนักงานอำนวยการตั้งอยู่ที่หน้าศาลากลางจังหวัดพระนครและธนบุรี(บริเวณด้านหน้ากรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย ปัจจุบันถูกรื้อถอนสร้างกรมการปกครอง) มีคณะกรรมการได้รับโอนกิจการโดย พระยาพรหมทัตศรีพิลาศ ต่อมาได้ลาออกจึงให้ พระยาชัยสุรินทร เป็นประธานกรรม[๑๙]

ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการออกสลากกินแบ่งรัฐบาลโดยปรับเปลี่ยนขึ้นลงของจำนวนสลากทุกปีตามสถานการของบ้านเมืองมาโดยตลอด ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๒ ถึง พ.ศ. ๒๔๘๘ มีการผันผวนอยู่ตลอดเวลาเนื่องจากผลของสงครามโลกครั้งที่ ๒ ทำให้สภาวะทางเศรษฐกิจของประชาชนคลอนแคลน จิตใจตรึงเครียดไม่สนใจในการเสี่ยงโชคจึงทำให้กิจการซบเซา

๒.๑.๗ รัชสมัย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙

ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ สลากกินแบ่งรัฐบาลเริ่มเป็นที่นิยมมากขึ้นและได้ทดลองพิมพ์สลากงวดพิเศษออกจำหน่ายแทรกในเดือนกันยายน และพฤศจิกายน ราคาฉบับละ ๓ บาท แต่ปรากฏไม่เป็นที่นิยมจึงได้ระงับไป

๒.๑.๗.๑ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นประธานกรรมการ

ปี พ.ศ. ๒๔๙๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๖ กระทรวงการคลังได้ประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการสลากกินแบ่งรัฐบาลขึ้นใหม่ โดย จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งขณะนั้นมียศเป็น พลโท เป็นประธานกรรมการ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๖ ได้เริ่มใช้เครื่องออกสลากกินแบ่งอัตโนมัติออกรางวัล ที่หนึ่ง ที่สอง และเลขท้าย ๓ ตัวและ ๒ ตัว อยู่ตลอดเดือน ส่วนรางวัลที่สาม ที่สี่ ที่ห้า คงใช้ออกด้วยวงล้อ โดยพนักงานหญิงเป็นผู้หมุน ต่อมาในเดือนพฤศจิกายนปีเดียวกันได้เพิ่มใช้เครื่องอัตโนมัติออกรางวัลที่สามขึ้นอีกรางวัลหนึ่ง

---

[๑๙] สมุดภาพประวัติ สลากกินแบ่งรัฐบาล (พ.ศ. ๒๔๘๒ – ๒๕๓๒), **สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล, ๒๕๓๒), หน้า ๑๑ - ๑๔.

ในช่วงสมัยนี้ได้มีกิจการอื่น ๆ ของสำนักงานสลากฯ ก้าวหน้ายิ่งขึ้นอีก คือสำนักงานได้จัดตั้งโรงพิมพ์ของตนเองขึ้นไม่ต้องว่าจ่างโรงพิมพ์เอกชนภายนอกให้พิมพ์สลาก เป็นความสะดวกในการตรวจสอบและควบคุมความเรียบร้อยอย่างใกล้ชิด และงานสามารถทำได้อย่างรวดเร็วด้วยเครื่องจักและเครื่องมืออื่น ๆ ที่ทันสมัย เช่น จัดซื้อเครื่องออกสลากอัตโนมัติ ซึ่งใช้หมุนด้วยกำลังไฟฟ้ามาใช้ในการออกสลากรางวัลที่ ๑ ที่สอง และรางวัลเลขท้าย ๓ ตัวและ ๒ ตัว เป็นต้น

๒.๑.๗.๒ จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นประธานกรรมการ

เมื่อ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ถึงแก่อสัญกรรม[๑๕] เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ แล้วกระทรวงการคลังได้ประกาศแต่งตั้งกรรมการอำนวยการสลากกินแบ่งรับบาลขึ้นใหม่ ซึ่งมี จอมพล ถนอม กิตติขจร เป็นประธานกรรมการอำนวยการสลากกินแบ่งรัฐบาล กรรมการชุดนี้ได้มีการพิมพ์สลากเพิ่มขึ้นเป็น ๒ ชุดคือ ชุดละ ๑ ล้านฉบับ แบ่งเป็นชุด ก. และชุด ข. และยืดเวลาออกเป็นสัปดาห์ละครั้ง โดยออกทุกวันอังคาร และให้มีการจำหน่ายทุกจังหวัด การจำหน่ายสลากได้นำรายได้ส่งกระทรวงการคลังเพิ่มมากขึ้น จาก พ.ศ. ๒๕๐๗ ได้นำส่งเป็นจำนวน ๘๐.๘ ล้านบาท ซึ่งเป็นจำนวนถึง ๒ เท่าของปี พ.ศ. ๒๕๐๖ ส่วนหนึ่งของรายได้จัดสรรเพื่อการสาธารณะประโยชน์และประชาสงเคราะห์

ปี พ.ศ. ๒๕๐๘ สำนักงานได้ส่งเงินเข้ารัฐได้ถึง ๑๕๓.๖ ล้านบาท มีการซื้อแท่นพิมพ์ “แซมบอน” มาพิมพ์สลากเพิ่ม และได้สร้างอาคารสงเคราะห์แบบแฟลต ๕ อาคารริมคลองประปาสามเสน เพื่อให้พนักงานเช่าอยู่อาศัย สร้างบ้านพักอาศัยที่ถนนเอกมัยให้พนักงานเช่าซื้อ และยังบริจาคเพื่อสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ อีกกว่า ๑๒ ล้านบาท วันที่ ๕ เมษายน ได้เริ่มจัดงานฉลองวันคล้ายวันสถาปนาขึ้นเป็นครั้งแรก

ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ผลจากเหตุการณ์ “วันมหาวิปโยค” ที่นิสิตนักศึกษาเดินขบวนต่อต้านรัฐบาลที่จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี อาคารสำนักงานสลากฯ ถูกเพลิงไหม้หมดทั้งหลังต้องย้ายสถานที่ไปปฏิบัติงานชั่วคราวอยู่ ณ อาคารสงเคราะห์แบบแฟลต ของสำนักงานสลากฯ ริมคลองประปาสามเสน และต่อมาเมื่อปลายเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้ย้ายมาทำการรวมกับกองการพิมพ์ที่ถนนจักรพงษ์ แขวงชนะสงครามแต่การออกรางวัลสลากก็ยังดำเนินต่อไปด้วยดีเพียงแต่เปลี่ยนวิธีการออกรางวัลมาใช้เฉพาะวงล้อ เนื่องจากเครื่องออกรางวัลสลากชนิดอัตโนมัติเสียหายไปเมื่อไฟไหม้

---

[๑๕] คือ ความตาย, ใช้กับผู้ตายที่มีบรรดาศักดิ์เป็นเจ้าพระยาหรือผู้ที่ดำรงตำแหน่งประธานองคมนตรี องคมนตรี นายกรัฐมนตรี ประธานสภา หรือผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นปฐมจุลจอมเกล้าว่า ถึงแก่อสัญกรรม.

ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ เป็นปีที่สำคัญยิ่งอีกปีหนึ่งของสำนักงานสลากฯ เพราะนับตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๗ เป็นต้นมาสำนักงานสลากฯ ดำเนินการภายใต้ “พระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗” ที่กำหนดให้สำนักงานสลากฯ มีฐานะ เป็นนิติบุคคล ลักษณะรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงการคลัง มีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน ๓ ประการคือ

๑. ออกสลากกินแบ่งรัฐบาล

๒. จัดการโรงพิมพ์อันเป็นอุปกรณ์ในการพิมพ์สลากกินแบ่งรัฐบาลหรือพิมพ์สิ่งพิมพ์อื่นที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบ

๓. กระทำการอื่นใดที่เกี่ยวเนื่องหรือที่เป็นประโยชน์แก่การดำเนินกิจการของสำนักงานสลากฯ

นอกจากพระราชบัญญัตินี้จะกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจหน้าที่กำกับการดำเนินกิจการโดยทั่วไปและให้กำหนดมี “คณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาล” ซึ่งมีปลัดกระทรวงการคลังเป็นประธาน และกรรมการที่เป็นผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ผู้อำนวยการสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล และผู้ที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกิน ๓ คน เป็นผู้ควบคุมดูแลและวางนโยบายของสำนักงานสลากฯ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์แล้วยังได้กำหนดการจัดสรรเงินรายได้จากการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลออกเป็น ๓ ส่วน ดังนี้

๑. ร้อยละ ๖๐ เป็นเงินรางวัล

๒. ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๘ เป็นรายได้แผ่นดิน

๓. ไม่เกินกว่าร้อยละ ๑๒ เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน (ร้อยละ ๓) ซึ่งรวมทั้งค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายสลากฯ ด้วย (ร้อยละ ๗ เป็นส่วนลดสำหรับผู้แทน / ตัวแทนจำหน่าย และร้อยละ ๒ เป็นค่าตอบแทนจังหวัดและหน่วยงานที่ช่วยด้านการจำหน่ายสลาก) อย่างไรก็ดีจำนวนสลากที่ออกจำหน่ายยังคงไม่มีการเปลี่ยนแปลง

ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ถึง พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้ปรับปรุงจำนวนสลากกำหนดการ และราคา พ.ศ.๒๕๒๐ ได้เริ่มสร้างโรงพิมพ์สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลแห่งใหม่ที่เลขที่ ๙ ซอยแยกซอยเอกมัย ถนนสุขุมวิท ๖๓ แขวงคลองตัน เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๒๑ ย้ายที่ทำการโรงพิมพ์สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลไปยังซอยเอกมัย จัดซื้อแท่นพิมพ์ที่ทันสมัยสามารถรับพิมพ์สิ่งพิมพ์กันปลอมแปลง (Security Printing) จากหน่วยงานภายนอกได้มากขึ้น และวางศิลาฤกษ์อาคารสำนักงานสลากฯ หลังปัจจุบันนี้ เมื่อสร้างอาคารเสร็จแล้วได้มอบอาคารกองการพิมพ์เดิมที่ถนนจักรพงษ์ให้กับกรมสรรพากรใช้ปฏิบัติงานต่อไป

ปี พ.ศ. ๒๕๒๒ ถึง พ.ศ. ๒๕๒๘ สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลได้ปรับปรุงจำนวนสลากให้เหมาะสมกับความต้องการของประชาชนตลอดมา โดยเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๒ จนถึง ๒๕๒๘ ได้เพิ่มจำนวนสลากที่จำหน่ายเป็นชุดละ ๗ ล้านฉบับต่องวด ได้เพิ่มจำนวนเป็นชุดละ ๒๘ ล้านฉบับต่องวด การเปลี่ยนแปลงทั้งหมดนั้นเป็นการปรับปรุงเฉพาะจำนวนสลากที่ออกจำหน่ายโดยยืนราคาจำหน่ายอยู่ที่ฉบับละ ๑๐ บาท ซึ่งเป็นราคาที่กำหนดไว้ตั้งแต่ปี ๒๔๙๖

ปี พ.ศ.๒๕๒๙ ถึง พ.ศ. ๒๕๓๑ สำนักงานสลากฯออกสลากงวดพิเศษสงเคราะห์ทหารผ่านศึกที่ได้รับบาดเจ็บพิการ หรือทุพพลภาพ เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ชายแดน รวมทั้งสงเคราะห์ครอบครัวของทหารผ่านศึกที่เสียชีวิตหรือบาดเจ็บ และให้การสนับสนุนออกสลากบำรุงกาชาติไทย ๒๕๓๐ เพื่อหารายได้สร้างตึก ภปร.[๒๐] โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาติไทย สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลได้ขอความร่วมมือจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ วิทยาเขตเจ้าคุณทหารช่วยออกแบบและสร้างวงล้อที่ทำด้วยพลาสติกใส เพื่อให้ประชาชนได้มองเห็นลักษณะวิธีการออกรางวัลของกองสลาก พ.ศ. ๒๕๓๑ โดยให้ประชาชนที่มาชมการออกรางวัลจำนวน ๓ ท่านเป็นผู้ร่วมออกรางวัลดังกล่าวกับคณะกรรมการออกรางวัลอีก ๔ ท่าน ดังนั้นจึงเป็นยุคที่มีการแจกบัตรผ่านประตูแก่ผู้ที่เข้าชมการออกรางวัล และยังมีการถ่ายทอดโทรทัศน์วงจรปิดให้ประชาชนดูตาม จุดต่าง ๆ บริเวณสำนักงานฯ และกรมประชาสัมพันธ์ด้วย

ปี พ.ศ. ๒๕๓๒ เป็นปีครบรอบกึ่งสตวรรษของสำนักงานกินแบ่งรัฐบาล สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลซึ่งมีบทบาทเป็นรัฐวิสาหกิจประเภทหารายได้ให้รัฐ ได้ส่งเงินเข้ารัฐสมทบเป็นงบประมาณแผ่นดินตลอดระยะเวลา ๕๐ ปี รวมเป็นเงินกว่า ๒๖,๘๘๘ ล้านบาท วิวัฒนาการของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลตลอด ๕๐ ปี ที่ผ่านมานอกจากจะเพื่อสนองวัตถุประสงค์ในการหารายได้เข้ารัฐแล้ว ยังเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนที่ซื้อสลากที่จะเสี่ยงโชคด้วย ก่อนมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงทุกครั้ง สำนักงานสลากฯ จะสำรวจสภาวะความต้องการและกำลังการซื้อของประชาชน การออกแบบสลากฯ ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สำนักงานสลากฯ ให้ความ

---

[๒๐] การย่อพระปรมาภิไธยให้เหลือเพียง ๓ ตัวอักษร โดยส่วนมาก มักใช้เป็น ตราสัญลักษณ์ประจำพระองค์ และ ตราสัญลักษณ์งานพระราชพิธี และงานเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสสำคัญต่าง ๆเนื่องจากพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์นั้นค่อนข้างยาว ดังนั้น จึงนิยมกล่าวพระปรมาภิไธยประโยคต้นประโยคเดียวแล้วใส่เครื่องหมายไปยาลน้อยไว้ โดยอาจจะตามด้วยสร้อยพระปรมาภิไธยประโยคท้ายด้วยก็ได้ ในที่นี้เป็นพระปรมาภิไธยย่อของ รัชกาลที่ ๙ มีพระปรมาภิไธยย่อว่า "ภปร" มาจาก "มหาภูมิพลอดุลยเดช บรมราชาธิราช"

พิถีพิถันเพื่อให้สลากกินแบ่งมีคุณค่าในตัวเองและช่วยอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วรรณกรรม หรือสิ่งที่น่าศึกษาต่าง ๆ[๒๑]

๒.๒ การพนันหวยที่ได้รับความสนใจจากประชาชนในสังคมไทย

การพนันหวยในสังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเกี่ยวข้องกับการพนันหวยมาตั้งแต่สมัยโบราณจนมาถึงปัจจุบันการพนันหวยได้มีวิวัฒนาการมาเป็นลำดับโดยปัจจุบันการพนันหวยที่คนไทยนิยมเล่นผู้วิจัยขอยกตัวอย่างการพนันหวยที่ได้รับความนิยมพอสังเขปดังนี้

๒.๒.๑ หวยใต้ดิน[๒๒]

ในกระบวนการทำหวยใต้ดินนั้น แต่ละรายจะมีขนาดและพื้นที่ที่แตกต่างกันออกไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นที่ขายหวยใต้ดินว่า ครอบครองพื้นที่มากน้อยแค่ไหน ปริมาณเงินทุนหมุนเวียนแพร่สะพัดแต่ละงวด ว่ามีมากน้อยเพียงใด และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการหวยใต้ดินว่าเกี่ยวข้องกับคนมากน้อยเท่าใด ส่วนใหญ่แล้วปริมาณเงินทุนหมุนเวียนนั้นมักจะมีความสัมพันธ์กับขนาดของพื้นที่โดยตรง กล่าวคือ ถ้าสามารถครอบคลุมพื้นที่ ประกอบการขายหวยใต้ดินได้อย่างกว้างขวาง ก็มักจะมีปริมาณเงินหมุนเวียนที่มากตามไปด้วย

ในการประกอบการหวยใต้ดินนั้น ผู้ที่เป็นเจ้ามือหรือเจ้าของ ในแต่ละท้องที่จะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ จะมีเจ้ามือรายใหญ่ ขนาดกลาง และเจ้ามือรายเล็กลงไปตามลำดับ (ท้องที่ การแบ่งขนาดของเจ้ามือนั้น โดยทั่วไปมักนิยมวัดจากปริมาณเงินที่สะพัดในแต่ละงวด หรือรายได้จากการขายหวยใต้ดิน ที่ยังมิได้หักค่าใช้จ่ายนั่นเอง ดังนั้นในบทนี้จะมุ่งศึกษาวิเคราะห์ถึงกระบวนการหวยใต้ดินโดยจะพิจารณาถึงแนวทางการบริหารงานภายใน (หรือโครงสร้างการจัดองค์การ และการบริหาร) ซึ่งหมายถึง การจัดการองค์การ การแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลที่เกี่ยวข้อง กับธุรกิจทำหวยใต้ดิน นอกจากนี้จะพิจารณาถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ซึ่งจะพิจารณาถึงรายละเอียดในแง่ของการประกอบการ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างเจ้ามือหวยใต้ดินกับบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการหวยใต้ดิน อาทิเช่น ประชาชน ข้าราชการ (ตำรวจ) รวมถึงระหว่างเจ้ามือด้วยกันเอง ลักษณะการแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบมีดังต่อไปนี้

---

[๒๑] ๕๐ ปี สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล **หนังสือที่ระลึกเนื่องในโอกาสวันสถาปนาครบรอบห้าสิบปี,** วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๓๒ (กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๒), หน้า ๔๘ - ๖๒.

[๒๒] ๕๐ ปี สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล, **หนังสือที่ระลึกเนื่องในโอกาสวันสถาปนาครบรอบห้าสิบปี,** หน้า ๔๘ - ๖๒.

๑. **ฝ่ายบริหาร**

ฝ่ายบริหาร หมายถึง ฝ่ายที่รับผิดชอบสูงสุดในทุก ๆ เรื่อง รวมทั้งงานฝ่ายประสานงาน ฝ่ายบริการ และฝ่ายการเงินด้วย หน้าที่หลักของฝ่ายบริหารจะเน้นหนักไปที่ การวางแผน การกำหนดแนวทาง วางนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการขยายพื้นที่การขายหวยใต้ดิน การสร้างข้อตกลง การกำหนดราคา ค่าตอบแทนในการขายหวยใต้ดินรวมถึงเรื่องความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการรับหวยใต้ดิน

๒. **ฝ่ายประสานงาน**

ฝ่ายที่ทำหน้าที่ทางด้านการติดต่อสัมพันธ์สร้างความเข้าใจประสานผลประโยชน์ระหว่างเจ้ามือรายอื่น ๆ เจ้ามือกับตำรวจ เจ้ามือกับคนขาย ระหว่างเจ้ามือกับข้าราชการ และนักการเมืองท้องถิ่น เป็นต้น

๓. **ฝ่ายบริการ**

ฝ่ายที่ทำหน้าที่หลักในการบริการ ความสะดวกสบายแก่คนขาย คนซื้อ คนเดินโพย เจ้ามือ และฝ่ายการเงินในการแยกแยะโพย จัดประเภท ประทับตรา ลงรหัส และถ่ายเอกสารโพยทุกฉบับคืนให้แก่คนเดินโพย เพื่อนำไปให้คนขายอีกต่อหนึ่ง หรือให้คนขายอีกต่อหนึ่ง หรือให้คนขายโดยตรง ทั้งนี้เพื่อป้องกันการทุจริตนั่นเอง

๔. **ฝ่ายการเงิน**

ฝ่ายการเงินนี้เป็นฝ่ายที่จัดระบบหรือกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับระบบการเงินของการทำหวยใต้ดินในแต่ละครั้งโดยเป็นฝ่ายที่คอยรับ-จ่ายเงินให้แก่ลูกค้ารายย่อย ๆ ที่มาติดต่อรับจ่ายกับเจ้ามือเอง ภายในวันที่ ๒ ของการทำหวยทำหน้าที่รับจ่ายเงินให้กับคนเดินโพยในแต่ละท้องที่เป็นต้น

ทางด้านการเงินนี้ไม่จำเป็นต้องใช้ผู้ที่จบบัญชีมาทำงานนี้ พวกที่จบทางบัญชีจะจ้างมาในแผนกตรวจสอบโพย (คิดเงิน) แต่ละแผ่นเท่านั้น ทั้งนี้เพราะเรื่องสภาวะทางการเงิน (กำไร-ขาดทุน) ของเจ้ามือในแต่ละงวดนั้นจะเป็นความลับมากจะให้หุ้นส่วน (เจ้ามือหรือ ลูก ๆ ที่ไว้ใจได้เท่านั้น) ช่วยกันดูแลและรับผิดชอบและหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดจะเก็บบัญชีไว้

๕. สำหรับผู้ซื้อนั้นสามารถแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทคือ[๒๓]

๑. ผู้ซื้อชั่วคราว หมายถึงผู้ที่ซื้อหวยใต้ดินเป็นครั้งคราวไม่ได้ซื้อติดต่อกันทุกงวดจะซื้อก็ต่อเมื่อต้องการเสี่ยงโชคในครั้งใดครั้งหนึ่ง จึงเป็นการซื้อเพื่อต้องการเสี่ยงโชคมากกว่าที่จะซื้อ

---

[๒๓] นฤมล นิตยจินต์, “เจ้ามือหวยใต้ดิน : ศึกษาเฉพาะกรณีอิทธิพลทางการเมือง”, **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๔)

เป็นกิจวัตร โดยผู้ซื้อจะไม่เฝ้าติดตามซื้อทุกงวดอย่างใจจดใจจ่อโดยปกติแล้วกลุ่มผู้ซื้อชั่วคราวจะมีประมาณ ๑๐ เปอร์เซ็นต์ของผู้ซื้อทั้งหมด

๒. ผู้ซื้อประจำ หมายถึงผู้ที่ซื้อหวยใต้ดินบ่อยครั้งหรือซื้อทุกงวดทุกครั้งที่มีการออกหวยใต้ดินโดยไม่ขาดจึงมักจะเฝ้าติดตามข่าวคราวความเคลื่อนไหวของวงการหวยใต้ดินอยู่เสมอไม่ว่าจะเป็นเลขเด่นเลขดังจากจังหวัดต่าง ๆ แม้กระทั้งเลขที่ออกข่าวลือว่าเป็นเลขล็อกกลุ่มนี้จึงมักจะพบปะติดต่อเจ้ามือหรือคนในวงการเป็นประจำ นอกจากนี้กลุ่มผู้ซื้อประจำบางรายจะมาจากผู้ซื้อชั่วคราวที่เคยถูกหวยบ่อยครั้งขึ้นไปจึงสนใจที่จะซื้อหวยทุกครั้งนั้นเอง

๒.๒.๒ นโยบายของรัฐบาลที่มีต่อการเปิดขายหวยออนไลน์

จากลักษณะของคนไทยที่นิยมเล่นหวยใต้ดิน ประกอบการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนและวงการต่าง ๆ เกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจในทางที่ไม่ถูกกฎหมายกิจกรรมหนึ่งคือหวยเถื่อนหรือหวยใต้ดินซึ่งมีผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยตรง

๒.๒.๒.๑ นโยบายหวยออนไลน์ของรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร[๒๔]

รัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ตระหนักว่าการดำเนินนโยบายเรื่องหวยเป็นเรื่องค่อนข้างละเอียดอ่อนต้องพิจารณาทั้งในทางจริยธรรม เศรษฐกิจ จิตวิทยา และความมั่นคงประกอบกัน การกำหนดนโยบายเรื่องหวยมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ดังนั้นคณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ ๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๕ ขอให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้คำปรึกษาและเสนอแนะ รัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร มีนโยบายที่เข้มงวดและจริงจังต่อการปราบปรามผู้มีอิทธิพล ตลอดจนธุรกิจผิดกฎหมายทำให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลโดยคณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาล มีมติให้ดำเนินการใช้เครื่องจำหน่ายสลากและผู้สนใจสมัครเข้าเป็นผู้แทนจำหน่ายแต่เครื่องจำหน่ายมีจำกัด ประกอบกับมีผู้ให้ความสนใจจำนวนมากทำให้ต้องใช้เวลาในการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัคร รวมทั้งการคัดเลือกเครื่องจำหน่ายมีหลายบริษัทเสนอตัวเข้ามาคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องกลั่นกรองอย่างรอบคอบและถี่ถ้วน เห็นว่าต้องใช้เงินลงทุนสูงและต้องใช้เวลาดำเนินการอีกระยะหนึ่งจึงจะดำเนินการได้

คณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาลได้ออกสลากกินแบ่งรัฐบาลประเภทใหม่เพื่อเป็นแนวทางให้กับประชาชนที่ต้องการเสี่ยงโชคแบบถูกกฎหมาย ได้เริ่มจากสลากเลขท้าย ๓ ตัว

---

[๒๔] ภิรมย์ ธรรมศิริ, “กระบวนนโยบายหวยบนดินของไทย : เปรียบเทียบระหว่างรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร และ พล.อ. สุรยุทธ์ จุฬานนท์”, **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๐)

และ ๒ ตัว ที่มีลักษณะเหมือนหวยบนดิน ด้วยวิธีการออกแบบธรรมดา ๆ โดยพิมพ์เป็นใบ ๆ ออกจำหน่ายและผู้สมัครเป็นตัวแทนจำหน่ายด้วยเครื่องจำหน่ายมาสมัครเป็นตัวแทนจำหน่ายชั่วคราวพร้อมทั้งให้มีลูกข่าย หรือคนเดินจำหน่าย วิธีนี้ทำให้โครงการจำหน่ายหวยบนดินของรัฐบาลได้รับความสนใจจากประชาชน คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ดำเนินนโยบายโครงการจัดระบบนำหวยใต้ดินขึ้นมาเป็นหวยบนดินที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งเป็นไปตามความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เล่นหวย ลด ละ เลิก การเล่นหวยใต้ดินให้ได้ในระยะยาว

รัฐบาลของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ออกหวยบนดินตั้งแต่งวดวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ เพื่อตัดกระบวนการหวยใต้ตินของภาคเอกชน และให้ประชาชนหันมาเสี่ยงโชคด้วยการเล่นหวยบนดินของรัฐบาลแทน เพราะไม่มีความเสี่ยงต่อการถูกโกง รัฐบาลสามารถนำรายได้จากหวยบนดินไปใช้จ่ายในโครงการสาธารณะประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การให้ทุนการศึกษาการบรรเทาสาธารณะภัย ฯลฯ

หวยบนดินระยะแรกเป็นการให้ผู้แทนจำหน่ายเขียนตัวเลขที่ผู้ซื้อต้องการ แล้วลงมือชื่อกำกับ แต่การจัดพิมพ์หวยเกิดขึ้นในงวดวันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๗ และต่อมามีการเพิ่มรางวัลแจ๊กพอต หากถูกสลาก ๒๐ บาท จะได้เงินรางวัลร้อยละ ๒๕ สลาก ๕๐ บาท ได้รับเงินรางวัลร้อยละ ๕๐ สลาก ๑๐๐ บาท ได้เงินรางวัลร้อยละ ๑๐๐ ซึ่งสามารถสร้างรายได้ตั้งแต่งวดแรกจนถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ รวม ๗๒ งวด รายได้สุทธิ ๒๘,๒๖๗,๖๖๖,๓๙๖.๓๖ บาท แบ่งบริจาคเข้า ๔๘ โครงการตามนโยบายของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เช่น โครงการ ๑ อำเภอ ๑ ทุน ฯลฯ

ความเห็นของธุรกิจการพนันที่ถูกกฎหมาย มีความเห็นที่แตกต่างกันเป็นสองฝ่าย ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยให้เหตุผลทางด้านสังคม คือหวั่นเกรงจะกระทบต่อสังคม และยังไม่ทราบว่ารัฐมีแนวทางและมาตรการในการดำเนินการในเรื่องนี้อย่างไรให้เหมาะสม ส่วนฝ่ายที่สนับสนุนเห็นว่าเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาเงินตราไหลออกนอกประเทศการดำเนินการธุรกิจการพนันอย่างถูกกฎหมายเกิดขึ้นแล้วในหลายประเทศแต่การดำเนินงานแตกต่างกันอยู่บ้าง เช่น ในสหรัฐอเมริกา มาเลเซีย ออสเตรเลีย เป็นต้น นอกจากนี้ประเทศเพื่อนบ้านของไทย เช่น กัมพูชา อนุญาตให้ธุรกิจการพนันเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายในพื้นที่ใกล้แนวชายแดนติดกับประเทศไทย ดังนั้นประเทศไทยควรเปิดเสรีการพนันอย่างชัดเจนบนพื้นฐานข้อมูลข้อเท็จจริงอย่างถูกต้อง โดยยึดเอาผลประโยชน์สูงสุดของประเทศ

นโยบายของรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร มีจุดเด่นคือเป็นนโยบายประชานิยมที่ใช้เงินเพื่อสร้างความพึงพอใจต่อประชาชน และนโยบายที่มุ่งปราบปรามสิ่งผิดกฎหมาย ต่าง ๆ เช่น

ยาเสพติด การพนัน ผู้มีอิทธิพล ผลจากการดำเนินนโยบายดังกล่าว ทำให้รัฐบาลของ พ.ต.ท.-ทักษิณ ชินวัตร ปราบปรามการพนันรวมถึงหวยใต้ดิน เพื่อปราบปรามผู้มีอิทธิพลจากการค้าหวยใต้ดิน และนำงบประมาณที่ได้จากการนำหวยใต้ดินมาใช้ประโยชน์ประชานิยมต่าง ๆ

ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีวันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ มีมติให้หวยเป็นสิ่งถูกกฎหมายตามกฎหมาย และเรียกชื่อใหม่ว่า “หวยบนดิน” และให้สำนักสลากกินแบ่งศึกษาและดำเนินการเพื่อออกหวย ๓ ตัวและ ๒ ตัว ในรูปแบบตู้ออนไลน์ แต่การจำหน่ายหวยบนดินแบบตู้ออนไลน์เกิดมีปัญหาความล่าช้าทั้งในด้านเทคนิคและการลงทุนที่ใช้งบประมาณจำนวนมาก รวมถึงรัฐบาลประกาศนโยบายกวาดล้าง ผู้มีอิทธิพล ซึ่งรวมถึงหวยใต้ดิน เป็นเหตุให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเร่งออกสลากกินแบ่งรัฐบาลเลขท้าย ๓ ตัวและ ๒ ตัวจำหน่ายแก่ประชาชนในวันที่ ๑๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ สำหรับงวดวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยระบบเดินโพยแทนหวยตู้ออนไลน์

สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ซึ่งรับหน้าที่เป็นเจ้ามือหวยบนดินออกประกาศให้เหตุผลถึงการเป็นเจ้ามือหวยบนดินดังนี้

ปัจจุบันนี้ประเทศไทยประสบปัญหาการละเมิดและกระทำผิดกฎหมายโดยกลุ่มบุคคลและผู้มีอิทธิพลและธุรกิจนอกกฎหมาย ซึ่งรัฐบาลได้มีนโยบายในการปราบปรามเรื่องดังกล่าวเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม และกระบวนการยุติธรรม ในการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะการเล่นการพนันเสี่ยงโชคในรูปแบบต่าง ๆ ที่ผิดกฎหมาย และเป็นกระบวนการเครือข่ายธุรกิจนอกกฎหมายที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมโดยส่วนรวม อีกทั้งยังเอื้อประโยชน์ให้กับบุคคลเพียงบางกลุ่มโดยรัฐไม่สามารถควบคุมและจัดการให้ถูกต้องด้านภาษี การจ่ายเงินที่ผิดกฎหมายให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบางรายและการสร้างหลักประกัน คุ้มครองสิทธิของประชาชนโดยทั่วไปได้

สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลมีภารกิจหน้าที่ในการออกสลากกินแบ่งรัฐบาลและสลากพิเศษต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเสี่ยงโชคอย่างถูกต้องตามกฎหมายโดยนำรายได้เข้ารัฐและบางส่วนช่วยเหลือสังคมและสาธารณะประโยชน์ในด้านต่าง ๆ

คณะรัฐมนตรี คณะกรรมาธิการการเงิน การคลัง การธนาคารและสถาบันการเงิน ต่างก็เห็นด้วยและอนุมัติให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลออกหวยบนดิน จำหน่ายให้ประชาชนโดยใช้ชื่อว่า “สลากพิเศษแบบเลขท้าย ๓ ตัว ๒ ตัว”

สำนักสลากกินแบ่งรัฐบาลศึกษาดำเนินการเพื่อออกหวย ๓ ตัว ๒ ตัว แบบตู้ออนไลน์ โดยจัดงบประมาณเพื่อศึกษาดูงานวิธีการขายหวยออนไลน์ในต่างประเทศการดำเนินการเพื่อออกหวย ๓ ตัว ๒ ตัว ขายในระบบออนไลน์ หรือ “หวยตู้” ดำเนินการมาถึงขั้นกำหนดรายละเอียด

ต่าง ๆ และกำลังเตรียมการคัดเลือกหาผู้วางระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์ที่จะเป็นตัวแทนขายหวยตู้ออนไลน์กระจายไปทั่วประเทศ ซึ่งคาดว่าในเริ่มแรกมีประมาณ ๑๒,๐๐๐ ตู้และประมาณการว่าจะเริ่มดำเนินการได้ในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

ในช่วงเวลาเพียงหนึ่งเดือนเศษ (คือตั้งแต่วันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖) ทุกคนที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบการขายหวยบนดิน โดยเฉพาะนายสมนึก เองตระกูล ประธานคณะกรรมการสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล นายชัยวัฒน์ พสกภักดี ผู้อำนวยการสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ต้องทำงานเพื่อขายหวยบนดินให้ได้ไวที่สุดตามมติของคณะรัฐมนตรี ซึ่งสามารถเริ่มขายหวยบนดินครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ สำหรับงวดวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

พล.ต.ต. สุรสิทธิ์ สังขพงศ์ เพื่อนร่วมรุ่นนักเรียนเตรียมทหารรุ่น ๑๐ และนักเรียนนายร้อยรุ่น ๒๖ ของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เข้ารับตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ หลังจากที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ประสบความสำเร็จในการกำหนดนโยบายหวยบนดินได้ ๓ เดือน

รัฐบาลประกาศว่าเงินกำไรที่ได้จากหวยบนดิน ๓ ตัว และ ๒ ตัว จะนำไปสนับสนุนทุนการศึกษาตามโครงการต่าง ๆ เพื่อให้โอกาสแก่เด็กยากจนและเด็กด้อยโอกาส ตามที่คณะกรรมการพัฒนายุทธศาสตร์สำหรับแก้ไขปัญหาเด็กยากจนและเด็กด้อยโอกาสให้ความเห็นชอบ

คณะกรรมการพัฒนายุทธศาสตร์ฯ ประกอบด้วย นายจาตุรนต์ ฉายแสง รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน รัฐมนตรีการคลัง รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รัฐมนตรีพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งปลัดกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ผู้อำนวยการสลากกินแบ่งรัฐบาล นักวิชาการอิสระ ผู้แทนเอกชนและคณะกรรมการการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เป็นเลขานุการคณะกรรมการ

สิ้นปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เงินนอกงบประมาณจากกำไรจากหวยบนดิน ถูกเบิกจ่ายไปแล้ว ๑.๘ หมื่นล้านบาท แต่มีรายละเอียดติดตามได้คือ รายการบริจาคของกองทุนรางวัล สลาก ๓ ตัว และ ๒ ตัว ณ. วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ซึ่งมียอดบริจาค ๘.๒๘๒ ล้านบาท เมื่อแยกตามหน่วยงานต่าง ๆ (ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ - วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๙) พบว่าหน่วยงานที่ใช้เงินนอกงบประมาณจากการจำหน่ายหวยบนดินมากที่สุดคือสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีจำนวน ๔,๑๙๓ ล้านบาท ส่วนสำนักนายกรัฐมนตรีจำนวน ๑,๓๔๗ ล้านบาท กระทรวงศึกษาธิการจำนวน ๑,๗๓๓ ล้านบาท กระทรวงสาธารณสุขจำนวน ๒ ล้านบาท

กระทรวงการต่างประเทศจำนวน ๖.๕ ล้านบาท และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจำนวน ๑.๔ ล้านบาท

พล.ต.ต. สุรสิทธ์ สังขพงศ์ ผู้อำนวยการสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ซึ่งเป็นผู้ดูแลเงินรายได้จากการขายหวยบนดิน ยืนยันว่าการเบิกจ่ายเงินจากกองทุนสลากกินแบ่งรัฐบาล ต้องผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนายุทธศาสตร์ฯ เป็นรายโครงการ คณะกรรมการจะพิจารณาโครงการที่ขอมาว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ถ้าไม่เข้าเกณฑ์ก็จะไม่อนุมัติ อย่างไรก็ตามการอนุมัติเบิกจ่ายเงินจำนวนนี้จะขึ้นอยู่กับคณะกรรมการยุทธศาสตร์ฯ แต่การพิจารณาไม่มีระเบียบกฎเกณฑ์กำหนดชัดเจน

การอนุมัติเบิกจ่ายขึ้นอยู่กับที่ประชุมผู้บริหารคณะกรรมการยุทธศาสตร์ฯ ซึ่งไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดที่แน่ชัด ใช้กรอบวัตถุประสงค์ หรือแล้วแต่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ฯ เห็นว่าเหมาะสม ทำให้ค่าใช้จ่ายเงินไม่มีที่มาที่ไป การพิจารณาใช้จ่ายเงินงบประมาณจากเงินหวยบนดินจึงขึ้นอยู่กับที่ประชุมผู้บริหารซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นฝ่ายนักการเมือง และกรอบวัตถุประสงค์ของการใช้เงินที่กำหนดไว้อย่างกว้างขวาง

กรอบคำสั่งการเบิกจ่ายเงินจากสลาก ๓ ตัว ๒ ตัว ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ ระบุว่า ขอให้มีการเร่งรัดการใช้เงิน และให้เพื่อแก้ไขปัญหาเด็กยากจนและเด็กด้อยโอกาส และพัฒนาศักยภาพคนยากจนและยังเปิดช่องไว้ว่า สามารถเบิกจ่ายสำหรับโครงการขนาดใหญ่ที่ริเริ่มโดย นายกรัฐมนตรี หรือคณะกรรมการยุทธศาสตร์ฯ

เงื่อนไขการเบิกจ่ายเงินหวยในโครงการอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการศึกษาเด็กด้อยโอกาส กำหนดให้เป็นโครงการที่มีวงเงินไม่เกิน ๒ ล้านบาท ประธานบอร์ดยุทธศาสตร์ สามารถให้ความเห็นชอบได้ และคณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาลอนุมัติการเบิกจ่ายโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง

กรณีที่วงเงินโครงการอยู่ระหว่าง ๒ - ๕๐ ล้านบาท บอร์ดยุทธศาสตร์ฯ ต้องให้ความเห็นชอบ และส่งคณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาล ขออนุมัติเบิกจ่ายโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง

แต่ถ้าวงเงินเกิน ๕๐ ล้านบาทขึ้นไป เมื่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ฯ เห็นชอบแล้วต้องเสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อขออนุมัติโครงการ ก่อนจะส่งให้คณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาลขออนุมัติเบิก โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง

จากโครงสร้างคำสั่งข้างต้นนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร มีบทบาทอย่างมากในการอนุมัติโครงการใช้จ่ายเงิน ยิ่งไปกว่านั้นคณะกรรมการยุทธศาสตร์ฯ ที่ดูเหมือนมีอำนาจพิจารณาความเหมาะสมของโครงการ ก็เป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทย เพราะประธานบอร์ดก็คือ

นายจาตุรนต์ ฉายแสง รองนายกรัฐมนตรี และแม้กระทั้งโครงการที่มีขนาด ๕๐ ล้านบาทขึ้นไป คนที่อนุมัติโครงการก็คือ นายกรัฐมนตรี

หากนายกัฐมนตรี มีโครงการที่ต้องใช้เงิน ถ้าไม่เข้าระเบียบการใช้เงินงบประมาณหรือเงินงบประมาณมีไม่พอ ก็สามารถสั่งตรงมาจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ให้ใช้เงินส่วนนี้ได้ แม้จะต้องผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการยุทธศาสตร์ ซึ่งมีทั้งรัฐมนตรีกระทรวงต่าง ๆ และคนนอกแต่ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของพรรคไทยรักไทยและข้าราชการประจำ ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ว่านายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร จะนำเงินงบประมาณ ที่ได้จากการจำหน่ายหวยบนดินไปใช้ในนโยบายประชานิยมต่าง ๆ

เกณฑ์การส่งเงินรายได้ของสำนักสลากกินแบ่งรัฐบาลปกติ ถูกกำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติสำนักสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ กำหนดไว้ว่าร้อยละ ๒๘ เพื่อสมทบเป็นรายได้ของแผ่นดิน จึงมีการตั้งข้อสังเกตว่ารายได้จากการจำหน่ายหวย ๓ ตัว ๒ ตัว กองสลากควรนำส่งเข้างบประมาณแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ แต่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร หลีกเลี่ยงไปใช้พระราชบัญญัติสำนักสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๔๗๘ ซึ่งเปิดวิธีไว้ ทำให้รัฐต้องสูญเสียรายได้ แต่รัฐบาลมีเงินนอกงบประมาณไว้ใช้จ่ายโดยตรง โดยไม่ต้องผ่านการกลั่นกรองของฝ่ายนิติบัญญัติแม้จะอ้างว่ามีคณะกรรมการตรวจสอบดูแล

๒.๒.๒.๒ นโยบายหวยออนไลน์ของรัฐบาล พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์[๒๕]

หลังรัฐประหาร วันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) เนื่องจากต้องการแก้ไขความผิดพลาดต่าง ๆ ของรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ที่ทำไว้ ซึ่งโครงการหวยบนดินเป็นเป้าหมายหนึ่งที่คณะปฏิรูปการปกครองฯ จะพิจารณาแก้ไข เนื่องจากความสงสัยเรื่องความไม่โปร่งใสของการกำหนดนโยบาย และการใช้จ่ายงบประมาณจากหวยบนดิน

นายจรัญ ภักดีธนากุล ปลัดกระทรวงยุติธรรม เสนอความคิดให้ยกเลิกรางวัล แจ๊กพอตของหวยบนดิน โดยให้เหตุผลเข้าข่ายว่าหวยบนดินเป็นสิ่งผิดกฎหมายเนื่องจากรัฐบาลของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ใช้มติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ เพื่อจำหน่ายหวยบนดินแก่ประชาชน และการจ่ายภาษีไม่ถูกต้องตามกฎหมาย รวมทั้งขัดกับพระราชบัญญัติสำนักสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ เนื่องจากรายได้หรือผลกำไรจากการขายหวยบนดินไม่ได้แบ่งนำเข้ากระทรวงการคลัง ทั้งที่มาตรา ๕ ของ พระราชบัญญัติสำนักสลากกินแบ่งรัฐบาล

---

[๒๕] ภิรมย์ ธรรมศิริ, “กระบวนนโยบายหวยบนดินของไทย : เปรียบเทียบระหว่างรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร และ พล.อ. สุรยุทธ์ จุฬานนท์”, **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต.**

พ.ศ. ๒๕๑๗ ระบุว่าเงินรางวัลที่ได้จากการจำหน่ายสลากกินแบ่งร้อยละ ๖๐ จะใช้เป็นเงินรางวัล ร้อยละ ๑๒ หักเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ และอีกร้อยละ ๒๘ นำส่งเข้าเป็นรายได้แผ่นดิน

รัฐบาลของ พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ ให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาเรื่องความถูกต้องในการดำเนินนโยบายหวยบนดินของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร คณะกฤษฎีกามีมติว่าหวยบนดินที่ดำเนินการโดยรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ ไม่ถูกต้องและมีหลักการเช่นเดียวกับหวยใต้ดินที่เอกชนดำเนินการ ขณะเดียวกันคณะกรรมการตรวจสอบการกระทำอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ (คตส.) ได้ตรวจสอบหลักการในการออกสลากพิเศษเลขท้าย ๓ ตัว ๒ ตัว (หวยบนดิน) และชี้มูลความผิด ๔ ข้อคือ

๑. มีความผิดตามกฎหมาย ๒ ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. ๒๔๗๘ และพระราชบัญญัติสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ โดยรัฐบาลอาศัยอำนาจของมติของคณะรัฐมนตรีให้ออกสลากพิเศษแบบเลขท้าย ๓ ตัว และ ๒ ตัว แทนที่จะมีการออกกฎหมายและเสนอต่อสภานิติบัญญัติ

๒. กรมสรรพากรไม่มีการเรียกเก็บภาษี

๓. รายได้จากการจำหน่ายหวยบนดินไม่ได้นำส่งกระทรวงการคลัง และมีการเบิกจ่ายโดยไม่มีการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิธีการงบประมาณ

๔. มีความไม่ถูกต้องด้านกฎหมายที่กำหนดการใช้จ่ายและการตรวจสอบไม่ชัดเจน

หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล รองนายนกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เห็นว่าการดำเนินตามนโยบายหวยบนดินของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ที่จำหน่ายสลากพิเศษเลขท้าย ๓ ตัว ๒ ตัว เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง กระทรวงการคลังจึงนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสำนักสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ เพื่อรองรับนโยบายของรัฐบาล พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ ที่ต้องการให้ดำเนินนโยบายหวยบนดินต่อไป

รัฐบาลโดยรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง (หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล) จึงสั่งให้หยุดการออกสลากหวยบนดินไว้เป็นการชั่วคราว คืองวดวันที่ ๑ และวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อให้แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องก่อน หลังจากนั้นจึงดำเนินการจำหน่ายหวยบนดินงวดวันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ ต่อไป โดยจัดสรรเงินรายได้ที่เหลือกว่า ๑,๗๙๔ ล้านบาท โอนเป็นงบประมาณแผ่นดินในปลายปี

คณะรัฐมนตรีพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสำนักสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ ในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๘ ต่อมามีมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๑๘

ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ เห็นชอบให้หยุดพิมพ์สลากการกุศลพิเศษ ๑๖ ล้านฉบับ โดยเริ่มงวดวันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นต้นไป

กระแสการวิพากษ์วิจารณ์ของสังคมต่อรัฐบาล พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ ที่เน้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรม แต่กำลังส่งเสริมอบายมุขแก่เยาวชนและประชาชนด้วยการดำเนินนโยบายหวยบนดินต่อไป การแก้กฎหมายเพื่อให้หวยบนดินเปลี่ยนจากสิ่งที่ผิดเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย และยังจะมีผลเป็น การนิรโทษกรรมให้คณะรัฐมนตรีของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นักวิชาการด้านกฎหมายหลายคนต่างยืนยันว่า

การเสนอร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ ของหม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล ต้องยุติเมื่อที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติอภิปรายวิพากษ์วิจารณ์โดยมากเป็นห่วงเรื่องการส่งเสริมอบายมุขและการนิรโทษกรรมให้รัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ขณะที่หม่อมราชวงศ์ปรีดิยากร เทวกุล ยกเหตุผลที่ต้องแก้กฎหมายเพื่อคงหวยบนดินต่อไปว่า ถ้าหยุดการจำหน่ายหวยบนดินประชาชนก็กลับไปเล่นหวยใต้ดิน ทำให้เกิดธุรกิจใต้ดินขึ้นอีก

หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล ไม่สามารถอธิบายเหตุผลต่อสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่คัดค้าน จึงยอมถอนร่างแก้ไขกฎหมายดังกล่าวออกจากที่ประชุมสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยอ้างว่าเพิ่งทราบข้อมูลว่าการนำหวยใต้ดินมาเป็นหวยบนดิน ทำให้เยาวชนชั้นมัธยมและอุดมศึกษาเล่นหวยเพิ่มขึ้น ๔ เท่า ซึ่งร่างแก้ไขกฎหมายที่เสนอ ยังไม่มีมาตรการที่ชัดเจนที่จะจัดสรรเงินเพื่อใช้ในการลดอบายมุข จึงขอถอนร่างดังกล่าวไปปรับปรุง

หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล ในฐานะรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง ส่งเรื่องให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตีความว่า รัฐบาลสามารถเสนอแก้ไขพระราชบัญญัติสำนักสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ เพื่อดำเนินโครงการหวยบนดินต่อไปได้หรือไม่ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ คณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งมีนายพนัส สิมะเสถียร เป็นประธานได้พิจารณาโดยเสียงส่วนใหญ่เห็นว่า กระทรวงการคลังสามารถแก้ไขกฎหมายให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลได้ แต่ที่ประชุมไม่ได้พิจารณาว่าการแก้ไขกฎหมายนี้จะมีผลกระทบต่อการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบการกระทำอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ (คตส.) ที่กำลังตรวจสอบความผิดของคณะรัฐมนตรี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร อย่างไรก็ตามคณะกรรมการกฤษฎีกาส่วนใหญ่เห็นว่า การแก้ไขกฎหมายไม่น่าจะมีผลนิรโทษกรรมให้รัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร

ศ.ดร. สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติและคณบดีคณะรัฐประศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ไม่เห็นด้วยที่รัฐบาลโดย หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธรเทวกุล จะเสนอร่างแก้ไขพระราชบัญญัติสำนักสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ เพื่อ

ออกหวยบนดินต่อไป แม้ว่าคณะกรรมการกฤษฎีกาไม่ใช่ศาล ดังนั้นเมื่อคดีขึ้นสู่ศาล ศาลอาจเห็นต่างจากคณะกรรมการกฤษฎีกาก็ได้ และโดยส่วนตัวแล้ว มองว่า พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร มีเจตนากระทำผิด เพื่อนำเงินที่ได้จากหวยบนดินไปใช้ตามอำเภอใจ จำควรดำเนินคดีกับรัฐบาลของ พ.ต.ท.- ทักษิณ ชินวัตร เพื่อไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่างต่อไป

นโยบายหวยบนดินของรัฐบาล พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นการดำเนินนโยบายหวยบนดินต่อจากรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร แต่มีเงื่อนไขให้แก้พระราชบัญญัติสำนักสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ เพื่อให้รัฐบาลจำหน่ายหวยบนดินได้อย่างถูกกฎหมาย

๒.๒.๓ วิเคราะห์ผลได้และผลเสียของการเปิดขายหวยออนไลน์

๒.๒.๓.๑ วิเคราะห์ผลได้ของการเปิดขายหวยออนไลน์

การดำเนินนโยบายหวยบนดินอย่างถูกกฎหมายส่งผลดีหรือผลทางด้านบวกดังนี้

๑. เป็นการจัดรูปแบบหรือหาวิธีจัดเก็บรายได้จากธุรกิจที่มีอยู่แล้วในสังคม เนื่องจากคนไทยนิยมเล่นหวยกันมาก การทำให้เลิกหรือปราบปรามการเล่นอย่างเด็ดขาดนั้นเป็นสิ่งที่ยาก เนื่องจากหวยใต้ดินเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทย ผู้ที่ชอบเล่นหวยมักมีเหตุผลของการเสี่ยงโชค หวังรวย และเล่นเพื่อสนุก เป็นการผ่อนคลาย จำนวนผู้เล่นมีประมาณ ๒๓.๗ ล้านคน เป็นตลาดที่ใหญ่เมื่อเทียบกับตลาดของสลากกินแบ่งรัฐบาล (๑๕.๗ เท่า) อย่างไรก็ดีจำนวนการเล่นสูงสุดต่อปีของแต่ละคนอยู่ที่ ๑๙ - ๒๔ ครั้ง ปริมาณเงินในการเล่นแต่ละงวด (หากไม่นับผู้เล่นรายใหญ่) เล่นได้ตั้งแต่ ๑ บาทขึ้นไป การจัดหวยใต้ดินเข้าสู่ระบบจึงเป็นการหารายได้เข้ารัฐจากธุรกรรมที่มีอยู่แล้วในสังคมไทย การที่รัฐบาลจะคงดำเนินนโยบายหวยบนดินต่อไป จะเป็นผลดี ที่รัฐหาแนวทางในการหาวิธีและจัดรูปแบบในการจัดเก็บรายได้ที่เหมาะสมเข้าภาครัฐ ทำให้รัฐบาลจัดเก็บภาษีและรายได้เพิ่มขึ้น เป็นการเปิดช่องทางหารายได้ของภาครัฐ โดยนำเงินจากผู้นิยมเล่นการพนันมาช่วยเหลือสังคมหรือพัฒนาสังคมต่อไป

๒. เป็นการป้องกันการเกิดกลุ่มผู้มีอิทธิพลจากเจ้ามือหวยใต้ดิน การเล่นหวยใต้ดินนอกระบบนั้น เจ้ามือหวยมีความเกี่ยวข้องกับคนในท้องถิ่นจำนวนมาก เช่นคนเดินโพย ลูกค้า นักการเมืองท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ตำรวจ นำมาซึ่งการเกิดกลุ่มอิทธิพล ไม่เป็นผลดีต่อสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ ดังนั้นการดำเนินนโยบายหวยบนดิน จึงเป็นทางออกในการกำจัดกลุ่มอิทธิพล

๓. ลดการคอรัปชั่นของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับพื้นที่ เนื่องจากการเล่นหวยใต้ดิน เจ้ามือหวยมีความเกี่ยวโยงและมีความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจอำนวยความสะดวกในการจำหน่ายหวยใต้ดินอย่างเสรี จึงมีการจ่ายเงินใต้โต๊ะ หรือเรียกรับสินบนอยู่เสมอ

ดังนั้นหากดำเนินการให้มีการจำหน่ายหวยบนดินอย่างถูกกฎหมาย เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับท้องถิ่นจะไม่สามารถเรียกเก็บค่าคุ้มครองหรือเรียกเก็บเงินในการเปิดจำหน่ายหวยใต้ดินอย่างเสรีได้ เนื่องจากระบบกลไกเป็นไปตามกฎหมาย หรือเป็นการล้มล้างระบบส่วยของตำรวจ

๔. เกิดความเป็นธรรมต่อผู้เล่นและป้องกันการถูกเจ้ามือโกง คือหวยใต้ดินที่เล่นกันนอกระบบ เจ้ามือจะเอาเปรียบผู้ซื้อได้ง่าย เพราะไม่มีกฎหมายคุ้มครอง หากผู้เล่นซื้อหวยใต้ดินในปริมาณเงินจำนวนมากและถูกรางวัล เจ้ามือหวยใต้ดินอาจจะไม่จ่ายเงินรางวัลให้ หรือบางกรณีจ่ายไม่ครบตามจำนวนที่ตกลงกันไว้ รวมทั้งอัตราการจ่ายเงินแต่ละท้องถิ่นแตกต่างกัน แต่หวยบนดินมีระบบการจ่ายเงินที่แน่นอน และมีการฟ้องร้องบังคับคดีตามกฎหมายได้ เนื่องจากมีการกำหนดการจ่ายเงินรางวัลตามที่กฎหมายกำหนด

๒.๒.๓.๒ วิเคราะห์ผลเสียของการเปิดขายหวยออนไลน์

การดำเนินนโยบายบนดินอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ส่งผลเสียหรือผลกระทบด้านลบดังนี้

๑. เป็นการส่งเสริมให้คนในสังคมเล่นการพนันมากขึ้น เพราะแต่เดิมหวยใต้ดินเป็นการพนันที่ประชาชนทุกเพศทุกวัยเล่นได้ แม้เป็นผู้ที่มีรายได้น้อยก็สามารถซื้อหวยใต้ดินได้ เมื่อรัฐบาลดำเนินการให้หวยถูกต้องตามกฎหมาย จะทำให้การเล่นหวยแพร่หลาย อันนำมาซึ่งปัญหาหนี้สิน ปัญหาครอบครัว เพราะประชาชนลุ่มหลงในการแสวงหาตัวเลขที่เก็งว่าจะถูกรางวัลเพื่อชดเชยที่เสียไป

๒. เป็นการมอมเมาประชาชน เนื่องจากปัจจุบันสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นแรงกระตุ้นการซื้อขายหวยใต้ดินของประชาชน เมื่อหวยใต้ดินกลายเป็นหวยบนดิน มีการดำเนินนโยบายถูกต้องตามกฎหมายเท่ากับเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเล่นการพนันอย่างเปิดเผยมากขึ้น โดยไม่ขัดต่อบรรทัดฐานอันดีงานของสังคมและส่งผลถึงการทำลายศักยภาพของประชาชนโดยรวม เด็กและเยาวชนในสังคมจะมีแนวคิดที่สวนทางกับความถูกต้องและอาจจะสร้างจิตสำนึกที่ผิด โดยมองว่าสิ่งที่กฎหมายไม่ห้ามเป็นครรลองที่ถูกต้องของศีลธรรมในสังคม

๓. การเล่นหวย เป็นการแย่งชิงรายได้ของประชาชน หากนโยบายของรัฐมุ่งเน้นที่การปราบปรามหวยใต้ดิน และไม่มีการจำหน่ายหวยบนดินอย่างถูกต้อง ไม่ช่วยให้ประชาชนเลิกงมงายกับการเล่นหวยที่มากขึ้น และมิได้นำเงินส่วนนี้ไปใช้จ่ายอย่างเหมาะสม ที่เอื้อประโยชน์ต่อครอบครัวและสังคม

๔. ระบบความโปร่งใสด้านรายได้จากนโยบายหวยบนดินไม่ชัดเจนเนื่องจากที่ผ่านมารัฐบาลไม่อาจนำเสนอหรือชี้แจงระบบการจัดสรรรายได้หรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินนโยบายหวยบนดินอย่างโปร่งใส ว่าได้ดำเนินตามเป้าหมายของการใช้เงินให้เกิดประโยชน์ต่อ

สังคมในด้านต่าง ๆ ขณะเดียวกันเมื่อรัฐบาล พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ เข้ามาบริหารประเทศและดำเนินการตรวจสอบ การเบิกจ่ายเงินไม่ตรงกับที่ระบุไว้ สะท้อนความไม่โปร่งใสและขาดความน่าเชื่อถือต่อการจัดสรรรายได้ที่เกิดจากการหมุนเวียนเงินสลากหวยบนดิน

๕. การตั้งสมมติฐานว่าผู้เล่นส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบในแง่ลบ ต่อบุคคล ครอบครัว ชุมชนและสังคม ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงผลกระทบทางด้านจิตใจ สามารถประมวลได้ว่าหวยไม่ได้ส่งผลในแง่ดีดังนั้นรัฐบาลจึงควรมีนโยบายและมาตรการในการควบคุมและปราบปรามการเล่นหวยใต้ดินอย่างเด็ดขาดมากกว่าที่จะมุ่งหวังให้ดำเนินการเข้าสู่ระบบอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

๖. มาตรการของรัฐควรจะรัดกุมและคำนึงถึงการขจัดการเล่นหวยให้หมดไป รัฐบาลควรวางกุศโลบายการจัดการในลักษณะที่ก่อให้เกิดผลการลด ละ เลิก การเล่นหวยไม่ว่าจะใต้ดินหรือบนดิน โดยหากรัฐบาลจำเป็นต้องเข้าไปจัดการเรื่องนี้ รัฐบาลต้องเอาชนะโดยการไม่ให้มีหวยใต้ดิน เช่นการรณรงค์ให้คนเลิกเล่นหวยใต้ดิน และมีคำเตือนให้เห็นถึงผลเสียหรือโทษของการเล่นในขณะเดียวกันก็ดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดอย่างเข้มงวด แต่ทั้งนี้หากรัฐดำเนินการจำหน่ายหวยบนดินที่มีระบบการซื้อขายที่ถูกต้องตามกฎหมาย รัฐบาลควรดำเนินนโยบายด้านการตลาดที่จำกัดวงการขายและกำหนดจำนวนครั้งการออกสลากให้ลดความถี่ลงเรื่อย ๆ เพื่อทำให้คนเล่นรู้สึกว่าการเล่นเป็นสิ่งที่ไม่ดี และควรจะเลิกเล่นในที่สุด

๒.๒.๔ ผู้ได้รับประโยชน์/เสียประโยชน์จากนโยบายหวยบนดิน

๒.๒.๔.๑ ผู้ได้รับประโยชน์/เสียประโยชน์จากนโยบายหวยบนดิน ของรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร

ผู้ได้รับประโยชน์จากการดำเนินนโยบายหวยบนดิน ไม่ได้มีแต่สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลที่มีรายได้เพิ่มขึ้น หรือรัฐบาลที่สามารถนำรายได้ที่ได้จากการจำหน่ายหวยบนดินไปใช้ในนโยบายประชานิยมต่าง ๆ แต่ผู้เล่นหวยได้มีทางเลือกในการเสี่ยงโชคมากขึ้นสามารถ ซื้อขายได้อย่างเปิดเผย ผู้ที่มีอาชีพที่เป็นผู้แทนขาย “เดินโพย” ได้รับส่วนแบ่งจากการจำหน่ายหวยบนดินร้อยละ ๑๒ ของยอดขาย กรมไปรษณีย์ที่ทำหน้าที่ออนไลน์ข้อมูลให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลได้รับส่วนแบ่งงวดละร้อยละ ๑ ของยอดขาย เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ตรวจตราการขายหวยให้ถูกต้องและกวาดจับหวยใต้ดินได้ส่วนแบ่งร้อยละ ๒ ของยอดขาย และผู้แทนขายหวยบนดิน

ได้รับการยกเว้นการเสียภาษีเงินได้ (มีการกำหนดยกเว้นจนกว่าจะมีการขายหวยในระบบหวยตู้ รัฐบาลจึงค่อยเก็บภาษีเงินได้)[๒๖]

ประชาชนยังได้รับประโยชน์จากการดำเนินนโยบายประชานิยมต่าง ๆ โดยเฉพาะโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งทุน และรัฐบาลไดรับความนิยมจากประชาชนมากขึ้นทั้งจากการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ซื้อหวยบนดินได้อย่างเปิดเผย และรับประกันการได้รับเงินรางวัล รวมถึงรัฐบาลมีงบประมาณสนับสนุนนโยบายต่าง ๆ

ผู้เสียประโยชน์จากนโยบายคือเจ้ามือหวยใต้ดินที่ถูกหวยบนดินของรัฐบาลแย่งส่วนแบ่งทางการตลาดรวมถึงการถูกปราบปรามจากรัฐบาล นอกจากนี้นักวิชาการ องค์กรอิสระที่ต่อต้านนโยบาย เห็นว่านโยบายจะนำมาซึ่งปัญหาทางศีลธรรม สังคม และความโปร่งใส ในการใช้จ่ายเงินงบประมาณ

๒.๒.๔.๒ ผู้ได้รับประโยชน์/เสียประโยชน์จากนโยบายหวยบนดิน ของรัฐบาล พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์

ผู้ได้รับประโยชน์จากการดำเนินนโยบายคือเจ้ามือหวยใต้ดิน เพราะประชาชนไปเล่นหวยใต้ดินทำให้ผู้มีอิทธิพลเถื่อนที่รัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร พยายามปรามปรามกลับคืนมา หรืออาจกล่าวได้ว่าผู้ได้รับผลประโยชน์คือเจ้ามือหวยและผู้มีอิทธิพล เช่น นักการเมือง เจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับส่วยจากเจ้ามือหวยใต้ดิน

ผู้เสียประโยชน์คือรัฐบาลที่สูญเสียรายได้จากการจำหน่ายหวยบนดินรวมถึงทำให้ความนิยมในรัฐบาลลดลงขณะที่ประชาชนไม่มีความปลอดภัยจากการเล่นหวย ทั้งจากการปราบปรามของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ความเสี่ยงที่จะไม่ได้รับเงินรางวัล[๒๗]

ทั้งรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรและรัฐบาล พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ ต่างดำเนินนโยบายหวยบนดินเหมือนกัน แต่รัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร อาศัยมติของที่ประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ เพื่อดำเนินนโยบายหวยบนดิน แต่รัฐบาล พ.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ พยายามแก้ไขพระราชบัญญัติสำนักสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ เพื่อให้นโยบายหวยบนดินเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย

เนื้อหาของนโยบายหวยบนดินของรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ในระยะแรกต้องการออกสลากกินแบ่งรัฐบาลเลขท้าย ๓ ตัว ๒ ตัว ในรูปแบบตู้ออนไลน์ แต่การจำหน่ายหวยบนดิน

---

[๒๖] ภิรมย์ ธรรมศิริ, “กระบวนนโยบายหวยบนดินของไทย : เปรียบเทียบระหว่างรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร และ พล.อ. สุรยุทธ์ จุฬานนท์”, **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต**.

[๒๗] ภิรมย์ ธรรมศิริ, “กระบวนนโยบายหวยบนดินของไทย : เปรียบเทียบระหว่างรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร และ พล.อ. สุรยุทธ์ จุฬานนท์”, **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต**.

แบบตู้ออนไลน์เกิดความล่าช้าทางเทคนิคและการลงทุนที่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก จึงเปลี่ยนนโยบายเป็นการออกสลากกินแบ่งรัฐบาลเลขท้าย ๓ ตัว ๒ ตัวโดยระบบเดินโพยแทนตู้ออนไลน์ และจำหน่ายแก่ประชาชนตั้งแต่วันที่ ๑๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ สำหรับงวดวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ ตั้งแต่งวดวันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๗ และรัฐบาลเพิ่มรางวัลแจ๊กพอต เพื่อสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เล่นหวย รวมถึงการจัดตั้งโครงการสลากพิเศษเลขท้าย ๓ ตัว ๒ ตัวเพื่อนำรายได้คืนสู่สังคม เช่นโครงการแก้ไขปัญหาเด็กยากจนที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ โครงการ “หนึ่งอำเภอหนึ่งทุน” การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้พิการ/คนชรา ที่ขาดผู้อุปถัมภ์ดูแล เป็นต้น

รัฐบาล พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ ให้ดำเนินการหวยบนดินต่อไปแต่มีเงื่อนไขให้แก้ไขพระราชบัญญัติสำนักสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ ก่อนเพื่อให้ดำเนินนโยบายหวยบนดินเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ในระหว่างการแก้ไขกฎหมายไม่สำเร็จ รัฐบาลจะยังไม่ออกหวยบนดินจำหน่ายแก่ประชาชน

เนื้อหานโยบายของหวยบนดินของรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ให้ความสำคัญต่อเป้าหมายในการปฏิบัติ คือจำหน่ายหวยบนดินให้แก่ประชาชนให้มากที่สุด ขณะที่รัฐบาลของ พล. อ. สุรยุทธ์ ชุลานนท์ ให้ความสำคัญต่อกฎหมาย โดยเฉพาะความพยายามทำให้นโยบายหวยบนดินที่ไม่ถูกต้องในสมัย พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ให้เป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย

ทั้งนี้เนื่องจาก พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เข้ามาบริหารประเทศภายหลังวิกฤติเศรษฐกิจ รัฐบาลจึงมีเป้าหมายสำคัญคือฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ พล.อ. สุรยุทธ์เข้ามาบริหารประเทศภายหลังจากคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขยึดอำนาจจากรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป้าหมายของรัฐบาลคือแก้ไขความผิดพลาดต่าง ๆ ของรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร โดยเฉพาะความไม่โปร่งใสในการบริหารประเทศ

กล่าวโดยสรุป หวยเกิดขึ้นราวปี พ.ศ. ๒๓๗๕ รัชกาลที่ ๓ ซึ่งเป็นช่วงขาดแคลน ข้าวยากหมากแพง คนไม่ยอมนำเงินมาใช้ เอาเงินไปฝังไว้ในดิน ต่อมาได้แก้ปัญหาเรื่องนี้ด้วยการตั้งหวย จึงโปรดเกล้าฯ ให้จีนหงตั้งโรงหวยขึ้นมาตั้งแต่บัดนั้น หวยในระยะแรกจะเล่นอยู่ในกลุ่มชาวจีน เรียกว่า "ฮวยหวย" (花會) แปลว่า “ชุมนุมดอกไม้” เพราะเริ่มแรกเขียนตัวหวยเป็นรูปดอกไม้ ต่อมาจึงเปลี่ยนเป็นชื่อคนจีน โดยทำเป็นแผ่นป้ายเล็ก ๆ จำนวน ๓๔ ป้าย แล้วเขียนชื่อของผู้มีชื่อเสียงในสมัยโบราณเอาไว้บนป้าย ให้แทงว่าจะออกเป็นชื่อใคร ถ้าทายถูกเจ้ามือจ่าย ๓๐ ต่อหนึ่ง ต่อมาเมื่อการพนันแพร่ระบาดสู่สังคมไทย จึงได้มีการออกหวยที่เป็นอักษรไทย (ซึ่งใช้ตัวอักษร ๓๖ ตัว) จึงมีชื่อเรียกว่า "หวย ก ข" โดยโรงหวยเป็นของรัฐที่มีเอกชน เป็นผู้ได้รับสัมปทานดำเนินการ ทั้งนี้นายอากรหวย ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น "ขุนบาล" โดยรายได้จากอากรหวยมีเป็นจำนวนมาก

และได้กลายเป็นรายได้ที่สำคัญของรัฐ ความต้องการเล่นหวยมีมากกว่าที่รัฐจะจัดให้เล่นได้ จึงได้เกิดขุนบานเถื่อนขึ้นทั่วประเทศ ในรัชสมัยของรัชกาลที่ 5 ทรงมีพระราชดำริ ที่จะยกเลิกการเล่นพนัน แต่เนื่องจากอากรหวยเป็นรายได้ที่สำคัญ จึงได้ทรงยกเลิกอากรบ่อนเบี้ยก่อน และค่อยมีการยกเลิกอากรหวยในสมัยรัชกาลที่ ๖

ในรัชสมัยของรัชกาลที่ ๕ ได้มีการออกลอตเตอรีขึ้นเป็นครั้งแรก เพื่อหารายได้บำรุงการกุศล และได้มีการออกลอตเตอรีในวาระพิเศษอีกหลายครั้ง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อบำรุงสาธารณกุศล จนกระทั่งรัฐบาลภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ใน พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้ให้มีการออกลอตเตอรี่เป็นประจำ และในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ได้มีการจัดตั้งสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ให้มีการออกลอตเตอรี่เป็นประจำ การเล่นหวยจึงได้เปลี่ยนมาใช้เลขท้าย ของลอตเตอรี่ เป็นการออกหวยแทนหวย ก ข แบบเดิม สลากกินแบ่งรัฐบาล คือ “ลอตเตอรี” ชนิดหนึ่งในประเทศไทย ผู้ที่ต้องการจะขายต้องขออนุญาตจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลก่อน ในปัจจุบันออกทุกวันที่ ๑ และ ๑๖ ของเดือน ปัจจุบันสลากกินแบ่งรัฐบาลได้พิมพ์ออกจำหน่ายจำนวนงวดละ ๔๖ ชุด ตัวเลขเหมือนกันทุกชุด ชุดละ ๑,๐๐๐,๐๐๐ ฉบับ รวม ๔๖,๐๐๐,๐๐๐ ฉบับ มักจะขายเป็นคู่ นั่นคือหนึ่งใบจะมีหมายเลขเดียวกันสองชุด ทำให้มีสิทธิ์ได้รับรางวัลเป็นสองเท่าจากที่กำหนดไว้

หวยใต้ดิน เป็นหวยที่ตั้งขึ้นกันเองภายในชุมชน ผู้เล่นจะเขียนตัวเลขที่ตนเองต้องการเสี่ยงโชค ๒-๓ หลักลงในรายการ ระบุว่าต้องการซื้อหมายเลขนี้จำนวนเท่าใด ในราคาเท่าไร (จำนวน×ราคา) ซึ่งจะมีเจ้ามือคอยรวบรวมรายการเหล่านั้น การออกรางวัลจะใช้ผลจากเลขรางวัลของสลากกินแบ่งรัฐบาลหรือสลากออมสิน เงินรางวัลไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับอัตราของเจ้ามือ หรือไม่ได้รางวัลเลยถ้าเจ้ามือกินรวบ หวยใต้ดินเป็นสิ่งผิดกฎหมายซึ่งไม่ได้ขออนุญาตจากทางรัฐเพื่อการเสี่ยงโชคจากเจ้าหน้าที่

สลากเลขท้าย ๓ ตัวและ ๒ ตัว หรือเรียกกันโดยทั่วไปว่า “หวยบนดิน” ซึ่งเป็นนโยบายหนึ่งของรัฐบาล พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร ที่ริเริ่ม จุดประสงค์เพื่อนำ “หวยใต้ดิน” ซึ่งผิดกฎหมายมาผ่านกระบวนการทางกฎหมายและปรับปรุงให้เป็นของรัฐบาล อีกทั้งยังเป็นการกวาดล้างเจ้ามือหวยใต้ดิน และปราบปรามผู้มีอิทธิพล โดยนำรายได้ไปสร้างสาธารณประโยชน์แก่ประเทศชาติ โครงการสำคัญที่นำรายได้จากหวยบนดินไปใช้ คือ โครงการหนึ่งทุนหนึ่งอำเภอ (ODOS)

หลังรัฐประหาร วันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ ต้องการจะดำเนินนโยบายหวยบนดินต่อ จึงได้พยายามแก้ไขพระราชบัญญัติสำนักสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ เพื่อให้นโยบายหวยบนดินเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ไม่ประสบความสำเร็จ จึงทำให้หวยบนดินถูกระงับการจำหน่าย จนกว่าจะมีข้อสรุปที่ดีและรัฐก็สามารถ

อธิบายให้ได้ว่าสังคมไทยควรจะมีหรือไม่อย่างไร จึงจะสามารถเปิดจำหน่ายได้ เพราะสังคมโดยส่วนรวมยังไม่เข้าใจหวยออนไลน์ว่าเล่นแบบไหน เนื่องด้วยรัฐไม่ได้อธิบายความเป็นมาเป็นไปของมันว่าคืออะไร และสังคมไทยเป็นสังคมพุทธ จึงมองหวยออนไลน์เป็นการพนันชนิดหนึ่งที่จะมอมเมาประชาชน เพราะการพนันอยู่ใน อบายมุข ๖ ที่ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงกล่าวไว้ว่า อบายมุขเป็นทางเสื่อมแห่งโภคะ ๖ ซึ่งจะได้กล่าวในบทต่อไป

บทที่ ๓

พุทธจริยศาสตร์กับอบายมุข

หลักพุทธจริยศาสตร์เพื่อการดำเนินชีวิต จะต้องการยึดหลักการปฏิบัติ ๓ ขั้นคือ ขั้นพื้นฐาน ขั้นกลาง และขั้นสูง โดยการวินิจฉัยจาก เจตนาและผลของการกระทำ ว่าการกระทำนั้นมีคุณค่าในทางพุทธจริยศาสตร์มากน้อยเพียงใด ส่วนอบายมุขเป็นปัญหาทางพุทธจริยศาสตร์ที่ทุกคนจะต้องทำความเข้าใจว่า อบายมุขมีโทษต่อผู้เสพหรือประโยชน์ต่อผู้เสพอย่างไร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาธรรมชาติของมนุษย์กับอบายมุข และศีลธรรมจริยธรรมของพุทธจริยศาสตร์กับอบายมุข ดังต่อไปนี้

๓.๑ หลักพุทธจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิต

๓.๑.๑ หลักของพุทธจริยศาสตร์

พุทธจริยศาสตร์ (Buddhist Ethics) คือ ศาสตร์ที่ว่าด้วยหลักการแห่งความประพฤติและวิธีการปฏิบัติของผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน และผู้หมดจดจากกิเลส จนได้พระนามว่าพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้า กล่าวคือ เป็นจริยศาสตร์จริยธรรมที่สอนให้ชาวพุทธศาสตร์นิกชนดำรงชีวิตอยู่ด้วยปัญญา ไม่ให้ดำรงชีวิตอยู่ด้วยความประมาท จึงสอนให้ชาวพุทธตื่นอยู่เสมอและให้เป็นอยู่ด้วยความเบิกบานกายเบิกบานใจ ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในสถานะอย่างไรก็ตาม

พุทธจริยศาสตร์ จัดเป็นจริยศาสตร์และจริยธรรมใน ๕ ลักษณะ คือ

๑.เป็นพุทธจริยธรรม คือ หลักการประพฤติและวิธีการปฏิบัติตัวของผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ

๒.เป็นพรหมจรรย์ (พรหมจริย) คือ หลักการประพฤติและวิธีการปฏิบัติที่ประเสริฐเพื่อทำที่สุดทุกข์ให้แก่ตัวเองตามวิธีการของอริยสัจ ๔ ประการ หรือพรหมวิหาร ๔ ประการ

๓.เป็นพระวินัย (ศีลธรรม) คือ กฎระเบียบ วิธีการหรือหลักการประพฤติที่ทำให้คนมีกาย วาจาและใจดีประพฤติที่น่าเลื่อมใสศรัทธา

๔.เป็นสัจธรรม คือ สิ่งที่เป็นจริง มีอยู่จริงในกระบวนการของธรรมชาติ หรือกฎความเป็นจริงของธรรมชาติในแนวกว้าง ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอยู่ เป็นอยู่โดยธรรมชาติ

๕.เป็นสามัญญลักษณะ คือการที่เสมอกันของสิ่งทั้งหลายทั้งปวง หรือไตรลักษณะ คือ อาการที่เหมือนกันของสิ่งทั้งหลายทั้งปวง ๓ ลักษณะ หรือเป็นปฏิจจสมุปบาท คือ ธรรมชาติที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเป็นแบบพลวัต หรือเป็นธรรมนิยาม คือ ธรรมชาติที่เหมือนกันอย่างแน่นอน หรือธรรมฐิติ คือ ธรรมชาติที่มีหลักมีกฎที่เหมือนกันอยู่ ๓ ลักษณะ[๑] คือ

๑.อนิจตา (Impermanence) ความไม่เที่ยง ความไม่คงที่ ความไม่ยั่งยืน ภาวะที่เกิดขึ้นแล้วเสื่อมและสลายไป[๒] เช่น **สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจา** สังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยง[๓]

๒.ทุกขตา (Stress and Conflict) ความเป็นทุกข์ ถาวะที่ถูกบีบคั้นด้วยการเกิดขึ้นและสลายตัว ภาวะที่กดดัน และขัดแย้งอยู่ในตัว เพราะปัจจัยที่ปรุงแต่งให้มีสภาพ เปลี่ยนแปลงไปไม่สมบูรณ์มีความบกพร่องอยู่ในตัว ไม่ให้ความสมอยากแท้จริง ก่อให่เกิดทุกข์แก่ผู้เข้าไปยึดด้วยตัณหาอุปาทาน[๔] เช่น สังขารทั้งหลายทั้งปวงเป็นทุกข์ สังขารที่ทำให้เกิดทุกข์ต่าง ๆ นั้นมี ๑๐ ลักษณะคือ *สังขารทุกข์* “ทุกข์ประจำสังขาร” ๑ *ปกิณณกทุกข์* “ทุกข์ที่เกิดขึ้นเป็นบางเวลา” ๑ *นิพัทธทุกข์* “ทุกข์ที่เกิดขึ้นประจำสังขาร” ๑ *พยาธิทุกข์* “ทุกข์ที่เกิดขึ้นจากความเจ็บป่วย” ๑ *สันตาปทุกข์* “ทุกข์ที่เกิดขึ้นเพราะใจเร้าร้อน” ๑ *วิปากทุกข์* “ทุกข์ที่เกิดขึ้นจากผลของกรรมที่ได้ทำเอาไว้ในปางก่อน” ๑ *สหคตทุกข์* “ทุกข์ที่เกิดขึ้นพร้อมกับวิบากทุกข์” ๑ *อาหารปริเยฏฐิทุกข์* “ทุกข์ที่เกิดขึ้นจากอาหารเลี้ยงชีพในแต่ละวัน” ๑ *วิวาทมูลกทุกข์* “ทุกข์ที่เกิดขึ้นจากสาเหตุของการทะเลาะวิวาทกัน” ๑ *ทุกขขันธ์* “ทุกข์ที่เกิดขึ้นจากการยึดมั่นในขันธ์ ๕ และโลกธรรม ๘ ประการ”[๕]

๓.อนัตตตา (Soullessness หรือ Non-Self) ความเป็นอนัตตา ความไม่ใช่ตัวตน ความไม่มีตัวตนที่แท้จริงของมันเอง[๖]

๓.๑.๒ ระดับของพุทธจริยศาสตร์

หลักการของพุทธจริยศาสตร์แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ คือ

---

[๑] พระเทวินทร์ เทวินฺโท, **แก่นพุทธจริยศาสตร์,** (กรุงเทพฯ : ISBN, ๒๕๔๕), หน้า ๑.

[๒] พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ,** (กรุงเทพฯ : สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๖๘.

[๓] พระเทวินทร์ เทวินฺโท, **แก่นพุทธจริยศาสตร์,** หน้า ๑-๒.

[๔] พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ,** หน้า ๖๘.

[๕] พระเทวินทร์ เทวินฺโท, **แก่นพุทธจริยศาสตร์,** หน้า ๒-๓.

[๖] **เรื่องเดียวกัน,** หน้า ๓.

๑)ระดับโลกียะ เป็นหลักการประพฤติของปุถุชนคนธรรมดาโดยทั่วไปที่ยังไม่ได้บรรลุมรรคและผลอะไรในการปฏิบัติ เพราะได้สดับรับฟังพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้าหรือสาวกหรือได้ศึกษาเล่าเรียนปริยัติธรรมแล้วเกิดศรัทธาในพระพุทธศาสนา เป็นศรัทธาที่เกิดขึ้นพร้อมกับปัญญาความรอบรู้เห็นจริงตามนั้น แล้วแสดงตนเป็นพุทธสาสนิกชน

๒)ระดับโลกุตตระ เป็นหลักการของพระอริยะบุคคลที่ได้ประพฤติปฏิบัติจนได้บรรลุมรรคผล จนเกิดศรัทธาความเลื่อมใสอันมั่นคงแน่วแน่ในหลักการประพฤติปฏิบัติของพุทธจริยศาสตร์

๓.๑.๓ พื้นฐานของพุทธจริยศาสตร์

พื้นฐานทางพุทธจริยธรรมของพุทธจริยศาสตร์ ไม่ได้มีพื้นฐานอยู่ที่ความเชื่อในภาวะสูงสุดหรือพระผู้เป็นเจ้า แต่อยู่ที่การพิจารณาสรรพสิ่งทั้งหลายทั้งปวง ในฐานะที่เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติจากเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เกิดสิ่งต่าง ๆ ขึ้นไม่ว่าจะเป็นโลก ดวงดาว สัตว์ มนุษย์ พืช เป็นต้น ทำให้เห็นว่า อุดมการณ์สูงสุดสำหรับชีวิตมวลมนุษย์ มิใช่จะเป็นไปเพื่อรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแบบพระเจ้าหรือภาวะสูงสุดอื่นใด นอกเสียจากธรรมชาติเท่านั้นที่จะมีภาวะสูงสุดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันคือ เป็นสสาร

พระพุทธเจ้าได้ทรงบอกแนะวิธีการพื้นฐานหรือจริยธรรมพื้นฐานที่จะดำเนินชีวิตไปสู่ความสงบสุขในระดับพื้นฐาน ระดับกลาง และระดับสูง ทั้งสำหรับฆราวาสและบรรพชิต ซึ่งในพุทธจริยศาสตร์ จะมีจริยธรรมสำหรับฆราวาสในระดับพื้นฐาน ไปจนถึงระดับสูง ซึ่งจะกล่าวถึง ศีล ๕ ทิศ ๖ จริยธรรม ๑๐ ประการ ศีล ๘ ซึ่งเป็นการพัฒนาการทำความดีให้สูงขึ้นกว่าศีล ๕ อกุศลกรรมบถและกุศลกรรมบถ ๑๐ ซึ่งเป็นจริยธรรมข้อประพฤติปฏิบัติของฆราวาส ที่กล่าวถึงอกุศลกรรมบถ อันเป็นหลักประพฤติปฏิบัติที่ไม่ดีที่ไม่ฉลาดของมนุษย์ และกุศลกรรมบถ ๑๐ นั้นเป็นหลักประพฤติปฏิบัติที่ดีที่ฉลาดของมนุษย์ อริยมรรคมีองค์ ๘ ซึ่งเป็นจริยธรรมขั้นสูงของฆราวาส ดังนั้นระดับในทางจริยธรรมที่ใช้ควบคุมพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์เบื้องต้นมี ๓ ทาง คือ ทางกาย วาจา และใจ โดยแต่ละทางนั้นบ่งบอกถึงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นมีอยู่ ๒ ลักษณะคือ ลักษณะดี และลักษณะชั่ว

ความประพฤติจะดีหรือชั่วนั้น จะต้องขึ้นอยู่กับมูลเหตุที่เป็นตัวการให้เกิดความประพฤติ มูลเหตุให้เกิดความประพฤติมี ๒ ประการ คือ

๑) มูลเหตุดี เรียกว่า *กุศลมูล* แปลว่า รากเง่าของกุศล หรือรากเง่าของความฉลาด ซึ่งมี ๓ ประการคือ *อโลภะ* (ความไม่โลภ) *อโทษะ* (ความไม่โกรธ) และ *อโมหะ* (ความไม่หลง) ความประพฤติของคนเราถ้าตกอยู่ในอำนาจของความไม่โลภ ไม่โกรธ และไม่หลงแล้ว กายวาจา

และใจก็จะปรากฏในทางไม่โลภไม่โกรธและไม่หลง ผลของพฤติกรรมเหล่านี้คือ ความสุขกาย สุขใจและไม่เป็นพิษเป็นภัยแก่ตัวเองและผู้อื่น

๒) ส่วนมูลเหตุของความชั่วเรียกว่า *อกุศลมูล* แปลว่า รากเง่าของอกุศลหรือรากเง่าของความโง่ อกุศลมูลมี ๓ ประการคือ *โลภะ* (ความโลภ) *โทษะ* (ความโกรธ) และ*โมหะ* (ความหลงหรือความไม่รู้ความจริง)

ชีวิตทุกชีวิตต้องการความสุข ความสุขที่จะเกิดขึ้นได้นั้นจะต้องกำจัดมูลเหตุของความทุกข์ให้หมดไป เพื่อชี้นำในหนทางที่มนุษย์ประสงค์ พระพุทธเจ้าจึงเปิดเผยจริยธรรมสำหรับปฏิบัติ เพื่อกำจัดความชั่วอันเป็นต้นเหตุแห่งความทุกข์ของชีวิตไว้ ๓ ทางคือ

๑) ศีล เป็นข้อปฏิบัติเพื่อกำจัดความชั่วทางกาย วาจา ซึ่งตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของความโลภ ความโกรธ ซึ่งจัดเป็นความชั่วอย่างหยาบ เป็นจุดหมายเบื้องต้น

๒) สมาธิ เป็นวิธีประพฤติหรือข้อปฏิบัติเพื่อกำจัดความชั่วทางใจ ซึ่งเกิดเพราะความโลภ และความโกรธ ซึ่งจัดเป็นความชั่วอย่างกลาง เป็นจุดหมายระดับกลาง

๓) ปัญญา เป็นคุณธรรมที่ใช้กำจัดความหลงผิด (โมหะ) ซึ่งเป็นความชั่วอย่างละเอียด เป็นคุณธรรมและจุดหมายระดับสูง

ข้อปฏิบัติทั้ง ๓ นั้นเป็นจริยธรรมที่สำคัญในพุทธศาสนา เป็นหัวใจของคำสอนทั้งหมด เพื่อความสมบูรณ์ของการศึกษาจริยธรรมพุทธศาสนา จึงขอให้ทำความเข้าใจใน ศีล สมาธิ และปัญญา ซึ่งเป็นวิถีดำเนินชีวิตเพื่อพัฒนาไปสู่ความเจริญ[๗] โดยการปฏิบัติตามหลักพุทธจริยศาสตร์ดังนี้

๓.๑.๓.๑ หลักพุทธจริญศาสตร์ขั้นพื้นฐาน

หลักพื้นฐานในทางพุทธจริยศาสตร์นั้นมีไว้เพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคม เพื่อควบคุมความประพฤติเบื้องต้น ๒ ทางคือ กาย และวาจา โดยในแต่ละทางบ่งบอกถึงพฤติกรรมที่มีอยู่ ๒ ทางคือ ดี และชั่ว ซึ่งมาจากมูลเหตุที่เป็นตัวการให้เกิดความประพฤตินั้นคือ กุศลมูล และอกุศลมูล ดังนั้นพื้นฐานทางจริยธรรมที่จะกล่าวถึงก็คือ เบญจศีล เบญจธรรม จริยธรรม ๑๐ ประการ และทิศ ๖ อื่นใดเลยมาทำความเข้าใจเรื่องวิธีกรรมก่อนการรักษาศีลเสียก่อน

วิธีกรรมก่อนการรักษาศีลนั้นคือ “*ปุพพประโยคของการรักษาศีล*” การรักษาศีลนั้นจะต้องมี *เจตนา* ที่เด็จเดี่ยว และมีใจที่เข้มแข็งในการงดเว้นตามบทบัญญัติตามศีลนั้น ๆ เพราะฉะนั้นการรักษาศีลจึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “*วิรัติ*” คือเจตนางดเว้นประกอบด้วยจิตอันเป็นกามาวจรกุศล. ท่านกล่าวไว้ในวิภังค์ โดยนัยเป็นต้นอย่างนี้ว่า เจตนางด เจตนางดเว้น เว้นขาด

---

[๗] พระเทวินทร์ เทวินฺโท, **แก่นพุทธจริยศาสตร์,** หน้า ๑๔, ๒๐-๒๑.

งดเว้น ไม่ทำ ไม่กระทำ ไม่ล่วง ไม่ละเมิดขอบเขต[๙] จากการทำความชั่วทั้งหลายทั้งปวง ซึ่งเป็นขั้นแรกในการทำความดีให้เจริญ ซึ่งมี ๓ ประการคือ

๑. สัมปัตตวิรัติ เว้นสิ่งประจวบเฉพาะหน้า, เว้นเมื่อประสบซึ่งหน้า หรือเว้นได้ทั้งที่ประจวบโอกาส คือ ไม่ได้ตั้งเจตนาไว้ก่อน ไม่ได้สมาทานสิกขาบทไว้เลยแต่เมื่อประสบเหตุที่จะทำชั่ว นึกคิดพิจารณาขึ้นได้ในขณะนั้นว่า ตนมีชาติตระกูล วัยหรือคุณวุฒิอย่างนี้ ไม่สมควรกระทำกรรมเช่นนั้น แล้วงดเว้นเสียได้ไม่ทำผิดศีล

๒. สมาทานวิรัติ เว้นด้วยการสมาทาน คือ ตนได้ตั้งเจตนาไว้ก่อน โดยได้รับศีล คือสมาทานสิกขาบทไว้แล้ว ก็งดเว้นตามที่ได้สมาทานนั้น

๓. สมุจเฉทวิรัติ หรือ เสตุฆาตวิรัติ เว้นด้วยตัดขาด หรือด้วยชักสะพานตัดตอนเสียทีเดียว, เว้นได้เด็ดขาด คือ การงดเว้นความชั่ว ของพระอริยะทั้งหลาย อันประกอบด้วยอริยมรรคซึ่งขจัดกิเลสที่เป็นมูลเหตุแห่งความชั่วนั้น ๆ เสร็จสิ้นแล้ว ไม่เกิดมีแม้แต่ความคิดที่จะประกอบกรรมชั่วนั้นเลย วิรัติ ๒ อย่างแรก ยังไม่อาจวางใจได้แน่นอน วิรัติข้อที่ ๓ จึงจะแน่นอนสิ้นเชิง[๙]

๓.๑.๓.๑.๑ เบญจศีล เบญจธรรม

หลักคุณธรรมจริยธรรมจะพิจารณาจริยธรรมระดับต้นซึ่งได้แก่ศีล ๕ หรือหลักเบญจศีล เบญจธรรม ที่ต้องปฏิบัติคู่กันและจริยธรรม ๑๐ ประการ ที่ถือว่าเป็นพุทธจริยศาสตร์ระดับต้น เบญจศีลบางที่ก็เรียกว่า “สิกขาบท” ๕ คือ ข้อปฏิบัติในการฝึกตนบ้าง ธรรมะ ๕ บ้าง เมื่อปฏิบัติได้ตามนี้ ก็ชื่อว่าเป็นผู้มีศีลหรือมีคุณธรรมบางที่ก็เรียกว่า “นิจศีล” คือศีลที่คฤหัสถ์ควรรักษาเป็นประจำ บางที่ก็เรียกว่า “มนุษยธรรม” คือ คุณธรรมของมนุษย์หรือธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์ ๕ ประการคือ[๑๐]

๑) เบญจศีล

ศีล คือความประพฤติดีทางกายและวาจา ให้เรียบร้อย มีระเบียบวินัย คอยควบคุมกายและวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงาม ให้ปราศจากโทษ โดยการงดเว้นความประพฤติ ๕ อย่างคือ

๑. เว้นจากการปลงชีวิต (ปาณาติปาตา เวรมณี)

๒. เว้นจากการถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ (อทินฺนาทานา เวรมณี)

๓. เว้นจากการประพฤติผิดในกาม (กาเมสุมิจฺฉาจารา เวรมณี)

๔. เว้นจากการพูดเท็จ (มุสาวาทา เวรมณี)

---

[๙] ขุทฺทก.อ, (ไทย) ๑/๑/๒๖.

[๙] พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม,** (กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๔๖), หน้า ๑๐๑.

[๑๐] ที. ปา. (ไทย) ๑๑/๒๘๖/๒๓๓.

๕. เว้นจากน้ำเมา คือ สุราและเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท (สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณี)

๒) เบญจธรรม

ธรรม ๕ บางครั้งเรียกว่า เบญจกัลยาณธรรม คือธรรมอันดีงาม ๕ อย่างหรือคุณธรรม ๕ ประการ อันคู่กับเบญจศีล เป็นธรรมเกื้อกูลแก่การรักษาเบญจศีล ควรมีไว้ประจำใจเป็นนิจมี ๕ ประการคือ[๑๑]

๑. เมตตากรุณา ความรักใคร่ ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ความเจริญและความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ คู่กับศีลข้อที่ ๑

๒. สัมมาอาชีวะ การหาเลี้ยงชีพในทางสุจริต คู่กับศีลข้อที่ ๒

๓. กามสังวร ความสำรวมระวังยับยั้ง ควบคุมตนในกาม ไม่หลงใหลในรูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัส คู่กับศีลข้อที่ ๓

๔. สัจจะ ความสัตย์ หรือความซื่อตรง คู่กับศีลข้อที่ ๔

๕. สัมปชัญญะ ระลึกได้และรู้ตัวอยู่เสมอ คือ ฝึกฝนให้เป็นผู้รู้จักยั้งคิด รู้สึกตัวเสมอว่าสิ่งใดควรทำและไม่ควรทำ ระวังมิให้เป็นคนประมาทมัวเมา คู่กับศีลข้อ ๕

๓.๑.๓.๑.๒ ทิศ ๖

ทิศ ๖ นั้นคือ บุคคลประเภทต่าง ๆ ที่เราต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์ทางสังคมดุจทิศที่อยู่รอบตัวเรา[๑๒] ทิศทั้ง ๖ เหล่านี้คือ มารดาบิดาเป็นทิศเบื้องหน้า อาจารย์เป็นทิศเบื้องขวา บุตรและภรรยาเป็นทิศเบื้องหลัง มิตรและอำมาตย์เป็นทิศเบื้องซ้าย กรรมกรเป็นทิศเบื้องต่ำ และสมณพราหมณ์เป็นทิศเบื้องบน ฯ[๑๓] ในทิศทั้ง ๖ นั้นจะมีการบำรุงซึ่งกันและกัน ดังนี้

ก. มารดาบิดาผู้เป็นทิศเบื้องหน้า

๑) มารดาบิดาผู้เป็นทิศเบื้องหน้า อันบุตรพึงบำรุง ด้วยสถาน ๕ คือ ด้วยตั้งใจไว้ว่าท่านเลี้ยงเรามา เราจักเลี้ยงท่านตอบ ๑ จักรับทำกิจของท่าน ๑ จักดำรงวงศ์สกุล ๑ จักปฏิบัติตนให้เป็นผู้สมควรรับทรัพย์มรดก ๑ ก็หรือเมื่อท่านละไปแล้ว ทำกาลกิริยาแล้ว จักตามเพิ่มให้ซึ่งทักษิณา ๑ ฯ

๒) มารดาบิดาผู้เป็นทิศเบื้องหน้าอันบุตรบำรุงด้วยสถาน ๕เหล่านี้แล้ว ย่อมอนุเคราะห์บุตรด้วยสถาน ๕ คือ ห้ามจากความชั่ว ๑ ให้ตั้งอยู่ในความดี ๑ ให้ศึกษาศิลปวิทยา ๑

---

[๑๑] พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม,** พิมพ์ครั้งที่ ๑๙, (กรุงเทพมหานคร : เอส. อาร์. พริ้นติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด, ๒๕๕๓), หน้า ๒๓๙.

[๑๒] พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม,** หน้า ๑๙๑.

[๑๓] ที. ปา. (ไทย) ๑๑/๒๖๖/๒๑๒.

หาภรรยาที่สมควรให้ ๑ มอบทรัพย์ให้ในสมัย ๑ ฯ มารดาบิดาผู้เป็นทิศเบื้องหน้าอันบุตรบำรุงด้วยสถาน ๕ เหล่านี้แล้ว ย่อมอนุเคราะห์บุตรด้วยสถาน ๕ เหล่านี้ ทิศเบื้องหน้านั้น ชื่อว่า อันบุตรปกปิดให้เกษมสำราญ ให้ไม่มีภัยด้วยประการฉะนี้ ฯ[๑๔]

ข. อาจารย์ผู้เป็นทิศเบื้องขวา

๑) อาจารย์ผู้เป็นทิศเบื้องขวาอันศิษย์พึงบำรุงด้วยสถาน ๕ คือ ด้วยลุกขึ้นยืนรับ ๑ ด้วยเข้าไปยืนคอยรับใช้ ๑ ด้วยการเชื่อฟัง ๑ ด้วยการปรนนิบัติ ๑ ด้วยการเรียนศิลปวิทยาโดยเคารพ ๑ ฯ

๒) อาจารย์ผู้เป็นทิศเบื้องขวา อันศิษย์บำรุงด้วยสถาน ๕ เหล่านี้แล้ว ย่อมอนุเคราะห์ศิษย์ด้วยสถาน ๕ คือ แนะนำดี ๑ ให้เรียนดี ๑ บอกศิษย์ด้วยดีในศิลปวิทยาทั้งหมด ๑ ยกย่องให้ปรากฏในเพื่อนฝูง ๑ ทำความป้องกัน ในทิศทั้งหลาย ๑ ฯ อาจารย์ผู้เป็นทิศเบื้องขวาอันศิษย์บำรุงด้วยสถาน ๕ เหล่านี้แล้ว ย่อมอนุเคราะห์ศิษย์ด้วยสถาน ๕ เหล่านี้ ทิศเบื้องขวานั้น ชื่อว่า อันศิษย์ปกปิดให้เกษมสำราญ ให้ไม่มีภัยด้วยประการฉะนี้ ฯ[๑๕]

ค. ภรรยาผู้เป็นทิศเบื้องหลัง

๑) ภรรยาผู้เป็นทิศเบื้องหลังอันสามีพึงบำรุงด้วยสถาน ๕ คือ ด้วยยกย่องว่าเป็นภรรยา ๑ ด้วยไม่ดูหมิ่น ๑ ด้วยไม่ประพฤตินอกใจ ๑ ด้วยมอบความเป็นใหญ่ให้ ๑ ด้วยให้เครื่องแต่งตัว ๑ ฯ

๒) ภรรยาผู้เป็นทิศเบื้องหลังอันสามีบำรุงด้วยสถาน ๕ เหล่านี้แล้ว ย่อมอนุเคราะห์สามีด้วยสถาน ๕ คือ จัดการงานดี ๑ สงเคราะห์คนข้างเคียงของผัวดี ๑ ไม่ประพฤตินอกใจผัว ๑ รักษาทรัพย์ที่ผัวหามาได้ ๑ ขยันไม่เกียจคร้านในกิจการทั้งปวง ๑ ฯ ภรรยาผู้เป็นทิศเบื้องหลังอันสามีบำรุงด้วยสถาน ๕ เหล่านี้แล้ว ย่อมอนุเคราะห์สามีด้วยสถาน ๕ เหล่านี้ ทิศเบื้องหลังนั้น ชื่อว่า อันสามีปกปิดให้เกษมสำราญ ให้ไม่มีภัยด้วยประการฉะนี้ ฯ[๑๖]

ง. มิตรผู้เป็นทิศเบื้องซ้าย

๑) มิตรผู้เป็นทิศเบื้องซ้ายอันกุลบุตรพึงบำรุงด้วยสถาน ๕ คือ ด้วยการให้ปัน ๑ ด้วยเจรจาถ้อยคำเป็นที่รัก ๑ ด้วยประพฤติประโยชน์ ๑ ด้วยความเป็นผู้มีตนเสมอ ๑ ด้วยไม่แกล้งกล่าวให้คลาดจากความจริง ๑ ฯ

๒) มิตรผู้เป็นทิศเบื้องซ้ายอันกุลบุตรบำรุงด้วยสถาน ๕ เหล่านี้แล้ว ย่อมอนุเคราะห์กุลบุตรด้วยสถาน ๕ คือ รักษามิตรผู้ประมาทแล้ว ๑ รักษาทรัพย์ของมิตรผู้ประมาท

---

[๑๔] ที. ปา. (ไทย) ๑๑/๒๖๗/๒๑๒.

[๑๕] ที. ปา. (ไทย) ๑๑/๒๖๘/๒๑๓.

[๑๖] ที. ปา. (ไทย) ๑๑/๒๖๙/๒๑๔.

แล้ว ๑ เมื่อมิตรมีภัยเอาเป็นที่พึ่งพำนักได้ ๑ ไม่ละทิ้งในยามวิบัติ ๑ นับถือตลอดถึงวงศ์ของมิตร ๑ ฯ มิตรผู้เป็นทิศเบื้องซ้ายอันกุลบุตรบำรุงด้วยสถาน ๕ เหล่านี้แล้ว ย่อมอนุเคราะห์กุลบุตรด้วยสถาน ๕ เหล่านี้ ทิศเบื้องซ้ายนั้น ชื่อว่า อันกุลบุตรปกปิดให้เกษมสำราญ ให้ไม่มีภัยด้วยประการฉะนี้ ฯ[๑๗]

จ. ทาสกรรมกรผู้เป็นทิศเบื้องต่ำ

๑) ทาสกรรมกรผู้เป็นทิศเบื้องต่ำอันนายพึงบำรุงด้วยสถาน ๕ คือ ด้วยจัดการงานให้ทำตามสมควรแก่กำลัง ๑ ด้วยให้อาหารและรางวัล ๑ ด้วยรักษาในคราวเจ็บไข้ ๑ ด้วยแจกของมีรสแปลกประหลาดให้กิน ๑ ด้วยปล่อยในสมัย ๑ ฯ

๒) ทาสกรรมกรผู้เป็นทิศเบื้องต่ำอันนายบำรุงด้วยสถาน ๕ เหล่านี้แล้ว ย่อมอนุเคราะห์นายด้วยสถาน ๕ คือ ลุกขึ้นทำการงานก่อนนาย ๑ เลิกการงานทีหลังนาย ๑ ถือเอาแต่ของที่นายให้ ๑ ทำการงานให้ดีขึ้น ๑ นำคุณของนายไปสรรเสริญ ๑ ฯ ทาสกรรมกรผู้เป็นทิศเบื้องต่ำอันนายบำรุงด้วยสถาน ๕ เหล่านี้แล้ว ย่อมอนุเคราะห์นายด้วยสถาน ๕ เหล่านี้ ทิศเบื้องต่ำนั้น ชื่อว่าอันนายปกปิดให้เกษมสำราญ ให้ไม่มีภัย ด้วยประการฉะนั้น ฯ[๑๘]

ฉ. สมณพราหมณ์ผู้เป็นทิศเบื้องบน

๑) สมณพราหมณ์ผู้เป็นทิศเบื้องบน อันกุลบุตรพึงบำรุงด้วยสถาน ๕ คือ ด้วยกายกรรมประกอบด้วยเมตตา ๑ ด้วยวจีกรรมประกอบด้วยเมตตา ๑ ด้วยมโนกรรมประกอบด้วยเมตตา ๑ ด้วยความเป็นผู้ไม่ปิดประตู ๑ ด้วยให้อามิสทานเนือง ๆ ๑ ฯ

๒) สมณพราหมณ์ผู้เป็นทิศเบื้องบน อันกุลบุตรบำรุงด้วยสถาน ๕ เหล่านี้แล้ว ย่อมอนุเคราะห์กุลบุตรด้วยสถาน ๖ คือ ห้ามไม่ให้ทำความชั่ว ๑ ให้ตั้งอยู่ในความดี ๑ อนุเคราะห์ด้วยน้ำใจอันงาม ๑ ให้ได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง ๑ ทำสิ่งที่เคยฟังแล้วให้แจ่มแจ้ง ๑ บอกทางสวรรค์ให้ ๑ ฯ สมณพราหมณ์ผู้เป็นทิศเบื้องบน อันกุลบุตรบำรุงด้วยสถาน ๕ เหล่านี้แล้ว ย่อมอนุเคราะห์กุลบุตรด้วยสถาน ๖ เหล่านี้ ทิศเบื้องบนนั้น ชื่อว่าอันกุลบุตรปกปิดให้เกษมสำราญ ให้ไม่มีภัย ด้วยประการฉะนี้ ฯ[๑๙]

๓.๑.๓.๑.๓ จริยธรรม ๑๐

จริยธรรมทั้ง ๑๐ ประการนี้ถือได้ว่าเป็นพุทธจริยศาสตร์ระดับต้นเช่นกัน ได้แก่

---

[๑๗] ที. ปา. (ไทย) ๑๑/๒๗๐/๒๑๔-๒๑๕.

[๑๘] ที. ปา. (ไทย) ๑๑/๒๗๑/๒๑๕.

[๑๙] ที. ปา. (ไทย) ๑๑/๒๗๒/๒๑๖.

๑. การไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายของบุคคลและสัตว์ เพราะสัตว์โลกทุกชนิดไม่ว่ามนุษย์ หรือดิรัจฉานย่อมรักชีวิตของตนเอง มีความตั้งใจที่จะรักษาชีวิตให้ยาวนานที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ดังที่พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า *"ผู้รักตนไม่ควรเบียดเบียนผู้อื่น"*

๒. ความเมตตา มนุษย์ควรมีเมตตาต่อกันคือปรารถนาดีต่อผู้อื่น (เมตตา) และหวังให้เขามีความสุข หรือช่วยปลดเปลื้องความทุกข์ของกันและกัน มีความหวังดี ทนไม่ได้ต่อความทุกข์ความเดือดร้อนของผู้อื่น (กรุณา)

๓. การไม่โลภและไม่ขโมย ความโลภคือ การอยากได้ของ ๆ ผู้อื่นโดยไม่ชอบธรรม ที่แสดงออกทางกายคือ การล่วงละเมิดในทรัพย์สินของเขา ที่ละเอียดไปกว่านั้นคือ ความโลภ คือการสะสมทรัพย์สินไว้เกินจำเป็น

๔. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการเสียสละ เป็นคุณธรรามสำคัญประการหนึ่งที่สร้างความนิยมนับถือ ผูกไมตรี ทำคนเกลียดให้รัก ทำคนที่รักอยู่แล้วให้มีความรักดูดดื่มยิ่งขึ้น การเอื้อเฟื้อและการเสียสละที่เหมาะสมย่อมมีผลดีเสมอ

๕. การไม่ละเมิดของรักของผู้อื่น ของรักของผู้อื่นรวมหมายถึงบุคคล สิ่งของหรือบุคคลที่เขารักเขาย่อมหวงแหน ผู้มีจริธรรมดีจึงต้องตั้งใจงดเว้นไม่ล่วงละเมิดถือว่าเป็นการเคารพสิทธิ์โดยชอบธรรมของผู้อื่น ทำให้ไม่ก่อศัตรู ไม่ก่อเวร

๖. การรู้จักความพอดี ความพอดี หมายถึง ความพอเหมาะ ความพอประมาณ ความเป็นกลางระหว่างความน้อยเกินไปกับมากเกินไป "มัตตัญญุตา หรือ มัชฌิมาปฏิปทา หรือทางสายกลาง"

๗. การไม่พูดปด การพูดปด คือ วาจาอันคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงโดยผู้พูดมีเจตนาคือ ผู้พูดรู้ว่าไม่จริง แต่ต้องการกล่าวให้คลาดเคลื่อนด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง การกล่าวเท็จจะเป็นการแสดงถึงความขลาดของผู้กล่าว เพราะไม่อาจสู้กับความจริงได้

๘. การมีสัจจะและความจริงใจ สัจจะ เป็นภาษาบาลี แปลว่า ความจริง บางที่ในภาษาไทยใช้คำสันสกฤตว่า "สัตย์" ก็มี คำแปลอย่างเดียวกัน ความมุ่งหมายในข้อว่าการมีสัจจะและความจริงใจนี้ คือให้มีความจริงทั้งทาง กาย วาจา และใจ

๙. การไม่ลองและเสพสิ่งเสพติดให้โทษ การเสพสิ่งเสพติดให้โทษจนถึงขั้นที่เรียกว่า "*ติด*" หรือตกเป็นทาสของมันนั้นมีโทษโดยส่วนเดียว จะต้องเสียทรัพย์มากมาย ทำให้หงุดหงิดโกรธง่าย และลืมตัว ก่อการทะเลาะวิวาท ทำให้เกิดโรค ถูกตำหนิจากวิญญูชน ทำให้ความละอายลดลง ทำให้สติปัญญาเสื่อมทรามลง

๑๐. ความเป็นผู้มีสติรู้จักยับยั้งชั่งใจ รู้สึกผิดชอบชั่วดี สติเป็นเครื่องยับยั้ง เป็นเครื่องกั้นกระแสแห่งกิเลส หรือความชั่ว ความเป็นผู้มีสติ คือความไม่ประมาท ระวังตัว รอบคอบ คิดหน้าคิดหลังให้ถี่ถ้วน ไม่ผลุนผลันพลันแล่น ดังความไม่ประมาทเป็นทางไม่ตาย[๒๐]

๓.๑.๓.๒ หลักคุณธรรมจริยธรรมขั้นกลาง

หลักคุณธรรมจริยธรรมขั้นกลางพิจารณาจากหลักศีลธรรมที่สูงขึ้นมาอีก ได้แก่ ศีล ๘ กุศลกรรมบท ๑๐ อกุศลกรรมบถ ๑๐ ศีล ๘ นั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อความสงบสุขภายนอก คือการอยู่ร่วมกันในสังคมและฝึกหัดให้ตัดสิ่งที่ไม่จำเป็นของชีวิตออก เพื่อเป็นอยู่แบบกินน้อยใช้น้อยและใช้อย่างรู้คุณค่า ส่วนกุศลกรรมบถ ๑๐ นั้นมีจุดมุงหมายเพื่อความสงบสุขทั้งภายนอก (กาย) และภายใน (ใจ) คือ ทางกายคือสังคม ส่วนภายในคือ ความสุขของจิตใจของตนเอง ส่วนอกุศลกรรมบถ ๑๐ นั้นมีจุดมุ่งหมายในสิ่งตรงข้ามกัน คือทำให้ทุกข์ เดือดร้อนตัวเองและบุคคลอื่น เดือดร้อนทั้งกายและจิตใจ จึงไม่ควรเสพ ในที่นี้จะขอกล่าว โดยข้อธรรมสมบูรณ์ (แปลตัดเอาแต่ใจความ) ดังนี้

๓.๑.๓.๒.๑ ศีล ๘ หรือ อุโบสถศีล

ศีล ๘ หรืออุโบสถศีล หมายถึงการเข้าจำศีล การรักษาศีลอุโบสถ ซึ่งได้บัญญัติให้รักษาเฉพาะ ๗ ค่ำ ๘ ค่ำ ๙ ค่ำ และวัน ๑๔ ค่ำ ๑๕ ค่ำ และวัน ๑ ค่ำ ซึ่งมีทั้งข้างขึ้นและข้างแรม และการรักษาก็รักเพียงวันหนึ่งวันเดียวเท่านั้น ในที่นี้จะขอกล่าวโดยย่อพอเข้าใจ ดังนี้

๑) ปาณาติปาตา เวรมณี เจตนาเว้นจากการฆ่าสัตว์

๒) อทินนาทานา เวรมณี เจตนางดเว้นการลักขโมย

๓) อพรหมจริยา เวรมณี เจตนางดเว้นการเสพกาม

๔) มุสาวาทา เวรมณี เจตนางดเว้นการพูดเท็จ

๕) สุราเมรยมัชชปมาทัฏฐานา เวรมณี เจตนางดเว้นการดื่มสุราและเมรัย

๖) วิกาโภชนา เวรมณี เจตนางดเว้นจากการบริโภคอาหารในเวลาวิกาล

๗) นัจจคีตวาทิตวิสูกทัสสนามาลาคันธวิเลปนธารณมัณฑนวิภูสนัฏฐานา เวรมณี เจตนางดเว้นจากการดูฟ้อนรำขับร้องดูการเล่นมหรสพต่าง ๆ เว้นจากการประพรมน้ำหอม ทัดดอกไม้ การสวมเครื่องประดับและการแต่งตัวทุกอย่าง

๘) อุจจาสยนมหาสยนา เวรมณี เจตนางดเว้นจากนั่งและนอนบนที่นั่งที่นอนสูงใหญ่

เมื่อรักษาศีล ๘ บริสุทธิ์บริบูรณ์ในวันอุโบสถและนอกวันอุโบสถดีแล้ว เพื่อจะพัฒนาการทำความดีให้สูงกว่า ศีล ๘ ก็จะต้องรักษา กุศลกรรมบถ ๑๐ ซึ่งเป็นจริยธรรมระดับสูง

---

[๒๐] วศิน อินทสระ, **พุทธจริยศาสตร์,** (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธรรมดา, ๒๕๔๘), หน้า ๖๐-๗๕.

กว่าของฆราวาส แต่ก่อนที่จะรักษากุศลกรรมบถ ๑๐ จะต้องละเว้นจากอกุศลกรรมบถ ๑๐ เสียก่อน[๒๑]

๓.๑.๓.๒.๒ อกุศลกรรมบถ ๑๐

อกุศลกรรมบถ ๑๐ เป็นสิ่งที่จะสร้างความทุกข์ และความเดือนร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น ทำให้เดือดร้อนทั้งกายและใจ ซึ่งจะทำให้มีความเป็นอยู่อย่างสุขสงบให้แก่ชีวิตไม่ได้ ดังนั้นจึงไม่ควรเสพอกุสลกรรมบถ ๑๐ ประการ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ ๓ ประการคือ กายทุจริต ๓ วจีทุจริต ๔ และมโนทุจริต ๓ ดังนี้

ก. กายทุจริต ๓

กายทุจริต ๓ หมายเอาการประพฤตไม่ดีทางกาย ซึ่งมีโทษทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม การประพฤติไม่ดีทางกายมี ๓ ประการคือ การฆ่าสัตว์ ๑ การลักทรัพย์ ๑ การประพฤติผิดในกาม ๑

ข. วจีทุจริต

วจีทุจริต หมายเอาการพูดที่ไม่ดี ซึ่งมีโทษทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม การพูดคำไม่ดี คือการพูดคำชั่ว ๔ ประการคือ การพูดเท็จ ๑ การพูดส่อเสียด, หรือยุยงให้เขาแตกกัน ๑ การพูดคำหยาบ ๑ การพูดเล่นเพ้อเจ้อตลกคะนอง ๑

ค. มโนทุจริต ๓

มโนทุจริต ๓ หมายเอาความคิดไม่ดี ลักษณะความคิดไม่ดีนั้นมี ๓ ประการคือ คิดโลภอยากได้ของคนอื่น ๑ คิดพยาบาทอาฆาตคนอื่น ๑ มีความเห็นผิด ๑ คือ ละเว้นความเห็นชอบ ๑๐ ประการ[๒๒] ดังนี้

๓.๑.๓.๒.๓ กุศลกรรมบถ ๑๐

กุศลกรรมบถ ๑๐ คือแนวทางการกระทำที่ดีที่ชอบที่เป็นบุญ หรือวิถีทางแห่งการกระทำที่ชาญฉลาด หมายถึง ทางแห่งการกระทำที่เป็นกุศล ทางแห่งการกระทำดี ทางที่จะนำไปสู่สุคติ สู่ความสุขความเจริญทั้งแก่ตัวเอง ผู้อื่น และสิ่งอื่นในโลกนี้ แนวทางการกระทำที่ดีและความดีมี ๓ ประเภท คือ กายสุจริต วจีสุจริต และมโนสุจริต “ดูกรพราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย ความประพฤติเรียบร้อย คือ ผู้ประพฤติธรรมด้วยกายมี ๓ อย่าง ด้วยวาจามี ๔ อย่าง ด้วยใจมี ๓ อย่าง.”[๒๓] ดังนี้

---

[๒๑] พระเทวินทร์ เทวินฺโท, **แก่นพุทธจริยศาสตร์,** หน้า ๓๒-๓๓.

[๒๒] **เรื่องเดียวกัน,** หน้า ๓๙-๔๐.

[๒๓] ม.มู. (ไทย) ๑๒/๔๔๑/๔๗๕.

ก. กายสุจริต ๓

กายสุจริต ๓ หมายเอาการประพฤตดีทางกายมี ๓ ประการคือ ไม่ฆ่าสัตว์ ๑ ไม่ลักทรัพย์ ๑ ไม่ประพฤติผิดในกาม ๑

ข. วจีสุจริต ๔

วจีสุจริต ๔ หมายเอาการพูดที่ดีที่ไพเราะมี ๔ ประการคือ ไม่พูดเท็จ ๑ ไม่พูดคำส่อเสียด ๑ ไม่พูดคำหยาบคาย ๑ ไม่พูดเพ้อเจ้อ ๑

ค. มโนสุจริต ๓

มโนสุจริต ๓ หมายเอาการคิดที่ดีที่ชอบที่ถูกต้องมี ๓ ประการคือ ไม่โลภอยากได้ของคนอื่น ๑ ไม่อาฆาตพยาบาทคนอื่น ๑ มีความเข้าใจที่ถูกต้อง ๑[๒๔]

๓.๑.๓.๓ หลักคุณธรรมจริยธรรมขั้นสูง

พิจารณาจากอริยมรรคมีองค์ ๘ คือ ปัญญาเห็นชอบ ๑ ความดำริชอบ ๑ วาจาชอบ ๑ การงานชอบ ๑ เลี้ยงชีพชอบ ๑ ความเพียรชอบ ๑ ความระลึกชอบ ๑ ความตั้งใจชอบ ๑[๒๕] อริยมรรคมีองค์ ๘ หรือ อัฏฐังคิกมรรค (เรียกเต็มว่า อริยอัฏฐังคิกมรรค แปลว่า “ทางมีองค์ ๘ ประการ อันประเสริฐ” มีดังนี้

๑. สัมมาทิฏฐิ เห็นชอบ ได้แก่ ความรู้อริยสัจจ์ ๔ หรือ เห็นไตรลักษณ์ หรือ รู้กุศลและอกุศล หรือเห็นปฏิจจสมุปบาท

๒. สัมมาสังกัปปะ ดำริชอบ ได้แก่ เนกขัมมสังกัป อพยาบาทสังกัป อวิหิงสาสังกัป)

๓. สัมมาวาจา เจรจาชอบ ได้แก่ วจีสุจริต ๔

๔. สัมมากัมมันตะ กระทำชอบ ได้แก่ กายสุจริต ๓

๕. สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพชอบ ได้แก่ เว้นมิจฉาชีพ ประกอบสัมมาชีพ

๖. สัมมาวายามะ พยายามชอบ ได้แก่ ปธาน หรือ สัมมัปปธาน ๔

๗. สัมมาสติ ระลึกชอบ ได้แก่ สติปัฏฐาน ๔

๘. สัมมาสมาธิ ตั้งจิตมั่นชอบ ได้แก่ ฌาน ๔

องค์ ๘ ของมรรค จัดเข้าในธรรมขันธ์ ๓ ข้อต้น คือ ข้อ ๓-๔-๕ เป็น *ศีล* ข้อ ๖-๗-๘ เป็นสมาธิ ข้อ ๑-๒ เป็น ปัญญา

อริยมรรคมีองค์ ๘ นี้ ได้ชื่อว่า มัชฌิมาปฏิปทา แปลว่า ทางสายกลาง เพราะเป็นข้อปฏิบัติอันพอดีที่จะนำไปสู่จุดหมายแห่งความหลุดพ้นเป็นอิสระ ดับทุกข์ ปลอดปัญหา ไม่ติดข้องในที่สุด

---

[๒๔] พระเทวินทร์ เทวินฺโท, **แก่นพุทธจริยศาสตร์,** หน้า ๔๑-๔๒.

[๒๕] มู.มู. (ไทย) ๑๒/๔๖๐/๕๑๐.

ทั้งสอง คือ กามสุขัลลิกานุโยค และอัตตกิลมถานุโยค[๒๖] ซึ่งผลของการปฏิบัติหลักศีลธรรมขั้นสูงนี้จะเป็นปัจจัยให้ผู้ปฏิบัติได้บรรลุถึงความดีสูงสุดได้โดยการประพฤติให้ครบถ้วนทั้ง ๘ ข้อ

๓.๑.๓.๔ มงคล ๓๘ ประการ

นอกจากนี้หลักพุทธจริยศาสตร์ที่สำคัญของพระพุทธศาสนาคือ มงคล ๓๘ ประการ มงคล คือเหตุแห่งความสุข ความก้าวหน้าในการดำเนินชีวิต ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้ให้พุทธศาสนิกชนได้พึงปฏิบัติ นำมาจากบทมงคลสูตรที่พระพุทธเจ้าตรัสตอบปัญหาเทวดาที่ถามว่าคุณธรรมอันใดที่ทำให้ชีวิตประสบความเจริญหรือมี "มงคลชีวิต" ซึ่งมี ๓๘ ประการได้แก่

“เทวดาและมนุษย์เป็นอันมาก ผู้หวังความสวัสดี ได้พากันคิดมงคลทั้งหลาย ขอพระองค์จงตรัสอุดมมงคล พระผู้มีพระภาคตรัสพระคาถาตอบว่า การไม่คบคนพาล ๑ การคบบัณฑิต ๑ การบูชาบุคคลที่ควรบูชา ๑ นี้เป็นอุดมมงคล การอยู่ในประเทศอันสมควร ๑ ความเป็นผู้มีบุญอันกระทำแล้วในกาลก่อน ๑ การตั้งตนไว้ชอบ ๑ นี้เป็นอุดมมงคล พาหุสัจจะ ๑ ศิลป ๑ วินัยที่ศึกษาดีแล้ว ๑ วาจาสุภาสิต ๑ นี้เป็นอุดมมงคล การบำรุงมารดาบิดา ๑ การสงเคราะห์บุตรภรรยา ๑ การงานอันไม่อากูล ๑ นี้เป็นอุดมมงคล ทาน ๑ การประพฤติธรรม ๑ การสงเคราะห์ญาติ ๑ กรรมอันไม่มีโทษ ๑ นี้เป็นอุดมมงคลการงดการเว้นจากบาป ๑ ความสำรวมจากการดื่มน้ำเมา ๑ ความไม่ประมาทในธรรมทั้งหลาย ๑ นี้เป็นอุดมมงคลความเคารพ ๑ ความประพฤติถ่อมตน ๑ ความสันโดษ ๑ ความกตัญญู ๑ การฟังธรรมโดยกาล ๑ นี้เป็นอุดมมงคลความอดทน ๑ ความเป็นผู้ว่าง่าย ๑ การได้เห็นสมณะทั้งหลาย ๑ การสนทนาธรรมโดยกาล ๑ นี้เป็นอุดมมงคลความเพียร ๑ พรหมจรรย์ ๑ การเห็นอริยสัจ ๑ การกระทำนิพพานให้แจ้ง ๑ นี้เป็นอุดมมงคล จิตของผู้ใดอันโลกธรรมทั้งหลายถูกต้องแล้ว ย่อมไม่หวั่นไหว ๑ ไม่เศร้าโศก ๑ ปราศจากธุลี ๑ เป็นจิตเกษม ๑ นี้เป็นอุดมมงคล เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ทำมงคลเช่นนี้แล้ว เป็นผู้ไม่ปราชัยในข้าศึกทุกหมู่เหล่า ย่อมถึงความสวัสดีในที่ทุกสถาน นี้เป็นอุดมมงคลของเทวดาและมนุษย์เหล่านั้น ฯ”[๒๗]

เมื่อพูดถึงสิ่งที่เป็นมงคล เรารู้ว่าสิ่งนั้นต้องเป็นสิ่งดี แม้คำว่ามงคลในมงคลสูตร ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้นี้ก็มีความหมายในด้านดี คือมีความหมายว่าเหตุแห่งความสำเร็จ เหตุแห่งความเจริญ เหตุแห่ง (การได้) สมบัติทั้งปวง คำว่า "อุดม" ได้แก่ วิเศษ ประเสริฐ สูงสุด เพราะฉะนั้นคำว่า อุดมมงคล จึงหมายถึงเหตุแห่งความสำเร็จอันวิเศษ เหตุแห่งความสำเร็จอันสูงสุด เหตุแห่งการได้สมบัติอันพิเศษสูงสุด ผู้ที่ประพฤติตามมงคลทั้ง ๓๘ ข้อ แม้เพียงข้อใดข้อหนึ่งก็ยังได้ชื่อว่าได้ประพฤติเหตุแห่งความสำเร็จอันสูง สุด นำประโยชน์และความสุขมาให้ตนเองและผู้อื่น จะป่วยการกล่าวไปไยถึงผู้ที่ประพฤติมงคลได้มากข้อ หรือได้ครบทั้ง ๓๘ ข้อ ว่าจะได้รับประโยชน์สุข

---

[๒๖] พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม,** หน้า ๒๑๕.

[๒๗] ขุ.สุ. (ไทย) ๒๕/๑/๖-๘.

สูงสุดเพียงไหน คนในโลกนี้มี ๒ ประเภท คือคนเลวกับคนดี คนเลวเปรียบได้กับคนพาล คนดีเปรียบได้กับบัณฑิต พระพุทธเจ้าทรงสอนไม่ให้คบคนเลวหรือคนพาล แต่ให้คบกับคนดีหรือบัณฑิต

จากหลักพุทธจริยศาสตร์ที่กล่าวมาในเบื้องต้นพบว่า โดยเหตุที่พระพุทธศาสนามีสาระสำคัญมุ่งเน้นที่ตัวมนุษย์และการดำเนินชีวิตมนุษย์เป็นสำคัญ หลักศีลธรรมอันเป็นแม่แบบของจริยธรรมในพระพุทธศาสนาจึงสรุปได้จากคำสอนที่เป็นแก่นของพระพุทธศาสนา ซึ่งประกอบด้วยธรรม ๓ ประการ คือ

๑. การละเว้นความชั่ว (สพฺพปาปสฺส อกรณ)

๒. การกระทำความดี (กุสลสฺสูปสมฺปทา)

๓. การทำจิตให้บริสุทธิ์ (สจิตฺตปริโยทปน)

ความดี ความชั่ว เป็นสิ่งที่ปรากฏและรับรู้ได้จากสภาพการดำรงชีวิตในสังคมมนุษย์ การพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ด้วยปัญญาอย่างรอบคอบแยบคาย ทำให้มนุษย์แยกแยะความดี ความชั่ว และการกระทำจิตให้บริสุทธิ์ ย่อมเป็นพื้นฐานหรือบ่อเกิดของการกระทำที่ชอบ ที่ควร[๒๘]

ลักษณะของศีลธรรมดังกล่าว เมื่อเราลองพิจารณาดูสาระสำคัญของพุทธจริยศาสตร์ที่มุ่งเน้นสภาพของจิตที่บริสุทธิ์ปราศจากโลภะ โทสะ โมหะ ว่าเป็นบ่อเกิดของการกระทำที่ชอบที่ควรแล้ว พระพุทธศาสนาก็น่าจะเป็นทรรศนะแบบถือเจตนาของการกระทำเป็นตัวตัดสินการกระทำ แต่จากรายละเอียดที่ปรากฏ คำสอนของพระพุทธองค์ไม่ได้เน้นในเรื่องหนึ่งเรื่องใด สิ่งที่ทรงเน้นและปรากฏอยู่เสมอในคำสอนของพระพุทธองค์ ก็คือการคำนึงถึงตนเองและผู้อื่นการกระทำใดที่เป็นในทางเบียดเบียนหรือก็ให้เกิดโทษแก่ผู้อื่น ย่อมไม่เป็นสิ่งที่พึงกระทำ เพราะมนุษย์ทุกคนย่อมรักตนเอง ดังพุทธพจน์ตามอุทานที่ทรงเปล่งแก่พระเจ้าปเสนทิโกศล ในราชสูตรว่า “ใคร ๆ ตรวจตราด้วยจิตทั่วทุกทิศแล้ว หาได้พบผู้เป็นที่รักยิ่งกว่าตนในที่ไหน ๆ ไม่เลย สัตว์เหล่าอื่นก็รักตนมากเหมือนกัน เพราะฉะนั้น ผู้รักตนจึงไม่ควรเบียดเบียนผู้อื่น ฯ”[๒๙] ดังนั้นการกระทำที่เกิดจากเจตนาดี แต่มีผลไปที่เบียดเบียนผู้อื่นก็เป็นสิ่งที่ไม่ทรงสนับสนุน นอกจากนี้ยังมีหัวข้อธรรมอยู่หลายประการ ที่ทรงเน้นถึงประโยชน์สุขของส่วนรวม เช่น สังคหวัตถุ ๔ ธรรม

---

[๒๘] พระมหากันต์ วฑฺฒนวโส (มโนวัฒนันท์), “การศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดเรื่องเกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมในจริยศาสตร์ของค้านท์กับในพุทธจริยศาสตร์ตามทรรศนะของพระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต)”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘) หน้า ๕๘.

[๒๙] สำ. ส. (ไทย) ๑๕/๑๑๙/๑๓๗.

เครื่องยึดเหนี่ยว คือเหนี่ยวใจบุคคลและประสาทหมู่ชนไว้ในสามัคคี, หลักการสงเคราะห์[๓๐] มีทาน การให้, ปิยวาจา การกล่าวคำที่ดีต่อกัน, อัตถะจริยา การทำประโยชน์แก่ผู้อื่น สมานัตตตา การวางตนเสมอต้นเสมอปลาย เป็นต้น ซึ่งหากพิจารณาดูแล้ว การกระทำที่ดีตามหลักพระพุทธศาสนาจะต้องมีเจตนาดีเป็นพื้นฐาน และคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้อื่นและสังคมด้วย เกณฑ์ตัดสินจริยธรรม จึงมีลักษณะของถือเอาผลที่เกิดจากการกระทำมาพิจารณาควบคู่กันไป

๓.๒ หลักการของพุทธจริยศาสตร์โดยดูที่เจตนาและผลของการกระทำ

พุทธจริยศาสตร์ ได้แบ่งเกณฑ์ตัดสินความถูก ผิด ความดี ความชั่วทางจริยธรรมเอาไว้ ๒ เกณฑ์ โดยยึดธรรมชาติเป็นหลักและธรรมชาติของมนุษย์[๓๑] ดังนี้

๑) เกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมที่พิจารณาถึงสาเหตุหรือเจตนาของการกระทำ

๒) เกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมที่พิจารณาถึงผลของการกระทำ

ความดี (กุศลธรรม) ความชั่ว (อกุศลธรรม) นั่นเป็นวิธีแรกอาจวินิจฉัยโดยดูที่เจตนาของการกระทำ หรือสภาวธรรมนั้น ๆ อีกวิธีหนึ่งก็คือดูที่ผลของการกระทำ หรือสภาวธรรมนั้น ๆ ผู้วิจัยขอให้พิจารณาทีละประเด็น

๓.๒.๑ วินิจฉัยโดยดูที่เจตนาของการกระทำ

เจตนา คือ ความจงใจ, ความตั้งใจ, ความจำนง, ความแสวงหาอารมณ์[๓๒] เจตนาเป็นตัวส่งให้ผลที่เป็นกรรมบังเกิดขึ้น กรรมจึงชื่อว่าเป็นนาไร่ วิญญาณชื่อว่าเป็นพืช ตัณหาชื่อว่าเป็นอย่างเจตนา ความปรารถนาประดิษฐานแล้ว เพราะธาตุอย่างเลว ธาตุอย่างกลาง ธาตุอย่างประณีตของสัตว์พวกอวิชชาเป็นเครื่องสกัดกั้น มีตัณหาเป็นเครื่องผูกใจ จึงมีการเกิดในภพใหม่ต่อไป[๓๓] สิ่งที่เป็นต้นเหตุเป็นตัวกระตุ้น หรือเป็นตัวผลักดันให้เกิดการกระทำมีอยู่ ๒ ฝ่ายคือ *เจตนาฝ่ายดี* (กุศลเจตนา) ได้แก่ ความตั้งใจที่จะไม่ โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง กับ *เจตาฝ่ายชั่ว* เรียกว่า (อกุศลเจตนา) ได้แก่ ความตั้งใจความจงใจ ที่จะโลภ โกรธ หลง ดังที่พระพุทธเจ้าท่านได้ทรงกล่าวเอาไว้ว่า

---

[๓๐] พระเทพเวที (ป.อ. ปยุตฺโต)**, พุทธธรรมฉบับปรับปรุงขยายความ,** (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒), หน้า ๑๖๑.

[๓๑] พระเทวินทร์ เทวินฺโท, **แก่นพุทธจริยศาสตร์,** หน้า ๑๔๒.

[๓๒] พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม,** หน้า ๑๙๐.

[๓๓] อ.ติก. (ไทย) ๒๐/๗๐/๒๗๕.

“ดูกรภิกษุทั้งหลาย ธรรมชาติ ๓ อย่างนี้เป็นเหตุให้เกิด กรรม ๓ อย่างเป็นไฉน คือ โลภะ ๑ โทษะ ๑ โมหะ ๑ ดูกรภิกษุทั้งหลายกรรมใดซึ่งบุคคลทำด้วยความโลภ ความโกรธ ความหลง เกิดแต่ความโลภ ความโกรธ ความหลง มีความโลภ ความโกรธ ความหลง เป็นเหตุ มีความโลภ ความโกรธ ความหลง เป็นแดนเกิด กรรมนั้นเป็นอกุศล กรรมนั้นมีโทษ กรรมนั้นมีทุกข์เป็นผล กรรมนั้นเป็นกรรมเพื่อเกิดกรรมต่อไป กรรมนั้นไม่เป็นไปเพื่อความดับกรรม กรรมนั้นเป็นอกุศล”

“ดูกรภิกษุทั้งหลาย ธรรมชาติ ๓ อย่างนี้เป็นเหตุให้เกิดกรรม ๓ อย่างเป็นไฉน คือ อโลภะ ๑ อโทษะ ๑ อโมหะ ๑ ดูกรภิกษุทั้งหลาย กรรมใดซึ่งบุคคลทำด้วยความไม่โลภ ความไม่โกรธ ความไม่หลง เกิดแต่ความไม่โลภ ความไม่โกรธ ความไม่หลง มีความไม่โลภ ความไม่โกรธ ความไม่หลง เป็นเหตุมีความไม่โลภ ความไม่โกรธ ความไม่หลงเป็นแดนเกิด กรรมนั้นเป็นกุศล กรรมนั้นไม่มีโทษ กรรมนั้นมีสุขเป็นผล กรรมนั้นเป็นกรรมเพื่อความดับกรรม ต่อไป กรรมนั้นไม่เป็นไปเพื่อความเกิดกรรม กรรมนั้นเป็นกุศล”[๓๔]

จากพุทธพจน์จะเห็นได้ว่า การกระทำของมนุษย์มี ๒ ลักษณะมี ๒ ประเภท ที่จัดว่าเป็นกรรม คือ ลักษณะการกระทำที่ดี โดยมีเจตนาเป็นสิ่งหลักในการกระทำ และการกระทำในลักษณะที่ไม่ดี โดยมีเจตนาเป็นสิ่งหลักในการกระทำ พุทธจริยศาสตร์ยึดถือเจตนาเป็นหลักเบื้องต้นในการกระทำ ถ้าเจตนาทำสิ่งที่ดีที่เป็นประโยชน์สุขแก่มนุษย์ แก่ธรรมชาติก็เป็นกรรมดี คือเป็น กุศลกรรม ถ้ามีเจตนาทำสิ่งที่ไม่ดี เป็นประโยชน์สุขแก่มนุษย์แก่ธรรมชาติก็เป็นกรรมชั่ว คือ เป็นอกุศลกรรม ดังนั้น เจตนาจึงเป็นเกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมของพุทธจริยศาสตร์ที่เกิดจากการกระทำ ถ้าการกระทำใดมีเจตนา การกระทำนั้น จึงเป็นกรรม แต่ถ้าการกระทำใดไม่มีเจตา การกระทำนั้นไม่มีกรรมแต่มีวิบาก[๓๕] คือผลของการกระทำ

๓.๒.๒ วินิจฉัยโดยดูที่ผลของการกระทำ

ส่วนการตัดสินทางจริยธรรมของพุทธจริยศาสตร์ที่พิจารณาถึงที่ตามมาจากการกระทำหรือวิบากกรรม กล่าวคือ กรรมใดที่บุคคลกระทำด้วยเจตนา กรรมนั้นก็จะให้ผลหรือวิบากกรรมตามมา ถ้ากรรมที่บุคคลทำด้วยเจตนาดี ก็จะเป็นการสร้างปฏิกิริยาที่ดีให้แก่ร่างกายให้แก่สสาร ผลของการกระทำก็ออกมาดี ถ้ากรรมที่บุคคลทำด้วยเจตนาที่ไม่ดี ก็จะเป็นการสร้างปฏิกิริยาที่ไม่ดี

---

[๓๔] อ.ติก. (ไทย) ๒๐/๑๑๒/๓๕๓-๓๕๔.

[๓๕] พระเทวินทร์ เทวินฺโท, **แก่นพุทธจริยศาสตร์,** หน้า ๑๔๒-๑๔๓.

ให้แก่ร่างกายให้แก่สสารผลของการกระทำก็จะปรากฏออกมาไม่ดี[๓๖] ดังที่พระพุทธเจ้าท่านได้กล่าวไว้ว่า

"คนพาลผู้มีปัญญาทราม ย่อมประพฤติกับตนเองดังศัตรู ย่อมทำกรรมลามกอันอำนวยผลเผ็ดร้อน บุคคลทำกรรมใดแล้ว ย่อมเดือดร้อนภายหลัง มีหน้านองด้วยน้ำตาร้องไห้อยู่ เสวยผลแห่งกรรมใด กรรมนั้นทำแล้วไม่ดีเลย บุคคลทำกรรมใดแล้วไม่เดือดร้อนในภายหลัง มีหัวใจแช่มชื่นเบิกบานเสวยผลแห่งกรรมใด กรรมนั้นทำแล้วเป็นการดี"[๓๗]

จากพุทธพจน์ที่กล่าวมาข้างต้น เห็นได้ว่า เกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมของพุทธจริยศาสตร์จะใช้ทั้งเจตนาในการกระทำและผลที่เกิดตามมาจากการกระทำ ถ้าเจตนากระทำสิ่งที่เป็นกุศลแค่เพียงตั้งใจที่จะกระทำเท่านั้น ความเดือดร้อนก็ย่อมเกิดขึ้นแก่ผู้คิดที่จะกระทำแล้ว แต่ถ้าลงมือทำสิ่งที่เป็นอกุศลลงไปแล้ว ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำก็คือมีความเดือดร้อนทั้งแก่ตัวเองและผู้อื่น ผู้รู้ย่อมติเตียน ไม่มีประโยชน์ทั้งแก่ตัวเองและผู้อื่น แต่ถ้าเจตนากระทำสิ่งที่เป็นกุศลแค่เพียงคิดที่จะทำหรือตั้งใจที่จะทำสิ่งนั้นเท่านั้น ความสุข ความเบิกบานใจก็ย่อมเกิดขึ้นแก่บุคคลนั้นแล้ว แต่ถ้าลงมือทำสิ่งที่เป็นกุศลลงไปด้วยแล้ว ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำก็คือ มีความสุขทั้งแก่ตัวเองและผู้อื่น ผู้รู้ย่อมสรรเสริญ และมีประโยชน์ทั้งแก่ตัวเองและผู้อื่น เพราะฉะนั้น เกณฑ์ตัดสินความถูกผิดทางจริยธรรมของ พุทธจริยศาสตร์ เมื่อเกิดอธิกรณ์อะไรขึ้น จะต้องใช้ทั้งเจตนาของการกระทำ ผลของการกระทำ บทบัญญัติความถูกผิดที่เกี่ยวข้องกับอธิกรณ์นั้น และมูลเหตุที่ทำให้พุทธจริยศาสตร์บัญญัติเป็นความถูกผิดขึ้นนั้น โดยต้องชั่งดูระหว่างมูลเหตุของอธิกรณ์เก่ากับมูลเหตุของอธิกรณ์ใหม่ว่า สังเคราะห์เข้ากันได้หรือไม่เป็นสิ่งสำคัญในการตัดสินความถูกผิด แต่พุทธจริยศาสตร์ไม่ได้เกิดขึ้นเพื่อทำลายมนุษย์ แต่เกิดขึ้นเพื่อเกื้อกูลประโยชน์ให้แก่มนุษย์ ดังนั้น จึงไม่มีการทำลายมนุษย์และทำลายสิ่งต่าง ๆ ในรูปแบบต่าง ๆ สำหรับพุทธจริยศาสตร์

ผลของการกระทำทั้งที่เป็นอกุศลและกุศล ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำก็จะมีได้ ๓ ลักษณะคือ ผลที่เกิดขึ้นกับตัวเอง ๑ ผลที่เกิดขึ้นกับผู้อื่น ๑ ผลที่เกิดขึ้นกับทั้งตัวเองและผู้อื่น ๑ ดังนั้น การกระทำทุกอย่างของมนุษย์จะเป็นกรรม กรรมทุกชนิดจะมีวิบากกรรมคือ ผลของการกระทำ ผลของการกระทำที่เป็นกุศล ก็จะกลายเป็นผลของกระทำที่ดี ผลของการกระทำที่เป็นอกุศล ก็จะกลายเป็นผลของการกระทำที่ไม่ดี ผลของการกระทำทั้งที่เป็นการกระทำดีและชั่วจะถูกเก็บไว้ในภวังคจิต เป็นปฏิกิริยา หรือเป็นอาการในรูปของวิญญาณ หรือจิตใจ ก็คือความรู้สึก ความรู้สึกก็คือปฏิกิริยาหรืออาการของสสารนั่นเอง วิญญาณ หรือจิตใจจะเป็นอมตะ คือไม่ตาย

---

[๓๖] พระเทวินทร์ เทวินฺโท, **แก่นพุทธจริยศาสตร์,** หน้า ๑๔๔.

[๓๗] สำ.ส. (ไทย) ๑๕/๑๐๓/๑๑๐.

เมื่อจริยธรรม หรือสิ่งที่ดี สิ่งที่ชั่ว สิ่งที่ถูก สิ่งที่ผิด สิ่งที่ให้ประโยชน์สุขเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้วในธรรมชาติ เราจะดำเนินชีวิตไปสู่ความสุขที่สูงสุดของมนุษย์ในรูปแบบใด จะดำเนินไปสู่ความสุขอันสูงสุดแบบมงคลสูตรของพุทธจริยศาสตร์ หรือจะดำเนินชีวิตไปสู่ความสุขอันสูงสุดตามรูปแบบของธรรมชาติ ซึ่งเป็นความสุขอันสูงสุดที่ถาวรและเป็นความสุขชั่วกาลนิรันดรเหมือนดังการหมุนของโลกที่ดำเนินไปอยู่ชั่วกาลนิรันดร กาดำเนินชีวิตไปสู่ความสุขที่สูงสุดตามแบบพุทธจริยศาสตร์ เราจะต้องมีความรู้ความเข้าใจให้ถูก แล้วประพฤตปฏิบัติตามกระบวนการให้ถูกต้อง เราก็จะไปถึงความสุขที่สูงสุด คือนิพพานสุขได้ แต่การดำเนินชีวิตไปสู่ความสุขแบบนี้เรายังต้องอยู่ในกฎหรือกระบวนการของธรรมชาติที่ยังต้องมีการเกิด แก่ เจ็บ ตายอยู่ แต่เราก็มีความสุขที่สูงสุดได้โดยการฝึกปฏิบัติ ปรับเปลี่ยนตัวเองให้เหมาะสมกับธรรมชาติ ให้มีความสุขกับการเกิด แก่ เจ็บ ตาย[๓๘] อย่างมีคุณค่า

๓.๓ คุณค่าทางจริยธรรมของพุทธจริยศาสตร์

คุณค่าทางจริยธรรม (Naturethical Value) คือ จิตที่ดี วิญญาณที่ดี ความรู้สึกที่ดี ปฏิกิริยาที่ดีของสสาร และคุณค่าเหล่านี้ก็คือ สสารนั่นเองเป็นพื้นฐาน ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้รับ เมื่อได้ประสบ เมื่อได้สัมผัส เมื่อได้ถูกต้อง และเมื่อมีการสัมผัสเกี่ยวข้องกัน คุณค่าของจริยธรรมจึงเป็นธรรมชาติ เป็นสสาร เป็นรูปธรรม เช่น อากาศ อาหาร ที่อยู่อาศัย ให้เราพักผ่อนหลับนอน ทำให้เรามีความสุขสบาย การดึงดูดกันของสสาร การผลักกันของสสาร การเคลื่อนที่ของสสาร ทำให้สสารรวมกันเป็นโลก ดวงดาว และบรรยากาศ ทำให้โลก ดวงดาว และบรรยากาศ เกิดการเคลื่อนที่ เกิดการหมุน เกิดการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จัดเป็นพฤติกรรมทางจริศาสตร์ ความรู้สึกที่ดี ปฏิกิริยาอาการที่ดีของสสาร ความรู้สึกที่เป็นสุข อาการเหล่านี้ จัดเป็นคุณค่าของจริยธรรมสำหรับมนุษย์ เป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องการให้เกิดมีขึ้นกับตนเอง

๓.๓.๑ คุณค่าของพุทธจริยศาสตร์

พุทธจริยศาสตร์ มองว่า คุณค่าทางจริยธรรมของพุทธจริยศาสตร์นั้นคือ ประโยชน์ทั้ง ๓ ประการคือ ทิฏฐธัมมิกัตถะ สัมปรายิกัตถะ ปรมัตถะ

๑) ทิฏฐธัมมิกัตถะ คือ ประโยชน์ในปัจุบันนี้ ในชาตินี้ ในโลกนี้ เป็นประโยชน์ที่สามารถมองเห็นได้ ประสบได้ สัมผัสได้ ถูกต้องได้ เป็นความสุขความเจริญรุ่งเรืองของร่างกายชีวิตและจิตใจไปพร้อมกัน เป็นจุดหมายเบื้องต้นของชีวิต เช่น ลาภ ยศ สุข ความเจริญ มีทรัพย์

---

[๓๘] พระเทวินทร์ เทวินฺโท, **แก่นพุทธจริยศาสตร์,** หน้า ๑๔๔-๑๔๖.

มีบริวาร สรรเสริญ การงานดี เป็นต้น ประโยชน์ในปัจจุบันนี้ เป็นประโยชน์ที่ประกอบไปด้วยธรรมและประโยชน์เหล่านี้มาได้ด้วยธรรม ๔ ประการคือ[๓๙]

๑.๑ อุฏฐาสัมปทา เลี้ยงชีพด้วยการหมั่นประกอบการงาน เป็นผู้ขยันไม่เกียจคร้านในการงานนั้น ๆ

๑.๒ อารักขสัมปทา มีโภคทรัพย์ที่หามาได้ ด้วยความขยันหมั่นเพียร สั่งสมด้วยกำลังแขน มีเหงื่อโทรมตัวชอบธรรม ได้มาโดยธรรมเขารักษาคุ้มครองโภคทรัพย์เหล่านั้นไว้ได้

๑.๓ กัลยาณมิตตตา อยู่อาศัยในบ้านหรือนิคมใด ย่อมดำรงตน เจรจา สั่งสนทนากับบุคคลในบ้านหรือนิคมนั้น พึงดำรงตนเป็นผู้มีสมาจารบริสุทธิ์ ผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา

๑.๔ สมชีวิตา รู้ทางเจริญทรัพย์และทางเสื่อมแห่งโภคทรัพย์ แล้วเลี้ยงชีพพอเหมาะ ไม่ให้ฟูมฟายนักไม่ให้ฝืดเคืองนัก[๔๐]

๒) สัมปรายิกัตถะ คือ ประโยชน์ในเบื้องหน้า ประโยชน์ในอนาคต และประโยชน์ในชาติหน้า เป็นประโยชน์ในด้านคุณค่าของชีวิต เป็นประโยชน์ที่สูงกว่าประโยชน์ในปัจจุบัน เป็นประโยชน์ที่จะถูกฝังไว้ เก็บสะสมไว้ในอะตอม ในสสาร เมื่อตายละโลกนี้ชาตินี้ไปแล้ว จะได้เป็นหลักประกันให้แก่ชีวิตที่จะเกิดมาภายหลังและภายหน้า จะได้พบแต่สิ่งที่ดีมีประโยชน์ทั้งแก่สสาร บรรยากาศ โลก ดวงดาว พืช สัตว์ และมนุษย์ในอนาคตข้างหน้า

๒.๑ สัทธาสัมปทา ถึงพร้อมด้วยศรัทธา

๒.๒ สีลสัมปทา ถึงพร้อมด้วยศีล

๒.๓ จาคสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการเสียสละ

๒.๔ ปัญญาสัมปทา ถึงพร้อมด้วยปัญญา[๔๑]

๓) ปรมัตถ์ ประโยชน์อย่างยิ่ง คือ พระนิพพาน หรือความหมายสูงสุด, ความหมายที่แท้จริง[๔๒] คือ เป็นประโยชน์อันยอดยิ่ง ประโยชน์อันเป็นสาระแก่นแท้ของชีวิต ประโยชน์อันเป็นจุดหมายสูงสุดที่หมายขั้นสุดท้ายของพุทธจริยศาสตร์ เป็นประโยชน์อันเกิดจากการรู้แจ้งถึงสภาวะของสรรพสิ่งทั้งหลายทั้งปวงตามความเป็นจริงรู้เท่าทันสังขารธรรมที่มีอยู่ เป็นอยู่ ดำเนินไปอยู่

---

[๓๙] พระเทวินทร์ เทวินฺโท, **แก่นพุทธจริยศาสตร์,** หน้า ๑๔๘-๑๔๙.

[๔๐] พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์,** พิมพ์ครั้งที่ ๑๕, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหธรรมมิก จำกัด, ๒๕๕๓), หน้า ๑๓๐.

[๔๑] พระเทวินทร์ เทวินฺโท, **แก่นพุทธจริยศาสตร์,** หน้า ๑๕๐-๑๕๑.

[๔๒] พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์,** พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๑๒๒.

โดยไม่ตกเป็นทาสของโลกธรรม สภาวะของปรมัตถประโยชน์ เป็นคุณสมบัติเป็นคุณค่าของพระนิพพาน ๒ ภาวะที่ได้รับจากการปฏิบัติจนหมดจดจากกิเลสและเกิดปัญญาตามมา[๔๓]

๓.๑ สภาวะของสอุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันตขีณาสพ อยู่จบพรหมจรรย์ ทำกิจที่ควรทำเสร็จแล้ว ปลงภาวะลงได้แล้ว มีประโยชน์ของตนอันบรรลุแล้ว มีสังโยชน์ในภพนี้สิ้นรอบแล้ว หลุดพ้นแล้วเพราะรู้โดยชอบ ภิกษุนั้นย่อมเสวยอารมณ์ทั้งที่พึงพอใจและไม่พอใจ ยังเสวยสุขและทุกข์ เพราะความมีอินทรีย์ ๕ เหล่าใดเป็นธรรมชาติไม่บุบสลาย คือ ดับกิเลสตัณหาได้สิ้นเชิง แต่ยังมีร่างกายและจิตใจอยู่ ยังมีขันธ์ ๕

๓.๒ สภาวะของอนุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันตขีณาสพอยู่จบพรหมจรรย์ ทำกิจที่ควรทำเสร็จแล้ว ปลงภาวะลงได้แล้ว มีประโยชน์ของตนอันบรรลุแล้วมี สังโยชน์ในภพนี้สิ้นรอบแล้ว หลุดพ้นแล้วเพราะรู้โดยชอบเวทนาทั้งปวงในอัตภาพนี้และของภิกษุนั้น เป็นธรรมชาติอันกิเลสทั้งหลายมีตัณหาเป็นต้นให้เพลิดเพลินมิได้แล้ว จัก (ดับ) เย็น[๔๔] คือ พระอริยบุคคลที่ฝึกปฏิบัติแบบอุกกฤษฏ์ จนทำให้กิเลสตัณหาและเวทนาวิญญาณดับยังอยู่แต่รูปร่าง สัญญาและสังขาร แต่อารมณ์ความรู้สึกทุกข์ สุข ดับอย่างสนิทและสิ้นเชิง ดำรงอยู่ในสภาวะของสุญญตา สภาวะของอุเบกขา

คุณค่าทางจริยธรรมของพุทธจริยศาสตร์ ที่จัดเป็นประโยชน์ทั้ง ๓ ดังกล่าวมาข้างต้น เป็นประโยชน์ เป็นสมบัติที่ทุกคนสามารถมี และได้รับได้บรรลุได้ทุกคน คือเป็นประโยชน์แก่คนอื่น และอุภยัตถประโยชน์ คือเป็นประโยชน์แก่ตนเอง และผู้อื่นแบบเกื้อกูลสนับสนุนซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความสงบสุขกันทั่วหน้า[๔๕]

๓.๔ พุทธจริยศาสตร์กับอบายมุข

๓.๔.๑ อบายมุข ๖

ในพระไตรปิฎกได้กล่าวถึงความหมายของอบายมุขไว้หลายแห่งทั้งในพระสุตตันตปิฎกและพระวินัยปิฎกพร้อมทั้งได้จำแนกประเภทและโทษของอบายมุขไว้อย่างชัดเจนซึ่งทั้งความหมายและประเภทของอบายมุขที่ปรากฏในที่ต่าง ๆ มิได้แตกต่างกันดังนั้นผู้วิจัยจะขอนำเสนออบายมุขที่ปรากฏในพระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค สิงคาลกสูตรเป็นหลักส่วนในพระสูตรอื่นจะนำมาแสดงเฉพาะเนื้อหาที่มีความแตกต่างจากสิงคาลกสูตรเพื่อไม่ให้เนื้อความ

---

[๔๓] พระเทวินทร์ เทวินฺโท, **แก่นพุทธจริยศาสตร์,** หน้า ๑๕๑.

[๔๔] ขุ.อิติ (ไทย) ๒๕/๔๔/๓๘๒.

[๔๕] พระเทวินทร์ เทวินฺโท, **แก่นพุทธจริยศาสตร์,** หน้า ๑๕๒.

ซ้ำซ้อนกันในสิงคาลกสูตร อบายมุขหมายถึงทางเสื่อมแห่งโภคะ ๖ ประการที่อริยสาวกไม่พึงเข้าไปเสพหรือข้องแวะดังพุทธวจนะที่พระพุทธองค์ตรัสแก่สิงคาลมาณพว่า

“อริยสาวกไม่เสพทางเสื่อมแห่งโภคะ ๖ เป็นไฉน ดูกรคฤหบดีบุตร การประกอบเนือง ๆ ซึ่งการดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เป็นทางเสื่อมแห่งโภคะประการ ๑ การประกอบเนือง ๆ ซึ่งการเที่ยวไปในตรอกต่าง ๆ ในกลางคืน เป็นทางเสื่อมแห่งโภคะประการ ๑ การเที่ยวดูมหรสพ เป็นทางเสื่อมแห่งโภคะประการ ๑ การประกอบเนือง ๆ ซึ่งการพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เป็นทางเสื่อมแห่งโภคะประการ ๑ การประกอบเนือง ๆ ซึ่งการคบคนชั่วเป็นมิตร เป็นทางเสื่อมแห่งโภคะประการ ๑ การประกอบเนือง ๆ ซึ่งการเกียจคร้านทำการงาน เป็นทางเสื่อมแห่งโภคะประการ ๑”[๔๖]

ในพระสูตรนี้พระพุทธองค์นอกจากตรัสถึงประเภทของอบายมุขทั้ง ๖ ประการที่อริยสาวกไม่พึงเข้าไปเสพหรือข้องแวะแล้วยังตรัสได้ถึงโทษที่เกิดจากการเข้าไปเสพหรือข้องแวะไว้อย่างชัดเจนซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอแต่ละประเภทตามลำดับดังนี้

๓.๔.๑.๑ การดื่มน้ำเมา

พระพุทธองค์ตรัสถึงบุคคลที่หมกมุ่นในการเสพของมึนเมาคือสุราและเมรัย อันเป็นเหตุแห่งความประมาทว่าย่อมจะประสพกับความเสื่อม ๖ ประการดังที่ตรัสกับสิงคาลมาณพว่า

“ดูก่อนคฤหบดีบุตรโทษในการประกอบเนือง ๆ ซึ่งการดื่มน้ำเมา คือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ๖ ประการนี้ คือ ความเสื่อมทรัพย์อันผู้ดื่มพึงเห็นเอง ๑ ก่อการทะเลาะวิวาท ๑ เป็นบ่อเกิดแห่งโรค ๑ เป็นเหตุเสียชื่อเสียง ๑ เป็นเหตุไม่รู้จักละอาย ๑ เป็นเหตุทอนกำลังปัญญา ๑ ดูก่อนคฤหบดีบุตรโทษ ๖ ประการในการประกอบเนือง ๆ ซึ่งการดื่มน้ำเมา คือ สุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทเหล่านี้แล”[๔๗]

ในสิงคาลกสูตรพระอรรถกถาจารย์ได้อธิบายประเภทของสุราและเมรัยไว้อย่างครบถ้วน ได้แก่ สุราหมายถึง สุรา ๕ ชนิด คือ สุราทำด้วยขนม สุราทำด้วยแป้ง สุราทำด้วยข้าวสุก สุราใส่ส่าเหล้า ชื่อว่า สุรา ในบทนี้ว่า ผู้ดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทดังนี้. ของดอง ๕ ชนิดใด คือ ของดองด้วยดอกไม้ ของดองด้วยผลไม้ ของดองด้วยน้ำหวาน ของดองด้วยน้ำอ้อย ของดองประกอบด้วยเธอ ชื่อว่า เมรัย. แม้ทั้งหมดนั้น ชื่อว่า มัชชะ ด้วยสามารถทำให้เมา บทว่า ปมาทฏฺฐานํ แปลว่า เหตุแห่งความประมาท. บทนี้ เป็นชื่อของเจตนา ของผู้ดื่มน้ำเมา. บทว่า ประกอบเนือง ๆ อธิบายว่า ประกอบเนือง ๆ คือทำบ่อย ซึ่งการดื่ม น้ำเมา คือ สุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท. ก็เพราะเมื่อผู้ประกอบเนืองๆ ซึ่งการดื่มน้ำเมานี้ โภคะทั้งหลายที่

---

[๔๖] ที. ปา. (ไทย) ๑๑/๒๔๗/๒๐๒.

[๔๗] ที. ปา. (ไทย) ๑๑/๒๔๘/๒๐๒.

เกิดขึ้นแล้ว ย่อมเสื่อม และที่ยังไม่เกิดขึ้นย่อมไม่เกิด ฉะนั้น สุราเป็นทางเสื่อมแห่งโภคะทั้งหลาย[๔๘] ด้วยเหตุนี้เองท่านจึงจัดการดื่มสุราว่าเป็นทางแห่งความเสื่อม เป็นสิ่งที่ไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้องโดยเด็ดขาด

๓.๔.๑.๒ การเที่ยวไปในตรอกต่าง ๆ ในกลางคืน

ในสิงคาลกสูตรพระพุทธองค์ได้ตรัสโทษแห่งการหมกมุ่นในการเที่ยวไปตามตรอกซอกซอย ในเวลากลางคืนไว้ ๖ ประการ ตรัสกับสิงคาลมาณพว่า

"ดูก่อนคฤหบดีบุตร โทษในการประกอบเนือง ๆ ซึ่งการเที่ยวไปในตรอกต่าง ๆ ในกลางคืน ๖ ประการเหล่านี้คือชื่อว่าไม่คุ้มครอง ไม่รักษาตัว ๑ ไม่คุ้มครอง ไม่รักษาภรรยา ๑ ไม่คุ้มครอง ไม่รักษาทรัพย์สมบัติ ๑ เป็นที่ระแวงของคนอื่น ๑ คำพูดอันไม่เป็นจริงในที่นั้น ๆ ย่อมปรากฏในผู้นั้น ๑ อันเหตุแห่งทุกข์เป็นอันมากแวดล้อม ๑ ดูก่อนคฤหบดีบุตร โทษ ๖ ประการในการประกอบเนือง ๆ ซึ่งการเที่ยวไปในตรองต่าง ๆ ในเวลากลางคืนเหล่านี้แล"[๔๙]

ผู้วิจัยเห็นว่าโดยปกติผู้ที่ชอบเที่ยวกลางคืนมักจะให้เหตุผลว่า ไปเที่ยวเพื่อสนุกสนานเพลิดเพลินแต่จากข้อที่กล่าวมาแสดงให้เห็นถึงอันตรายและความเสื่อมในด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับทั้งตัวผู้เที่ยว ครอบครัว ทรัพย์สมบัติและชื่อเสียง ทำให้เห็นว่าความสนุกสนานเพลิดเพลินที่ได้รับเป็นแค่เพียงมายาภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อหลอกตัวเอง ซึ่งไม่คุ้มค่ากับความเดือดร้อนที่จะตามมา ด้วยเหตุนี้พระพุทธองค์จึงจัด การเที่ยวกลางคืนเป็นอบายมุข เป็นสิ่งที่มนุษย์ผู้ต้องการความเจริญไม่พึงเข้าไปเกี่ยวข้องอย่างเด็ดขาด

๓.๔.๑.๓ การเที่ยวดูมหรสพ

ในสิงคาลกสูตรพระพุทธองค์ได้ตรัสโทษของการเที่ยวดูมหรสพไว้ ๖ ประการด้วยกัน ดังที่ตรัสกับสิงคาลมาณพว่า

"ดูก่อนคฤหบดีบุตร โทษในการเที่ยวดูมหรสพ ๖ ประการคือ รำที่ไหนไปที่นั้น ๑ ขับร้องที่ไหนไปที่นั้น ๑ ประโคมที่ไหน ไปที่นั้น ๑ เสภาที่ไหนไปที่นั้น ๑ เพลงที่ไหนไปที่นั้น ๑ เถิดเทิงที่ไหนไปที่นั้น ๑ ดูก่อนคฤหบดีบุตร โทษ ๖ ประการในการเที่ยวดูมหรสพเหล่านี้แล"[๕๐]

ผู้วิจัยเห็นว่าความเสื่อมที่จะเกิดขึ้นกับผู้ที่เที่ยวดูมหรสพ ที่เห็นได้ชัดเจนก็คือ ทำให้กลายเป็นคนที่ไม่มีความรับผิดชอบ ไม่เอาใจใส่ต่อหน้าที่การงานที่กระทำ ดำรงตนอยู่ด้วยความประมาท พระพุทธองค์ทรงตรัสว่าเป็นทางแห่งความเสื่อมเนื่องจากบุคคลที่มีพฤติกรรมเช่นนี้ยากที่จะประสบความสุขความสำเร็จในชีวิต ทั้งทางด้านการงานและด้านครอบครัว

---

[๔๘] ที. ปา. อ. (ไทย) ๓/๒/๑๐๐.

[๔๙] ที. ปา. (ไทย) ๑๑/๒๔๙/๒๐๓.

[๕๐] ที. ปา. (ไทย) ๑๑/๒๕๐/๒๐๓-๒๐๔.

๓.๔.๑.๔ การเล่นการพนัน

ในสิงคาลกสูตรพระพุทธองค์ได้ตรัสถึงการหมกมุ่นในการเล่นการพนันอันเป็นเหตุแห่งความประมาทว่าโทษมี ๖ ประการ ดังที่พระพุทธพจน์ว่า

“ดูก่อนคฤหบดีบุตรโทษการเล่นการพนัน อันเป็นเหตุแห่งความประมาท ๖ ประการ คือ ผู้ชนะย่อมก่อเวร ๑ ผู้แพ้ย่อมเสียดายทรัพย์ที่เสีย ๑ ความเสื่อมทรัพย์ทันตาเห็น ๑ ถ้อยคำของผู้ที่เล่นการพนัน ซึ่งไปพูดในที่ประชุมฟังไม่ขึ้น ๑ ถูกมิตรอำมาตย์ดูหมิ่น ๑ ไม่มีใครประสงค์จะแต่งงานด้วย ๑ เพราะเห็นว่าชายนักเลงเล่นการพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทเหล่านี้แล”[๕๑]

ผู้วิจัยเห็นว่าการเล่นการพนัน มีแต่สร้างความเดือดร้อนให้เกิดขึ้นไม่ว่าจะแพ้หรือชนะ กล่าวคือเมื่อชนะก็ได้ศัตรูเพิ่ม หากแพ้ก็ย่อมเสียดายทรัพย์ที่ต้องสูญเสียไป ประเด็นที่สำคัญที่สุด คือ นักการพนันถูกดูหมิ่นเหยียดหยามจากผู้อื่นทั้งที่เป็นญาติและคนนอก ไม่ได้รับความไว้วางใจจากสังคม กล่าวได้ว่าการพนันเป็นสิ่งทำลายทุนทรัพย์ในการดำเนินชีวิต และต้นทุนทางสังคม

ด้วยเหตุนี้พระพุทธองค์จึงตรัสการพนันว่าเป็นอบายมุข เป็นเหตุของความประมาท ดังหลักฐานที่ปรากฏในทีฆนิกาย สีลขันวรรคซึ่งพระพุทธองค์ตรัสถึงบุคคลที่เล่นการพนันว่าเป็นผู้ตั้งตนอยู่ในความประมาททรงห้ามภิกษุเล่นการพนันแม้จะเป็นการเล่นเพื่อความสนุกสนานไม่ได้เอาชนะกันด้วยวัตถุหรือเงินทองก็ตามดังพุทธพจน์ว่า

“พระสมณโคดมทรงเว้นขาดจากการขวนขวายในการเล่นการพนันอันเป็นเหตุแห่งความประมาท เช่นที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางพวกฉันโภชนาหารที่เขาให้ด้วยศรัทธาแล้วยังขวนขวายเล่นการพนันอันเป็น เหตุแห่งความประมาทอย่างนี้คือ การเล่นหมากรุกแถวละ ๘ ตา หรือ ๑๐ ตา เล่นหมากเก็บ เล่นดวด เล่นหมากไหว เล่นโยนบ่วงเล่น ไม้หึ่ง เล่นกำทาย เล่นสะกา เล่นเป่าใบไม้ เล่นไถเล็ก ๆ เล่นหกคะเมน เล่นกังหัน เล่นตวงทราย เล่นรถเล็ก ๆ เล่นธนูเล็ก ๆ เล่นเขียนทาย เล่นทายใจ เล่นล้อเลียนคนพิการ”[๕๒]

จากหลักฐานที่ปรากฏในพระไตรปิฎก พระพุทธองค์ทรงรังเกียจการเล่นการพนันทุกชนิด ถึงแม้จะเป็นการเล่นเพื่อความสนุกเพลิดเพลินไม่หวังผลชนะกันด้วยวัตถุหรือเงินทองก็จัดว่าเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ก่อให้เกิดความเสื่อม ทั้งนี้เพราะฆราวาสที่หมกมุ่นอยู่กับความสนุกสนานเพลิดเพลินที่เกิดจากการเล่นการพนันย่อมละทิ้งงานที่ทำ ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน ทำให้สูญเสียรายได้ และที่สำคัญคือการเล่นเพื่อสนุกสนานอาจเป็นเหตุจูงใจนำไปสู่การเล่นเพื่อหวังผลชนะด้วยเงินทองได้ในที่สุด

---

[๕๑] ที. ปา. (ไทย) ๑๑/๒๕๑/๒๐๔.

[๕๒] ที.สี. (ไทย) ๙/๑๔/๖.

๓.๔.๑.๕ การคบคนชั่วเป็นมิตร

ในสิงคาลกสูตรพระพุทธองค์ได้ตรัสถึงโทษที่เกิดจากการคบคนชั่วเป็นมิตรไว้ ๖ ประการ โดยตรัสแก่สิงคาลมานพว่า

“ดูก่อนคฤหบดีบุตร โทษในการคบคนชั่วเป็นมิตร ๖ ประการ คือ การหมกมุ่นในการคบคนชั่วเป็นมิตรมีโทษ ๖ คือ นำให้เป็นนักเลงพนัน ๑ นำให้เป็นนักเลงเจ้าชู้ ๑ นำให้เป็นนักเลงเหล้า ๑ นำให้เป็นคนลวงคนอื่นด้วยของปลอม ๑ นำให้เป็นคนโกงเขาซึ่งหน้า ๑ นำให้เป็นคนหัวไม้ ๑ ดูก่อนคฤหบดีบุตรโทษ ๖ ประการในการคบคนชั่วเป็นมิตรเหล่านี้แล”[๕๓]

ผู้วิจัยเห็นว่าอบายมุขข้อการคบคนชั่วเป็นมิตร นี้จัดว่าเป็นความเสื่อมอย่างมากเช่นกัน เพราะคนที่เลือกคบคนชั่วเป็นมิตรอาจถูกแนะนำให้ทำสิ่งที่สร้างความเดือนร้อนทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนคือ พระเจ้าอชาตศัตรูที่ไปคบกับพระเทวทัตต์แนะนำให้ทำความผิดต่าง ๆ จนต้องประสบกับความทุกข์มากมายที่สำคัญคือทำให้เสื่อมจากมรรคผลที่พึงบรรลุในชาตินี้ เนื่องจากทำปิตุฆาต ดังนั้น ผู้ที่หวังความเจริญจะต้องเลือกคบค้าสมาคมกับบัณฑิต เนื่องจากบัณฑิตจะคอยแนะนำให้ดำรงตนอยู่ในความดีและไม่พึงคบคนพาลจะทำให้เกิดความเสื่อม

๓.๔.๑.๖ การเกียจคร้านในการทำการงาน

ในสิงคาลกสูตร พระพุทธองค์ได้ตรัสถึงโทษแห่งการหมกมุ่นในความเกียจคร้านในการทำการงานไว้ ๖ ประการ ดังพระดำรัสที่ตรัสกับสิงคลมาณพว่า

“ดูก่อนคฤหบดีบุตร โทษในการเกียจคร้าน ๖ ประการ คือ มักอ้างว่าหนาวนัก แล้วไม่ทำการงาน ๑ มักอ้างว่าร้อนนัก แล้วไม่ทำการงาน ๑ มักอ้างว่าเย็นแล้ว แล้วไม่ทำการงาน ๑ มักอ้างว่าเช้าอยู่ แล้วไม่ทำการงาน ๑ มักอ้างว่าหิวนัก แล้วไม่ทำการงาน ๑ มักอ้างว่ากระหายนัก แล้วไม่ทำการงาน ๑ เมื่อเขามากไปด้วยการอ้าง ผัดเพี้ยนการงานอยู่อย่างนี้ โภคะที่ยังไม่เกิดก็ไม่เกิดขึ้น ที่เกิดขึ้นแล้วก็ถึงความเสื่อมสิ้นไป ดูก่อนคฤหบดีบุตร โทษหกประการในการเกียจคร้านเหล่านี้แล”[๕๔]

ผู้วิจัยเห็นว่า ความเกียจคร้านเป็นเหตุให้เสื่อมจากโภคะทรัพย์และคนที่มีความเกียจคร้านถือว่าตั้งตนอยู่บนความประมาท เพราะปล่อยให้เวลาผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้นผู้ที่หวังความเจริญต้องเป็นผู้ที่ไม่ผลัดวัน ประกันพรุ่ง มีความขยันหมั่นเพียรในหน้าที่การงานที่รับผิดชอบ หากทำได้เช่นนี้ชีวิตก็จะมีแต่ความเจริญ

จากข้อมูลที่นำเสนอมา จากพระไตรปิฎกทำให้เห็นได้ชัดว่า อบายมุขทั้ง ๖ ประเภท จะนำพาความเสื่อมทั้งแก่ชีวิตและทรัพย์สินให้เกิดแก่ผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้อง เช่นผู้ที่ดื่มเหล้าต้อง

---

[๕๓] ที. ปา. (ไทย) ๑๑/๒๕๒/๒๐๔.

[๕๔] ที. ปา. (ไทย) ๑๑/๒๕๓/๒๐๕.

สูญเสียทรัพย์เป็นจำนวนมากในการซื้อสุรามาดื่ม เมื่อดื่มมากก็ไม่สามารถทำงานหรือประกอบอาชีพได้ รายได้จากการทำงานก็ขาดไป สิ่งสำคัญเมื่อร่างกายเกิดโรคก็จะต้องเสียทรัพย์ในการเยียวยารักษา ถ้าหากรักษาไม่หายชีวิตก็ต้องสูญเสียไป ดังนั้น อบายมุขจึงเป็นสิ่งที่มนุษย์ผู้ต้องการความเจริญในชีวิตไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้องอย่างเด็ดขาดต้องหลีกหนีให้ไกล แต่สิ่งที่น่าแปลกใจคือมนุษย์อีกเป็นจำนวนมากมายยังคงมีพฤติกรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข จึงเป็นสิ่งที่ต้องศึกษาว่าอะไรเป็นสาเหตุของการเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขทั้งที่ตนเองก็สามารถรู้ได้ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดีและเป็นสิ่งที่ไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข

๓.๔.๒ อบายมุขกับความเข้าใจของบุคคลในสังคม

ความหมายตามความเข้าใจของบุคคลทั่วไปนั้นแบ่งเป็นสองลักษณะคือ คนกลุ่มหนึ่งเห็นว่า อบายมุขทุกชนิดเป็นสิ่งไม่ดีและเป็นปากทางแห่งความเสื่อม ไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้องเป็นเด็ดขาด ใครเข้าไปเกี่ยวข้องชีวิตมีแต่ความเสื่อม ความเดือดร้อน ซึ่งเป็นความเข้าใจที่สอดคล้องกับหลักพุทธศาสนา จะเห็นได้จากหลักฐานที่ปรากฏ เช่น พจนานุกรมพุทธศาน์ ฉบับประมวลศัพท์ ได้กล่าวถึงอบายมุขว่า “อบายมุขคือ ช่องทางของความเสื่อม, เหตุเครื่องฉิบหาย เหตุย่อยยับแห่งโภคทรัพย์”[๕๕] ผู้รู้แลนักวิชาการหลายท่านก็ได้ให้ความหมายของอบายมุขสอดคล้องกับหลักพุทธศาสนา เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน กล่าวถึงอบายมุขไว้ว่า “อบายมุข หมายถึง ทางแห่งความฉิบหาย เหตุแห่งเครื่องฉิบหาย”[๕๖] คุณวิวัฒน์ สุนทรพงศ์ นักวิชาการทางด้านสังคม ได้กล่าวถึงอบายมุขไว้ว่า สุรา นารี พาชี กีฬาบัตร ที่นำความหายนะมาสู่ตนเองและครอบครัว นับตั้งแต่อดีตมา พ่อแม่ ครูอาจารย์จะอบรมสั่งสอนบุตรหลานของตนอยู่เสมอไม่ให้มัวเมาหลงอบายมุขทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็นการเสพสุรายาเมา การเที่ยวเตร่หญิงโสเภณี การเล่นแข่งม้า การเล่นทุกชนิด ซึ่งอบายมุขเหล้านี้เป็นสาเหตุให้เกิดความหายนะล้มจม[๕๗] อบายมุขตามความเข้าในของคนกลุ่มแรกนี้จึงหมายถึงสิ่งที่ไม่ดี ไม่มีประโยชน์ มีแต่โทษของตรงกันข้ามกับความเจริญ เป็นสิ่งที่ไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้องเป็นอันขาด

---

[๕๕] พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์,** หน้า ๓๑๙.

[๕๖] ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕,** พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทอักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด, ๒๕๒๕), หน้า ๙๑๘.

[๕๗] ปนัดดา เพชรสิงห์ “อบายมุขที่มีความสัมพันธ์กับกรณีการหนีเรียนของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร” **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม** (มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๐), หน้า ๑๓.

ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งเห็นว่า อบายมุขไม่ใช่สิ่งเลวร้ายไปเสียทั้งหมด ส่วนที่ดีของอบายมุขก็มีอยู่ ซึ่งก็เท่ากับเป็นการแย้งแนวความคิดทางศาสนาที่เห็นว่าอบายมุขมีแต่โทษไม่มีประโยชน์ สิ่งที่น่าศึกษาในประเด็นนี้คือ อะไรคือเหตุผลที่คนกลุ่มนี้ยกขึ้นมากล่าวอ้างสนับสนุนแนวคิดที่ว่าอบายมุขเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ มิใช่ทางแห่งความเสื่อมหรือทางแห่งความฉิบหายอย่างที่หลายคนเข้าใจกัน ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ในเนื้อหาของทั้งสองประเด็นพอสรุปได้ดังนี้

ประเด็นที่เห็นว่าอบายมุขมีประโยชน์ มีเหตุผล ๒ ประการ คือ เหตุผลทางด้านความเพลิดเพลิน และเหตุผลทางเศรษฐกิจ

๑. เหตุผลด้านความเพลิดเพลิน ในงานวิจัยเรื่อง “เศรษฐกิจการพนัน : ทางเลือกทางนโยบาย” ของ ดร.สังศิต พิริยะรังสรรค์และคณะ ได้กล่าวถึงมุมมองทางด้านบวกของการพนันบุคคลหลายกลุ่ม เช่น นักสังคมวิทยาแนวเสรีนิยม ซึ่งได้รับความนิยมหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับการพนันว่าเป็นกิจกรรมยามว่างที่ถูกกฎหมายและก่อให้เกิดผลดีต่อผู้เล่น เนื่องจากการพนันเปิดโอกาสให้ผู้เล่นได้แสดงบุคลิกที่แข็งแกร่งและความตั้งใจที่จะเสี่ยง การพนันเป็นสิ่งทดแทนความท้าทายที่หมดไปในชีวิต พร้อมทั้งทำหน้าที่ทางสังคมโดยการเป็นศูนย์รวมที่เป็นประโยชน์ในการพบปะสังสรรค์และปฏิบัติตามระเบียบสังคม[๕๘]

นักคิดทฤษฎีหน้าที่นิยม (Functionalist) มีทัศนะว่าการพนันเป็นกิจกรรมที่เป็นเครื่องมือนำไปสู่เป้าหมายทางเศรษฐกิจและเป็นกิจกรรมทางสังคมที่แสดงออกโดยให้ความสำราญโดยตัวมันเองทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกของสังคมชั้นสูงในทศวรรษที่สิบเก้าสามารถที่จะแสดงสถานะทางสังคมและความมั่นคงโดยการใช้จ่ายเพื่อความบันเทิงด้วยการเล่นการพนัน[๕๙]

๒ เหตุผลทางเศรษฐกิจ อบายมุขในทัศนะของคนกลุ่มนี้ นอกจากจะเป็นประโยชน์ในแง่ของความบันเทิง ผ่อนคลายความเครียดแล้ว อีกเหตุผลหนึ่งที่ถูกยิบยกขึ้นมาอ้างก็คือ เหตุผลทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากอบายมุขมีผลต่อรายได้ และก่อให้เกิดการจ้างงานแก่ประชาชน ด้านรัฐบาลก็มีรายได้จากธุรกิจอบายมุขเป็นจำนวนมากเป็นงบประมาณพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ แต่ถ้าหากมองเฉพาะแต่เรื่องรายได้ ไม่มองถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นในภายหลังทัศนะที่ว่าอบายมุขก่อให้เกิดผลดีทางด้านเศรษฐกิจก็มีส่วนเป็นจริง จะเห็นได้ว่างานวิจัยของ ดร.สังศิต พิริยะรังสรรค์และคณะซึ่งทำการวิจัยเรื่อง “หวย ซ่อง บ่อน ยาบ้า เศรษฐกิจนอกกฎหมายในประเทศไทย มีผลต่อรายได้และการจ้างงานให้เห็นอย่างชัดเจนในกิจกรรมหลายชนิด เช่น การค้าประเวณี และการพนัน ในเรื่องการค้าประเวณีมีบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายแสนคนทั้งผู้ค้าประเวณี นายหน้าหรือ

---

[๕๘] สังศิต พิริยะรังสรรค์ และคณะ, **เศรษฐกิจ การพนัน และทางเลือกเชิงนโยบาย,** (กรุงเทพมหานคร : สำนักสลากกินแบ่งรัฐบาล, ๒๕๔๖), หน้า ๑๓.

[๕๙] **เรื่องเดียวกัน,** หน้า ๑๔.

ผู้จัดการค้าประเวณีและธุรกิจบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น คาแฟ่ ร้านอาหาร หรือในกรณีหวยใต้ดินก็พบว่ามีบุคคลที่มีรายได้เสริมจากการเป็นผู้เดินโพยเถื่อนทั่วประเทศเป็นล้านคนทีเดียว[๖๐]

นอกจากนี้พบว่ากิจกรรมที่ผิดกฎหมายบางประเภท เช่น การพนันฟุตบอลมีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมโดยตรงต่อกิจกรรมที่ถูกกฎหมายหลายประเภทด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมสื่อสิ่งพิมพ์ทางด้านกีฬา เคเบิลทีวี รายการกีฬาทางวิทยุ เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หรือกรณีของการค้าข้ามชาติ เช่น ยาเสพติด และการค้าประเวณีข้ามชาติก็ถือว่าเป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศ[๖๑]

จากทัศนะว่าอบายมุขเป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจนี่เอง เมื่อรัฐบาลมีนโยบายจะทำสถานการพนันให้ถูกกฎหมาย คนกลุ่มนี้จึงออกมาตอบรับต่อนโยบายของรัฐบาลทันทีโดยให้เหตุผลว่าการพนันเป็นเครื่องมือนำไปสู่เป้าหมายทางเศรษฐกิจ เพราะการพนันจะนำมาซึ่งการขยายตัวของอุตสาหกรรมบางประเภท ได้แก่ การท่องเที่ยว อาหาร เครื่องดื่ม การก่อสร้าง การเพิ่มขึ้นของการจ้างงานในธุรกิจโรงแรม ห้องพัก อาหารและสถานบันเทิง เป็นต้น นอกจากนี้รัฐบาลยังสามารถใช้สถานกาสิโน เป็นเครื่องมือในการรักษาเงินตราต่างประเทศที่รั่วไหลไปยังสถานกาสิโนที่ถูกกฎหมายในประเทศเพื่อนบ้าน ยิ่งกว่านั้นรัฐบาลยังจะมีรายได้จากค่าสัมปทานและภาษี ทั้งนี้ภาษีทางตรง คือ คิดจากผลกำไรของผู้ประกอบการและภาษีทางอ้อม ซึ่งมีทั้งภาษีรายได้ ภาษีทรัพย์สิน ภาษีต่อหัวของพนักงาน ภาษีท้องถิ่นอื่น ๆ และค่าธรรมเนียมการพนัน ในท้ายที่สุดผู้ที่มองการพนันในทางบวกยังเห็นว่ากาสิโนจะนำมาซึ่งการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เช่นการขยายสนามบิน การสร้างถนน การปรับปรุงระบบระบายน้ำ การปรับปรุงศูนย์การประชุม และการซ่อมแซมถนนหนทางต่าง ๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นประโยชน์กับการลงทุนและการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว[๖๒]

จากทัศนะทั้งสองเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความคิดหรือความเข้าใจของคนบางกลุ่มที่มองอบายมุขในแง่ที่ไม่มีประโยชน์และในแง่ที่มีประโยชน์ ถึงอย่างไรเสียความคิดหรือความเข้าใจในลักษณะนี้เป็นความเข้าใจที่เกิดจากการมองเฉพาะส่วนที่เป็นประโยชน์หรือไร้ประโยชน์ก็ตามที ในเบื้องต้นไม่ได้ศึกษาให้ลึกไปถึงผลกระทบที่จะตามมาในภายหลังและผลได้

---

[๖๐] สังศิต พิริยะรังสรรค์ และคณะ, **หวย ซ่อง บ่อน ยาบ้า เศรษฐกิจนอกกฎหมายกับนโยบายสาธารณะในประเทศไทย,** (กรุงเทพมหานคร : หจก. สำนักพิมพ์ตรัสวิน (ซิลค์เวอร์มบุคส์), ๒๕๔๓), หน้า ๒๘๓.

[๖๑] **เรื่องเดียวกัน,** หน้า ๑๘๔.

[๖๒] สังศิต พิริยะรังสรรค์, **ตำรวจผู้มีอิทธิพลและเศรษฐกิจมืด**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วย, ๒๕๔๘), หน้า ๑๘๙-๒๐๐.

และผลเสียของรัฐหรือของบุคคลบางกลุ่ม ถ้าต้องทราบว่าแนวความคิดเช่นนี้ถูกต้องหรือไม่ เหมาะสมหรือไม่ จำต้องศึกษา ผลกระทบและผลได้ของอบายมุขต่อสังคมไทยควบคู่ไปพร้อมกัน

๓.๔.๓ อบายมุขกับธรรมชาติมนุษย์ตามปรากฏการที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

ในประเด็นที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้นำเสนอเรื่องแรงจูงใจหรือสาเหตุของการเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขตามคำอธิบายจากพระไตรปิฎก ต่อไปนี้จะพูดถึงแรงจูงใจหรือสาเหตุที่ทำให้คนในสังคมไทยปัจจุบันเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขตามปรากฏการณ์ทางสังคม กล่าวคือจะพูดถึงสภาวะแวดล้อมทางสังคมที่เป็นแรงกระตุ้นให้คนในสังคมต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข มีหลายประการ แต่ผู้วิจัยจะสรุปกล่าวไว้ในที่นี้ ๒ สาเหตุหลัก คือ สาเหตุจากความเครียดและสาเหตุจากสภาพแวดล้อม ดังนี้

๓.๔.๓.๑ ความเครียด

ความเครียดเป็นเรื่องของร่างกายและจิตใจ ที่เกิดการตื่นตัวเตรียมรับกับเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง ซึ่งเราคิดว่าไม่น่าพอใจเป็นเรื่องที่หนักหนาสาหัสเกินกำลังทรัพยากรที่เรามีอยู่ หรือเกินความสามารถที่เราจะแก้ไขได้ ทำให้รู้สึกหนักใจเป็นทุกข์และพลอยทำให้เกิดอาการผิดปกติของร่างกายและพฤติกรรรมตามไปด้วย ความเครียดนั้นเป็นเรื่องที่มีกันทุกคน จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสภาพปัญหา การคิดและการประเมินสถานการณ์ของแต่ละคน เช่น หากเราคิดว่าปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ร้ายแรง เราก็จะรู้สึกเครียดน้อย หรือแม้ว่าเราจะรู้สึกว่าปัญหานั้นร้ายแรงแต่เราพอจะรับมือได้ ก็จะมีความเครียดน้อยลง ความเครียดมาจากสาเหตุสำคัญ ๒ ประการคือ

ประการที่ ๑ เกิดจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิต เช่น ปัญหาการเงิน ปัญหาการงาน ปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียน ปัญหาสุขภาพ ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคล ฯลฯ ปัญหาเหล่านี้จะเป็นตัวกระตุ้นให้คนเราเกิดความเครียดขึ้นมาได้

ประการที่ ๒ เกิดจากการคิดและการประเมินสถานการณ์ของบุคคล เป็นเรื่องเกี่ยวกับเจตคติในการมองโลก เช่น คนที่มองโลกในแง่ดี ใจเย็น มีอารมณ์ขันจะมีความเครียดน้อยกว่าคนที่มองโลกแง่ร้าย เอาจริงเอาจังเกินไปและใจร้อน นอกจากนี้คนที่รู้สึกว่าตัวเองมีคนคอยให้การช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา เช่น มีคู่สมรส มีพ่อแม่ ญาติพี่น้อง มีเพื่อนสนิทที่รักใคร่ และไว้วางใจกันได้ ก็จะมีความเครียดน้อยกว่าคนที่โดดเดี่ยวตามลำพัง[๖๓]

ทั้งสองประการดังที่กล่าวมาคือสาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียด ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าความเครียดของคนเราคงไม่ได้เกิดมาจากสาเหตุเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่มักจะเกิดจากทั้งสองสาเหตุ

---

[๖๓] กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, **คู่มือคลายเครียด ฉบับปรับปรุงใหม่**, (นนทบุรี : โรงพิมพ์ ร.ส.พ., ๒๕๔๓), หน้า ๕-๗.

ประกอบกัน กล่าวคือในเบื้องต้น ตนมีปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งอาจจะเป็นเรื่องการเงินหรือปัญหาครอบครัวเป็นตัวกระตุ้นจนทำให้เกิดการคิดการประเมินสถานการณ์ และกลายเป็นความเครียดขึ้นมา จะเครียดมากเครียดน้อยก็ขึ้นอยู่กับความหนักเบาของปัญหาหรือความสามารถในการแก้ปัญหา เช่น ถ้ารู้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นสามารถแก้ไขได้ก็จะเครียดน้อยแต่หากรู้ว่าเกินความสามารถก็จะเครียดมาก

ประเด็นที่น่าสนใจลำดับต่อไปก็คือ ความเครียดเป็นสาเหตุให้มนุษย์เข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขได้อย่างไร มีปรากฏการณ์ใดบ้างในสังคมไทยปัจจุบันที่เป็นเครื่องมือยืนยันว่าความเครียดเป็นสาเหตุนำคนเข้าหาอบายมุข ซึ่งผู้วิจัยจะขอนำเสนอเป็นลำดับต่อไป

ความเครียดได้ส่งผลให้เกิดความผิดปกติขึ้นในสามด้าน คือ ทางร่างกาย จิตใจ และพฤติกรรม ความผิดปรกติทางร่างกาย ได้แก่ ปวดศีรษะไมเกรน ท้องเสียหรือท้องผูก นอนไม่หลับ เป็นต้น ความผิดปกติทางจิตใจ ได้แก่ วิตกกังวล คิดมาก คิดฟุ้งซ่าน เป็นต้น ความผิดปกติทางพฤติกรรม ได้แก่ จู้จี้ขี้บ่น ชวนทะเลาะ มีเรื่องขัดแย้งกับผู้อื่นบ่อย ๆ[๖๔]

ความเครียดอันส่งผลให้เกิดความผิดปกติทางกาย ทางจิตใจ และทางพฤติกรรมนั่นเองเป็นปัจจัยสำคัญในการนำมนุษย์เข้าไปพัวพันกับอบายมุข กล่าวคือหลายคนเมื่อเกิดความเครียดจากปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาครอบครัว ปัญหาการทำงาน ปัญหาการเงินเป็นต้น ก็หาทางออกด้วยวิธีการที่ผิดหรือไม่เหมาะสม ได้แก่สูบบุหรี่ ดื่มสุรา ใช้สารเสพติด เล่นการพนันเที่ยวกลางคืน เป็นต้น พฤติกรรมเช่นนี้เกิดจากความเข้าใจผิด คิดว่าอบายมุขสามารถช่วยให้เกิดความสบายใจคลายจากความเครียด ความกังวลได้ แต่ผลสุดท้ายกลับต้องเดือดร้อนหนักกว่าเดิม

ในประเด็นนี้ ตัวอย่างที่เห็นอยู่เป็นประจำก็คือ การเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขของพนักงานที่ทำงานในสถานประกอบการต่าง ๆ เพราะจากการศึกษาของกระทรวงสาธารณสุขพบว่าสาเหตุที่ทำให้พนักงานเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขโดยเฉพาะยาบ้า มาจากความเข้าใจผิดที่ปรากฏเด่นชัดที่สุด ๒ เรื่องคือ

๑. การเข้าใจว่าการดื่มเหล้าเสพสารเสพติดเป็นครั้งคราวเป็นเรื่องจำเป็นในการทำงาน พนักงานบางคน ในบางวันอาจมีความรู้สึกเหนื่อยล้า อ่อนเพลีย ไม่มีแรงในการทำงาน แต่ก็ไม่อยากหยุดงานเพราะจะทำให้ขาดรายได้ หรือต้องทำงานควบกะ เพราะอยากมีรายได้เพิ่ม จึงใช้ยาบ้าช่วยให้มีแรงในการทำงาน ซึ่งกรณีเช่นนี้ถือเป็นเรื่องอันตรายมาก เพราะ การใช้ยาบ้าแม้เพียงครั้งเดียว ก็สามารถพัฒนาไปสู่การใช้เป็นประจำและการเสพติดได้ในที่สุด จากประวัติผู้ติดยาบ้าส่วนใหญ่พบว่าบุคคลเหล่านี้จะเริ่มจากการใช้เป็นครั้งคราวก่อน โดยมีความมั่นใจว่าตัวเองจะไม่ติด และจะเลิกเมื่อใดก็ได้ ในช่วงแรก ๆ จะช่วยให้กระชุ่มกระชวยมีแรง ไม่ง่วง และสนุกสนานกว่าปกติ

---

[๖๔] กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, **คู่มือคลายเครียด ฉบับปรับปรุงใหม่**, หน้า ๑๐.

ทำให้อยากใช้ต่อไปเรื่อย ๆ และภายหลังก็ทำให้ติดโดยไม่รู้ตัว ซึ่งเมื่อถึงขั้นนี้แล้วจะไม่สามารถเลิกได้ด้วยตนเอง

๒. การเข้าใจว่าการตั้งวงดื่มเหล้า ดื่มเบียร์ หรือไปเที่ยวสถานที่บริการเป็นการพักผ่อนหย่อนใจหลังเลิกงาน บางครั้งก็ชักชวนกันตั้งวงเหล้า เพื่อความสนุกสนานก่อนที่แยกย้ายกันกลับบ้าน อาจมีดื่มต่อที่บ้าน หากดื่มเป็นประจำก็จะเกิดการเสพติดทำให้มีผลกระทบต่อการทำงาน ที่สำคัญคือ สุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่าง ๆ รวมทั้งบุหรี่จะกลายเป็นสารเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การเสพสารเสพติดชนิดอื่น ๆ ต่อไป เช่น ยาบ้ากัญชา เฮโรอิน บางคนก็พักผ่อนคลายเครียดด้วยการไปเที่ยวในสถานบริการได้แก่ ผับ เธคห้องอาหาร คาเฟ่ และร้านคาราโอเกะ เป็นต้น[๖๕]

จากข้อมูลดังกล่าวนี้ ทำให้มองเห็นจุดเชื่อมต่อระหว่างความเครียดกับอบายมุขประเภทต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน ถึงแม้ในที่นี่ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างเฉพาะความเครียดจากการทำงานไม่ได้ยกตัวอย่างความเครียดที่มาจากปัญหาด้านอื่น ๆ แต่โดยความเป็นจริงแล้วไม่ว่าจะมาจากปัญหาใดหากหลงเลือกผิดใช้อบายมุขเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาความเสื่อมในชีวิตและทรัพย์สินก็จะปรากฏขึ้นในทันทีเพราะนอกจากจะแก้ปัญหาเดิมไม่ได้แล้ว ปัญหาอย่างอื่นอีกมากมายก็จะตามมา และที่สำคัญคือจากจุดเริ่มต้นจากอบายมุขอย่างหนึ่ง จะเป็นสื่อนำอบายมุขอีกหลาย ๆ อย่างเข้ามา เช่น หากมีจุดเริ่มต้นจากการเที่ยวกลางคืนก็อาจเป็นชนวนไปสู่การดื่มสุรา ใช้สารเสพติด เล่นการพนัน ดังที่ปรากฏเป็นข่าวให้เห็นเป็นประจำ

๓.๔.๓.๒ สภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อม นอกจากความเครียดจากปัญหาต่าง ๆ แล้วสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวก็เป็นสาเหตุหลักอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้คนไทยปัจจุบันเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข สภาพแวดล้อมที่ว่านี้แบ่งได้เป็นสองประเภท คือ สภาพแวดล้อมใกล้ตัวและสภาพแวดล้อมภายนอก ดังนี้

ประเภทที่ ๑ สภาพแวดล้อมใกล้ตัว ในกรณีนี้ผู้วิจัยหมายถึง สภาพแวดล้อมภายในครอบครัว ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิธีการในการเลี้ยงดูลูก กล่าวคือ ครอบครัวที่มีพ่อแม่มีพฤติกรรมเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข เช่น เล่นการพนันหรือเปิดบ่อนการพนันที่บ้าน เสพหรือค้ายาเสพติดโอกาสที่ลูกหรือคนในครอบครัวจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขเหล่านั้นก็เกิดขึ้นสูง เนื่องจากได้สัมผัสรับรู้จนเกิดความเคยชิน จนบางครั้งอาจเข้าใจผิดคิดว่าพฤติกรรมเช่นนี้ เป็นเรื่องปกติธรรมดาไม่น่าจะมีความเสียหาย หรือครอบครัวที่พ่อแม่ตั้งความหวังไว้กับลูกมากเกินไปโดยเฉพาะเรื่องเรียน จนลูกเกิดความกดดันและอาจเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขได้ สิ่งสำคัญที่สุดคือพ่อแม่ไม่ได้ฝึกทักษะที่จำเป็นในการอยู่ในสังคมที่มีสิ่งยั่วยุมากมาย เช่น ฝึกการคิดการตัดสินใจในปัญหารอบตัวเด็ก

---

[๖๕] กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, **คู่มือหัวหน้างานสำหรับการป้องกันปัญหายาบ้าในสถานประกอบการ**, (นนทบุรี : บริษัท อาทิสท์การพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๓-๕.

ฝึกวิธีการปฏิเสธ รวมถึงการสร้างคุณค่าให้แก่ตนเองเมื่อเกิดปัญหาเด็กหาทางออกไม่ได้แก้ปัญหาเฉพาะหน้าไม่เป็น จึงอาจตกเป็นเหยื่อของอบายมุขได้

ประเภทที่ ๒ สภาพแวดล้อมภายนอก หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกครอบครัวที่มีผลกระทบต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข เช่น การอยู่ในแหล่งที่แวดล้อมไปด้วยอบายมุข เป็นต้นว่า อยู่ใกล้บ่อนการพนัน อยู่ใกล้สถานบริการหรือแหล่งบันเทิงต่าง ๆ การคบค้าสมาคมกับบุคคลที่มีพฤติกรรมยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข[๖๖]

ผู้อาศัยอยู่ในแหล่งที่แวดล้อมไปด้วยอบายมุข ย่อมมีโอกาสที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขได้สูง โดยเฉพาะวัยรุ่นหากคบเพื่อนที่ติดยาเสพติดแล้วก็มีโอกาสจะติดยาเสพติดได้ง่ายจะเห็นได้จากหนังสือ คู่มืออยู่อย่างไรให้ไกลสารเสพติด ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขซึ่งได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กวัยรุ่น พบว่าเด็กวัยรุ่นเริ่มใช้สารเสพติดครั้งแรกอายุประมาณ ๑๒ – ๑๕ ปี และสารเสพติดที่ใช้ครั้งแรกคือบุหรี่ เหล้า โดยมีเพื่อนเป็นผู้ชักชวนให้ลอง โดยมีเยาวชนที่มีประวัติด้านยาเสพติดหลายคนเปิดเผยสาเหตุของการติดยาให้ฟัง เช่น

เด็กชายโจ ย้ายมาเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในกรุงเทพ ไม่มีเพื่อนเก่าจึงต้องทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ในห้อง เพื่อนที่นั่งแถวหน้าเป็นเด็กสนใจเรียนแต่ไม่ค่อยให้ความสนใจโจเพื่อนกลุ่มหลังห้องไม่ค่อยสนใจเรียนแต่เข้ามาตีสนิทกับโจ หลังเลิกเรียนโจไปเที่ยวบ้านเพื่อนในกลุ่มเพื่อนชวนให้ลองบุหรี่ โจรู้ว่าแม่ไม่ชอบแต่ก็ไม่กล้าขัดใจเพื่อน ต่อมาสูบบุหรี่ยัดไส้กัญชา จนกระทั่งสุดท้ายโจติดเฮโรอีน

เด็กชาย บอย อยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ชอบเล่นดนตรีแต่งเพลง บอยสูบบุหรี่และดื่มเบียร์เป็นครั้งแรกกับเพื่อน ๆ ต่อมาเพื่อนในกลุ่มได้ยาบ้ามาจึงลองใช้ ทำให้ซ้อมดนตรีได้นาน ๆ รู้สึกชอบยาบ้าและคิดว่าจะควบคุมตัวเองไม่ให้ติด เพื่อนก็นำตัวยาอื่น ๆ มาให้ลองอยู่เสมอ และราคาก็แพงขึ้นแต่บอยฐานะดีจึงมียาบ้าเสพไม่ขาดจนติดยาในที่สุด

พลอย อายุ ๑๖ ปี เป็นเด็กผู้หญิงหน้าตาดี มีเพื่อนมากมายและชอบเที่ยวตามเธคและผับซึ่งมีการดื่มและเต้นแรก ๆ พลอยไม่กล้าเต้นและไม่กล้าแต่งตัวโป๊ แต่เพื่อนชวนให้ดื่มเครื่องดื่มที่ผสมยาอี โดยพี่พลอยไม่รู้ พลอยรู้แต่ว่าดื่มแล้วรู้สึกอารมณ์ดี คนรอบข้างน่ารัก อยากเต้นรำกับทุกคนทั้งคืน[๖๗]

นอกจากนี้ อบายมุขที่ปรากฏผ่านสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ อินเตอร์เน็ต เป็นต้น กลายเป็นสิ่งกระตุ้นให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข โดยเฉพาะการปลูกฝังค่านิยมผ่านทาง

---

[๖๖] กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, **อยู่อย่างไรให้ไกลสารเสพติด**, (นนทบุรี : บริษัทบียอนด์พับลิสชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑๐.

[๖๗] **เรื่องเดียวกัน**, หน้า ๘-๙.

ภาพยนตร์โฆษณา เช่น ภาพยนต์โฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอร์บางชนิดที่นำสุภาพสตรีมา เป็นพรีเซ็นต์เตอร์แสดงภาพยนตร์โฆษณา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อนำเสนอภาพให้สังคมได้คล้อยตามว่า การดื่มเบียร์ของผู้หญิงเป็นเรื่องธรรมดาไม่ได้เสียหายอะไร ทั้งนี้เพื่อต้องการขยายตลาดการดื่มแอลกอฮอล์ ไปยังกลุ่มสุภาพสตรี และยังมีวิธีการหลายรูปแบบที่ใช้โฆษณาเพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการดื่ม ที่สำคัญเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถโฆษณาได้ทุกสื่อแขนงจะมีข้อห้ามก็เฉพาะข้อห้ามโฆษณาทางวิทยุโทรทัศน์ช่วงเวลา ๐๕.๐๐ – ๒๒.๐๐ น. ด้วยเหตุนี้เอง จากผลการสำรวจของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ที่ทำการศึกษาถึงอิทธิพลของการโฆษณาซึ่งเป็นแรงจูงใจให้คนไทยบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผลปรากฏว่าโฆษณาที่จูงใจให้คนอยากดื่มสุรามากที่สุด คือ ภาพงานเลี้ยงสังสรรค์ มีอิทธิพล ๓๒.๕% ภาพเบียร์เย็น ๆ สุราเย็น ๆ และเห็นสีน้ำเหล้าเบียร์ชัดเจนเต็มพื้นที่โฆษณา มีผล ๓๑.๔% โฆษณาที่มีผู้หญิงสวยแต่งตัวยั่วยวน หรือภาพผู้ชายหล่อล่ำสันมีผล ๑๗.๕%โฆษณาที่มีภาพการทำประโยชน์เพื่อสังคมทีอิทธิพลทำให้อยากดื่มแค่ ๑๐.๔% โฆษณาที่มีภาพการแข่งขันกีฬา มีผล ๗.๘%

ที่สำคัญคือ เมื่อเจาะลึกลงไปในสื่อโฆษณารูปแบบไหนที่คนไทยพบเห็นบ่อยที่สุด ปรากฏว่าการสื่อโฆษณาผ่านสื่อโทรทัศน์รายการปกติ พบบ่อยที่สุดถึง ๔๒.๕% โฆษณาผ่านแผ่นพับหรือป้ายโฆษณากลางแจ้ง ๑๗% โฆษณาทางสื่อสิ่งพิมพ์ ๑๖.๕% โฆษณาทางสื่อโทรทัศน์ในช่วงการถ่ายทอดกีฬา ๑๔.๕% วิทยุ ๘.๕%[๖๘]

จากข้อมูลเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของการโฆษณา ที่มีผลต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขของคนไทย ถ้ารัฐบาลหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่มีมาตรการในการควบคุมที่ดีพอสื่อโฆษณาประเภทนี้ จะกลายเป็นแรงจูงใจนำคนไทยเข้าสู่วงจรของอบายมุขอีกเป็นจำนวนมา

สรุปความว่า พุทธจริยศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มีหลักการประพฤติปฏิบัติที่ทำให้บุคคลดำรงชีวิตอยู่ด้วยปัญญา ไม่ให้ดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความประมาท พุทธจริยศาสตร์จึงสอนให้รู้ตื่นอยู่ตลอดเวลา ไม้ให้หลงงมงายอยู่ในอบายมุข ซึ่งเป็นทางเสื่อมแห่งโภคทรัพย์ และเป็นทางแห่งความประมาท พุทธจริยศาสตร์สอนให้หลีกหนีอกุศลมูล การดำรงตนอยู่ในหลักของจริยศาสตร์และจริยธรรมของพุทธจริยศาสตร์ ซึ่งมีหลักการดำเนินชีวิตอยู่ ๓ ขั้นคือ “พุทธจริยศาสตร์ขั้นพื้นฐาน” มีไว้เพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคม โดนมี เบญจศีล เบญจธรรม ทิศ ๖ และจริยธรรม ๑๐ ประการ ในขั้นต้นนั้นจะต้องตั้ง เจตนา ไว้ให้มั่นว่าจะปฏิบัติดีตามเจตนาที่ตั้งไว้ เมื่อทำความดีตามเจตนาขั้นพื้นฐานดีแล้วครบแล้วหรือถึงพร้อมแล้วก็ต้อง พยายามปฏิบัติตนให้สูงขึ้นไปอีกสูงกว่าขั้นพื้นฐาน โดยการปฏิบัติตนใน “พุทธจริยศาสตร์ขั้นกลาง” จุดมุ่งหมายเพื่อความสงบสุขทั้งภายนอก (สังคม) และภายใน (ใจ) ซึ่งได้แก่ ศีล ๘ อกุศลกรรมบถ ๑๐ กุศล

---

[๖๘] ข้อมูลจาก **ไทยรัฐ,** (๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๒) : ๕.

กรรมบถ ๑๐ โดยการปฏิบัติ ให้กายสุจริต วาจีสุจริต และมโนสุจริต เมื่อ กาย วาจา และใจ ถึงพร้อมแล้วก็ต้องทำให้ กรรมหมดไปโดยการปฏิบัติ “พุทธจริยศาสตร์ขั้นสูง” จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้ปฏิบัตินั้นบรรลุถึงความดีสูงสุดโดยการประพฤติให้ครบทั้งองค์ ๘ คือ อริยมรรคมีองค์ ๘ เมื่อผู้ใดปฏิบัติได้ครบ ผู้นั้นยอมเข้าถึงความสุขอันยิ่งของพุทธจริยศาสตร์อย่างแน่นอน

หลักการปฏิบัติในทางพุทธจริยศาสตร์นั้นเน้นในเรื่องของ เจตนาและผลของการกระทำ ซึ่งเป็นกรรมหรือวิบาก เจตนานั้นเกิดได้ทั้ง ๒ ฝ่าย คือเจตนาฝ่ายดี กับเจตนาฝ่ายชั่ว เจตนาถือว่าเป็นเกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมของพุทธจริยศาสตร์ที่เกิดจากการกระทำ ถ้าการกระทำใดมีเจตนาการกระทำนั้นจึงเป็นกรรม ส่วนผลของการกระทำคือกรรม ถ้าผลออกมา ได้รับทุกข์ และมีหรือเป็นโทษต่อตนเองและผู้อื่น ถือว่าได้ตั้งเจตนาไว้ไม่ดีก่อนลงมือกระทำสิ่งนั้น ๆ ลงไป แต่ถ้าผลออกมาดี คือ มีความสุขและมีหรือเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ก็ถือว่าได้มีการตั้งเจตนาที่ดีไว้ก่อนลงมือกระทำ เมื่อการกระทำดีส่งผลดีนั่นถือว่าเราได้รับคุณค่าหรือได้รับประโยชน์ ของความประพฤตินั้น

คุณค่าหรือประโยชน์นั้นมีอยู่ ๓ ประการคือ ทิฏฐธรรมมิกัตถ คือประโยชน์ในภพนี้ โลกนี้ ปัจจุบันนี้ ชาตินี้ ให้ได้รับความสุข เช่นมีทรัพย์ มียศ ความเจริญ ฯลฯ สัมปรายิกัตถะ คือประโยชน์ในภพหน้า ชาติหน้า หรือในอนาคต เป็นประโยชน์ในด้านคุณค่าของชีวิต และปรมัตถะ คือประโยชน์อย่างยิ่ง คือพระนิพพาน หรือประโยชน์สูงสุด ตราบใดที่บุคคลมองเห็นคุณค่าของพุทธจริยศาสตร์แล้วกระทำให้เกิดขึ้นแก่ตนเองได้ย่อมเป็นสุข แต่ถ้าบุคคลใดไม่สนใจ ไม่ใส่ใจ หรือไม่เข้าใจ ในประโยชน์ทั้ง ๓ ย่อมหลงทางเข้าไปหาความสุขแบบมายา คือความสุขแบบลวง ๆ เป็นความสุขที่ไม่ยั่งยืน นั่นก็คือความสุขที่เกิดจาก อบายมุขที่ทำให้บุคคลบางคนหลงเชื่อว่าเป็นความสุขที่แท้จริง

อบายมุข หมายถึงทางเสื่อมแห่งโภคะ ๖ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงถึงโทษที่เกิดจากเข้าไปข้องแวะไว้ ซึ่งกล่าวโดยสรุปมี ดื่มน้ำเมา, เที่ยวไปในตรอกต่าง ๆ ในกลางคืน, เที่ยวดูมหรสพ, เล่นการพนัน, คบคนชั่วเป็นมิตร, และเกียจคร้านทำการงาน ซึ่งอบายมุขทั้ง ๖ นั้น นักวิชาการหลายคนมองอบายมุขในสถานะที่ต่างมุมมองกันไป บางกลุ่มบอกว่าเป็นความเสื่อมเสียและมีความเสียหายต่อผู้เล่น ต่อครอบครัว ต่อชุมชน ต่อสังคม ต่อเศรษฐกิจ และต่อคุณธรรมจริยธรรมของสังคม และเป็นบ่อเกิดของปัญหามากมาย เมื่อผู้เล่นมีความหมกมุ่นจนกลายเป็นโรคติดการพนันเมื่อไร นั่นละจึงจะเป็นตัวให้เกิดก่อปัญหากับสังคมเพราะเมื่อเล่นมากจนเป็นหนี้สิน ต้องหาเงินมาใช้หนี้ เมื่อหาไม่ได้ก็ต้องทำสิ่งที่ผิดกฎหมาย และผลสุดท้ายเมื่อหาทางออกไม่ได้จริง ๆ ก็อาจจะก่ออาชญากรรมในที่สุด ดังที่เห็นกันอยู่ประจำในทางสื่อทั้งหลาย ส่วนกลุ่มที่เห็นว่า อบายมุขไม่ใช่สิ่งที่เลวร้ายเสมอ เพราะอบายมุขนั้นถ้าผู้ที่เล่นรู้จักคำว่าพอหรือเป็น

เพียงเล่นเพื่อสนุกผ่อนคลายจากความตรึงเครียดจากปัญหาต่าง ๆ ที่มารุมเร้าชีวิต คนกลุ่มนี้เล่นด้วยความเพลิดเพลินว่าเป็นผลดีต่อตนเอง สังคม คือได้พบประสังสรรค์และได้มีกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น และก็อาจจะส่งผลในเรื่องของเศรษฐกิจ เพราะอบายมุขเป็นแหล่งรายได้ที่มีขนาดใหญ่ขึ้นทุกวัน และมีเงินหมุนเวียนเป็นจำนวนมหาศาล รัฐจึงมองว่าอบายมุขเป็นแหล่งหาเงินที่ง่าย ยังสามารถนำเงินส่วนนี้นำมาเป็นรายได้เข้ารัฐเพื่อนำไปพัฒนาสังคมให้มีความเจริญยิ่ง ๆ ขึ้น จึงได้พยายามสนับสนุนในเรื่องดังกล่าวว่าเป็นเรื่องดีของสังคมจึงทำให้รัฐคิดหาวิธีการเปิดบ่อนการพนันถูกกฎหมายขึ้น และปัจจุบันก็ได้มีปัญหาที่ถกเถียงกันอยู่ในขณะนี้ก็คือ การมีนโยบายเปิดหวยออนไลน์ หรือหวยตู้ ซึ่งจะได้กล่าวในบทต่อไป

บทที่ ๔

วิเคราะห์พุทธจริยศาสตร์กับปัญหาการพนันหวยออนไลน์

ในบทนี้จะขอกล่าวถึงการพนัน การพนันหวย และการพนันหวยออนไลน์ กับพุทธจริยศาสตร์ คนไทยบางคนจะมีพฤติกรรมชอบเล่นการพนันไม่ว่าจะถูกกฎหมายหรือผิดกฎหมาย คนกลุ่มนี้จะไม่ทำความเข้าใจ จะไม่สนใจ ไม่ใส่ใจ ว่าการพนันทุกชนิดนั้นเป็นอบายมุข ในที่นี้ขอกล่าวเพียงหวย และหวยออนไลน์ บุคคลที่สนใจหวยจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป โดยการสังเกตวิธีการขอหวยซึ่งมีหลากหลายวิธีนับวันยิ่งพิษดารมากขึ้นทุกที การเล่นหวยของบุคคลกลุ่มนี้ได้สร้างปัญหาและผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม ชุมชน เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครอง โดยรัฐบาลก็มีส่วนในการสนับสนุน อย่างในกรณี หวยออนไลน์ที่จะมีนโยบายเปิดจำหน่ายหวยตู้ในไม่ช้านี้ แต่ก็มีผู้เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับนโยบายนี้ของรัฐบาล ฝ่ายศีลธรรมจริยธรรมของพุทธจริยศาตร์ก็มีผลกระทบด้วยเช่นกัน ดังนั้นจำต้องศึกษารายละเอียดดังนี้

๔.๑ วิเคราะห์พฤติกรรมการเล่นการพนันกับพนันหวยออนไลน์กับพุธจริยศาสตร์

ตั้งแต่อดีตกาลจนถึงปัจจุบันการพนันได้สร้างความทุกข์และความเดือนร้อนให้แก่มนุษย์มาโดยตลอด ทุกคนรู้ดีว่าการเล่นการพนันเป็นสิ่งที่ไม่ดีการพนันสามารถทำให้ชีวิตลำบากทำให้ชีวิตต้องเจอกับปัญหามากมาย แต่ถึงกระนั้นก็ยังมีมนุษย์อีกจำนวนมากที่เข้าไปข้องเกี่ยวกับการพนันและนับวันจะเพิ่มขึ้นทุกวันทั้ง ๆ ที่รู้ว่าการเล่นการพนันเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดทุกข์ความเดือดร้อน ดังนั้นในที่นี้เราจะทำให้เห็นถึงสาเหตุหรือแรงจูงใจการเล่นการพนันหวยออนไลน์

๔.๑.๑ พฤติกรรมของมนุษย์กับการพนัน

การพนันในทางพระพุทธศาสนา หมายถึง การพนันเป็นหนทางไปสู่ “อบายมุข” คือทางไปสู่ความชั่ว ในทางพระพุทธศาสนาถือว่า การพนันเป็นอบายมุข ทางแห่งความฉิบหาย ผู้ที่หลงติดการพนันมีความเสื่อมพินาศเป็นเบื้องหน้า หรือเหตุย่อยยับแห่งโภคทรัพย์ ไม่ว่าจะเป็นการพนันประเภทใดก็ตาม การพนัน gambling) หมายถึง การเล่นชนิดหนึ่งเพื่อเอาเงินหรือสิ่งอื่นใดด้วยการเสี่ยงโชค โดยการทำนายหรือคาดเดาผลที่เกิดขึ้นในอนาคต การพนันอาจแบ่งได้หลายอย่าง เช่น การพนันในการแข่งขัน เช่น เกมไพ่ เกมลูกเต๋า การพนันโดยการทำนายผลที่คาดว่าเกิดขึ้นในอนาคตเช่น การแทงบอล การแทงม้า และที่ไม่มีการแข่งขันโดยขึ้นกับความน่าจะเป็นของเหตุการณ์

ที่เกิดเช่น หวย การพนันตามความหมายใน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ หมายถึง การเล่นเอาเงิน หรือสิ่งอื่นโดยด้วยการเสี่ยงโชคหรือฝีมือ[๑] คืออาศัยความฉลาด ความชำนาญ เล่ห์เหลี่ยม ไหวพริบและฝีมือรวมทั้งโชคด้วย บทบัญญัติบางมาตราของพระราชบัญญัติการพนัน ฯ ได้กล่าวถึงลักษณะการพนันเอาไว้ว่า มาตรา ๔ ทวิ วรรคสอง บัญญัติว่า คำว่า “การเล่น” ให้หมายความรวมตลอดถึงการทายและการทำนายด้วย” ซึ่งแสดงว่าการพนันในกฎหมายนี้รวมถึงการขันต่อด้วย และในมาตรา ๕ บัญญัติว่า “ผู้ใดจัดให้มีการเล่นซึ่งตามปกติย่อมจะพนันเอาเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นแก่กัน” หรือมาตรา ๙ บัญญัติว่า “การเล่นอย่างใดที่เสี่ยงโชคให้เงินหรือประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้เล่น” มายความว่าการพนันจะต้องมีการเล่นที่มีลักษณะได้หรือเสียเงินหรือทรัพย์สิน[๒]

๔.๑.๑.๑ กฎหมายกับการพนัน

การพนันนั้นมีหลากหลายรูปแบบ หลายชนิด ตามกฎหมายนั้นจะเป็น ๒ บัญชี คือ บัญชี ก. และบัญชี ข. บัญชี ก. หมายถึงการเล่นการพนันที่ระบุไว้ (ในปัจจุบัน) บัญชี ก. กฎหมายถือว่าเป็นการเล่นที่ห้ามเด็จขาด คือห้ามมิให้จัดให้มี หรือเข้าเล่นหรือเข้าพนัน แม้จะอนุญาตให้เล่นก็เล่นไม่ได้ เพราะเป็นการเล่นที่กฎหมายไม่ให้ออกใบอนุญาตให้เล่นกันได้[๓] ตามบัญชี ก. นั้นมีชื่อทั้งหมดรวม ๒๘ ชนิดเช่น หวย ก. ข., โปปั่น, โปกำ, ถั่ว, แปดเก้า, จับยี่กี, ต่อแต้ม, เบี้ยโบก หรือคู่คี่ หรืออีโจ้ง, ไพ่สามใบ, ไม้สามอัน, ช้างงา หรือป๊อก, ไม่ดำ ไม้แดง หรือปลาดำปลาแดง หรืออีดำอีแดง, อีโปงครอบ, กำตัด, ไม้หมุน หรือล้อหมุนทุก ๆ อย่าง, หัวโตหรือทายภาพ, การเล่นซึ่งมีการทรมานสัตว์, บิลเลียด ตีผี, โยนจิ่ม, สี่เหงาลัก, ขลุกขลิก, น้ำเต้าทุก ๆ อย่าง, ไฮโลว์, อีก้อย, ปั่นแปะ, อีโปงชัด เป็นต้น[๔] ส่วนบัญชี ข. นั้นคือการเล่นที่บางอย่างเล่นได้โดยไม่ต้องพนัน เช่นการจับสลาก เพียงแต่ได้รับอนุญาตให้เล่นก็เล่นได้ แต่การเล่นบางอย่างต้องพนันกันด้วยจึงจะเป็นการเล่นที่สมบูรณ์ เช่นการชกมวย มวยปล้ำ การแข่งเรือพุ่ง เรือล้อ หรือบิลเลียด เป็นต้น ดังนั้นการเล่นประเภทนี้นอกจากจะต้องได้รับใบอนุญาตให้เล่นแล้ว จะต้องได้รับใบอนุญาตให้พนันกันอีกด้วย ดังที่มาตรา ๔ วรรค ๓ บัญญัติว่า “การเล่นอันละบุไว้ในวรรค ๒ จะพนันกันได้เฉพาะเมื่อมีใบอนุญาตให้จัดมีขึ้น หรือมีกฎกระทรวงอนุญาตให้จัดขึ้นได้โดยไม่ต้องมีใบอนุญาต”

---

[๑] พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด, ๒๕๔๒), หน้า ๕๗๕.

[๒] ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล, **พระราชบัญญัติ การพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘,** ฉบับที่ ๘, (กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ๒๕๔๕), หน้า ๒-๓.

[๓] สมพร พรหมหิตาธร, **คู่มือกฎหมายการพนัน,** (กรุงเทพฯ : รพีสาส์น, ๒๕๔๒), หน้า ๕.

[๔] ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล, **พระราชบัญญัติ การพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘,** หน้า ๖.

[๕] ซึ่งมีรายชื่อตามบัญชี ข. ทั้งหมด ๒๘ ชนิดคือ การเล่นต่าง ๆ ซึ่งให้สัตว์ต่อสู้กัน เช่น ชนโค ชนไก่ กัดปลา แข่งม้าฯลฯ นอกจากที่กล่าวไว้ในหมายเลข ๑๗ แห่งบัญชี ก., วิ่งวัวคน, ชกมวย มวยปล้ำ, แข่งเรือพุ่ง แข่งเรือล้อ, ชี้รูป, โยนห่วง, โยนสตางค์หรือวัตถุใด ๆ ลงในภาชนะต่าง ๆ, ตกเบ็ด, จับสลากโดยวิธีใด ๆ, เต๋าข้ามด่าน, หมากแกว, หมากหัวแดง, ปิงโก, สลสกกินแบ่ง สลากกินรวบ หรือการเล่นอย่างใดที่เสี่ยงโชคให้เงินหรือประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้เล่นคนใดคนหนึ่ง, โตเตไลเซเตอร์, สวีป, บุ๊คเมกิ้ง, สลากต่างประเทศ, ไพ่ต่างๆ, ดวด, บิลเลียด, ข้องอ้อย, สะบ้าทอย, สะบ้าชุด, ฟุตบอลโต๊ะ, เครื่องเล่นไฟฟ้า จักรกล สปิง เป็นต้น[๖] ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า สิ่งที่กล่าวมาข้างต้นตามบัญชี ก. และ ข. เป็นรายชื่อมีอยู่ตามที่กฎหมายระบุได้ แต่ที่กฎหมายยังไม่ได้ระบุยังมีอีกจำนวนมากมาย ทุกชนิดเป็นการพนันที่สังคมไทยได้มีการเล่นกันมาแล้วตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบันแต่ ณ ที่นี้ผู้วิจัยจะขอกล่าวเพียงเฉพาะ การพนันหวยออนไลน์ เท่านั้นการพนันอย่างอื่นจะไม่ขอกล่าวถึง

๔.๑.๑.๒ การพนันในยุคออนไลน์

การพนันในปัจจุบันนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเล่นออกไปตามยุคตามสมัยที่มีการพัฒนาระบบการเล่นเป็นระบบออนไลน์ เป็นการพนันที่นับวันยิ่งจะมีขนาดที่ใหญ่โตเหนือจินตนาการมากขึ้น มีความรุนแรงมากขึ้น และแก้ไขได้ยากที่สุด ลำพังการเข้าถึงเว็บพนันออนไลน์จากเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลก็จัดการยากแล้ว เมื่อโลกมีแท็บเล็ตและสมาร์ทโฟนเชื่อว่าเราจะจัดการได้ยากมากยิ่งขึ้น[๗] ธุรกิจพนันทางอินเตอร์เน็ต (Internet gambling) หรือพนันออนไลน์ที่เริ่มดำเนินการเป็นครั้งแรกในช่วงทศวรรษที่ ๑๙๙๐ หลังจากที่เริ่มมีการใช้อินเตอร์เน็ตอย่างแพร่หลาย โดยช่วงแรกมีการใช้ซอฟแวร์สำหรับแล่นการพนันเป็นการเฉพาะ ดำเนินการโดย Microgaming ในช่วงเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๙๕ ซึ่งได้รับใบอนุญาตจากรัฐบาลยิบรอลต้า (the goverm-ment of Gibraltar) รูปแบบการพนันที่เล่นในระยะแรก ๆ เป็นการเล่นเกมพนันในกาสิโน (casino) โดยในช่วงนั้นยังเป็นการพัฒนาซอฟแวร์โดยมีเกมโปกเกอร์ขึ้นมาก่อน แต่ยังไม่มีการเปิดรับเล่นพนันจริง จนกระทั่งในปี ค.ศ.๑๙๙๖ จึงเริ่มมีเว็บรับพนันจำนวนมากเกิดขึ้น เจ้าของเว็บไซต์พนันบางแห่งกล่าวอ้างว่า พนันทางอินเทอรเน็ตหรือพนันออนไลน์ที่ให้บริการรายแรก เริ่มมีการจัดทำเว็บไซต์พนันในอินเทอร์เน็ตทั่วโลกประมาณ ๕๐ เว็บไซต์ ตั้งแต่เปิดเล่นพนันออนไลน์ครั้งแรกจนถึง ๑๐ ปีถัดมาคือปี ค.ศ. ๒๐๐๕ ประมาณการณ์ว่ามีจำนวนนักพนันทาง

---

[๕] สมพร พรหมหิตาธร, **คู่มือกฎหมายการพนัน,** หน้า ๒๖.

[๖] ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล, **พระราชบัญญัติ การพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘,** หน้า ๗.

[๗] ไพศาล ลิ้มสถิตย์, **เปิดปม เป็น อยู่ คือ "พนันออนไลน์" สังคมไทยยุคไร้พรหมแดน,** (กรุงเทพฯ : เอมี่ เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด, ๒๕๕๕), หน้า คำนำ.

อินเทอรีเน็ตทั่วโลกราว ๓๐ ล้านคนคาดว่ามีมูลค่าเงินพนันราว ๑๐.๙ พันล้านเหรียญสหรัฐ ข้อมูลล่าสุดเกี่ยวกับสถานการณ์ของการพนันออนไลน์ของกลุ่มประเทศที่เป็นสมาชิกสหภาพยุโรป (European Union หรือ EU) จำนวน ๒๗ ประเทศพบว่า การพนันออนไลน์เป็นธุรกิจที่เติบโตเร็วที่สุดในยุโรป กล่าวคือ มีเว็บพนันมากถึง ๑๕,๐๐๐ เว็บไซต์ สามารถทำรายได้มากถึง ๖ พันล้านยูโรต่อปี หรือคิดเป็นเงินไทยประมาณ ๒๕๒,๐๐๐ ล้านบาท และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น ๒ เท่าภายในปี ค.ศ. ๒๐๑๓ โดยใช้ช่องทางการเล่นคือ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือ และ Internet Protocol Television (IPTV) โดยอินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางที่นิยมมากที่สุดรองลงมาคือการใช้แอพลิเคชั่นของโทรศัพท์มือถือ[๙]

๔.๑.๑.๒.๑ ประเภทหรือรูปแบบของการพนันออนไลน์

รูปแบบเกมพนันออนไลน์ที่พบในปัจจุบันในประเทศต่าง ๆ ทั้งที่เป็นการพนันถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย จำแนกได้เป็น ๔ รูปแบบคือ

๑) การเล่นเกมพนันแบบคาสิโน เช่น บาคาร่าออนไลน์, รูเล็ตออนไลน์, แบล็กแจ๊ก หรือเกมไพ่ประเภทต่าง ๆ

๒) การทายผลการแข่งขันกีฬา เช่น แข่งม้า แข่งสุนัข และแข่งขันฟุตบอล

๓) การออกล็อตเตอรี่ ผู้ที่ต้องการซื้อล็อตเตอรี่สามารถสั่งซื้อ และเล่นผ่านเว็บไซต์ขององค์กรหรือบริษัทเอกชนที่ได้รับอนุญาตจากรัฐให้ดำเนินการธุรกิจนี้

๔) การพนันอื่น ๆ เช่น การพนันหรือการทายผลที่เป็นการเสี่ยงโชคที่นิยมเล่นในประเทศนั้น ๆ

ช่องทางการเล่นพนันออนไลน์ของกลุ่มผู้เล่นมีความหลากหลายมากว่าการพนันแบบเดิม คือ ผู้เล่นสามารถเข้าถึงช่องทางการเล่นพนันได้ง่ายขึ้น เช่น เล่นผ่านเว็บไซต์ ผ่านโทรศัพท์มือถือด้วยการส่งข้อความทาง (SMS) หรือผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ผู้เล่นจะเล่นได้ไม่จำกัดสถานที่และเวลา คือ ผู้เล่นไม่จำเป็นต้องเดินทางไปในสถานที่หรือบ่อน แต่เล่นพนันได้ในสถานที่ใดก็ได้ และไม่จำกัดช่วงเวลา ผู้เล่นพนันออนไลน์สามารถสมัครผ่านเว็บไซต์ แล้วจะได้รับ username และ password เพื่อใช้ในการเล่นพนัน[๑๐]

๔.๑.๑.๒.๒ สถานการณ์การพนันออนไลน์ในสังคมไทย

จากการสำรวจข้อมูลเว็บไซต์ที่เกี่ยวกับการพนันออนไลน์ที่โฆษณา เชิญชวน และดำเนินการรับพนันผ่านเว็บไซต์ต่าง ๆ สามารถแบ่งประเภทการพนันออนไลน์เป็น ๓ ประเภทคือ

---

[๙] ไพศาล ลิ้มสถิตย์, **เปิดปม เป็น อยู่ คือ "พนันออนไลน์" สังคมไทยยุคไร้พรหมแดน,** หน้า ๗-๑๐.

[๑๐] **เรื่องเดียวกัน,** หน้า ๑๑-๑๒.

๑) การเล่นเกมพนันแบบคาสิโน เช่น บาคาร่าออนไลน์, รูเล็ตออนไลน์ หรือเกมไพ่ประเภทต่าง ๆ ผู้เล่นสามารถเล่นผ่านการถ่ายทอดสดของบ่อนพนันทางอินเทอร์เน็ต โดยเชื่อว่าเว็บพนันบางแห่งทำการถ่ายทอดสดจากบ่อนการพนันในปอยเปต ประเทศกำพูชา

๒) การเล่นพนันบอล การพนันออนไลน์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในกลุ่มผู้เล่นพนันออนไลน์ของไทยคือ การพนันบอล เนื่องจากเว็บพนันออนไลน์ส่วนใหญ่จะเป็นเว็บที่เปิดให้เล่นพนันบอล กลุ่มผู้เล่นพนันจึงมักเป็นกลุ่มเยาวชนและผู้ใหญ่ที่อยู่ในวัยทำงาน สิ่งที่น่าวิตกคือ นักเรียน นักศึกษานิยมเล่นพนันบอลในสถานศึกษาผ่านโทรศัพท์มือถือที่สามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้ ผู้เล่นสามารถติดต่อกับเจ้ามือเว็บพนันผ่านการส่งข้อความสั้น (SMS)

๓) การพนันประเภทอื่น ๆ เช่นการเล่น กำถั่ว การเล่นไฮโล การพนันออนไลน์จำพวกนี้จะมีช่องทางหรือวิธีเล่นเหมือนกับการเล่นเกมพนันออนไลน์อื่น ๆ

ดังนั้นการพนันออนไลน์ในสังคมไทยควรมีการศึกษา ผลกระทบหรือผลเสียของธุรกิจพนันออนไลน์ผิดกฎหมายเหล่านี้ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ปัญหาหนี้สิน การเงิน หน้าที่การงาน ความสัมพันธ์กับครอบครัวหรือคนใกล้ชิด ปัญหาสุขภาพจิตของผู้เล่นพนัน หรือนักพนันที่เข้าข่ายเป็นผู้ติดพนัน ความเชื่อมโยงกับปัญหาอาชญากรรมการฟอกเงินขององค์กรอาชญากรรม เป็นต้น [๑๐]

๔.๑.๑.๒.๓ การพนันหวยออนไลน์ในสังคมไทย

หวยออนไลน์ หรือ หวยบนดิน หวยหวยตู้ หรือสลากเลขท้าย ๓ ตัวและ ๒ ตัว เป็นกิจกรรมแบบใหม่ที่สำนักงานสลากกินแบ่งรับบาลนำมาใช้ตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยรัฐรับเป็นเจ้ามือแทงพนันจากสลากกินรวบที่เปิดโอกาสให้แทงหวยได้อย่างไม่จำกัดจำนวนเงิน เพื่อแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของ “หวยใต้ดิน” (Illegal Lottery) แก้ปัญหาเศรษฐกิจใต้ดินในรัฐบาลยุคของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ที่ต้องการนำขึ้นมาให้รัฐเป็นผู้แสวงหาประโยชน์อย่างถูกต้องตามกฎหมาย อันได้แก่ “หวยบนดิน” เรื่องหวยบนดินนั้นได้มอบให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นผู้ดำเนินการ เมื่อดำเนินการตั้งแต่งวดแรกจนถึงงวดวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ยอดการจำหน่ายหวยบนดินรวมทั้งสิ้นเป็นเงิน ๑๓๑,๐๐๐ ล้านบาท มีกำไรสุทธิประมาณ ๓๐,๐๐๐ ล้านบาท เงินจำนวนนี้ถูกระบุว่าบริจาคเพื่อการกุศลไป ๑๓,๐๐๐ ล้านบาท ส่วนที่เหลืออีก ๑๕,๐๐๐ ล้านบาท แบ่งเป็นเงินกองทุนเพื่อกันเงินไว้จ่ายรางวัล ๕,๐๐๐ ล้านบาท และอีก ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท เป็นเงินสะสมที่รัฐบาลจะนำเป็นรายได้ส่งคืนคลังเพื่อเป็นงบประมาณให้แผ่นดิน

---

[๑๐] ไพศาล ลิ้มสถิตย์, **เปิดปม เป็น อยู่ คือ “พนันออนไลน์” สังคมไทยยุคไร้พรหมแดน,** หน้า ๑๓-๑๖.

พอถึงรัฐบาลยุคของ พล.อ. สุรยุทธ์ จุรานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้อัญเชิญแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มาใช้เป็นฐานแนวความคิดในการดำเนินนโยบายของรัฐ และก็พิจารณาว่าจะยกเลิกหวยบนดินดีหรือไม่ เพราะมีกระแสต่อต้านทั้งในสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) และจากสังคมส่วนหนึ่ง อีกทั้งการพิจารณาแง่กฎหมายว่า หวยบนดินที่ทำอยู่นั้นผิดกฎหมายหรือไม่ [๑๑] ในที่สุดก็ได้ถูกยกเลิกลงไป เมื่อหม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล ไม่สามารถอธิบายเหตุผลต่อสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่คัดค้านได้ จึงยอมถอนร่างแก้ไขกฎหมายดังกล่าวออกจากที่ประชุมสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยอ้างว่าเพิ่งทราบข้อมูลว่าการนำหวยใต้ดินมาเป็นหวยบนดิน ทำให้เยาวชนชั้นมัธยมและอุดมศึกษาเล่นหวยเพิ่มขึ้น ๔ เท่า ซึ่งร่างแก้ไขกฎหมายที่เสนอ ยังไม่มีมาตรการที่ชัดเจนที่จะจัดสรรเงินเพื่อใช้ในการลดอบายมุข จึงขอถอนร่างดังกล่าวไปปรับปรุง

ปัจจุบันหวยออนไลน์ได้นำมาพิจารณาอีกครั้งด้วยการลองจำหน่ายที่จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยกองสลากเดินสายออกรางวัลทั่วประเทศ และสาธิตการใช้ตู้หวยออนไลน์เสมือนจริง พร้อมให้ความรู้เรื่องการออกหวย นำร่องที่เชียงใหม่ ๑-๒ ก.พ. ๒๕๕๖ เปิดโอกาสเชิญประชาชน ร่วมเข้าชมการออกรางวัลงวดประจำวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ณ โรงแรมโลตัสปางสวนแก้ว ถนนห้วยแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ประชาชนในต่างจังหวัดได้มีโอกาสพิสูจน์ถึงความบริสุทธิ์ยุติธรรมของกระบวนการออกรางวัลสลากด้วยตัวเอง ก่อนสัญจรต่อไปยัง จังหวัดอื่น ๆ ในภาคเหนือ และภาคอื่น ๆ ต่อไป ซึ่งยอมรับว่าหวยออนไลน์ไม่มีเส้นตาย แต่ต้องมีขณะนี้ กำลังดูผลกระทบให้รอบด้าน แก้กฎหมายให้สอดคล้องกับภาวะสังคม พล.ต.ต. อรรถกฤษณ์ ธารีฉัตร ผู้อำนวยการสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล เปิดเผยว่า สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล เตรียมสัญจรทั่วประเทศพร้อมจัดสัมมนาให้ความรู้กับตัวแทนจำหน่ายสลาก และผู้เกี่ยวข้องและรับฟังข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการจำหน่าย สลาก และนำไปปรับปรุงการดำเนินงานต่อไป นอกจากนี้ ยังจะมีการจำลองการใช้ตู้ “หวยออนไลน์” โดยมีการนำตู้หวยออนไลน์ไปสาธิตให้ประชาชนได้ทดลองใช้

พล.ต.ต.อรรถกฤษณ์ กล่าวถึงการเปิดใช้หวยออนไลน์ว่า ประเทศไทยจำเป็นต้องมีหวยออนไลน์ ด้วยเหตุผล ๓ ประการคือ ๑. เพื่อแก้เรื่องหวยใต้ดินที่ฝังรากลึกอยู่ในสังคมไทยและมีเงินสะพัดเดือนละ กว่า ๑ แสนล้านบาท ซึ่งเงินส่วนนี้ก็ไม่ได้ช่วยเหลือสังคม ขณะเดียวกัน

---

[๑๑] ผ.ศ.ดร. จิตติ มงคลชัยอรัญญา, ดร. พงษ์เทพ สันติกุล, นายสฤษดิ์ ศรีโยธิน, **รายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง “หวยบนดิน”** รายงานการศึกษาคณะสังคมศาสตร์, เสนอ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์,(มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๐)

มีรายได้จากผลิตภัณฑ์ของกองสลากที่เข้ารัฐแค่เดือนละ ๑๕,๐๐๐ ล้านบาท ๒.ผลิตภัณฑ์ของรัฐหรือ ล็อตเตอร์รีมีแค่ ๕๐ ล้านฉบับต่อเดือน ทำให้การขายสลากเกินราคามีอยู่ ซึ่งการมีหวยออนไลน์จะสามารถแก้ปัญหาขายเกินราคาได้ และ ๓.ประเทศไทยเป็นเครือข่าย ล็อตเตอร์รี่โลก (world lottery organization) และเอเชียแปซิฟิก ซึ่งแต่ละประเทศที่เป็นสมาชิกจะมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย และทันสมัย หากไทยยังไม่พัฒนาตรงนี้ จะกลายเป็นประเทศที่ล้าสมัย นอกจากนี้ไทยยังต้องเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ เออีซี ในปี ๒๕๕๘ จำเป็นต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้หลากหลาย ไม่เช่นนั้น ไทยจะหล้าหลัง

“ส่วนหวยออนไลน์จะเกิดได้เมื่อไหร่นั้น ยังไม่สามารถกำหนดเส้นตายได้ อย่างไรก็ตาม กองสลากขณะนี้ อยู่ในขั้นเตรียมการ ปฏิบัติการ เครื่องออกหวยออนไลน์ บริหารจัดการภายในองค์กรให้สอดคล้องกับกฎหมาย และกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ โดยคำนึงถึง ภาคสังคม ประชาชนจะได้ประโยชนอะไร และเสียหายอะไร ซึ่งขณะนี้ มีกฎหมายรองรับชัดเจนอยู่แล้ว โดยเฉพาะ พ.ร.บ.เด็กและเยาวชน ปี ๒๕๔๖ รองรับอยู่แล้ว ด้านสังคมถือเป็นโจทย์ใหญ่มาก”

นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มที่มีพลัง คือ กลุ่มคนพิการ ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี มีความต้องการฉลากเพิ่มขึ้น และกลุ่มคนที่อยู่ในวงการหวยใต้ดิน ซึ่งกลุ่มนี้ ต้องเปิดใจ เพราะได้ประโยชน์มามากแล้ว และหากหวยออนไลน์เกิดขึ้น กลุ่มนี้ก็สามารถดำเนินการได้ โดยทางกองสลากก็มีส่วนลดให้ และที่สำคัญสังคมจะได้ประโยชน์ เพราะเงินรายได้จากส่วนนี้ จะนำไปใช้ในการสนับสนุนการศึกษา และวัฒนธรรม ที่สำคัญอย่ามองเป็นเรื่องการเมือง และมองกองสลากเป็นบ่อนการพนัน [๑๒]

ผู้วิจัยเห็นว่า การพนันหวยออนไลน์ ถึงจะมีกระแสการคัดค้านมากแค่ไหนก็ตาม ด้วยเหตุผลประโยชน์ของรัฐจึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาให้รอบด้าน ไม่ว่าปัญหาที่จะต้องเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน ปัญหาทางด้านสังคม ปัญหาทางด้านวัฒนธรรม และปัญหาทางด้านจริยธรรมของพุทธจริยศาสตร์ ให้มีส่วนในการแก้ปัญหาในวันข้างหน้าที่ต้องมีหวยออนไลน์ในสังคมไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะขอกล่าวในเรื่องของการพนันหวยออนไลน์มีผลต่อพุทธจริยศาสตร์ อย่างไร

๔.๑.๒ พฤติกรรมของมนุษย์กับพุทธจริยศาสตร์

---

[๑๒] กระแสหุ้น, **กองสลากสัญจรทั่วประเทศนำร่องเชียงใหม่สาธิตใช้ตู้,** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.stockwave.in.th/hot-news/30326-2013-01-26-04-19-58.html [๑๑ ก.พ. ๒๕๕๖].

ความหมายของพฤติกรรม คำว่า “พฤติกรรม” (Behavior) หมายถึง การประพฤติในชีวิตประจำวัน การทำตัว คุณสมบัติของบุคคลที่แสดงออก[๑๓] ส่วนหลักพุทธธรรมได้ระบุว่า “พฤติกรรม” หรือความประพฤติของมนุษย์นั้น จัดอยู่ในกลุ่มกรรมนิยาม (Law of Karma) ซึ่งหมายถึง กฎธรรมชาติที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ คือ กระบวนการกระทำและการกระทำหรือเป็นกระบวนการแห่งเจตนา หรือความคิดปรุงแต่ง สร้างสรรค์ต่าง ๆ พร้อมทั้งผลที่สืบเนื่องออกไปอันสอดคล้องสมกัน เช่น สร้างพฤติกรรมดี ก็มีผลดี สร้างพฤติกรรมชั่ว ก็ได้รับผลชั่ว เป็นต้น[๑๔] ฉะนั้นจึงแยกพฤติกรรมของการกระทำโดยมนุษย์ ออกเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่

๑) พฤติกรรมส่วนปัจเจกบุคคล คือ เป็นการกระทำเฉพาะตัวของมนุษย์แล้วได้รับผลด้วยตนเองไม่เกี่ยวกับส่วนรวม และพระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ เพื่อสอนให้คนเรารู้จักรับผิดชอบต่อการกระทำหรือความประพฤติของตนเอง และให้พยายามประกอบแต่พฤติกรรมที่ดี ดังพระพุทธองค์ตรัสสอนไว้ว่า “ธรรม ๒ ประการนี้ เป็นเหตุให้เดือดร้อน ๒ ประการเป็นไฉน ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลบางคนในโลกนี้เป็นผู้ไม่ได้ทำความดีงามไว้ ทำกุศลไว้ ทำบุญอันเป็นเครื่องต่อต้านความขลาดกลัวไว้ ทำแต่บาป ทำอกุศลกรรมอันหยาบช้า ทำอกุศลกรรมอันกล้าแข็ง บุคคลนั้นย่อมเดือดร้อนว่า เราไม่ได้ทำกรรมงามดังนี้บ้าง ย่อมเดือดร้อนว่า เราทำแต่บาปดังนี้บ้าง ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ธรรม ๒ ประการนี้แล เป็นเหตุให้เดือดร้อน.”[๑๕]

๒) พฤติกรรมในด้านกิจกรรมมนุษย์ ได้แก่ พฤติกรรมในการประกอบอาชีพการงาน การดำเนินชีวิต และการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากเจตนาการคิดปรุงแต่งสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นผลทำให้มนุษย์รวมตัวกันอยู่เป็นมวลมนุษยชาติได้ดังพระพุทธพจน์ที่ตรัสไว้ในวาเสฏฐสูตรว่า...

“ดูก่อน วาเสฏฐะ ท่านจงรู้อย่างนี้ว่า ในหมู่มนุษย์ผู้ใดอาศัยโครักขกรรมเลี้ยงชีพ ผู้นั้นเป็นชาวนา มิใช่พราหมณ์...ผู้ใดเลี้ยงชีพด้วยศิลปะต่างๆ ผู้นั้นเป็นศิลปิน...ผู้ใดอาศัยการค้าขายเลี้ยงชีพ ผู้นั้นเป็นพ่อค้า...ผู้ใดเลี้ยงชีวิตด้วยการรับใช้คนอื่น ผู้นั้นเป็นคนรับใช้ ฯลฯ โลกย่อมเป็นไปเพราะกรรม หมู่ประชาย่อมเป็นไป เพราะกรรม...”[๑๖]

---

[๑๓] สอ เสถบุตร, **พจนานุกรมภาษาไทย - อังกฤษ ฉบับตั้งโต๊ะ**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๔), หน้า ๒๘๔.

[๑๔]พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **พุทธธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๑๕๓.

[๑๕] ขุ.อิติ. (ไทย) ๒๕/๓๐/๓๗๗.

[๑๖] ม.ม. (ไทย) ๑๓/๔๕๗/๕๗๖.

ผู้วิจัยเห็นว่าการเล่นการพนันหวย จึงจัดว่าเป็นได้ทั้งพฤติกรรมส่วนบุคคล (ปัจเจกชน) และเป็นได้ทั้งพฤติกรรมมหาชน คือ คนส่วนใหญ่ที่ทำให้สังคมต้องรับผิดชอบหรือมีกรรมร่วมกัน มีการกระทำร่วมกันเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับประชาชนผู้บริโภคหรือผู้ซื้อการพนันหวยไปจนถึงระดับผู้จำหน่ายหวย คือ ซึ่งก็มีทั้งกำไร และขาดทุน ในการดำเนินการนั้น

๔.๑.๒.๑ ประเภทของพฤติกรรมตามหลักพุทธจริยศาสตร์

เมื่อกล่าวถึงประเภทของพฤติกรรมมนุษย์ตามหลักพุทธธรรมแล้ว สามารถแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑) พฤติกรรมในทางไม่ดี (อกุศลกรรมหรือกุศลมูล) คือ การกระทำที่แสดงออกในทางที่ไม่ดี เป็นพฤติกรรมที่เลวหรือชั่วร้าย ประกอบด้วยบาปกรรมทุกอย่าง ดังคำที่กล่าวมาในอกุสลสูตร ว่า ดูกรภิกรภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้ประกอบด้วยธรรม ๓ ประการ พึงทราบว่าเป็นคนพาล ธรรม ๓ ประการเป็นไฉน คือ กายกรรมเป็นอกุศล ๑ วจีกรรมเป็นอกุศล ๑ มโนกรรมเป็นอกุศล ๑ บุคคลผู้ประกอบด้วยธรรม ๓ ประการนี้แล พึงทราบว่าเป็นคนพาล

๒) พฤติกรรมในทางดี (กุศลกรรมหรือกุศลมูล) คือ การกระทำที่ตรงข้ามกับข้อแรก เป็นความดีที่แสดงออกทางบุคลิกภาพเฉพาะตน เนื่องจากแรงกุศลภายในสนับสนุน ดังคำที่กล่าวมาในอกุสลสูตร ว่า “ดูกรภิกรภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้ประกอบด้วยธรรม ๓ ประการ พึงทราบว่าเป็นบัณฑิต ธรรม ๓ ประการเป็นไฉน คือ กายกรรมเป็นกุศล ๑ วจีกรรมเป็นกุศล ๑ มโนกรรมเป็นกุศล ๑ บุคคลผู้ประกอบด้วยธรรม ๓ ประการนี้แล พึงทราบว่าเป็นบัณฑิต”[๑๗]

ผู้วิจัยเห็นว่า สาเหตุหรือมูลเหตุให้คนนิยมเล่นการพนันหวยนั้น จะเห็นอยู่ในกลุ่มแรก คือ ผู้มีพฤติกรรมในทางไม่ดีอันเกิดจาก จิตที่มีความโลภ (โลภจิต) นั่นเองเป็นสาเหตุหลัก เพราะอยากได้กำไรเกินความเป็นจริง จึงได้ลงทุนซื้อหวยเป็นปกตินิสัยไป

๔.๑.๒.๒ ช่องทางที่พฤติกรรมใช้แสดงออก

พฤติกรรมของมนุษย์ จำเป็นต้องอาศัยช่องทางหรือทวาร (Door) สำหรับแสดงออก แบ่งเป็น ๓ ทางได้แก่ ทางกาย (กายทวาร) ๑ ทางวาจา (วจีทวาร) ๑ ทางใจ (มโนทวาร) พฤติกรรมที่แสดงออกทางความคิด เป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นการสร้างวิสัยทัศน์ ปรุงแต่งในด้านจิตใจ แล้วจึงส่งผลที่คิดปรุงแต่งนั้นไปยังกายทวาร และวจีทวารให้แสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ออกมา[๑๘]

---

[๑๗] องฺ. ติก. (ไทย) ๒๐/๖/๑๔๔-๑๔๕.

[๑๘] พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์,** หน้า ๑๒๔.

ผู้วิจัยเห็นว่า การเล่นการพนันหวยนั้น เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรม หรือผสมผสาน ๓ ช่องทาง กล่าวคือ เริ่มแรกเมื่อมีความโลภเกิดภายในจิตใจแล้ว (มโนทวาร) จึงได้ไปสอบถามว่าเขาจำหน่ายหวยกันที่ใด ราคาเท่าไร ได้กำไรมากน้อยเพียงใด (วจีทวาร) และแสวงหาแหล่งซื้อขายหวย (กายทวาร) และได้ซื้อหวยสมปรารถนาที่ตนมีเจตน์จำนงไว้แล้ว

๔.๑.๒.๓ พฤติกรรมการเสพติดการพนัน

การเล่นการพนันหวยทุกประเภท จัดเป็นพฤติกรรมที่ไม่ดีทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวมเพราะเป็นกรรมหรือการกระทำฝ่ายบาป เนื่องจากจิตใจของผู้เล่นหวยนั้น มีความโลภเป็นมูลฐาน จึงสามารถที่จะก่อโทษภัยให้แก่ตนเองและคนอื่นได้โดยง่ายและขาดเหตุผล ที่จะมาสนับสนุนให้เขาทำความดี เมื่อเล่นไปเป็นเวลานาน ๆ แล้ว ก็จะกลายเป็นพฤติกรรมที่เคยชินหรือเป็นอุปนิสัยในทางลบ และให้โทษตามมา กลายเป็นโรคติดการพนัน ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

มีคนเคยศึกษาพฤติกรรมคนที่เป็นโรคติดการพนัน (Pathological gambling) และโรคอื่น ๆ ที่มีปัญหาคล้าย ๆ กันในเรื่องการควบคุมตัวเอง พบว่าสมองบางส่วนมีการทำงานน้อย ทำให้เขาต้องพึ่งพากิจกรรมที่มีความตื่นเต้นสูง ๆ จึงจะเกิดความสุขได้ ในสมองของมนุษย์มีบริเวณหนึ่งที่เรียกว่า อมิกดาลา (Amygdala) เป็นศูนย์กลางของความพึงพอใจ เมื่อเราเป็นเด็กทำความดีแล้วมีคนชื่นชม ความรู้สึกประทับใจนั้นจะเก็บสะสมไว้ที่อมิกดาลานี้ ทำให้อยากทำสิ่งนั้นอีก กลไกนี้เป็นส่วนหนึ่งของระบบแรงจูงใจของมนุษย์เรา ความพึงพอใจในชีวิตอาจมีหลายด้าน หลายกิจกรรม การมีกิจกรรมที่สร้างความรู้สึกดี ๆ เช่นนี้ทำให้เรามีวิธีสร้างความพึงพอใจ ส่วนตัวเรียกว่าวงจรของความพึงพอใจ (Pleasure circuit) บางคนมีวงจรเช่นนี้มาก บางคนมีน้อย ขึ้นอยู่กับพื้นอารมณ์ และประสบการณ์การเรียนรู้ในชีวิตที่ผ่านมา คนที่จะมีปัญหาได้ง่ายคือคนที่ขาดวงจรชีวิตที่มีความสุข เขาก็จะแสวงหากิจกรรมอื่นที่ทำให้รู้สึกพอใจได้ง่าย เช่น การพนัน สารเสพติด เพศสัมพันธ์ ซึ่งล้วนแล้วแต่จะกระตุ้นความตื่นเต้น หรือความสุขช่วงสั้น ๆ อย่างทันอกทันใจ คนพวกนี้มักอดทนรอคอยความสำเร็จหรือรางวัลไม่ได้นาน ทำให้หาวงจรความพึงพอใจได้ยากจากกิจกรรมทั่ว ๆ ไป ถ้าวิเคราะห์จิตคนที่เล่นการพนัน เขาจะเป็นประเภทแสวงหาความตื่นเต้น ต้องการความสุขจากจินตนาการ เวลาเล่นการพนัน ประสบการณ์ที่หลายคนชอบมาก คือการได้ลุ้น ตรงนี้สร้างความสุข ความพึงพอใจได้มาก ๆ แม้ว่าการลุ้นนั้นได้ผลบ้างไม่ได้ผลบ้าง แต่เขาจะจำได้แม่นเฉพาะที่ประสบผลสำเร็จ

บุคคลที่เล่นการพนันจนถึงกับเป็นโรค ที่เรียกว่า (Pathological gambling) มีลักษณะคล้ายกับการติดสารเสพติด คือ จิตใจจดจ่ออยู่กับการพนันตลอดเวลา ไม่สามารถคิดหรือทำอย่างอื่น มีความอยากเล่นที่ยากจะควบคุม ในที่สุดก็จะเล่นการพนันโดยไม่มีการยั้งคิด เวลาเล่นได้ก็เกิดความโลภอยากได้มากขึ้น เวลาเสียก็จะรู้สึกเสียดายมากอยากได้คืน ก็จะเล่นเพื่อแก้ตัว ในที่สุดก็

ลงเอยด้วยการสูญเสียจำนวนมาก น่าแปลกที่คนเล่นการพนันแล้วเสีย ไม่ค่อยตระหนักในความจริงที่ว่ามีคนที่ประสบผลสำเร็จจากการพนันน้อยมาก เขามักจะคิดเข้าข้างตัวเองว่าเมื่อเสียแล้วน่าจะมีได้บ้าง การปลอบใจตนเองแบบนี้ทำให้เขาไม่หยุดเมื่อเล่นเสีย การขาดสติควบคุมตัวเองเป็นอาการสำคัญประการหนึ่งของ โรคติดการพนัน

ในมุมองด้านสุขภาพ พบว่า การพนันมีผลกระทบต่อสุขภาพในวงกว้าง เช่น ความเจ็บป่วยทางกายจากความเครียดเรื้อรัง สูญเสียงาน และการเรียน เสียทรัพย์ ก่อปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ปัญหายาเสพติด ไปจนถึงปัญหาอาชญากรรมในสังคม ในจำนวนผู้ที่เล่นทั้งหมด จะมีบางคนที่เล่นพนันจนเกิดปัญหาสุขภาพขั้นรุนแรงที่เรียกว่า อาการติดการพนัน (Pathological gambling) ซึ่งในเวชปฏิบัติ ผู้ป่วยกลุ่มนี้มักปกปิดปัญหาการติดพนันของตนเอง

นพ. ทวีศิลป์ วิษณุโยธิน ผู้อำนวยการสำนักสุขภาพจิตสังคม กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ต่อกรณีปัญหามุมหนึ่งของ “สลากพนัน” ซึ่ง นพ. ทวีศิลป์ ยังได้แจกแจงผ่าน “เดลินิวส์” ไว้ถึงลักษณะอาการของผู้ที่เข้าข่ายเป็นโรคติดการพนัน ซึ่งน่าจะลำดับให้เห็นกันเป็นข้อ ๆ คือผู้ที่เข้าข่ายมีอาการจากจิตใจต่อเนื่องถึงพฤติกรรม ว่าจะเป็นโรคติดการพนัน จะมีลักษณะ ๙ ข้อหลัก ๆ ดังนี้

๑.มีพฤติกรรมคิดหมกมุ่นในเรื่องการพนันอยู่ตลอดเวลา

๒.พบว่ามีการเพิ่มปริมาณความถี่ในการเล่นการพนันหรือเพิ่มจำนวนเงินมากขึ้นเรื่อย ๆ

๓.มีความคิดพยายามที่จะหยุด ลด ละ เลิกเล่นพนัน หลายครั้ง แต่ไม่สำเร็จ

๔.ใช้การเล่นพนันเป็นทางออกในการหนีปัญหา

๕.แม้จะเล่นพนันเสียจนเป็นหนี้ แต่ก็จะเล่นพนันเพิ่มขึ้นเพราะหวังได้เงินใช้หนี้

๖.มักพูดปด ปกปิด เพื่อนหรือคนในครอบครัว

๗.ทำเรื่องผิดกฎหมาย เพื่อนำเงินมาเล่นพนัน

๘.มีปัญหาสัมพันธภาพกับเพื่อนและครอบครัว

๙.ขอยืมเงินผู้อื่นเพื่อไปจ่ายหนี้พนัน[๑๕]

ผู้วิจัยเห็นว่า การติดการพนันจนเข้าขั้นเป็นโรคติดการพนันนั้นไม่สามารถรักษาได้ด้วยยาหรือใครก็ตาม การรักษาที่ดีจะต้องป้องกันจึงสำคัญกว่าการรักษา ซึ่งต้องเริ่มตั้งแต่เด็ก ๆ พยายามเสริมให้เด็กมีกิจกรรมที่ดี ให้เกิดวงจรความพึงพอใจชีวิตด้วยตัวเอง ให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่ดีกับกิจกรรมที่ถูกต้อง ใช้ความสามารถตนเองมากกว่าโชคหรือโอกาส ให้มี

---

[๑๕] This entry was posted in โรคติดการพนัน (Pathological gambling). **โรคติดการพนัน (Pathological gambling).** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.soccerfreeze.com [๑๘ กุมภาพัน ๒๕๕๖].

ความสุขกับงานสร้างสรรค์ ให้รู้จักรอคอยความสำเร็จ ที่สำคัญผู้ใหญ่ต้องไม่เป็นตัวอย่างของการเล่นการพนันเสียเองในบ้าน ด้วยการสร้างสิ่งที่น่าสนใจมากกว่าการเสี่ยงโชค อย่าให้อบายมุขมาสร้างแรงจูงใจให้เข้าไปเล่นการพนัน

๔.๑.๒.๔ แรงจูงใจต่อพฤติกรรมกับการพนัน

ตั้งแต่อดีตกาลจนถึงปัจจุบัน อบายมุขได้สร้างความทุกข์ความเดือดร้อนแก่มนุษย์มาโดยตลอด คนทั่วไปทราบดีว่าการพนันเป็นสิ่งที่ไม่ควรเข้าไปข้องแวะ แต่ถึงกระนั้นก็ยังมีมนุษย์อีกเป็นจำนวนมากที่พาตัวเข้าไปเกี่ยวข้องกับการพนันและเพิ่มจำนวนขึ้นทุกวัน จึงเกิดเป็นคำถามขึ้นมาว่าเพราะเหตุใดมนุษย์จึงเข้าไปเกี่ยวข้องกับการพนัน ทั้งที่รู้ว่าการพนันเป็นปัจจัยให้เกิดความทุกข์ความเดือดร้อน เมื่อคำอธิบายจากพระไตรปิฎกโดยตรงและจากตำราที่นักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาได้เขียนขึ้นโดยอ้างอิงข้อมูลจากพระไตรปิฎกทำให้เห็นถึงสาเหตุหรือแรงจูงใจที่พามนุษย์เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการพนัน

การดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ได้ถูกขับเคลื่อนด้วยอำนาจของความปรารถนา หรือความอยาก กล่าวคือ ความปรารถนาเป็นแรงจูงใจให้มนุษย์กระทำการต่าง ๆ ทั้งที่ดีและไม่ดีความปรารถนาที่เป็นแรงจูงใจให้มนุษย์กระทำในสิ่งที่ไม่ดี เรียกว่า “ตัณหา” ส่วนที่เป็นแรงจูงใจในการกระทำความดี เรียกว่า “ฉันทะ" ตามคำอธิบายพระอรรถกถาจารย์ได้แสดงไว้ในคัมภีร์ ปปัญจสูทนี และ ปรมัตถทีปนีว่า ความปรารถนามีสองอย่างคือ

๑. ความปรารถนาที่เป็นตัณหา (ตัณหาปัตถนา แปลว่า อยากด้วยตัณหา)

๒. ความปรารถนาที่เป็นฉันทะ (ฉันทปัตถนา แปลว่า อยากด้วยฉันทะ)[๒๐]

แรงจูงใจแบบที่ ๑ คือแรงจูงใจในการเสพ เรียกว่า ตัณหา ซึ่ง มากับเรื่องของความรู้สึกคือมีปฏิกิริยาสนองตอบต่อสิ่งที่ชอบใจไม่ชอบใจ ถ้าชอบใจสิ่งใดก็จะเกิด ตัณหา ปรารถนาจะได้เสพสิ่งนั้นอีก ถ้าไม่ชอบใจก็จะเกิด วิภวตัณหา อยากจะหนี อยากจะหลบ อยากจะทำลาย คนที่เป็นนักเสพก็วนเวียนอยู่กับแรงจูงใจที่เรียกว่า ตัณหา ส่วนแรงจูงใจแบบที่ ๒ คือแรงจูงใจในการศึกษา (และสร้างสรรค์) เรียกว่า ฉันทะ ซึ่งมากับเรื่องของความรู้ ความอยากที่เป็นกุศล เรียกว่าถ้าเราพัฒนาปัญญา ความปรารถนาที่เป็นแรงจูงใจ ชนิดใหม่ก็เกิดขึ้น ทำให้เราได้ความสุขชนิดใหม่และจะนำเราก้าวหน้าไปในการพัฒนา ชีวิต พอเกิดฉันทะ พระพุทธเจ้าตรัสว่านี้คือ แสงเงินแสงทองของชีวิตที่ดีงาม เป็นรุ่งอรุณของการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงแรงจูงใจทั้งสองตามลำดับ ดังนี้

๔.๑.๒.๔.๑ ตัณหา

---

[๒๐] พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ,** (กรุงเทพฯ : สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๔๘๖.

ตัณหาที่มาใน “ตัณหาสูตร” ได้กล่าวไว้ว่า

“ธรรมอันมีตัณหาเป็นมูล ๙ ประการเป็นไฉน การแสวงหาเพราะอาศัยตัณหา ๑ การได้เพราะอาศัยการแสวงหา ๑ การวินิจฉัยเพราะอาศัยการได้ ๑ ฉันทราคะเพราะอาศัยการวินิจฉัย ๑ ความหมกมุ่นเพราะอาศัยฉันทราคะ ๑ ความหวงแหนเพราะอาศัยความหมกมุ่น ๑ ความตระหนี่เพราะอาศัยความหวงแหน ๑ การจัดการอารักขาเพราะอาศัยความตระหนี่ ๑ ธรรมอันเป็นบาปอกุศลหลายประการ คือ การจับท่อนไม้จับศาตรา การทะเลาะ การแก่งแย่ง การวิวาท กล่าววาจาส่อเสียดว่ามึง ๆ และพูดเท็จย่อมเกิดขึ้น ๑ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ธรรมมีตัณหาเป็นมูล ๙ ประการนี้แล ฯ”[๒๑]

ธรรมชาติของมนุษย์ ชอบแสวงหา มีความปรารถนาเป็นแรงจูงใจในการดำเนินชีวิต มนุษย์จะทำดีทำชั่วขึ้นอยู่กับอำนาจของความปรารถนาดีหรือความอยาก หากเป็นการปรารถนาในการทำความดีเรียกว่า ฉันทะ แต่หากเป็นความอยากในการทำความชั่วเรียกว่า ตัณหา ถึงแม้ในบางที่เราจะเห็นฉันทะเป็นความอยากที่จัดอยู่ฝ่ายอกุศล เช่น กามฉันทะ ความอยากในกาม ก็พึงทำความเข้าใจว่า ฉันทะประเภทนี้ท่านใช้เป็นไวพจน์ของตัณหา กล่าวคือเป็นชื่อเรียกแทนตัณหา เช่นเดียวกับราคะและโลภะซึ่งจัดเป็นตัณหาประเภทหนึ่ง [๒๒] ดังนั้นมนุษย์ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขจึงมีผลมาจากแรงจูงใจของตัณหาอันเป็นความอยากใน ฝ่ายชั่ว แต่การที่จะมองให้เห็นภาพว่าตัณหาเป็นแรงจูงใจให้มนุษย์เข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขได้อย่างไร ต้องศึกษาให้ครบกระบวนการ คือต้องศึกษาให้ถึงองค์ธรรมที่เกี่ยวเนื่องกับการเกิดและการทำหน้าที่ของตัณหาด้วยนั้นก็ คือเวทนาและอวิชชาเพราะทั้งสามองค์ธรรมนี้มีความเกี่ยวเนื่องกัน เช่น

๑) กามตัณหา คือความทะยานอยากในกาม, ความยากในกามคุณ คือสิ่งที่สนองความต้องการทางประสาททั้ง ๕

๒) ภวตัณหา คือความทะยานอยากในภพ, ความอยากในภาวะของตัวตนที่จะได้จะเป็นอย่างใดอย่างหนึ่ง อยากเป็น อยากคงอยู่ตลอดไป, ความใคร่อยากที่ประกอบด้วยภวทิฏฐิหรือสัสสตทิฏฐิ

๓) วิภวตัณหา คือความทะยานอยากในวิภพ, ความอยากในความพรากพ้นไปแห่งตัวตนจากความเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งอันไม่ปรารถนา อยากทำลาย อยากให้ดับสูญ, ความใคร่อยากที่ประกอบด้วยวิภวทิฏฐิหรืออุจเฉททิฏฐิ[๒๓]

---

[๒๑] องฺ.นวก. (ไทย) ๒๓/๒๓/๔๘๐-๔๘๑.

[๒๒] พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) **พุทธธรรมปรับปรุงและขยายความ**, หน้า ๔๘๗.

[๒๓] พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม,** (กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๔๖), หน้า ๘๖.

ด้วยบทบาทและหน้าที่เหล่านี้ตัณหาจึงได้ชื่อว่าเป็นแรงจูงใจในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ กล่าวคือเป็นสิ่งกระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาจนกลายเป็นสิ่งที่ก่อปมปัญหาในชีวิตและสังคม โดยเฉพาะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข ดังนั้น จึงพอสรุปได้ในเบื้องต้นว่าตัณหาเป็นแรงจูงใจหรือเป็นตัวกระตุ้นให้มนุษย์เข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขโดยเฉพาะกามตัณหา หากตั้งคำถามว่า ตัณหาทั้งสามนั้น เป็นแรงจูงใจให้มนุษย์กระทำในสิ่งที่จัดเป็นอบายมุขได้อย่างไร ผู้วิจัยเห็นว่าคำตอบที่ตรงประเด็นและชัดเจนมากที่สุดก็คือ ก็เพราะมนุษย์มีความทะยานอยากในการแสวงหาความสุขที่เกิดจากกามคุณคืออยากจะเสพเสวยรสแห่งเวทนาจากกามคุณ จึงนำตนเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข เนื่องจากอบายมุขทั้ง ๖ ประเภท ไม่ว่าจะเป็นการดื่มสุรา การเที่ยวกลางคืน การดูการละเล่น การเล่นการพนัน การคบคนชั่วเป็นมิตร การเกียจคร้านทำการงาน ล้วนเป็นกามคุณทั้งสิ้น คือเป็นสิ่งที่สามารถตอบสนองความสุขผ่านทางประสาทสัมผัสตามธรรมชาติของกามคุณ ดังพุทธพจน์ว่า

“ภิกษุทั้งหลายกามคุณที ๕ อย่าง ดังนี้คือ รูปทั้งหลายที่รู้ได้ด้วยตา... เสียงทั้งหลายที่รู้ได้ด้วยหู...กลิ่นทั้งหลายที่รู้ได้ด้วยจมูก...รสทั้งหลายที่รู้ได้ด้วยลิ้น... โผฏฐัพพะทั้งหลายที่รู้ได้ด้วยกาย ซึ่งน่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ น่ารัก ชักให้อยากได้ ชวนให้กำหนัด, เหล้านี้แล คือกามคุณ ๕ อาศัย กามคุณ ๕ ประการเหล่านี้ มีความสุขความฉ่ำใจ (โสมนัส) ได้เกิดขึ้นส่วนดี (อัสสาทะ) ความหวานชื่นของกามทั้งหลาย”[๒๔]

เพราะอบายมุขเป็นกามคุณ จึงทำให้มนุษย์เกิดความต้องการเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย หวังจะเสพรสแห่งความสุขที่เกิดจากกามารมณ์ เรียกว่า “กามสุข” ซึ่งเกิดจากองค์ประกอบ ๒ ประการ คือ วัตถุกาม ๑ ได้แก่ วัตถุที่น่าใคร่สิ่งที่อยากได้ กิเลสกาม ๑ หมายถึง กิเลสที่ทำให้ใคร่ความอยากที่เป็นตัวกิเลส วัตถุกามและกิเลสกาม ดังพุทธพจน์ว่าไว้ใน “อัฏฐกวัคคิกะ กามสุตตนิทเทสที่ ๑ ว่าด้วยกาม ๒ อย่าง” กล่าวไว้โดยละเอียดว่า

“วัตถุกามเป็นไฉน? รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ อันเป็นที่ชอบใจ เครื่องลาด เครื่องนุ่งห่ม ทาสี ทาส แพะ แกะ ไก่ สุกร ช้าง โค ม้า ลา นา ที่ดิน เงิน ทอง บ้าน นิคม ราชธานี แว่นแคว้น ชนบท กองพลรบ คลัง และวัตถุเป็นที่ตั้งแห่งความกำหนัดอย่างใดอย่างหนึ่ง ชื่อว่า วัตถุกาม. อีกอย่างหนึ่ง กามที่เป็นอดีต กามที่เป็นอนาคต กามที่เป็นปัจจุบัน ที่เป็นภายใน ที่เป็นภายนอก ที่เป็นทั้งภายในและภายนอก ชนิดเลว ชนิดปานกลางชนิดประณีต เป็นของสัตว์ผู้เกิดในอบาย เป็นของมนุษย์ เป็นของทิพย์ ที่ปรากฏเฉพาะหน้าที่นิรมิตเอง ที่ผู้อื่นนิรมิต ที่หวงแหน ที่ไม่ได้หวงแหน ที่ยึดถือว่าของเรา ที่ไม่ยึดถือว่าของเราธรรมที่เป็นกามาวจรแม้ทั้งหมด ธรรมที่เป็นรูปาวจรแม้ทั้งหมด ธรรมที่เป็นอรูปาวจรแม้ทั้งหมดธรรมเป็นที่ตั้งแห่งตัณหา เป็นอารมณ์แห่งตัณหาชื่อว่ากาม

---

[๒๔] อภิ.วิ. (ไทย) ๔๕/๒๓๖/๓๗๘.

เพราะอรรถว่า อันบุคคลพึงใคร่เพราะอรรถว่า เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนัด เพราะอรรถว่า เป็นที่ตั้งแห่งความมัวเมา กามเหล่านี้เรียกว่า วัตถุกาม.

กิเลสกามเป็นไฉน? ความพอใจ ความกำหนัด ความพอใจและความกำหนัด ความดำริความกำหนัดมาก ความดำริและความกำหนัด ความพอใจคือความใคร่ ความกำหนัดคือความใคร่ ความเพลิดเพลินคือความใคร่ ในกามทั้งหลาย ความปรารถนาในกาม ความเสน่หาในกาม ความเร่าร้อนในกาม ความหลงในกาม ความติดใจในกาม ห้วงคือกาม ความประกอบในกาม ความยึดถือในกาม เครื่องกั้นกางคือกามฉันทะ ชื่อว่า กาม".[๒๕]

จากพุทธพจน์เบื้องต้นกล่าวโดยสรุปก็คือ ทั้งวัตถุที่เป็นต้นเหตุให้เกิดความอยากและตัวความอยากเองจัดเป็นกามคุณทั้งสิ้น และอบายมุขก็มาจากกิเลสกาม และวัตถุกามทั้งสองอย่างนี้เอง และจะเห็นได้จากข้อความที่มีปรากฏในปฐมกามสูตร ซึ่งกล่าวถึงเหตุการณ์ตอนที่พวกภิกษุเป็นจำนวนมากเข้าไปบิณฑบาตในพระนครสาวัตถี เห็นชาวพระนครสาวัตถีต่างพากันหมกมุ่นมัวเมายินดีอยู่ในกามทั้งหลายจนเกินพอดี จึงกลับไปทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า "ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอประทานวโรกาส มนุษย์ทั้งหลายในพระนครสาวัตถี โดยมากเป็นผู้ข้องแล้วในกามล่วงเวลาเป็นผู้กำหนัดแล้ว ยินดีแล้ว รักใคร่แล้ว หมกมุ่นแล้ว พัวพันแล้ว มัวเมาอยู่ในกามทั้งหลาย"

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงทราบเนื้อความแล้ว ทรงเปล่งอุทานว่า "ถ้ากามนั้นสำเร็จด้วยดีแก่สัตว์นั้น ผู้อยากได้กามอยู่ สัตว์นั้นได้กามตามที่ต้องการแล้ว"[๒๖] "ถ้าเมื่อนั้นสัตว์อยากได้กามอยู่เกิดความพอใจแล้วกามเหล่านั้นเสื่อมไป สัตว์นั้นย่อมเจ็บปวด เหมือนถูกลูกศรแทง"[๒๗]

พระอรรถกถาจารย์ได้อธิบายถึงพฤติกรรมการหมกมุ่นในกามของพวกชาวกรุงสาวัตถีไว้ว่า "ในสมัยนั้นเว้นพระริสาวกเสีย ชาวกรุงสาวัตถีทั้งหมด ต่างโฆษณาถึงการเล่นมหรสพ ตระเตรียมพื้นที่การเล่นมหรสพตามกำลังสมบัติที่มี กินดื่มบริโภคกาม ทั้งในที่แจ้งที่ลับ บำเรออินทรีถึงความดื่มด่ำในกามทั้งหลาย"[๒๘] คำว่ากามในที่นี้ พระอรรถกถาจารย์หมายถึงกามคุณทั้งที่เป็นวัตถุกามและกิเลส

การเล่นการพนันไม่ว่าจะเป็นการเล่นเพื่อความเพลิดเพลินสนุกสนาน หรือเล่นเพราะอยากร่ำรวย อยากได้เงินทองของคนอื่นก็ล้วนเป็นการตัดสินใจที่มาจากแรงจูงใจของตัณหาทั้งสิ้น โดยเฉพาะเรื่องการเล่นการพนันนี้มีหลักฐานปรากฏในกลหวิวาทสุตตนิทเทส ซึ่งพระพุทธองค์ตรัส ถึงการตัดสินใจเล่นพนันว่า เกิดจากแรงจูงใจของความทะเยอทะยานอยาก (ตัณหา) ดังความ

---

[๒๕] ขุ.ม. (ไทย) ๒๙/๒/๑-๒.

[๒๖] ขุ.อิติ. (ไทย) ๒๕/๗๗๓/๖๘๗.

[๒๗] ขุ.อิติ. (ไทย) ๒๕/๗๗๔/๖๘๗.

[๒๘] ขุ.อุ.อ. (ไทย) ๔๔/๑๔๙/๖๖๘.

ตอนหนึ่งว่า “สัตว์ ย่อมทำความตัดสินใจด้วยตัณหาอย่างไร...(คือ) เมื่อเราประกอบเนือง ๆ ในเหตุที่เป็นที่ตั้งแห่งความประมาทในเพราะการเล่นการพนัน[๒๙] พระพุทธพจน์ในกลหวิวาทสูตรนิเทส นี้เป็นหลักฐานยืนยันว่าการเล่นการพนันนั้นเกิดจากแรงจูงใจของตัณหาโดยเฉพาะกามตัณหา

ในเบื้องต้นผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับตัณหาซึ่งเป็นแรงจูงใจที่ดึงคนให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข แต่โดยส่วนมากจะกล่าวถึงกามตัณหาเป็นหลัก เนื่องจากเห็นว่ามีบทบาทชัดเจนและปรากฏเป็นรูปธรรมมากที่สุด แต่โดยความจริงแล้ว ภวตัณหาและวิภวตัณหาก็เป็นแรงจูงใจให้มนุษย์เข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขได้เหมือนกัน เช่น คนที่ให้เหตุผลว่า ไม่ได้ดื่มสุราดื่มเบียร์เพราะติดในรสชาติ แต่ดื่มตามประเพณีนิยม ดื่มเพื่อเข้าสังคม เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคม พฤติกรรมเช่นนี้เกิดขึ้นเพราะแรงจูงใจภวตัณหาคือความอยากมีเกียติอยากได้รับการยอมรับจาคนอื่น หรือคนที่ไปเที่ยวหญิงบริการหรือเที่ยวสถานบันเทิงเพราะเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายภรรยาของตน เบื่อสภาพแวดล้อมที่บ้าน ปรารถนาให้ตนพ้นจากสภาพแวดล้อมดังกล่าว พฤติกรรมเช่นนี้เกิดจากแรงจูงใจของวิภวตัณหาคืออยากหนีจากสภาพที่เป็นอยู่ ตัณหาบางครั้งอาจเป็นเครื่องมือให้เราขี้เกียจได้เช่นกัน ดังเช่น พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวใน สลค.สาร ว่าด้วยเรื่องฉันทะทำให้ขยัน ตันหาทำให้ขี้เกียจ ไว้ว่า

ตัณหานี้นำไปสู่ความเกียจคร้าน ไม่ได้ทำให้เกิดความสำเร็จ หลายท่านบอกว่า เราจะต้องไม่สันโดษ สันโดษแล้วทำให้เรางอมืองอเท้าบ้านเมืองพัฒนาไม่ได้ ต้องส่งเสริมให้คนเกิดตัณหา อยากได้โน่นได้นี่แล้วจะได้มีความพยายามสร้างโน่นสร้างนี่ จะได้พัฒนา ในที่นี้ขอบอกว่าถ้าทำให้คนมีตัณหาแล้วคนจะขี้เกียจ เพราะเขาไม่ได้อยากได้งาน ไม่ได้อยากได้ผลสำเร็จของงาน เมื่อเราจะให้คนทำงาน เราจะต้องทำให้เขารักงาน รักความมุ่งหมายของงาน รักวัตถุประสงค์ของงาน ถ้าคนรักงาน รักความมุ่งหมายของงาน เราเรียกว่า มีฉันทะ

ในที่นี้เราบอกว่าให้เขาอยากได้วัตถุ อยากได้เงินอะไรอย่างนั้น เราเรียกว่าเร้าตัณหา ถ้าหากให้เขาอยากได้เงิน อยากได้วัตถุปรนเปรอนี่ เขาไม่ได้อยากได้ผลสำเร็จของงาน ไม่ได้รักงาน ถ้าเป็นไปได้เขาจะไม่ทำงาน เพราะเขาอยากได้เงิน อยากได้วัตถุเท่านั้น เพราะฉะนั้นพวกนี้จะหาทางลัดว่าทำอย่างไรจะได้วัตถุ ได้เงินโดยไม่ต้องทำงาน แล้วเราก็จะสร้างเครื่องบีบบังคับสร้างระบบการควบคุมเพื่อเป็นเงื่อนไขให้เขาต้องทำงานจึงจะได้วัตถุ ได้ผลประโยชน์ ได้เงินที่เขาต้องการ อันนี้คือระบบของความยุ่งยาก จะต้องป้องกันความทุจริตกันเต็มที่ ถ้าหากเขาหลีกเลี่ยงได้ไม่ต้องทำงาน พวกมีตัณหานี้จะหาทางเอาวิธีลัด ถ้าทุจริตได้ก็ทุจริต พวกนี้ถ้าหากว่าไม่ต้องทำงานได้ก็ดี ก็เลยขี้เกียจ เพราะฉะนั้นตัณหาก็เลยส่งเสริมให้คนขี้เกียจ ถ้าตัณหามากขึ้นอีกก็ขี้

---

[๒๙] ขุ.ม. (ไทย) ๒๙/๑๐๒/๓๑๓.

เกียจ บวกสุรายาเสพติด การพนัน ดังนั้นจึงบอกได้ว่า ตัณหาเป็นธรรมที่ส่งเสริมความขี้เกียจและส่งเสริมความทุจริต ไม่ได้ช่วยให้เกิดความดีงาม ความขยันหมั่นเพียรหรือการพัฒนาอะไรเลย

พระอานนท์เคยกล่าวว่า บางทีต้องใช้เทคนิคเหมือนกัน บอกว่า “อาศัยตัณหาละตัณหา” หมายความว่า บางครั้งเราต้องเอาตัณหาเป็นเครื่องมือ เพราะว่าคนบางคนทำให้เกิดฉันทะนั้นยากเหลือเกิน ต้องไปกระตุ้นตัณหาก่อน ให้อยากได้ผลประโยชน์ อยากได้วัตถุเสร็จแล้วจึงเอาตัณหาความอยากได้วัตถุ หรือความโลภนั้นมาเป็นเครื่องกระตุ้นให้เกิดฉันทะความรักงานอีกทีหนึ่ง[๓๐]

ผู้วิจัยเห็นว่าตัณหานั้นเป็นแรงจูงใจที่สำคัญในการดึงคนเข้าไปสู่วงจรของอบายมุขประเภทต่าง ๆไม่ว่า ดื่มน้ำเมา เที่ยวกลางคืน เที่ยวดูการละเล่น เล่นการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร เกียจคร้านทำการงาน เพราะตัณหาทั้งสิ้นเป็นแรงจูงใจให้กระทำสิ่ง ต่าง ๆ มากมาย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

๔.๑.๒.๔.๒ ฉันทะ

ฉันทะ คือ ความพอใจ, ความชอบใจ, ความยินดี, ความต้องการ, ความรักใคร่ในสิ่งนั้นๆ, ความรักงาน (เป็นกลางๆ เป็นอกุศลก็ได้ เป็นกุศลก็ได้, เป็นอสัญญสมานาเจตสิกข้อ ๑๓, ที่เป็นอกุศลเช่นในคำว่า *กามฉันทะ* ที่เป็นกุศล เช่น *อวิหิงสาฉันทะ*)[๓๑] พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวใน สลค.สาร ว่าด้วยเรื่อง ฉันทะทำให้ขยัน ตันหาทำให้ขี้เกียจ ไว้ว่า

ฉันทะ แปลว่า ความชอบ ความพอใจ ความรัก หรือความมีใจรัก แต่ความจริงฉันทะนั้นมี ๒ แบบ คือ ฉันทะบางโอกาสจะต้องเรียกชื่อให้เต็มว่า “ธรรมฉันทะ” แปลว่า ฉันทะในธรรม ธรรมคืออะไร ธรรมะนี้ให้ความหมายกันได้มากมาย แต่ในที่นี้พูดเพียง ๒ อย่างคือ ธรรมะแง่หนึ่ง แปลว่า ความจริง ธรรมแง่ที่ ๒ แปลว่า ความดีงาม ธรรมะที่แปลว่าความจริงนั้นคือสิ่งที่พึงรู้ ส่วนความดีงามคือ สิ่งที่พึงกระทำหรือพึงทำให้เกิดให้มีเป็นจริงขึ้นมา

แง่ที่ ๑ ฉันทะในความจริง ธรรมฉันทะ ฉันทะในธรรม ความหมายที่ ๑ คือฉันทะในความจริง ฉันทะในสิ่งที่พึงรู้ ฉันทะในแง่นี้ก็แปลว่า อยากในความรู้ คือใฝ่รู้ เพราะฉะนั้นฉันทะแง่ที่ ๑ คือมีความใฝ่รู้ อยากจะรู้ ต้องการเข้าถึงความจริง เพราะฉะนั้นจึงต้องขวนขวายให้เกิดความรู้ให้ได้

แง่ที่ ๒ ฉันทะในความดีงามที่พึงทำให้เกิดให้มีเป็นจริงขึ้น ก็คือ ฉันทะในการกระทำความอยากทำ หรือใฝ่ทำ อันนี้คือตัวที่เรียกว่า “กัตตุกัมยตาฉันทะ” เป็นฉันทะสำคัญ

---

[๓๐] พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), “การเพิ่มประสิทธิภาพ ในการทำงาน” **สลค.สาร,** ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๙ (สิงหาคม ๒๕๔๘) : ๑๕-๑๖.

[๓๑] พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์,** พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๔๒.

เป็นรากฐานของความก้าวหน้า พระพุทธเจ้าเรียกธรรมะฉันทะนี้เต็ม ๆ ว่า “กุศลธรรมฉันทะ” ฉันทะทั้งหลายนั้นเป็นเรื่องของ “ใฝ่รู้” และ “ใฝ่ทำ”

มีฉันทะอีกแบบที่เราได้ยินกันบ่อยในนิวรณ์ ๕ ข้อที่ ๑ ว่า “กามฉันทะ ฉันทะในกาม” ในสิ่งที่อยากได้ คือใจคิดคำนึงแต่ว่าอยากได้โน่น อยากได้นี่ อยากได้รูป รส กลิ่น เสียง โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ที่น่าพอใจทั้งหลาย ใจไปอยู่กับสิ่งที่ต้องการอยากโน่นอยากนี่ไม่เป็นสมาธิ เรียกง่าย ๆ ก็คือ อยากได้อามิส นี่เรียกว่ากามฉันทะ ตกลงว่าฉันทะมี ๒ อย่าง กามฉันทะกับธรรมฉันทะ ถ้าเป็นเรื่องของกามฉันทะแล้วก็เป็นเรื่องของโลภะ เป็นเรื่องของตัณหา ที่จริงมันเป็นไวพจน์ของตัวตัณหานั่นเอง ตัณหาที่เป็นกามฉันทะนี่คือ ตัวปฏิปักษ์ของธรรมฉันทะหรือฉันทะที่เราต้องการ ดังนั้นเราจะต้องทำให้คนมีฉันทะให้ได้ ต้องทำฉันทะให้นำไปสู่ความไม่สันโดษในกุศลธรรมทั้งหลาย ต้องให้รักสิ่งที่ดีงาม เช่นว่า ในชุมชนของเรา อะไรเป็นเป้าหมาย ได้แก่ ความสงบ ความอยู่ดี ความเรียบร้อย ความสามัคคี ความสะอาด สุขภาพที่ดี มีความปลอดภัย อะไรต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งดีงาม สร้างความเร้าใจให้เกิดฉันทะขึ้นมา แล้วการพัฒนาก็จะสำเร็จได้

ดังนั้น ฉันทะที่ถูกต้องก็คือ ธรรมฉันทะที่จะไปสัมพันธ์กับความสันโดษ ทำให้เกิดความสันโดษที่ถูกต้อง แล้วก็ทำให้เกิดความไม่สันโดษที่ถูกต้องด้วย แล้วก็จะทำให้เกิด วิริยะ (ความเพียร) จิตตะ (ความเอาใจใส่การงาน) วิมังสา (การสอบสวนทอดลอง,การตรวจสอบ, การหมั่นตริตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้น) ความคิดพิจารณาไตร่ตรองสอบสวน เกิดสมาธิแล้วก็เกิดปัญญาความรู้ความเข้าใจจริง แล้วก็นำไปสู่แม้แต่จุดหมายของพระพุทธศาสนาที่ว่าเป็น วิมุตติ (ความหลุดพ้น) แต่ถ้าในทางตรงกันข้ามไปเร้าความอยากที่ผิด ไม่ใช่อยากแบบฉันทะ ก็จะอยากแบบตัณหา เมื่ออยากแบบตัณหาจะมีความสันโดษที่ผิดพลาดได้

เพราะฉะนั้น จึงมีวิถีทางอยู่ ๒ ทาง วิถีทางที่ ๑ คือ นำไปสู่ความไม่มีประสิทธิภาพในการทำงาน คือวิธีการของตัณหา และอีกวิธีหนึ่งก็คือ นำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงาน ก็คือฉันทะ และมีข้อโยงกันอยู่ที่ว่าสำหรับปุถุชนนั้น ย่อมมีตัณหาอยู่เป็นธรรมดาเพราะฉะนั้น ถ้าหากว่ามีตัณหาแล้ว ให้หากลวิธีที่จะทำให้ตัณหานั้นเป็นปัจจัยกระตุ้นฉันทะต่อไป แล้วฉันทะนั้นจะนำไปสู่การทำงานด้วยใจรัก มีความสุข มีสมาธิ และนำไปสู่ความเป็นเลิศของงานนั้น หรือทำให้งานสำเร็จผลอย่างดีเลิศ แล้วก็นำไปสู่ประโยชน์สุขทั้งส่วนตน และสังคมประเทศชาติ[๓๒]

ผู้วิจัยเห็นว่า ตัณหาก็ดี ฉันทะก็ดี ทั้งสองนั้นเป็นแรงขับเคลื่อนของสังคมทั้งทางดี และไม่ดี ตัณหาจึงเป็นแรงกระตุ้นทำให้มนุษย์เข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข ที่มีสาเหตุอยู่มากมายที่ทำ

---

[๓๒] พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), “การเพิ่มประสิทธิภาพ ในการทำงาน” **สลค.สาร,** **:** ๑๕,๑๗.

ให้เข้าไปเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นตัวของผู้เล่นเอง สิ่งแวดล้อม และสังคมก็ตาม การพนันนั้นได้มีการเล่นมาช้านาน ซึ่งมีกล่าวไว้ในวรรณคดีสันสกฤตและวรรณคดีบาลี ดังนี้

๔.๑.๓ พฤติกรรมในการเล่นการพนันที่ปรากฏในวรรณคดีสันสกฤตและบาลี

๔.๑.๓.๑ พฤติกรรมการเล่นการพนันในวรรณคดีสันสกฤต

การพนันทุกประเภท นอกจากจะไม่ทำให้คุณมีฐานะที่ดีขึ้นแล้วยังทำให้ผู้เล่นนั้นประสบกับความเสื่อมทรัพย์ เสื่อมยศ เสื่อมความเชื่อถือของคนในสังคม เป็นต้น แต่กระนั้นตามหลักฐานในด้านวรรณคดีสันสกฤตและวรรณคดี แสดงให้เห็นว่าชาวอินเดียในสมัยโบราณนั้นชอบเล่นการพนัน เช่น สกา และคนที่เล่นจนเป็นอาชีพนี้ เรียกว่า กลิ เข้าสิงก็เหมือนกับคนไทยเชื่อว่า ผีพนันเข้าสิงนั้นเอง จนถอนตัวเองออกจากการเล่นไม่ได้เลยแม้แต่ พิธีกรรมบางอย่างในอินเดีย เช่น พิธีเตรียมไฟบูชา เป็นต้น ก็ยังมีการเล่นสกาอยู่ด้วยวรรณคดีสันสกฤตหลายแห่งได้กล่าวถึง การเล่นการพนันไว้พอเป็นตัวอย่าง เพื่อให้รู้การเล่นและโทษที่เกิดขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๑ ในคัมภีร์ฤคเวท ซึ่งถือว่าเป็นคัมภีร์ที่เก่าแก่มากที่สุดของชาวอินเดีย คือ ประมาณศตวรรษที่ ๒๕ ก่อนคริสต์สักราช มีใจความโดยย่อว่า คัมภีร์นี้มีบทกล่าวที่ได้กล่าวถึงการคร่ำครวญเสียใจของนักพนันหญิงคนหนึ่ง เพราะเสียทุกสิ่งทุกอย่างไปโดยไม่มีอะไรเหลือไว้เลย เช่น เสียเงินทอง อสังหาริมทรัพย์ ถูกญาติมิตรประณาม ขับไล่ บุตร และคนในสังคมที่ได้ยินชื่อก็รังเกียจ[๓๓]

ตัวอย่างที่ ๒ ในคัมภีร์อถรรพเวทซึ่งแต่งภายหลังคัมภีร์ฤคเวทนั้น ก็ได้กล่าวถึงความเชื่อที่มีต่อการเสี่ยงโชคของนักพนันว่า สามารถทำให้เขาประสบชัยชนะได้ ถ้าหากเขาสวดมนต์ภาวนาขอพรจากเทพเจ้าต่าง ๆ ก่อนที่จะลงมือเล่นการพัน[๓๔]

๔.๑.๓.๒ พฤติกรรมการเล่นการพนันในวรรณคดีบาลี

การเล่นการพนันในวรรณคดีบาลีนั้นมีกล่าวถึงน้อยมาก คือ กล่าวถึงชื่อของวงการเล่นประเภทต่าง ๆ เช่น สกาแล้วพระพุทธองค์ก็ได้ตรัสเตือนไม่ให้พระภิกษุ ประมาท หรือมัวเมาในการเล่นการพนันเหล่านั้น

---

[๓๓] N.S. Sontakke and C.B. Kashikar, eds. **Rg – Vada – Samhita with the commentary of Sanyan carya**, (Poona : Vidika Samsodhana Mandala, 1946), p. 391 -394.

[๓๔] Maurice Bloomfiekd, **Hymns of Atharva – veda**, Vol, XLII of The Sacred Books of the East, (Delhi : Motilal Bananrsidass, 1967), p. 150.

ในชาตกัฏฐกถาบาลี มีเรื่องราวเกี่ยวกับการพนันหลายเรื่อง เช่น ลิตตชาดก สันธีชาดก เป็นต้น ในเรื่องเหล่านี้ปรากฏว่าบุคคลผู้เล่นพนันมีฐานะ ศักดินาที่ต่างกันออกไป เช่น พระราชาก็มี พระโพธิสัตว์ก็มี เป็นนักพนัน และมีอมนุษย์ เช่น ครุฑ ยักษ์ แปลงร่างเป็นมนุษย์เล่นการพนันกับพระราชาเหล่านั้น นอกจากนั้น ชาตกัฏฐกถาบาลีดังกล่าว ยังได้แสดงถึงรายละเอียดในการเล่นพนัน

ผู้วิจัย ขอยกตัวอย่างการเล่นการพนันที่ปรากฏในวรรณคดีทั้งสองวรรณคดีมาแสดงพอเป็นแนวทางของการศึกษา ใน ๓ ประเด็น ดังต่อไปนี้

๑) การพนันกับเทพเจ้า ชาวอินเดียแต่โบราณมีความเชื่อว่า เทพเจ้ามีความสัมพันธ์กับมนุษย์ และมีอำนาจที่จะช่วยเหลือหรือบันดาลให้มนุษย์เป็นอย่างไรก็ได้ มีเรื่องราวที่กล่าวถึงเทพเจ้าที่มีต่อมนุษย์ไม่ว่ามนุษย์นั้นผู้นั้นจะเป็นคนดีหรือคนชั่ว นักการพนันก็เช่นกันมีบทสวดอ้อนวอนเทพเจ้า เพื่อให้พร ให้ตนมีชัยชนะในการเล่นการพนัน

ตัวอย่างที่ ๑ ในวรรณคดีสันสกฤตชื่อคัมภีร์ฤคเวท มีกล่าวว่า เทพสวิตฤ ได้แนะนำให้นักการพนันคนหนึ่งเลิกเล่นการพนันแล้วไปประกอบอาชีพกสิกรรม และยินดีในสมบัติของตนนักพนันโบราณมีความเชื่อว่า การทำพิธีสวดอ้อนวอนขอพรจากเทพเจ้าผู้มีอำนาจ มีผลให้ประสบชัยชนะในการเล่นเสมอ มีหลักฐานปรากฏตั้งแต่สมัยพระเวท เช่น ในคัมภีร์อรรพเวทมีบทในการให้นักการพนันมีโชค ในบทสวดนั้นนักพนัน ได้อ้างถึงนามของเทพเจ้าหลายองค์ เช่นอ้างถึง พระมรุต พระอินทร์ และนางอัปสร เป็นต้น

ในวรรณคดีบาลีปรากฏว่า มีเทพธิดาคอยช่วยเหลือมนุษย์ให้ชนะในการเล่นการพนัน เช่น เรื่องวิธุรชาตกะกล่าวถึง พระเจ้าธนัญชัยโกรัพยะ ได้รับความช่วยเหลือจากเทพธิดาองค์หนึ่ง ซึ่งแต่เดิมในอดีตชาติที่ ๓ เคยเป็นมารดาของพระองค์มาก่อน พระองค์จึงได้ขอความอนุเคราะห์จากนางเทพธิดานั้นให้ช่วยเพื่อชัยชนะในการเล่นการพนัน ดังต่อไปนี้

“ข้าแต่มารดา ขอมารดาจงดูแลข้าพเจ้าด้วย โปรดช่วยให้ความชนะปรากฏแก่ข้าพเจ้า ข้าแต่มารดา ขอมารดาจงช่วยอนุเคราะห์แก่ข้าพเจ้า เพราะเดชแห่งมารดา ความชนะจงมีแก่ข้าพเจ้า ลูกบาศก์ที่ทำด้วยทองชมพู ๔ เหลี่ยมจัตุรัส กว้างและยาว ๘ นิ้ว รุ่งเรืองอยู่ท่ามกลางบริษัท ดุจแก้วมณีรัศมีสว่างไสว ข้าแต่เทวดา จงให้ความชนะแก่ข้าพเจ้าจงเห็นแก่ข้าพเจ้าผู้มีโภคสมบัติน้อย อันคนผู้ที่มารดาคอยช่วยอนุเคราะห์อยู่แล้ว ย่อมจะเห็นแต่ความเจริญทุกเมื่อ”[๓๕]

๒) การพนันกับพิธีกรรม ลูกเต๋าซึ่งเป็นองค์ประกอบของการเล่นการพนัน มีอิทธิพลเหนือจิตใจของนักพนันอย่างยิ่ง ตั้งแต่สมัยพระเวทเป็นต้นมา ลูกเต๋าทำให้อัศจรรย์ใจแก่นักพนันใหม่อย่างมาก ดังบทสวดในฤคเวทว่า “ลูกเต๋าทั้งหลาย กลิ้งลงเบื้องล่างกระดอนเบื้องบน แม้ไม่มีมือก็สามารถชนะผู้มีมือได้ ถ่านไฟทิพย์ที่ถูกโปรยบนพื้นเป็นสิ่งเย็นย่อมเผาผลาญจิตใจ

---

[๓๕] ขุ.ชา.อ. (ไทย) ๑๐/๒๓๘ – ๒๓๙.

ตัวอย่างเช่น การพนันที่นำไปใช้ในชีวิตสำคัญ มีตัวอย่างในพิธีอัคนยาเธยะ ซึ่งปรากฏในคัมภีร์อถรรพเวท และมานวธรรมศาสตร์ เป็นพิธีเตรียมไฟศักดิ์สิทธิ์ เจ้าของพิธีจะเล่นสกากับบุตรชาย ๓ คน โดยมีวัวเป็นของเดิมพัน (รางวัล) และวัวจะถูกเปลี่ยนค่าเป็นข้าวเพื่อนำไปประกอบอาหาร แล้วเลี้ยงคนในพิธีนั้น[๓๖]

๓) การพนันกับผู้นำประเทศ พระราชา ชาวอินเดียยกย่องให้เป็นผู้นำในสมัยโบราณ และมักจะมีบทบาทเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเล่นการพนันมานานแล้ว ปรากฏชัดในหลักฐาน คือ คัมภีร์มหาภารตะเช่น พระยุธิษฐิระและพระนลก็ทรงเป็นนักพนันด้วย เป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรง แม้แต่ในชาตกัฏฐกถาบาลี ก็มีปรากฏว่าพระราชาโปรดการเล่นการพนันเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นค่านิยมที่ถือกันว่าเป็นกีฬาขั้นสูงสุดของพระราชาโดยผู้เล่นการพนันนั้น เกี่ยวข้อง ๓ ทาง ดังนี้[๓๗]

๑. เกี่ยวกับบทลงโทษตามกฎหมาย ในคัมภีร์นวธรรมศาสตร์ถือว่าการพนันนั้นเป็นสิ่งชั่วร้าย พระราชาจึงต้องลงโทษผู้ฝ่าฝืนการเล่นพนัน ดังความตอนหนึ่งว่า “ผู้ใดเล่นการพนันหรือชักชวนผู้อื่นให้เล่นการพนันทยูตะ และการพนันสมาทวะยะ พระราชาพึงลงโทษเขาทั้งหลายทั้งปวงให้ตาย และอีกบทหนึ่งก็แสดงว่า “นรชนใดเสพการพนันอย่างลับหรืออย่างเปิดเผย นรชนผู้นั้นพึงถูกพระราชาลงโทษในหลายรูปแบบตามที่พระราชาพึงประสงค์” ดังนั้นจึงต้องถูกขับไล่ออกจากบ่อนการพนัน และใช้พวงมาลัยลูกเต๋าแขวนรอบ ๆ คอของเขา เป็นข้อปฏิบัติที่ควรจำ

๒. เกี่ยวกับภาษีรายได้ มีตัวอย่างเช่น ในคัมภีร์มานวธรรมศาสตร์ห้ามเล่นพนันแต่คัมภีร์พฤหัสบดีอนุญาตให้เล่นการพนันได้ แต่ต้องอยู่ในความควบคุมของเจ้าของบ่อนและถูกเจ้าของบ่อนเก็บรายได้ขณะเดียวกันเจ้าของบ่อนจะต้องได้รับพระบรมราชานุญาติก่อนจึงจะเปิดทำการได้ และบางครั้ง พระราชายังต้องช่วยตัดสินคดีในกรณีเกิดการทะเลาะวิวาทกันแล้วตกลงกันไม่ได้ ดังนั้น พระราชาจึงได้รับส่วนแบ่งจากบ่อนนั้นด้วย

๓. เกี่ยวกับนโยบายในการบริหาร มีตัวอย่างในคัมภีร์พฤหัสปดีอนุญาตให้เปิดการเล่นการพนันอย่างเปิดเผยนั้น เป็นนโยบายในการปกครองอีกวิธีหนึ่งของพระราชาเนื่องจากบ่อนเป็นศูนย์รวมของพวกนักเลงทุกประเภทเมื่อมีเหตุการณ์ทางคดีเกิดขึ้น ย่อมจะสืบหาโจรผู้ร้ายที่ทำผิดได้เป็นอย่างดี[๓๘]

---

[๓๖] L.D. Barnett. Antiquities of India, and account on the history and culture of ancient Hindustan, (Culcutta : Punthi Pustak, 1977), p. 124.

[๓๗] พระโฆษิต สุเมโธ (คุ้มทั่ว), “หลักพุธธรรมเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมการเล่นการพนันหวยในชุมชน,” **วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตร์บัณฑิต,** (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๘๕.

[๓๘] พระโฆษิต สุเมโธ (คุ้มทั่ว), “หลักพุธธรรมเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมการเล่นการพนันหวยในชุมชน,” **วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตร์บัณฑิต,** หน้า ๘๐.

ผู้วิจัยเห็นว่า การพนันได้เกิดขึ้นมาคู่กับสังคมมนุษย์มาเป็นเวลานาน เพราะมนุษย์ต้องการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยการหาวิธีในการปฏิสัมพันธ์ อาจเป็นการเล่นเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่เป้าหมายอยู่ที่การแข่งขันเอาชนะกัน เมื่อมีการแพ้และชนะเกิดขึ้น บุคคลที่ไม่มีส่วนในการแพ้ชนะในเกมนั้นก็มีการเสี่ยงทายว่าฝ่ายไหนชนะฝ่ายไหนแพ้ จึงเกิดการพนันขันต่อกันเกิดขึ้น พอมาถึงปัจจุบันการพนันได้เปลี่ยนแปลงมาเป็นการพนันที่ต้องใช้ทรัพย์สินมาเป็นสื่อกลางในการเล่น เพราะความต้องการทรัพย์สิน (โลภะ) จึงต้องแสวงหาเพื่อจะเล่น อย่างเช่น การพนันหวย นักเล่นหวยจะต้องหาตัวเลขทุกวิธีทางเพื่อจะได้ตัวเลขมา จึงมีวิธีการขอหวยหลากหลายวิธี ดังนี้

๔.๑.๔ วิธีการขอหวยของนักเล่นหวย

เมื่อกล่าวถึงเรื่องการเล่นการพนันทุกประเภท คนไทยเราตั้งแต่สมัยโบราณมาจนถึงปัจจุบัน มีจิตวิทยาอยู่อย่าง คือ วิธีการหรือกลอุบายในการเล่นพนัน เพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะหรือผลที่ใกล้เคียงที่สุดสำหรับการเสี่ยงแต่ละครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการเล่นการพนันชนิดใดก็ตาม ดังนั้นผู้เล่นพนันหวยเอง ก็ย่อมมีกลอุบายในการเสี่ยงทาย โชควาสนา อย่างหลากหลายวิธี ซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงเฉพาะที่นิยมแสวงหาตัวเลขเพื่อมาซื้อหวย เพื่อนำมาประกอบงานวิจัยครั้งนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถบ่งบอกถึงพฤติกรรมในการเล่นหวย ดังนี้

๑. วิธีการขุดต้นไม้เพื่อขอหวย ผู้เล่นหวยนั้น จะเตรียมการไปขุดต้นไม้ใหญ่ทั้งที่อยู่ใกล้กับชุมชนและห่างไกลถึงต่างจังหวัดก็มี เพื่อให้ได้เลขเด็ดซื้อหวยกัน (ผู้วิจัยสังเกตว่า คนที่ชอบเล่นหวยนั้นนิยมเรียกการซื้อหวยจนติดปากว่า “แทงหวย” “ซื้อเบอร์” “ซื้อเลข” มากกว่าคำว่า “เล่นหวย”

๒. วิธีการนำของโบราณไปขอหวย การขอหวยวิธีนี้ ได้แก่ การนำสิ่งของโบราณเก่าแก่มาทำพิธีขอหวย เช่น นำเอาเต้าปูนเก่า ระฆังเก่า เรือเก่า เงินพดด้วง เงินฮาง (เงินราง) เงินมะพร้าว ๓ ตา เงินเหรียญ รัชกาลที่ ๕ (ร.๕) รุ่นที่มีหอกชี้ไปที่อักษรเฟื่องธนบัตรใบละ ๑ บาท รัชกาลที่ ๕ ตัวหนังสือสีเขียว พานสีแดง เป็นต้น ให้อาจารย์ผู้มีคาถาอาคมเท่านั้นจึงสวดได้ และสวดไปจนกว่าตัวเลขจะปรากฏขึ้นมาที่สิ่งของนั้น[๓๕] (วิธีนี้ ถ้าหวยออกถูกตามที่สวด ต้องจ่ายอย่างน้อยถึง ๓๐ เปอร์เซ็นต์ แก่คนทำพิธีหรือคนสวดคาถานั้นอีกต่อหนึ่ง นอกเหนือจากค่ายกครู)

---

[๓๕] พระโฆษิต สุเมโธ (คุ้มทั่ว), “หลักพุทธธรรมเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมการเล่นการพนันหวยในชุมชน,” **วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตร์บัณฑิต,** หน้า ๗๓.

๓.วิธีการเสี่ยงทายหวยโดยใช้สัตว์ วิธีการนี้ ได้แก่การใช้สัตว์เป็นตัวนำโชคเพื่อบอกให้ตนรู้ว่าหวยหรือเลขเด็ดที่จะซื้อนั้น จะออกอะไร เช่น การขอหวยโดยใช้ตัวบึ้ง (ภาษาอีสานเรียกว่าบึ้ง) หรือ ตัวแมงมุมยักษ์มีผิวสีดำตัวใหญ่กว่าแมงมุมทั่วไปหลายสิบเท่า[๔๐]

๔. วิธีการขอหวยโดยเสี่ยงทายทางความฝัน วิธีการนี้ เป็นวิธีที่ง่ายไม่ต้องลงทุนเหมือนกับวิธีข้างต้นที่กล่าวมาแล้วนั้น เพราะมีวิธีการที่ง่ายไม่ซับซ้อน โดยผู้เล่นจะนำหวยที่ตนจะซื้อในงวดที่จะมาถึงนั้น ไปวางถวายไว้ที่โต๊ะหมู่บูชา หรือของรักษาประจำบ้านเรือน แล้วก็ตั้งจิตอธิฐาน ว่า ถ้าหากตัวเลขในใบหวยนั้นถูกก็ขอให้ฝันได้สิ่งของอะไรก็ได้มากหรือน้อยก็ทำนายตามฝัน

๕. วิธีการนั่งดูหวยหรือตัวเลขด้วยสมาธิ วิธีการนี้ ผู้เล่นหวยที่นิยมแสวงหาวิธีการต่าง ๆ ก็จะเลือกว่าในงวดนี้เขาจะใช้วิธีใดในการทำนายหรือเสี่ยงโชคเรื่องหวย ซึ่งวิธีนี้ทำได้เฉพาะคนที่ฝึกฝนด้านจิต ด้านสมาธิที่มั่นคงเท่านั้นจึงทำได้

๖. วิธีการขอหวยโดยผ่านร่างทรง วิธีการนี้ ผู้เล่นมักจะนิยมไปหาอาจารย์ทรง หรือ คนทรงเจ้า ที่เชื่อกันในสังคมอีกวงการหนึ่งว่า มีเทพเจ้าองค์ใดองค์หนึ่งมาสิงสถิตอยู่ในร่างของคนทรงนั้น เมื่อทำพิธีเสร็จแล้ว ก็จะขอหวยกับเทพซึ่งอยู่ในร่างคนทรง

๗. วิธีการทำนายหวยโดยการคำนวณทางสถิติ วิธีการนี้ ผู้เล่นจะต้องอาศัยสถิติทางผลการออกสลากออกสลากในงวดที่ผ่าน ๆ มาหลายสิบงวดขึ้นไป เพื่อเป็นฐานในการพยากรณ์หวยที่ออกในงวดถัดไป[๔๑]

วิธีการขอหวยนี้เป็นเพียงตัวอย่างเท่านั้น และใช้ได้ผลจริงประมาณ ๗๐ เปอร์เซ็นต์ คือใน ๑๐ งวดก็จะมีการคำนวณผิด เพียง ๓-๔ งวดเท่านั้น แต่จะต้องนำไปคิดกับสูตรเลขอื่น ๆ อีกหลายสูตร จึงจะได้หวยไปซื้อกัน วิธีนี้นิยมในหมู่คนที่ชอบตัวเลข ชอบคำนวณ และทำให้มีรายได้อย่างสม่ำเสมอ ไม่เสี่ยงมากนักเหมือนวิธีอื่น เพราะเป็นการคาดคะเนความน่าจะเป็นตามหลักการทางสถิติเท่านั้น ไม่เกี่ยวกับคาถาอาคมไสยศาสตร์เลย[๔๒]

จากการศึกษาที่ผ่านมาเกี่ยวกับพฤติกรรมในการขอหวย ทำให้ทราบว่าชุมชนชานเมืองมีความสนใจในการเสาะแสวงหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวเลขที่ตนเองชอบและแม่นยำที่สุด จะได้ไม่ผิดพลาดและไม่เสียเงินมากเวลาซื้อหวย เลขท้าย ๓ ตัว ๒ ตัว ดังนั้นการจะแก้ปัญหาในด้านพฤติกรรมของคนที่เล่นหวยในชุมชน จึงควรนำหลักพุทธธรรมเข้ามาปรับใช้ให้เหมาะสม โดยมีแนวคิด หลักการ และวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้คนในชุมชนชานเมืองได้ลด ละ เลิก พฤติกรรมในการ

---

[๔๐] **เรื่องเดียวกัน,** หน้า ๗๔.

[๔๑] พระโมษิต สุเมโธ (คุ้มทั่ว), “หลักพุทธธรรมเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมการเล่นการพนันหวยในชุมชน,” **วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตร์บัณฑิต,** หน้า ๗๕.

[๔๒] **เรื่องเดียวกัน**. หน้า ๗๖.

เล่นพนันหวยรัฐและหวยใต้ดิน โดยได้สรุปสถานการณ์การเล่นการพนันหวยออกเป็นประเด็นหลัก ๆ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๔.๒ วิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบของการพนันหวยต่อสังคมไทย

๔.๒.๑ ผลกระทบของหวยเถื่อนในสังคมไทย

การเลิกบ่อนเบี้ยในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว[๔๓] ในประกาศหอรัษฎาการพิมพ์ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าจาตุรนต์รัศมี กรมพระจักรพรรดิพงศ์ อธิบดีที่ ๑ ในกรมพระคลังมหาสมบัติ รับพระราชโองการเหนือเกล้าฯ ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ สั่งว่า การเล่นการพนันต่างๆ ซึ่งชาวสยามเคยเล่นกันเป็นการสนุก และแข่งขันพนันกันด้วยทรัพย์สมบัติพัสดุเงินทองต่าง ๆ นั้น ทำให้เป็นการเสียทรัพย์ เสียเวลา เสียประโยชน์การค้าขาย และทำให้เกิดสันดานหมกมุ่นไปในสิ่งที่หาประโยชน์มิได้ ด้วยเหตุดังกล่าวพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงมีพระราชดำริที่จะ ค่อย ๆ เลิกบ่อนเบี้ยเสีย ซึ่งในขณะนั้นในกรุงเทพฯ มีอยู่ ๑๒๖ ตำบล และยังมีบ่อน ย่อย ๆ เล็ก ๆ อีกประมาณ ๒๒๗ ตำบล รวมมีบ่อนเบี้ยทั้งหมดประมาณ ๔๐๓ บ่อน ซึ่งในที่นี้ไม่ได้รวมบ่อนเบี้ยทางหัวเมืองต่าง ๆ ทั่วราชอาณาจักร การดำเนินการยกเลิกบ่อนเบี้ยจึงต้องใช้เวลาและต้องใช้พระราชอุตสาหะเป็นเวลาอันยาวนานและได้ดำเนินไปถึง รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว การยกเลิกการเล่นหวยและบ่อนเบี้ยทั่วราชอาณาจักรจึงบรรลุผลโดยวันที่ ๑ เมษายน ปีมะเส็ง พุทธศักราช ๒๔๖๐ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชโองการสั่ง แก้ไขพระราชบัญญัติการพนัน ร.ศ. ๑๑๑ โดยยกเลิกการพนันคือหวยและบ่อนเบี้ยซึ่งรัฐบาลเคยอนุญาตไว้ ห้ามมิให้ใครเล่นหวย เล่นถั่วโปในพระราชอาณาจักรต่อไปเป็นอันขาด การยกเลิกหวยและบ่อนเบี้ยนั้น รวมใช้เวลาทั้งสิ้นเกือบ ๓๐ ปี และรัฐบาลต้องเสียรายได้ที่เคยได้จากบ่อนเบี้ยจำนวนปีละหลายล้านบาท แต่ก็ไม่เป็นเหตุซึ่งจะเปลี่ยนแปลงกระแสพระราชดำริโดยมีพระราชประสงค์จะให้ไพร่บ้านพลเมืองมีเงินไว้ประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพให้เป็นประโยชน์แก่ตน[๔๔]

๔.๒.๒ ผลกระทบที่มีต่อผู้เล่นและคนในชุมชน

---

[๔๓]อมรดรุณารักษ์, **พระราชกรณียกิจสำคัญในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว**, (กรุงเทพมหานคร : องค์การค้าของคุรุสภา, ๒๕๑๒), : หน้า ๑๑๒-๑๑๔.

[๔๔] ศิวะ ๓๐๔, “**อุดมสุข ถึง ชินจูกุ เจ๊เป้า เจ้าแม่บ่อน คู่กัดคอมมานโด กองปราบฯ**,” มติชนสุดสัปดาห์, (๑๙-๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖) หน้า ๕๒-๕๓.

การเล่นการพนันหวยทั้งหวยใต้ดินหวยรัฐบาล สลากกินแบ่งรัฐบาลสิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นการพนันที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อผู้เล่นและบุคคลในชุมชน จึงเป็นปัญหาอย่างยิ่งที่จะควบคุมเรื่องผลกระทบจากการเล่นการพนันหวยที่มีอิทธิพลต่อชุมชนอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก เพราะว่าเมื่อผู้เล่นพนันหวยส่วนใหญ่ที่ชอบเล่นมักเป็นคนหาเช้ากินค่ำ คือ มีรายได้น้อย ส่วนคนที่ค่อนข้างจะมีฐานะปานกลางขึ้นไปก็จะนิยมเล่นหวย ดังนั้น จึงพอสรุปปัญหาและผลกระทบของการเล่นพนันหวยในชุมชน ดังต่อไปนี้

๔.๒.๒.๑ ผลกระทบต่อตัวผู้เล่นหวยเอง

หมายถึง ความเสื่อมเสียทรัพย์สินเงินทองของตนที่หามาได้อย่างลำบาก แต่ต้องหมดไปภายในไม่กี่นาที เพราะความโลภอยากได้ไม่สิ้นสุดของคนเรา ทำให้ขาดการยั้งคิดทางอารมณ์ ขาดสติ ตั้งอยู่ในความประมาท คิดแต่จะได้ฝ่ายเดียว และไม่คิดถึงผลเสียว่าถ้าไม่ถูกหวยจะเอาเงินที่ไหนใช้จ่ายในชีวิตประจำวันของตน นอกจากนั้นคนที่เป็นบัณฑิตผู้รู้ ทั้งหลาย ก็ติเตียนว่าไม่มีความพอเพียงตามฐานะของตน ไม่รู้จักสันโดษใช้จ่ายให้พอดีใช้เงินเกินฐานะ จึงทำให้เดือดร้อนบางรายต้องยืมเขามาเล่น บางรายก็ติดหนี้เขาแล้วหนีไปหลายปีค่อยกลับมาแต่ไม่ใช้หนี้ที่ยืมไปเล่นนั้นเสียส่วนใหญ่ จึงต้องคอยระวังตนอยู่เสมอเกรงเจ้าหน้าที่จะตามพบและทวงหนี้คืน หลับไม่เป็นสุข จิตใจหดหู่และไม่อยากจะทำงานใด ๆ อีก เพราะหมดกำลังใจต่อสู้เนื่องจากไม่มีทรัพย์แล้ว[๔๕]

๔.๒.๒.๒. ผลกระทบต่อครอบครัวของผู้เล่นหวย

ได้แก่ ผลกระทบที่มีต่อ สามี ภริยา บุตรธิดา ตลอดจนญาติพี่น้อง เพราะเมื่อตนถูกเจ้าหน้าที่บ้านเมืองจับกุมในฐานะลักลอบเล่นการพนันหวยเถื่อนในชุมชน ก็ต้องไปประกันตัวในวงเงินที่กฎหมายกำหนดไว้ (ผู้เล่นหวยถูกปรับอย่างน้อย ๒,๐๐๐ บาท) เว้นแต่เจ้าหน้าที่จะมีความอนุเคราะห์ลดค่าปรับลงมาให้น้อยลง ซึ่งแล้วแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะใช้ดุลยพินิจในการลดหย่อนผ่อนโทษนั้น[๔๕]

๔.๒.๒.๓. ผลกระทบต่อสมาชิกในชุมชน

ความทุกข์ หรือ ปัญหาที่เกิดขึ้นส่งผลต่อสมาชิกในชุนชน สืบเนื่องมาจากการเล่นการพนันหวยในชุมชน ได้แก่ โทษภัยที่เกิดขึ้นในหลาย ๆ ด้านด้วยกัน เช่น ทำให้ชีวิตและทรัพย์สินได้รับความเสียหาย ขาดความเชื่อถือจากคนภายนอก ขาดความร่วมมือที่ดีทางสังคมนอกชุมชน และทำให้ชุมชนอ่อนแอลงในด้านศีลธรรม จารีต ประเพณี

๔.๒.๒.๔. ผลกระทบต่อคนนอกชุมชนที่เข้าอยู่อาศัยในชุมชน

---

[๔๕]พระโมษิต สุเมโธ (คุ้มทั่ว),“หลักพุธธรรมเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมการเล่นการพนันหวยในชุมชน,” **วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตร์บัณฑิต,** หน้า ๕๔.

ได้แก่ คนที่ไม่ได้ทีชื่อตามที่อยู่ของสำนักงานทะเบียนบ้าน คือ คนเหล่านี้เข้ามาเป็นเพียงผู้อาศัยชั่วคราวเพื่อทำงาน ประกอบอาชีพเลี้ยงตนและครอบครัวโดยสุจริต แต่เมื่อมาอยู่แล้วก็ต้องระมัดระวังสิ่งของเครื่องใช้ยานพาหนะ อุปกรณ์ในการทำงาน เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ เพราะเกรงจะถูกขโมยไป เพราะฝีมือของพวกคนที่เป็นหนี้พนันทุกประเภทถ้าหากเล่นหนัก ๆ เข้า จนไม่มีเงินเหลือแล้ว ทำให้กลุ่มมิจฉาชีพกลุ่มนี้ก่อปัญหาต่อคนนอกชุมชนได้ และยิ่งไม่ได้เกี่ยวข้องเป็นญาติหรือคนที่ไม่รู้จักกัน สร้างความหนักใจ ไม่สบายใจแก่ผู้มาอยู่อาศัยในชุมชนแห่งนี้เป็นอย่างยิ่ง[๔๖]

เมื่อกล่าวถึงปัญหาหลักที่สังคมไทยกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาครอบครัว ปัญหาเยาวชน ปัญหาความถดถอยทางด้านศีลธรรม รวมถึงปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ ปัญหาส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากอบายมุข ดังนั้น แสดงว่าอบายมุขเป็นส่วนหนึ่งที่สร้างผลกระทบให้กับสังคม ปัญหาที่เห็นชัดที่เกิดขึ้นกับสังคมเพราะอบายมุขมี ๓ ด้าน คือ ผลกระทบด้านสังคม ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ และผลกระทบต่อระบบการเมืองการปกครอง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๔.๒.๓ ผลกระทบด้านสังคม

การ พนันเป็น “สินค้าที่มีภัยต่อสังคม” ประเภทหนึ่ง ซึ่งส่งผลในให้อรรถประโยชน์ของสังคมต่ำลง จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะเข้ามาควบคุม การควบคุมเรื่องการเล่นพนัน ควรจะไม่ให้มีกิจกรรมนี้ภายในประเทศ แต่ในทางปฏิบัติไม่มีประเทศไหนสามารถขจัดการพนันให้หมดไปจากสังคมได้ หากแต่สามารถควบคุมการเล่นพนันให้อยู่ในกรอบ การที่รัฐจะสามารถควบคุมผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสังคมได้นั้น เจ้าหน้าที่รัฐผู้ควบคุมกฎหมายจะต้องบังคับใช้กฎที่มีอยู่อย่างเข้มแข็ง แต่การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ ที่ค่อนข้างจะย่อหย่อน การบังคับใช้กฎหมายกับนักพนันก็เป็นเรื่องยาก เพราะสังคมยังไม่รู้สึกว่าการพนันเป็นความผิดร้ายแรง บางคนสนับสนุนให้ทำอย่างถูกกฎหมาย ที่สำคัญที่สุดคือ การคงอยู่ของ “ธุรกิจใต้ดิน” เป็นผลมาจากการได้รับความคุ้มครองจากผู้รักษากฎหมาย ตราบใดที่ผู้รักษากฎหมายยังได้รับผลประโยชน์จากธุรกิจนอกกฎหมาย ธุรกิจนอกกฎหมายก็จะยังคงอยู่ในสังคมไทยต่อไป

การที่รัฐพยายามจะจัดการ ให้ “เศรษฐกิจการพนัน” กระทำอย่างถูกกฎหมาย ต้องคิดอย่างรอบคอบว่าจะมีวิธีการจัดการอย่างไร เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสังคม โดยเฉพาะกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และอีกส่วนที่มีความสำคัญ คือ การจัดสรรรายได้ของรัฐจำนวนมหาศาลที่เกิดจาก “เศรษฐกิจการพนัน” เงิน ที่รัฐสามารถจัดเก็บได้ จากการนำ “เศรษฐกิจการพนัน” มาทำให้

---

[๔๖] พระโฆษิต สุเมโธ (คุ้มทั่ว), “หลักพุทธธรรมเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมการเล่นการพนันหวยในชุมชน,” **วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตร์บัณฑิต,** หน้า ๑๐๐.

ถูกกฎหมาย อาจจะแยกได้เป็นสองส่วน ส่วนแรก คือ กำไรหรือภาษีที่จัดเก็บได้ จากธุรกิจประเภทนั้น และ ส่วนที่สอง คือ เงินหมุนเวียนและธุรกิจเกี่ยวเนื่องที่จะเกิดขึ้น ซึ่งคาดว่าเงินทั้งสองส่วนจะเป็นเงินนับแสนล้านบาท หากนำทั้งโต๊ะบอลและบ่อนคาสิโน มาทำให้ถูกกฎหมาย

การนำเงินส่วนหนึ่งมาชดเชยให้กับสังคมน่าจะเป็นทางเลือกที่ดี เพื่อลดผลกระทบทางสังคมที่เกิดจากการนำธุรกิจผิดกฎหมายมาทำให้ถูกกฎหมาย โดยพยายามจัดสรรเงินในส่วนนี้ไปสนับสนุน (Subsidy) การผลิต “สินค้าที่มีผลดีต่อสังคม”(การศึกษา การสาธารณสุข และการรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ) ซึ่งอาจจะแบ่งเงินออกเป็นสามส่วนด้วยกัน ส่วนแรกนำเงินไปพัฒนาด้านการศึกษา เพื่อยกระดับพื้นฐานทางด้านความคิดของเยาวชนในประเทศ ให้รับรู้ถึงผลกระทบของการเป็นทาสของ การพนัน ส่วนที่สองควรนำเงินไปสนับสนุนทางด้านสาธารณสุขของประเทศ ส่วนสุดท้ายนำไปจัดแบ่งให้กับข้าราชการตำรวจที่จะต้องรับผิดชอบในการดูแล สังคมที่เพิ่มขึ้นเงินใน “เศรษฐกิจการพนัน” มีความเกี่ยวโยงถึงกันระหว่างนักการเมืองระดับชาติกับนักการเมืองท้องถิ่น และนำมาสู่การแสวงหาผลประโยชน์ในด้านอื่นๆ จนทำให้ “เศรษฐกิจการพนัน” มีการขยายตัวมากขึ้นเรื่อยๆ การที่รัฐจะเข้ามาจัดการเป็นเรื่องที่ดี แต่จะต้องมีความโปร่งใส เพราะมีนักการเมืองในรัฐบาลอาจจะได้รับผลประโยชน์ บนความเสื่อมถอยของสังคมไทย[๔๗]

๔.๒.๔ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

การพนันนั้นถึงแม้รัฐบาลจะมองว่าเป็นแหล่งที่มาของรายได้มหาศาล จากภาษีอากร จึงเกิดแนวคิดที่จะเปิดบ่อนเสรีภายในประเทศเพื่อต้องการสกัดกั้นคนไม่ให้ขนเงินออกไปเล่นยังบ่อนตามต่างประเทศก็ตาม ก็เพียงสร้างเศรษฐกิจมายาภาพที่มิได้มีคุณค่าจริง เพราะหากเปิดบ่อนเสรีจริงก็จะทำให้สูญเสียต้นทุนทางสังคมไป กล่าวคือเป็นการทำลายค่านิยมในการขยันทำงานแต่เป็นการปลูกฝังค่านิยมของการอยากรวยทางลัดให้เกิดขึ้นกับคนในสังคม อีกทั้งเงินออมของภาคประชาชนก็จะไหลออกไปสู่ธุรกิจการพนัน แม้แต่ผู้มีรายได้น้อยก็อยากที่จะรวยทางลัดจึงพากันเสี่ยงโชคด้วยการเล่นหวยบนดิน ใต้ดิน หรือหวยรัฐบาล[๔๘]

---

[๔๗] รังสิมันตุ์ กิ่งแก้ว. (๓ ธ.ค. ๒๕๔๖). “เศรษฐกิจการพนัน.” **Management tips.** [ออนไลน์]. ๗ ย่อหน้า. แหล่งที่มา : http://shine-management-tips.blogspot.com/2008/03/blog-post_1761.html [๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖].

[๔๘] พระมหาวีรชัย ชยวีโร, **“การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาจริยศาสตร์ : กรณีการเปิดบ่อนการพนันถูกกฎหมายในประเทศไทย,” วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตร์บัณฑิต,** (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๗๕.

๔.๒.๕ ผลกระทบต่อระบบการเมืองการปกครอง

อบายมุขเป็นสาเหตุปัญหาคอร์รัปชั่น โดยเฉพาะบ่อนการพนัน และสถานบริการ เนื่องจากทั้งสองประเภทนี้มีผลประโยชน์มหาศาลจึงทำให้เกิดปัญหาการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสวงหาผลประโยชน์จากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอข้อมูลอันแสดงให้เห็นว่าอบายมุขทั้งสองประเภทนี้เป็นเหตุให้เกิดการคอร์รัปชั่น ซึ่งการเปิดบ่อนการพนันเป็นสาเหตุนำไปสู่ปัญหาคอร์รัปชั่นด้วย ๒ ประการคือ

ประการที่ ๑ เนื่องจากประเภทของการเล่นการพนันส่วนใหญ่ในประเทศไทยถึงแม้เป็นสิ่งผิดกฎหมาย แต่ก็เป็นอำนาจโดยตรงของรัฐที่จะอนุญาตให้มีการเล่นการพนันโดยถูกต้องตามกฎหมายซึ่งครอบคลุมถึง ผู้เล่น และผู้จัดให้มีการเล่นหรือเจ้าสำนัก กฎหมายเฉพาะที่รองรับการใช้อำนาจของรัฐที่ว่านี้ได้แก่พระราชบัญญัติการพนันพุทธศักราช ๒๔๗๘ ซึ่งได้กำหนดแนวสาระสำคัญในการเข้าควบคุมการเล่นและการจัดให้เล่น ด้วยการจำแนกประเภทการพนันไว้ ๒ บัญชี คือ บัญชี ก. และบัญชี ข. เพื่อกำหนดมาตาการควบคุมในลักษณะที่เป็นการห้ามมิให้อนุญาตจัดให้มีหรือเข้าเล่น และเป็นการเล่นที่สามารถอนุญาตจัดให้มีหรือเข้าเล่นได้ประเภทการ พนันที่กำหนดไว้ในบัญชี ก. และบัญชี ข. ที่ห้ามมิให้มีหรือห้ามมิให้เล่น มีอย่างละ ๒๘ รายการรวมเป็น ๕๖ รายการการที่กฎหมายมีข้อห้ามให้การพนันส่วนใหญ่เป็นสิ่งผิดกฎหมาย เป็นการเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองใช้อำนาจของตนแสวงหาผลประโยชน์จากนักการพนัน หรือเจ้าของบ่อนได้

ประการที่ ๒ จำนวนความต้องการของคนไทยที่จะเล่นการพนันและวงเงินที่เกี่ยวข้องกับการพนันมีเพิ่มขึ้นตลอดเวลา จากผลการศึกษาในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ของ ดร.สังศิต พิริยะรังสรรค์ และคณะพบว่าการพนันที่มีผู้เล่นมากที่สุดมีไม่น้อยกว่า ๑๕ ประเภทและจำนวนผู้เล่นการพนันทุกประเภทรวมกันเท่ากับ ๘๓ ล้านคน (คนหนึ่งอาจเลือกเล่นการพนันได้มากกว่า ๑ ประเภท) จากการศึกษายังพบว่าจำนวนผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการพนัน ในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ สูงกว่าในช่วงก่อนปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นช่วงก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจมาก[๔๘]

ในแง่ของวงเงินที่เกี่ยวข้องกับการพนัน หากใช้ตัวเลขการสำรวจ จากด้านเจ้ามือ (หวยใต้ดิน หวยหุ้น และหวย ธ.ก.ส. บ่อนการพนัน พนันฟุตบอลและหวยรายวันและตัวเลขจากการสำรวจด้านผู้บริโภคหรือผู้เล่น (หวยหุ้นและสลากกินแบ่งรัฐบาล) ขนาดมูลค่าเพิ่มของเศรษฐกิจการพนันในประเทศไทยปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ทั้งที่ผิดกฎหมายและถูกกฎหมายเท่ากับ ๓๕๒,๐๐๐ - ๔๕๔,๐๐๐ ล้านบาท รายจ่ายของประชาชนทางด้านการพนันเฉลี่ยเท่ากับ ๘,๔๓๐ - ๙,๗๖๓ บาทต่อคนต่อปี ซึ่งเท่ากับร้อยละ ๑๐.๔ - ๑๒ ของรายได้

---

[๔๘] สังศิต พิริยะรังสรรค์, **ตำรวจผู้มีอิทธิพลและเศรษฐกิจมืด**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน, ๒๕๔๘), หน้า ๙๖ - ๙๘.

หากใช้ตัวเลขจากการสำรวจเฉพาะด้านผู้บริโภค ในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นฐาน ขนาดของเศรษฐกิจการพนันในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ เท่ากับ ๓๒๔,๗๘๔ ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นรายจ่ายของประชาชนทางด้านการพนันเท่ากับ ๖,๙๘๕ บาทต่อคนต่อปี หรือ เท่ากับร้อยละ ๘.๖ ของรายได้[๕๐]

ประการที่ ๓ ผลตอบแทนและจำนวนประเภทของกิจกรรมพนันที่ผิดกฎหมายสูงกว่าและหลากหลายกว่ากิจกรรมการพนันที่ถูกกฎหมาย จึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้บริโภคเข้ามามีส่วนร่วมในธุรกิจการพนันที่ผิดกฎหมายมากกว่า จากการสำรวจของ ดร.สังศิต พิริยะรังสรรค์และคณะ (๒๕๔๖) พบว่าในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ผู้ที่เล่นการพนันประเภทที่ผิดกฎหมาย ได้แก่ หวยใต้ดินหวยออมสิน หวย ธ.ก.ส. หวยหุ้น การพนันฟุตบอล กีฬาพื้นบ้าน จับยี่กี่ และการพนันอื่น ๆ ที่เหลือรวมกันมีจำนวนมากกว่าผู้ที่เล่นการพนันถูกกฎหมายซึ่งได้แก่ สลากกินแบ่งรัฐบาล มวยหรือมวยตู้และแข่งม้า

๔.๓ วิเคราะห์การพนันหวยออนไลน์ที่มีผลต่อสังคมไทยกับพุทธจริยศาสตร์

๔.๓.๑ กลุ่มผู้ไม่เห็นด้วยกับการพนันหวยออนไลน์

หวยออนไลน์เป็นการพนันชนิดใหม่ที่สังคมไทยได้มีการออกจำหน่ายมาครั้งหนึ่งเมื่อสมัยของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีนโยบายหวยใต้ดินขึ้นมาอยู่บนดินการ เปลี่ยนแปลงในเรื่องการออกสลากกินแบ่งฯ ไม่ว่าจะเป็นการเริ่มให้มีการขายสลาก หรือการปรับเปลี่ยนรูปแบบต่างๆ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมในทุกประเทศ ดังนั้นการปรับเปลี่ยนแต่ละครั้งจะต้องมีการออกเป็นกฎหมาย ผ่านการประชาพิจารณ์จะออกเป็นแค่กฎหมายในระดับที่ให้อำนาจหน่วยงานใดหน่วย งานหนึ่งไม่ได้ แต่ก็ได้มีนักวิชาการ ประชาชนบางกลุ่ม และผู้พิการออกมาคัดค้านถึงผลเสียต่อนโยบายหวยออนไลน์ ซึ่งจะเป็นปัญหาและจะส่งผลกระทบต่อสังคมต่อเด็กและเยาวชน ผู้วิจัยจึงจะขอกล่าวถึงปัญหาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเมื่อทำการเปิดขายหวยออนไลน์มีผลกระทบหรือผลดีต่อบุคคลทั้ง ๒ กลุ่มคือ กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับกลุ่มเห็นด้วยต่อการเปิดขายหวยออนไลน์ หรือสลากเลขท้าย ๓ ตัวและ ๒ ตัวของรัฐบาล ซึ่งไม่ว่านักวิชาการ โพลที่ใด หรือแม้แต่มูลนิธิต่าง ก็จะมีเป้าหมายการวิเคราะห์มุ่งเป้าไปที่ เด็กและเยาวชน เป็นเป้าหมายแรก ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอกล่าวถึงข้อมูลในส่วนของเด็กและเยาวชน เป็นหลัก ที่สังคมให้ความสำคัญ

๔.๓.๑.๑ ปัญหาและผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน

นักวิชาการที่เรียกร้องด้านสังคม ชุมชน และครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลของเครือข่ายเด็กและครอบครัว ที่จัดเสวนาต่อต้านหวยออนไลน์เมื่อไม่กี่เดือนมานี้ พบว่า หวยออนไลน์

---

[๕๐] สังศิต พิริยะรังสรรค์, **ตำรวจผู้มีอิทธิพลและเศรษฐกิจมืด**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน, ๒๕๔๘), หน้า ๕๕.

จะทำให้เด็กอีกร้อยละ ๓๐ หันมาเล่นหวยเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ มีการอ้างถึงรายงานสภาวการณ์เด็กและเยาวชนปี ๒๕๔๘ – ๒๕๕๐ เรื่องการเล่นหวยใต้ดินและลอตเตอรี่ของเด็กและเยาวชนจำนวน ๑.๔ แสนคนทั่วประเทศ พบว่า เด็กไทยร้อยละ ๑๕ ซื้อหวยใต้ดิน ตั้งแต่นักเรียนระดับประถมจนถึงมหาวิทยาลัย เมื่อเด็กโตขึ้นก็จะซื้อหวยมากขึ้น โดยเด็กประถมศึกษาซื้อร้อยละ ๗ มัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ ๑๒ มัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ ๑๔ ระดับอาชีวศึกษาร้อยละ ๒๑ และระดับอุดมศึกษาร้อยละ ๒๓ ดังนั้นจึงเชื่อได้ว่าหากมีหวยออนไลน์ เด็กและเยาวชนจะหันมาเล่นหวยเพิ่มขึ้น เกินกว่า ๑ เท่าตัว หรือประมาณร้อยละ ๓๐ – ๓๕

ปัจจัยที่ทำให้นักวิชาการด้านสังคม ออกมาฟันธงว่า การสนับสนุนหวยออนไลน์จะส่งผลต่อเด็กและเยาวชนโดยตรงนั้น ก็เนื่องจากหวยออนไลน์จะทำให้เด็กและเยาวชนเล่นหวยเพิ่มขึ้น เพราะซื้อง่ายและท้าทาย ตรงกับพฤติกรรมของวัยรุ่นที่ชอบเสี่ยงโชค การให้โอกาสการเข้าถึงที่ง่ายขึ้นนี้จึงเป็นช่องทางการขยายกลุ่มผู้เล่นให้ กว้างขวางคลอบคลุมทุกเพศทุกวัย

สอดคล้องกับสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ที่พบว่า ร้อยละ ๖๐ เชื่อว่าหวยออนไลน์จะทำให้เด็กและเยาวชนหันมาเล่นหวยมากขึ้น ขณะที่ร้อยละ ๗๐ เชื่อว่าหากให้มีการขายหวยออนไลน์ ก็จะเพิ่มแหล่งพนันและแหล่งอบายมุข รวมถึงหัวขโมยหรือการโจรกรรมทรัพย์สินมากขึ้นด้วย ที่สำคัญคือร้อยละ ๗๕ เชื่อว่าการเล่นหวยจะทำให้ติดและอยากเล่นต่อไปเรื่อยๆ[๕๑]

ผอ.เอ แบคโพลล์ กล่าวว่า ผลวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่จะมีหวยออนไลน์เพราะสังคมไทยเป็นสังคม แห่งพระพุทธศาสนาควรช่วยกันหาทางลดอบายมุขมากกว่าเปิดโอกาสและส่งเสริม โดยส่วนใหญ่เป็นห่วงปัญหาสังคมหลายอย่างจะเกิดขึ้นตามมา เช่น ปัญหาอบายมุข โจรกรรมทรัพย์สิน ปัญหาครอบครัว ขายบริการทางเพศ ยาเสพติด และเด็กหนีเรียน และถ้ามีหวยออนไลน์เกิดขึ้นในสังคม จะทำให้เด็กและเยาวชนหันมาเล่นหวยออนไลน์มากขึ้นเพราะง่ายในการเข้าถึง มีรูปแบบทันสมัย และเจ้าหน้าที่รัฐไม่เข้มงวดจริงจัง ยิ่งไปกว่านั้น ประชาชนส่วนใหญ่มองว่าการเล่นหวย ถ้าเล่นแล้วจะติดและเล่นต่อไปเรื่อยๆ ข้อเสนอแนะต่อสถานการณ์การเมืองในช่วงเวลานี้คือ สังคมต้องช่วยกันติดตามตรวจสอบใกล้ชิดและกลไกของ

---

[๕๑] พิมพิดา โยธาสมุทร. (๑๔/ม.ค./๕๓). “หวยออนไลน์กับผลกระทบทางการเมือง-เศรษฐกิจ-สังคม.” **สำนักข่าวแห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์.** [ออนไลน์]. ๑๐ ย่อหน้า. แหล่งที่มา : http://www.lottothailand.com/content [๑๓ กุมภาพันธ์ ๕๖].

รัฐต้องสามารถเอาผิดลงโทษ ขบวนการทุจริตคอรัปชั่นให้ได้ เพื่อลบภาพลักษณ์ของการเมืองไทยที่ถูกมองว่ามีการยอมรับพฤติกรรมทุจริต คอรัปชั่นในทุกสาขาอาชีพและทุกระดับชั้นของสังคม[๕๒]

วงเสวนาจุฬาฯ เห็นพ้องต้านหวยออนไลน์ เผยรายงานพบเด็ก-เยาวชนไทย ๑.๔ แสนคนเสี่ยงโชคหวยใต้ดิน ลอตเตอรี่ หวั่นผลักดันให้เกิด ส่งผลให้เด็กหมกมุ่น เตือนรบ.อภิสิทธิ์คิดให้ดี "ครูหยุย"เปรียบเหมือนติดเชื้อเอดส์ แนะทำประชาพิจารณ์ ภาคสังคมชี้ถ้าดื้อดึงเปิดเล่นจะรวมตัวค้าน ที่ห้องประชุมอาคารประชุมสุข อาชวอำรุง คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน มีการจัดเสวนาเรื่อง "หวยออนไลน์...ผลกระทบต่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว" โดยมีอาจารย์จากคณะครุศาสตร์ ผู้แทนจากมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก มูลนิธิเพื่อนเยาวชนเพื่อการพัฒนาและนิสิต นักศึกษาจากหลายสถาบันเข้าร่วมสัมมนา

นายสมพงษ์ จิตระดับ อาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กและเยาวชน หันมาเล่นหวยเพิ่มขึ้น เนื่องจากซื้อง่าย และวัยรุ่นชอบความท้าทาย ชอบเสี่ยงโชค มีความสนุกบนความเสี่ยง จึงอยากให้รัฐบาลพิจารณาเรื่องหวยออนไลน์ให้รอบคอบ และอยากทวงคำพูดที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี เคยกล่าวไว้ก่อนเป็นนายกฯ ว่า จะไม่สนับสนุนการเล่นหวยบนดิน ไม่สนับสนุนนโยบายที่มอมเมาเยาวชน ดังนั้นรัฐบาลจึงไม่ควรสนับสนุนเรื่องนี้ และเชื่อว่าหากมีหวยออนไลน์เกิดขึ้น แต่ไม่มีการควบคุมดูแลที่ดีจะกลายเป็นปัญหาระยะยาว โดยเฉพาะกลุ่มคนยากจนที่มีรายได้น้อยนำเงินไปซื้อหวยและเกิดหนี้สินเพิ่ม ขึ้น และในยุคที่เศรษฐกิจตกต่ำเชื่อว่าจะทำให้ความคิดในการเสี่ยงโชคมากขึ้น จึงเรียกร้องให้รัฐบาลคิดให้ดีก่อนจะออกมาเป็นนโยบายว่าหวยออนไลน์ สามารถทำให้สังคมและเยาวชนเข้มแข็งหรือทำให้หมกมุ่นกันแน่

นายคำรณ ชูเดชา ผู้อำนวยการมูลนิธิเพื่อนเยาวชนเพื่อการพัฒนา กล่าวว่า หวยออนไลน์ถือเป็นสินค้าอบายมุขฯ หากหวยออนไลน์เกิดขึ้นจริงก็จะทำให้นักศึกษาเข้าถึงการเล่นง่าย ไม่ต่างกับการซื้อเหล้า หรือการเข้าถึงอบายมุขต่างๆ และเชื่อว่านักศึกษาจะกลายเป็นลูกค้าหวยออนไลน์ระยะยาวจนกระทั่งติด เหมือนกับยาเสพติด

ด้าน น.ส.จิราพร กมลรังสรรค์ นักศึกษาวิทยาลัยราชพฤกษ์ จ.นนทบุรี กล่าวว่า ผู้ใหญ่ในปัจจุบันมองเรื่องผลประโยชน์ มากกว่าผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสังคม ทุกวันนี้สังคมไม่มีพื้นที่ดีให้กับเยาวชนเลย ที่สำคัญเยาวชนไม่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเลย หากมีหวยออนไลน์

---

[๕๒] คมชัดลึกออนไลน์. (๕ ม.ค. ๕๓). " "โพลล์"3 ฝ่ายเลือกข้างไหนหลากมุมมอง"หวยออนไลน์." **คมชัดลึกออนไลน์**. [ออนไลน์]. ๑๒ ย่อหน้า. แหล่งที่มา : http://www.komchadluek.net/detail/20100105/43432/8C.html#.URt4fGePWSo [๑๓ กุมภาพันธ์ ๕๖].

จริงจะเป็นการสร้างให้เยาวชนเกิดความอยากรู้ อยากลอง และถลำลึกจนติดหนี้สิน เป็นบ่อเกิดของปัญหาสังคมตามมา และเชื่อว่าหวยออนไลน์จะกลายเป็นการพนันที่รุนแรงที่แน่นอน[๕๓]

กลุ่มต่อต้านใหม่ คือ กลุ่มนักเรียน นักศึกษา จาก “เครือข่ายเด็กรุ่นใหม่ไม่พนัน” ที่ก่อนหน้านี้ได้รวมตัวกันมายื่นหนังสือคัดค้านการดำเนินการเกี่ยวกับ โครงการดังกล่าวต่อนายทนุศักดิ์ เล็กอุทัย รมช.การคลัง ในฐานะกำกับดูแลสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ด้วยเหตุผลที่ว่า “หวยออนไลน์” จะส่งผลกระทบต่อเด็ก เยาวชน และสังคม รวมถึงจะเป็นการสร้างค่านิยมผิดๆ และเชื่อว่าหวยออนไลน์จะไม่สามารถแก้ไขปัญหาการจำหน่ายสลากฯ เกินราคาได้ จึงอยากให้กระทรวงการคลังยุติโครงการดังกล่าว รวมถึงควรหาแนวทางนำเงินรายได้จากสลากฯ ไปสร้างกลไกเยียวยาฟื้นฟูกลุ่มคนที่มีอาการติดพนันในทุกรูปแบบเป็นการด่วน และรณรงค์ให้ประชาชน ลด ละ เลิกการพนัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์มากกว่าการสนับสนุนอบายมุข[๕๔]

มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว จัดเสวนา “หวยตู้ผลกระทบต่อการเรียนรู้ของเยาวชนไทย” โดย น.ส.ฐาณิชชา ลิ้มพานิช ผู้จัดการมูลนิธิฯ เปิดเผยว่าตามที่คณะรัฐมนตรี(ครม.)อนุมัติโครงการจำหน่ายสลากแบบเลขท้าย ๒ และ ๓ ตัวผ่านเครื่องขายสลากแบบอัตโนมัติ (หวยตู้) โดยจะเริ่มจำหน่าย ๑ ม.ค. ๕๖ ทางมูลนิธิฯ จึงร่วมกับ ศูนย์วิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (เอแบคโพลล์) สำรวจความคิดเห็นครูและเด็กนักเรียนเรื่อง“จะออกหวยตู้ถามครูกับหนูรึยัง?” แบ่งเป็นกลุ่มอาชีพครูอายุ ๓๐-๕๙ ปี ๘๘๔ ราย กลุ่มนักเรียนอายุไม่เกิน ๒๑ ปี ๑,๐๔๒ ราย

โดยกลุ่ม นักเรียนส่วนใหญ่ ๕๙.๐% ไม่เห็นด้วยหากจะมีหวยตู้เพราะเป็นการพนันมอมเมา นอกจากนี้ ๑ ใน ๓ หรือ ๓๒.๙% คิดว่าการออกหวยตู้มีผลประโยชน์แอบแฝง ๗๕.๓ % มองว่าหากเล่นหวยเป็นประจำเสี่ยงต่อการทำผิดกฎหมายอื่นตามมา ๖๒.๗% ระบุว่าการเล่นหวยทำให้ครอบครัวแตกแยก กลุ่มตัวอย่างกว่า ๑๓.๑% ระบุว่าเคยเล่นหวยและปัจจุบันยังเล่นอยู่ ที่น่าตกใจคือนักเรียน ๑ ใน ๔ หรือ ๒๕.๓% ระบุว่าจะลองเล่นหรืออาจเล่นแน่ๆเมื่อมีหวยตู้เกิดขึ้น

น.ส.ฐา ณิชชา กล่าวอีกว่าผลสำรวจของกลุ่มอาชีพครูพบว่าเกินครึ่งหรือ ๕๗.๒% ไม่เห็นด้วยหากรัฐบาลจะออกหวยตู้ เพราะจะเป็นจุดเริ่มต้นของการพนันมอมเมาประชาชน ทำให้คนหันมาเล่นหวยมากขึ้น เกิดหนี้สินและเป็นปัญหาสังคมตามมา ๖๖.๔% ระบุอีกว่าหากมีหวยตู้จะทำให้เด็กเข้าไปเล่นอย่างแน่นอน ๗๒.๘% เชื่อว่าหวยตู้ไม่สามารถแก้ปัญหาหวยใต้ดินได้ ๕๐.๖%คิด

---

[๕๓] มติชนออนไลน์. (๑๖ มิ.ย. ๓๒). “ต้านรบ.มาร์คเปิดหวยออนไลน์ ชี้เด็กไทย 1.4 แสนติดกับดักรวยทางลัด"ครูหยุย" เปรียบเหมือนติดเอดส์.” **มติชนออนไลน์.** [ออนไลน์]. ๗ ย่อหน้า. แหล่งที่มา : http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1245154283&grpid=01&catid=04 [๑๓ ก.พ. ๒๕๕๖]

[๕๔] ไทยโพสต์. (๑๓ ก.พ. ๕๖). “หวยออนไลน์ เรื่องนี้ยังอีกยาว ครองขวัญ รอดหมวน.” **ไทยโพสต์.** [ออนไลน์]. ๙ ย่อหน้า. แหล่งที่มา : http://www.thaipost.net/news/311012/64469 [๑๓ กุมพาพันธ์ ๒๕๕๖].

ว่าการออกหวยตู้ของรัฐบาลต้องมีผลประโยชน์แอบแฝง กลุ่มตัวอย่าง ๑ ใน ๔ ยอมรับว่า ซื้อฉลากกินแบ่งรัฐบาลมากกว่าซื้อหวยใต้ดิน น.ส.ฐาณิชชา ลิ้มพานิช กล่าวว่า

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ หรือ ครูหยุย กรรมการและเลขาธิการมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก อดีตสมาชิกวุฒิสภา กล่าวว่ามติ ครม.ประกาศให้หวยออนไลน์ถูกกฎหมาย และสำนักงานป้องกันและปราบปราบการทุจริตแห่งชาติ(ป.ป.ช.)ได้ออกข้อกำหนด ปฏิบัติ ๗ ข้อ ตนอยากเสนอแนะ ๓ เรื่อง ๑. กองสลากต้องออกมาตรการห้ามจำหน่ายหวยออนไลน์ให้เยาวชนอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี และชัดเจนว่าวัดจากบัตรประชาชนหรืออะไร หากมีการฝ่าฝืนควรยึดตู้เป็นของหลวงแทนการปรับ ๒. ระยะห่างจากชุมชนหรือสถานศึกษาเกิน ๕๐ เมตร หรือ อาจจะใช้กฎหมายเดียวกับ พ.ร.บ.สุรา หากฝ่าฝืนเสนอให้มีการยึดตู้ รวมถึงปรับเท่าไหร่ และ ๓. รายได้จากการขายหวยตู้ควรนำไปพัฒนาชุมชนรณรงค์ไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับพนัน กำหนดตัวเลขออกมาให้ชัด และควรทำประชาพิจารณ์ถามความคิดเห็นความต้องการประชาชนในการกำหนดจุดตั้งตู้ หวยออนไลน์

นางสุภาภัค ผ่องน้อย ตัวแทนครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม กล่าวว่าทุกวันนี้การพนันออนไลน์รัฐบาลก็ยังควบคุมไม่ได้ เมื่อออกหวยตู้มาจะปูทางติดพนันสำหรับเด็กทันที ส่งเสริมให้เด็กเยาวชนเล่นพนันอย่างเต็มรูปแบบ เพราะเด็กอยากรู้อยากลองและยังไม่มีภูมิคุ้มกัน ไม่มีทักษะความคิดแยกไม่ออกว่าอันไหนถูกผิด สุดท้ายเมื่อเกิดปัญหาเด็กต้องตกเป็นจำเลยของสังคม ทั้งที่ผู้ใหญ่เป็นคนสร้างขึ้นมา อยากให้รัฐบาลคิดให้รอบคอบ ไม่ควรปลูกฝังการเล่นพนันให้เด็ก เพราะปัญหาที่เกิดกับเด็กตอนนี้มีมากพออยู่แล้ว

นายณัฐกิตต์ จิตต์ตรีสินธุ์ ผู้แทนสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดนนทบุรี กล่าวว่า เมื่อเปิดให้มีหวยออนไลน์หรือหวยตู้อย่างเป็นรูปธรรมแล้ว จะส่งเสริมให้เยาวชนเข้าถึงและเล่นหวยมากขึ้น คาดว่าภายใน ๑-๒ เดือนจะเห็นชัดเจน เยาวชนจะมีพฤติกรรมเล่นหวยได้ง่ายขึ้น และจะเกิดการส่งต่อเลียนแบบไปยังเพื่อนๆ ภาครัฐต้องออกกฎเกณฑ์มาตรการอย่างรัดกุมหรือมีวิธีใดที่เหมาะสมเพื่อป้องกันเยาวชน[๕๕]

ผู้วิจัยเห็นว่า ในกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการจำหน่ายหวยออนไลน์นั้น จะมีความคิดไม่ต่างจากพุทธศาสนาเท่าใดนัก ถ้าความคิดดังกล่าวมีเจตนาที่ดีไม่มีเหตุผลส่วนอื่นเข้ามาบงการเจตนาดีของบุคคลกลุ่มนี้ เพราะว่าการเปิดจำหน่ายหวยในทางพุทธจริยศาสตร์ ไม่ว่าจะมีเจตนาดีอย่างไรก็ตามก็ถือว่า เป็นอบายมุขอยู่ดี ไม่มีข้อยกเว้น เพราะจะทำให้สังคมมีการพนันเพิ่มขึ้นมาอีกชนิด

---

[๕๕] สำนักข่าวอิศราหมวด (กระแสชุมชน, เยาวชน-สตรี-วัฒนธรรม, เยาวชน-สตรี-วัฒนธรรม). (๑๗ ต.ค. ๕๕). “ผลสำรวจ นร. 1 ใน 4 เตรียมแทงหวยตู้ ครูชี้มอมเมาเด็ก-กระตุ้นชาวบ้านเล่นพนัน.” **ศูนย์ข่าวเพื่อชุมชน.** [ออนไลน์]. ๕ ย่อหน้า. แหล่งที่มา: www. http://www.isranews.org/ [๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖].

หนึ่ง ทำให้ผู้สนใจในการพนันหวย มีหวยอีกแบบหนึ่งให้ได้เสี่ยงโชคอีกทางหนึ่ง แต่ถึงกระนั้นก็ตาม การจำหน่ายหวยออนไลน์ หรือหวยตู้นี้ อาจมีขึ้นมาจริงตามที่รัฐต้องการ ทุกคนในสังคมก็ต้องมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในวันข้างหน้าร่วมกัน ทุกปัญหาย่อมมีทางออกเสมอ เพราะธรรมะย่อมจัดสรรสิ่งที่ไม่ดีกับสิ่งที่ดีเดินไปด้วยกัน

๔.๓.๒ กลุ่มผู้เห็นด้วยกับการพนันหวยออนไลน์

"นิด้าโพล" สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) เปิดเผยผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เรื่อง "หวยออนไลน์ การเสี่ยงโชคในยุคไซเบอร์" ระหว่างวันที่ ๑๐-๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๕ จากประชาชนทั่วประเทศ จำนวน ๑,๒๕๕ หน่วยตัวอย่าง พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ ๕๗.๐๐ ระบุว่าเคยซื้อหรือเล่นหวยใต้ดิน ในขณะที่ประชาชน ร้อยละ ๔๒.๔๐ ระบุว่า ไม่เคยซื้อหรือเล่นหวยใต้ดิน

จากการสำรวจพบว่า ประชาชน ร้อยละ ๖๒.๕๕ เห็นด้วยกับโครงการดังกล่าว แต่ประชาชนอีกร้อยละ ๓๕.๔๖ ไม่เห็นด้วยกับโครงการขายสลากเลขท้าย ๓ ตัว ๒ ตัว ด้วยเครื่องขายสลากอัตโนมัติของรัฐบาล และเมื่อถามว่า หากมีหวยออนไลน์แล้ว ท่านจะเลือกซื้อหวยออนไลน์ หรือหวยใต้ดิน พบว่า ประชาชน ร้อยละ ๕๓.๑๔ จะซื้อหวยออนไลน์ รองลงมา ร้อยละ ๑๖.๒๗ เลือกซื้อหวยใต้ดิน ร้อยละ ๑.๐๒ เลือกซื้อลอตเตอรี่ ในขณะที่ประชาชน ร้อยละ ๒๕.๕๖ ไม่ซื้อหวยเลย[๕๖]

นายทนุศักดิ์ เล็กอุทัย รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง ในฐานะกำกับดูแลสำนักงานสลากฯ ก็เปิดไฟเขียวให้เดินหน้าโครงการหวยออนไลน์เต็มที่ โดยระบุว่าสามารถดำเนินการได้ภายใต้ พ.ร.บ.สำนักงานสลาก ๒๕๑๗ เดิมได้ ไม่ต้องแก้ไขกฎหมายใดๆ พร้อมทั้งเปลี่ยนชื่อเรียกใหม่เป็น "หวยตู้" เพื่อไม่ให้ประชาชนเข้าใจผิดว่าขายผ่านระบบออนไลน์ และหากไม่มีอะไรผิดพลาด คนไทยน่าจะมีโอกาสซื้อหวยตู้ในต้นปี ๒๕๕๖ อย่างแน่นอน

นายพิเศษ ดิศวัฒน์ กรรมการผู้จัดการและประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท ล็อกซเล่ย์ จีเท็ค เทคโนโลยี จำกัด ให้สัมภาษณ์ "คม ชัด ลึก" กล่าวว่า เห็นด้วยกับการเปลี่ยนชื่อจากหวยออนไลน์เป็นหวยตู้ เพื่อไม่ให้สร้างความเข้าใจผิดว่าเป็นการขายผ่านออนไลน์ หรืออินเทอร์เน็ต สามารถกดซื้อจากเครื่องได้เองเหมือนกดเอทีเอ็ม เพราะจริงๆ แล้วต้องซื้อผ่านตัวแทนจำหน่ายเท่านั้น และมีกฎเกณฑ์ข้อบังคับเพื่อป้องกันและควบคุมไม่ให้ขายในจุดที่ไม่เหมาะสม หรือขายให้เยาวชนอยู่แล้ว

---

[๕๖]บ้านเมือง. (๑๔ ต.ค. ๕๕). โพลดัง นิด้า คนหนุนหวยออนไลน์." **บ้านเมือง.** [ออนไลน์]. ๗ ย่อหน้า. แหล่งที่มา : http://www.banmuang.co.th/2012/10/14 [๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖].

แม้จะไม่สามารถป้องกันได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่เห็นว่าเป็นมาตรการที่เข้มงวดในระดับหนึ่ง อีกทั้งมองว่า ปัจจุบันเยาวชนไม่นิยมเล่นหวยกันอยู่แล้ว จึงไม่น่าจะเป็นการมอมเมา

๔.๓.๒.๑นำร่อง ๔ เกมจ่ายเงินรางวัลผันแปร

นายพิเศษกล่าวต่อว่า การกำหนดรูปแบบเกมหรือสลากเลขท้ายที่เสนอไปมี ๔ เกม คือ ๓ ตัวตรงบน ๓ ตัว โต๊ดบน ๒ ตัวบน และ ๒ ตัวล่าง ยังไม่รวม ๓ ตัวล่าง ซึ่งเป็นการทำให้ถูกต้องและสอดคล้องกับที่กฎหมายกำหนด ต่างจากการขายหวยบนดินก่อนหน้านี้ ที่เป็นสลากกินรวบมีการกำหนดเงินรางวัลตายตัว เช่น บาทละ ๕๐๐ บาทสำหรับ ๓ ตัวตรง และบาทละ ๖๕ บาทสำหรับ ๒ ตัวบนล่าง ไม่ใช่การอิงตาม พ.ร.บ.สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ๒๕๑๗ ที่กำหนดสัดส่วนการจ่ายเงินรางวัลเอาไว้ไม่เกิน ๖๐% ของยอดขาย เป็นส่วนแบ่งรายได้เข้ารัฐ ๒๘% ของยอดขายและอีก ๑๒% ของยอดขายจะเป็นค่าบริหารจัดการ ทั้งในส่วนของตัวแทนจำหน่ายของสำนักงานสลากฯ และของแอลจีที โดยส่วนของแอลจีทีได้รับเพียง ๐.๗๕ บาทต่อรายการ หรือคิดเป็น ๒% ของ ๔๐ บาทที่กำหนดเป็นยอดซื้อขั้นต่ำต่อรายการ ส่วนตัวแทนจำหน่ายจะได้รับสวนแบ่ง)๗.๕% ของยอดขาย ซึ่งแต่ละเครื่องก็จะมียอดขายแต่ละงวดไม่เท่ากัน

สำหรับราคาซื้อสลากแต่ละเกมนั้น โครงสร้างเงินรางวัลจะแยกต่อกันเป็นอิสระและผันแปรไปตามจำนวนผู้ถูก ไม่ได้มีการกำหนดตายตัวเหมือนหวยบนดินเดิม แต่รวมแล้วทุกรางวัลจะต้องไม่เกิน ๖๐% ซึ่งในโครงสร้างนี้ยังมีรางวัลพิเศษและรางวัลแจ็กพอตรวมอยู่ด้วย โดยหัวใจการทำงานอยู่ที่ระบบซอฟต์แวร์ที่ศูนย์ประมวลผลหลักและสำรองที่ทาง แอลจีทีจะสรุปข้อมูลส่งไปที่สำนักงานสลากฯ ก่อนจะทำการออกหวย ๒ ชั่วโมง เบื้องต้นอยากให้ทุกเครื่องปิดทำการจำหน่ายประมาณเที่ยงตรงในวันที่หวยออก คือทุกวันที่ ๑ และ ๑๖ ของเดือน แต่วันอื่นๆ ก็อาจจะมีการกำหนดเวลาปิดขายด้วย เพราะไม่อยากให้มีการเปิดขาย ๒๔ ชั่วโมง

นายพิเศษชี้แจงเพิ่มเติมว่า เบื้องต้นที่เคยหารือกับสำนักงานสลากฯ ได้กำหนดสัดส่วนการจ่ายเงินรางวัลปกติไว้ ๕๗% กัน ๒% ไว้เป็นเงินรางวัลพิเศษที่ทุกๆ ยอดขาย ๑๐ ล้านบาท จะมีผู้ถูกรางวัล ๑ คน หรือได้รับเงิน ๒ แสนบาท และกันอีก ๑% ไว้เป็นเงินรางวัลแจ็กพอต ที่ทุกๆ ยอดขาย ๑,๐๐๐ ล้านบาท จะมีผู้ได้รับรางวัลเพียง ๑ คน เป็นเงิน ๑๐ ล้านบาท แต่ส่วนนี้สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามที่สำนักงานสลากฯ ต้องการ ส่วนรางวัลปกติจะผันแปรไปตามจำนวนผู้ถูกไม่ได้กำหนดตายตัวเหมือนหวยบนดิน เดิม

สำหรับขั้นตอนหรือวิธีการซื้อนั้น ในเบื้องต้นอาจกำหนดให้ซื้อขั้นต่ำรายการละ ๔๐ บาท ต่างจากหวยบนดินเดิมที่กำหนดขั้นต่ำ ๒๐ บาท แต่อาจจะปรับเปลี่ยนมาอยู่ที่ ๒๐ ตามสัญญาเดิมได้และให้เพิ่มทุกๆ ๑๐ บาท สูงสุดซื้อได้ไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาทต่อรายการ และใน ๑ ใบซื้อได้ไม่เกิน ๕ รายการ หรือคิดเป็นมูลค่าสลาก ๑ ใบต้องไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท แต่ไม่จำกัดจำนวนซื้อสลาก โดยผู้

ซื้อต้องเดินไปที่เครื่องและซื้อผ่านตัวแทนจำหน่าย ๒ วิธี คือ บอกเป็นตัวเลขที่ต้องการซื้อโดยตรง หรือให้เครื่องสุ่มตัวเลขให้และใช้วิธีกรอกตัวเลขในใบเลือกเลข ที่เมื่อนำใส่ลงในเครื่องก็จะพิมพ์รายการสั่งซื้อออกมาให้ทันที จากนั้นผู้ซื้อต้องตรวจดูใบสลากว่ามีหมายเลขและราคาตามที่ต้องการหรือไม่และ ต้องเก็บไว้เป็นหลักฐานในการนำมาขึ้นเงินรางวัลด้วย

"ใบสลากจะปลอมยาก เพราะเป็นกระดาษที่บริษัทจัดส่งไปให้ตัวแทนจำหน่ายโดยตรง ซึ่งผู้ซื้อสามารถนำใบสลากมาตรวจทานรางวัลได้ที่เครื่องจำหน่ายและรู้ผล ทันทีว่าจะได้รับเงินรางวัลเท่าไหร่ อาจจะให้ขึ้นเงินกับทางตัวแทนได้ทันที ยกเว้นเป็นการถูกรางวัลจำนวนมากและรางวัลใหญ่อย่างรางวัลพิเศษอาจต้องไปขึ้น เงินที่สำนักงานสลากฯ หรือผ่านธนาคารกรุงไทย ซึ่งกรณีของรางวัลพิเศษและแจ็กพอตนี้จะมีตัวเลขประจำรายการสั่งซื้อแต่ละใบ กำกับอยู่ ขึ้นอยู่กับจำนวนเงินที่ซื้อ โดยทุกๆ ๑๐ บาทจะได้รับ ๑ หมายเลขเรียงไปตามมูลค่าที่ซื้อ เช่น ยอดซื้อรวมกัน ๑๕๐ บาทก็จะได้ ๑๕ หมายเลขเรียงกันไปหากตรง ๕ ตัวก็จะได้รางวัลแจ็กพอต หากถูก ๖ ตัวก็จะได้รางวัลพิเศษ เป็นต้น"

๔.๓.๒.๒ จ่ายเงินรางวัลผันแปรรัฐไม่เจ๊ง

นายพิเศษกล่าวด้วยว่า วิธีการจ่ายเงินรางวัลแบบสลากกินแบ่งฯนี้ ทำให้รัฐบาลไม่มีความเสี่ยงจากการขาดทุนในการขายต่องวด เพราะกำหนดเงินรางวัลไว้ชัดเจนว่าต้องไม่เกิน ๖๐% ของยอดขาย ต่างจากการขายหวยบนดินเดิมที่ไม่มีการอั้นหมายเลขที่รับแทง ทำให้แต่ละงวดมีการทุ่มซื้อเลขดังจำนวนมาก สำนักงานสลากฯ ก็ต้องมาลุ้นทุกงวดว่าต้องจ่ายเงินเท่าไหร่ "หวยบนดินที่ขายผ่านเครื่องครั้งนี้ สำนักงานสลากฯ จะไม่มีความเสี่ยงในการขาย ขณะที่ผู้ซื้อจะไม่ถูกโกง รวมทั้งยังมีโอกาสได้ลุ้นรางวัลใหญ่ทุกงวด จึงเชื่อว่าประชาชนส่วนใหญ่อยากให้มีหวยบนดินและมั่นใจว่ายอดขายแต่ละงวดไม่ น่าจะต่ำกว่าเดิมที่อาจถึง ๓,๐๐๐ ล้านบาท โดยมองว่าจะไม่ไปแข่งขันกับสลากกินแบ่งฯ เพราะเป็นคนละเป้าหมายกัน แต่อาจจะช่วยให้ราคาสลากปรับลดลงได้ หากคนหันไปซื้อสลากเลขท้ายกันมาก ซึ่งคู่แข่งตัวจริงน่าจะเป็นหวยใต้ดินมากกว่าที่มีการจูงใจด้วยการให้ส่วนลด และเงินเชื่อ แต่ก็มีข้อเสียตรงเจ้ามืออาจเบี้ยวจ่ายรางวัล หรือจ่ายครึ่งเดียวบ้างหรือไม่รับแทงหวยดังบ้าง"

นายพิเศษกล่าวว่า ในอนาคตแอลจีทีมีความพร้อมจะเพิ่มลูกเล่นหรือเกมที่รับแทงตามนโยบายของสำนัก งานสลากฯ เพราะเครื่องมีเทคโนโลที่สามารถรองรับการจำหน่ายล็อตโต้และเกมอื่นๆ ได้ด้วย จึงเป็นที่นิยมใช้ทั้งในสิงคโปร์ จีน ไต้หวัน มาเลเซีย อีกทั้งประเทศพื่อนบ้านก็มีการขายลอตโต้กันเกือบหมดแล้วเหลือเพียงไทยกับ พม่าเท่านั้น

๔.๓.๒.๓ กองสลากฯโกยเพิ่มปีละ ๒.๔ หมื่นล้าน

พล.ต.ต.อรรถกฤษณ์ ธารีฉัตร ผู้อำนวยการสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ระบุว่า การจำหน่ายสลากเลขท้าย ๒ ตัว ๓ ตัว ด้วยเครื่องอัตโนมัติ (หวยตู้) ๒ ตัว ๓ ตัว จะช่วยให้ลอตเตอรี่ราคาถูกลงได้ส่วนหนึ่ง ขณะนี้ประสานกับคู่สัญญาเดิมคือบริษัท ล็อกซเล่ย์ จีเท็ค เทคโนโลยี จำกัด (แอลจีที) ในการเพิ่มตู้จำหน่ายเพิ่มขึ้นจากเดิม ๖,๐๐๐ เครื่อง เป็น ๑๒,๐๐๐ เครื่อง โดยล็อกซเล่ย์จะดำเนินการเองทุกอย่าง ส่วนรูปแบบการซื้อจะมี ๒ ตัวบน ๒ ตัวล่าง ๓ ตัวบน และ ๓ ตัวโต๊ด ซื้อขั้นต่ำที่ราคาใบละ ๔๐ บาท ไม่การจำกัดหมายเลขที่ซื้อ

ส่วนการจ่ายเงินนั้น จะผันแปรตามจำนวนคนถูกคือ ถูกมากได้น้อยและถูกน้อยจะได้มาก โดยยังคงมีรางวัลแจ็กพอตเช่นเดิม แต่ก็จะผันแปรตามจำนวนคนถูกด้วยหากเป็นเงินที่มีมูลค่าสูง เช่นรางวัลแจ็กพอต ก็คงต้องจ่ายผ่านธนาคารกรุงไทย ซึ่งการออกหวยตู้จะทำให้รายได้ของสลากเพิ่มขึ้นอีกเท่าตัวคือจาก ๕๐๐-๖๐๐ ล้านบาทต่องวด เป็น ๑,๐๐๐ ล้านบาทต่องวด หรือเพิ่มขึ้นเดือนละ ๒,๐๐๐ ล้านบาท หรือปีละ ๒๔,๐๐๐ ล้านบาท และยังดึงเงินพนันบางส่วนที่หมุนเวียนในระบบถึง ๓ แสนล้านบาท มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมด้วย

๔.๓.๒.๔ ตัวแทนจำหน่ายเฮหลังรอมานาน

นางพัชริน ตัวแทนจำหน่ายหวยออนไลน์ กล่าวว่า ขณะนี้เจ้าหน้าที่ของบริษัทล็อกซเล่ย์มาตรวจสอบเครื่องแล้ว และยืนยันว่าเครื่องยังคงใช้งานได้ดี แม้ว่าจะรับส่งมอบเครื่องมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ หากรัฐบาลไฟเขียวก็คงเริ่มจำหน่ายได้ทันที และรู้สึกตื่นเต้นที่เมืองไทยจะมีหวยออนไลน์เสียที เพราะประเทศอื่นๆ มีกันหมดแล้ว และขณะนี้สลากกินแบ่งก็มีราคาแพงมากและใต้ดินก็ระบาดมาก การขายหวยออนไลน์น่าจะมีผลดีมากกว่าผลเสีย "ที่ยังรอคอยให้มีหวยออนไลน์ แม้จะผ่านมาหลายปี เพราะเชื่อว่าสุดท้ายแล้วเราต้องมีการขายหวยด้วยเครื่องแทนการขายแบบเดิม จึงไม่ยกเลิกสิทธิการเป็นตัวแทน ประกอบกับยังมีรายได้จากการขายสลากกินแบ่งฯและค่าเช่าตึกมาเลี้ยงชีพ อีกทั้งได้รับอบรมวิธีการจำหน่ายสลากเรียบร้อยแล้ว ก่อนหน้านี้เราเคยเป็นตัวแทนจำหน่ายหวยบนดิน ยอดขายต่องวดอยู่ที่ ๔ ล้านบาท ส่วนช่วงแรกของหวยออนไลน์ยอดขายอาจจะยังไม่มาก เพราะคนยังไม่คุ้นชิน คงใช้เวลาปรับตัวสัก ๓-๔ งวด แต่เชื่อว่าจะสู้กับหวยใต้ดินได้แน่"

๔.๓.๒.๕ ใต้ดินไม่หวั่นชูส่วนลด-เงินเชื่อ

ตัวแทนขายหวยใต้ดินรายหนึ่ง กล่าวว่า ไม่ได้รู้สึกหนักใจที่รัฐบาลเดินหน้าหวยออนไลน์ เพราะเครื่องจำหน่ายมีน้อย ทำให้คนเข้าถึงยาก ซึ่งหวยใต้ดินมีความได้เปรียบกว่าตรงที่ส่วนใหญ่เป็นลูกค้าประจำ สามารถโทรมาซื้อได้ และยังได้เปรียบหวยตู้ตรงที่ได้ส่วนลด ๑๐-๒๐0% อีกทั้งยังสามารถซื้อเงินเชื่อได้ด้วย หากไม่ถูกรางวัลก็ไปจ่ายเงินในงวดถัดไป หรือมีระยะเวลาเงินเชื่อ ๑๕ วัน ซึ่งเป็นจุดที่ถูกใจบรรดาคอหวยเป็นอย่างมาก ขณะที่การซื้อจากเครื่องยังไม่รู้ว่าจะได้รับรางวัล

เท่าไหร่และยังต้องจ่าย เป็นเงินสด ไม่มีส่วนลดอีกต่างหาก ขณะที่หวยใต้ดินจ่ายรางวัลดีกว่าเพียงแต่มีข้อเสียที่บางงวดอาจมีการไม่รับแทงบางเลข หรือจ่ายครึ่งเดียว ซึ่งหากยอดขายหวยใต้ดินตก เชื่อว่าเจ้ามือคงปรับรูปแบบใหม่เพื่อสู้กัน

๔.๓.๒.๖ พ่อค้าลอตเตอรี่มองราคาลงยาก

ขณะที่ตัวแทนจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล หรือลอตเตอรี่ ยังไม่แน่ใจว่า หากมีการขายหวยออนไลน์แล้ว จะกระทบต่อยอดขายสลากหรือไม่ หากขายไม่ดีก็อาจจะต้องปรับตัวไปขายสลากออนไลน์ควบคู่ไปด้วย ซึ่งมองว่าคนขายหวยออนไลน์ส่วนใหญ่ก็คงขายสลากกินแบ่งฯควบคู่ไปด้วย เพื่อป้องกันความเสี่ยง ส่วนที่ว่าจะช่วยแก้ปัญหาสลากเกินราคาได้หรือไม่นั้น ยังไม่แน่ใจ เพราะส่วนใหญ่สลากที่รับมาพ่อค้าแม่ค้าจะรับมาจากยี่ปั๊ว หรือรับมาหลายทอด ทำให้ไม่สามารถขายที่ราคา ๘๐ บาท หรือ ๙๐ บาท เพราะจะขาดทุนทันที จึงต้องขายที่ ๑๐๐ บาท หรือ ๑๕๐ บาทเป็นอย่างต่ำ

ในทัศนะของทั้งสองฝ่ายที่มองต่างมุมกันในเรื่องการเปิดจำหน่ายหวยออนไลน์ กลุ่มที่เห็นด้วยกับการจำหน่ายหวยออนไลน์ด้วยมองว่าเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมในสังคม ว่าจะเกิดประโยชน์อย่างมากจึงสามารถจัดเข้าอยู่ในทฤษฎีประโยชน์นิยม (Utilitarianism) ของจอน สจ๊วต มิล หรือกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการจำหน่ายหวยออนไลน์ เพราะมองเห็นว่ามีโทษต่อสังคมส่วนรวมเพราะผิดต่อศีลธรรมจริยธรรมอันดีของสังคม จึงสามารถจัดเข้าอยู่ในทฤษฎีจริยศาสตร์เชิงกรณียธรรม (deontological ethics) ของอิมมานูเอ็ล ค้านท์ ซึ่งจะกล่าวพอเข้าใจดังนี้

๔.๓.๓ ทฤษฎีจริยศาสตร์ของ ๒ นักปรัชญา

๔.๓.๓.๑ ทฤษฎีจริยศาสตร์ประโยชน์นิยมของ จอน สจ๊วต มิล

เห็นว่า ภายในสังคมนั้นจะต้องมีระเบียบและมาตรการที่ทุกคนเข้าใจได้ เพื่อให้สังคมหรือรัฐดำเนินไปด้วยดี ภายในสังคมจะต้องมีองค์กร รัฐบาล และวิธีดำเนินงานของรัฐบาลที่เป็นไปตามกฎหมายของสังคมโดยส่วนรวม ซึ่งกฎหมายดังกล่าวนั้นจะต้องมีขอบเขตซึ่งสามารถควบคุมได้ทั้งองค์กรของรัฐบาลเอง และสมาชิกในสังคม รัฐบาลจึงจะต้องปรับตัวและดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายให้ได้อย่างดีที่สุด และให้เกิดประโยชน์แก่คนทุกคนในสังคมได้ดีที่สุดซึ่งตรงกับหลักประโยชน์นิยม (Utilitarianism)[๕๗] ซึ่งสังคมหรือรัฐหนึ่ง ๆ จะต้องยอมให้ปวงชนมีเสรีภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเสรีภาพในการแสดงออกทางความคิด มิลล์กล่าวว่าหากสังคมใดควบคุมเสรีภาพในด้านความคิดของประชานแล้วสังคมนั้นเปรียบได้ว่าเป็นสังคมที่ปล้นมนุษย์ การให้มนุษย์ดำเนินชีวิตตามความชอบใจของมนุษย์โดยจะไม่เป็นอันตรายต่อผู้อื่น องค์กรของรับบาล

[๕๗] Rhys Utilitarianism, Liberty, and Represon tative Government : John Stuart Mill P 185.

จะต้องไม่เข้าไปแทรกแซงเสรีภาพในการพูด การแสดงความคิดเห็น ชีวิตส่วนตัวและแม้กระทั่งการสมาคม ดังนั้นมิลล์จึงถือว่า การกระทำดังกล่าว เป็นการแสดงความจริงให้ปรากฏในรูปต่างๆ ย่อมมีผลโดยตรงที่จะทำให้สมาชิกทุกคนในสังคมได้ทราบความจริง และความเป็นไปในสังคม และที่สำคัญที่สุดสามมารถจะทำให้คนเรามีความกระตือรือร้นมากขึ้น อันจะนำมาซึ่งความก้าวหน้าของสังคม

ดังนั้น จริยศาสตร์ของมิลล์ จึงเรียกว่า ประโยชน์นิยม (Utilitarianism) ซึ่งหมายถึงลัทธิที่มุ่งความสุขสูงสุดและมีปริมาณมากที่สุด เป็นเกณฑ์ตัดสินความดีสูงสุด ความสุขต่าง ๆ มีความแตกต่างกันทางคุณภาพ มิลล์ได้เปรียบเทียบให้เห็นความสุข ๒ ประเภทอันได้แก่ ความสุขที่เกิดจากการใช้สติปัญญาดีกว่าและสูงกว่าความสุขทางประสาทสัมผัส ถ้าคนเรามีความสามารถมีความสุขได้ทั้งสองอย่าง คนฉลาดย่อมเลือกเอาความสุขที่ดีกว่าและสูงกว่า ไม่มีคนฉลาดคนใดจะเห็นพ้องด้วยกับคนโง่ ไม่มีผู้มีมโนธรรมคนใดจะเห็นพ้องด้วยกับคนที่เห็นแก่ตัว การเป็นโสเครตีสที่ผอมโซดีกว่าเป็นคนโง่ที่อ้วนพี (คือเป็นคนรักเหตุผลมีอุดมการไม่ยอมตกเป็นเครื่องมือของคนอื่น) เราแสวงหาความสุขที่ยิ่งใหญ่ที่สุดและมีปริมาณมากที่สุด และความสุขนั้นไม่ใช่ขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ของมนุษย์ชาติ ลัทธิประโยชน์นิยมนี้ มุ่งจะปรับปรุงการกระทำและอุปนิสัยของคน ส่งเสริมให้ตั้งอุดมคติเพื่อบำเพ็ญประโยชน์แก่คนจำนวนมากและปรับปรุงชีวิตสังคมให้ดีขึ้น [๕๘]

มิลล์นั้นเขาจะรังเกียจความเชื่อบางอย่างบางประการ แต่เขาก็เห็นว่า เราจำต้องมีใจกว้างขวางต่อคนที่เชื่ออย่างนั้น แม้การพนันซึ่งมิลล์เกลียดมาก เขายังสนับสนุนให้คนมีโอกาสได้เล่น เขาถือว่ารัฐที่ปล่อยให้มีความคิดและการกระทำได้หลาย ๆ อย่างต่าง ๆ กันไปนั้นช่วยไม่ให้รัฐเข้มแข็งเกินไปซึ่งเป็นการดี ในรัฐถ้าใครสามารถโน้มนำใจใครให้เห็นพ้องด้วยเท่าไร ย่อมเป็นการดีเท่านั้น การบังคับขับใสนั้นควรใช้จำเพาะในกรณีที่ไม่มีทางเลือกอย่างอื่นแล้ว ถ้าปล่อยให้รัฐเข้มแข็งมากเท่าไร รัฐจะชอบใช้วิธีบังคับมากเท่านั้น หัวใจของความเชื่อในเรื่องเสรีภาพอยู่ตรงนี้เอง บางครั้งจำต้องสละหลักการนี้ลงบ้าง มิลล์จึงคัดค้านการใช้อำนาจบังคับ โดยถือว่านั่นเป็นการกระทำอันตรงกันข้ามกับเสรีภาพในทุกกรณี การบังคับอาจทำให้มนุษย์มีสุขภาพดีขึ้น มีทรัพย์สมบัติมากขึ้น กินดีอยู่ดีขึ้น แต่งตัวสวยงามขึ้น และอาจทำให้มนุษย์มีสุขขึ้นด้วยก็ได้ แต่จะทำให้มนุษย์มีอิสรภาพน้อยลง อะไรที่ทำได้เมื่อวาน วันนี้ทำไม่ได้ ความข้อนี้แหละที่มิลล์เตือนไว้ให้เราสังวร [๕๙]

---

[๕๘] ชัยวัฒน์ อัตพัฒน์ ผศ., **ปรัชญาตะวันตกร่วมสมัย ๑,** (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๒), หน้า ๑๔๐-๑๔๑.

[๕๙] ส. ศิวรักษ์, **นักปรัชญาการเมืองฝรั่ง,** พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : ศึกษิตสยาม, ๒๕๔๖), หน้า ๒๒๔.

๔.๓.๓.๒ ทฤษฎีจริยศาสตร์เชิงกรณียธรรม (deontological ethics) ของอิมมานูเอ็ล ค้านท์

ที่มาจริยศาสจตร์ของค้านต์นั้นมาจากปัญหาพื้นฐานที่ต้องการจะค้นหาความหมายของคำว่า ความดี (Goodness) ความถูกต้อง (Right) ความผิด (Wrong) หน้าที่ (Duty) และความหมายของความรู้ทางศีลธรรม ค้านท์ ได้มองเห็นว่า “เจตนาดี” เป็นสิ่งที่ดีถ้าแสดงออกมาโดยการเคารพกฎศีลธรรมหรือจิตสำนึกต่อหน้าที่ “เจตนาดี” คือการหลุดพ้นจากความรู้สึก ไม่ว่าบวกหรือลบแล้วทำตามเหตุผลหรือหลักการ[๖๐] เมื่อทำตามเหตุผลหรือหลักการแล้ว ผลจะออกมาเป็นอย่างไร ไม่ว่าจะทำให้ตนเองมีความสุขหรือความทุกข์ หรือทำให้คนอื่นสุขสบายหรือเดือดร้อน ค้านกล่าวว่านั้นคือเจตนาดี ผลที่เกิดจากการกระทำบนพื้นฐานของเหตุผลหรือหลักการนั้นจะออกมาอย่างไรก็ตาม ไม่อาจทำให้การกระทำตามเหตุผลหรือหลักการนั้นผิดศีลธรรม เพราะการกระทำด้วยเจตนาดีเป็นการกระทำตามหน้าที่ (Duty) ตามหลักการ (Principles) ตามเหตุผล (Reason) ไม่ใช่ทำตามอารมณ์ความรู้สึก เจตนาดีของค้านไม่เหมือนเจตนาดีที่เราเข้าใจกันโดยทั่วไป ค้านท์มีความเชื่อว่าการกระทำแต่ละครั้งของคนขึ้นอยู่กับแรงจูงใจ ๒ อย่างคือ อารมณ์ความรู้สึก และเหตุผล

การกระทำด้วยอารมณ์ความรู้สึก ไม่ว่าจะทำในด้านไหน กล่าวคือ ด้านบวก เช่น สงสารเห็นใจ อยากช่วยให้เขาพ้นทุกข์ไปจากภาวะที่เดือดร้อนนั้นแล้วลงมือกระทำตามความสงสารและเห็นใจนั้น หรือด้านลบ เช่น รังเกียจ เกลียด อิจฉาริษยา เป็นต้น การกระทำอย่างนี้แม้คนอื่นจะได้รับประโยชน์จากการกระทำของเราก็ตาม ค้านท์ไม่ถือว่าเป็นเจตนาดี เพราะเป็นการกระทำด้วยอารมณ์ความรู้สึก ไม่ใช่เหตุผล ไม่ใช่หลักการศีลธรรมที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของเหตุผลหรือหลักการเพื่อคนทั้งปวง ดังนั้นการกระทำด้วยอารมณ์ความรู้สึกจึงไม่ถือว่าเจตนาดี เพราะไม่สอดคล้องกับหลักทางศีลธรรม

ค้านเชื่อว่า เจตนาดี เป็นคุณลักษณะทางศีลธรรม กล่าวคือ เมื่อบุคคลผู้หนึ่งทำสิ่งที่เขาเชื่อว่าถูกต้อง หรือสิ่งที่เป็นพันธะหน้าที่ที่ต้องทำ ไม่ว่าบุคคลผู้นั้นจะปราศจากความรู้สึกเมตตาสงสารหรือแม้แต่ปราศจากความสนใจใยดีในประโยชน์ส่วนตนหรือประโยชน์ของผู้อื่น เราก็ยังถือว่าบุคคลผู้นั้นมีความดีที่เป็นคุณลักษณะพื้นฐานทางศีลธรรมอยู่ นั้นก็คือ “เจตนาดี”[๖๑] ดังนั้นเจตนาดีของค้านคือ การกระทำด้วยความเคารพศีลธรรมหรือความถูกต้อง เพราะใช้คำว่า “เจตนาดีเป็นคุณลักษณะของศีลธรรม” เป็นการชี้ให้เห็นว่า เจตนากับศีลธรรมมาคู่กันในการกระทำ เจตนาที่ตั้งอยู่บนศีลธรรมหรือหลักการของศาสนา ค้านท์ถือว่าการกระทำอันนั้นไม่ผิด แต่ถ้าเจตนาที่ตั้งอยู่บนอารมณ์ความรู้สึกไม่ว่าจะเป็นด้านบวกหรือลบก็ถือว่าผิดทั้งนั้น “เจตนาดีคือ

---

[๖๐] วิทย์ วิศทเวทย์, **ปรัชญาทั่วไป,** (กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๒๗), หน้า ๑๕๗.

[๖๑] เนื่องน้อย บุญยเนตร, **จริยศาสตร์ตะวันตก,** (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๑๕.

เจตนาที่ไม่หวังผลอะไร ไม่ว่าผลนั้นจะเป็นประโยชน์หรือโทษและไม่ว่าผลนั้นจะตกแก่ตนหรือผู้อื่น” เจตนาดีจึงเป็นการทำตามหน้าที่ ทำตามหลักการทางศีลธรรมและไม่ต้องคาดหวังอะไรจะเกิดขึ้นมาจากการกระทำอันนั้นไม่ว่าจะดีหรือเลว ใจต้องวางเฉยและต้องทำตามหลักการหรือหน้าที่ที่ต้องทำเพียงอย่างเดียว[๖๒]

ผู้วิจัยเห็นว่า ในทฤษฎีของทั้งสองท่านนั้นมีความแตกต่างทางด้านจริยศาสตร์ ซึ่งของ จอน สจ๊วต มิล จะมุ่งเน้นในเรื่องประโยชน์ส่วนรวมคือฟังเสียงส่วนใหญ่เป็นหลักในการบ่งชี้ว่าการกระทำนั้นไม่ผิดจริยธรรม ส่วน อิมมานูเอ็ล ค้านท์ จะมุ่งเน้นในเรื่องของ เจตนาดี คือเจตนาที่ไม่มีอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลนั้นเข้ามาเกี่ยวข้องถ้ามีถือว่าผิดทางจริยธรรม ต่อไปนี้จะพูดถึงพุทธจริยศาสตร์ว่าคิดอย่างไรกับหวยออนไลน์ ซึ่งมีดังนี้

๔.๓.๔ พุทธจริยศาสตร์กับหวยออนไลน์

พุทธจริยศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่ว่าความประพฤติปฏิบัติตนของบุคคลให้ดี ให้งามตามหลักคำสอนขององสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อให้ตนเอง และสังคมโดยส่วนรวมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยถือหลักของกรรม ดั่งพุทธพจน์ที่ กล่าวว่า “ดูกรมาณพ สัตว์ทั้งหลาย มีกรรมเป็นของตน เป็นทายาทแห่งกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัยกรรมย่อมจำแนกสัตว์ให้เลวและประณีต ฯ” [๖๓] เพราะกรรมมีเจตนาเป็นเหตุให้ทำกรรม เจตนานั้นเป็นกิเลส ฉะนั้นกิเลสเป็นเหตุให้ทำกรรม กรรมนั้นทำลงไปแล้ว ย่อมมีผลกรรมเรียกว่า วิบาก วิบากนั้นได้รับแล้ว ก็จะก่อให้เกิดกิเลสอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้นต่อไป เพื่อทำกรรมใหม่ต่อไป วงเวียนของกรรมมันจึงอยู่ที่กิเลส แล้วก็กรรม แล้วก็วิบาก (กิเลส กรรม วิบาก) อยู่อย่างนี้จนกว่ามันจะสิ้นสุดลงไปได้[๖๔] ดังนั้น ผู้วิจัยจึงจะขอกล่าวถึงเรื่องพุทธจริยศาสตร์กับหวยออนไลน์ในส่วนที่เป็นกรรม หรือวิบาก ซึ่งมีเจตนาเป็นที่ตั้ง ในที่นี้คือกรรมนิยามในนิยาม ๕ ดังนี้

๔.๓.๓.๑ นิยาม ๕

๑.อุตุยิยาม (เป็นกฎธรรมชาติเกี่ยวกับปรากฏการณ์ฝ่ายวัตถุ โดยเฉพาะความเป็นไปของธรรมชาติแวดล้อมและความเปลี่ยนแปลงทางวัตถุเช่น ดิน ฟ้า อากาศ ฤดูกาล เป็นต้น

๒.พีชนิยาม เป็นกฎธรรมชาติเกี่ยวกับการสืบพันธ์ หรือเรียกว่าพันธุกรรม

๓.จิตตนิยาม เป็นกฎธรรมชาติเกี่ยวกับการทำงานของจิต

---

[๖๒] ประยงค์ แสนบุราณ รศ., ดร., **ปรัชญาตะวันตกสมัยใหม่,** (กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๔๘), หน้า ๙๕-๙๖.

[๖๓] ม.อุ. (ไทย) ๑๔/๒๘๙/๓๕๐.

[๖๔] พุทธทาสภิกขุ, **กรรมเหนือกรรม,** (กรุงเทพมหานคร : ธรรมบูชา, ๒๕๑๙). หน้า ๙.

๔.กรรมนิยาม เป็นกฎธรรมชาติเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ คือกระบวนการก่อการกระทำและให้ผลของการกระทำ หรือพูดจำเพาะเจาะจงลงไปคือ กระบวนการแห่ง เจตน์จำนง หรือความคิดปรุงแต่งสร้างสรรค์ต่าง ๆ พร้อมทั้งผลที่สืบเนื่องออกไปอันสอดคล้องสมกัน เช่น ทำกรรมดีย่อมมีผลดี ทำกรรมชั่วย่อมมีผลชั่ว เป็นต้น

๕.ธรรมนิยาม เป็นกฎธรรมชาติเกี่ยวกับความสัมพันธ์และอาการที่เป็นเหตุเป็นผลแก่กันของสิ่งทั้งหลาย เช่น เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ของสิ่งทั้งหลายทั้งปวง[๖๕]

กรรม คือ การงาน หรือการกระทำ แต่ในทางธรรมต้องจำกัดความจำเพาะลงไปว่าหมายถึงการกระที่กระกอบไปด้วยเจตนา หรือการกระทำที่เป็นไปด้วยความจงใจ ถ้าเป็นการกระทำที่ไม่มีเจตนา ก็ไม่เรียกว่าเป็นกรรมในความหมายทางธรรม ซึ่งในที่นี้ดูแล้วมีความหมายที่กว้างเกินไป ถ้าจะให้ชัดเจนลงไปมองเห็นเนื้อหาและขอบเขตแจ่มแจ้ง ควรพิจารณาโดยแยกแยะความหมายออกเป็นแง่ หรือเป็นระดับต่างๆ ดังนี้

ก. เมื่อมองให้ถึงตัวแท้ของกรรม หรือมองให้ถึงต้นตอ เป็นการมองตรงตัวหรือเฉพาะตัวกรรมก็คือเจตนาอันได้แก่ เจตน์จำนง ความจงใจ การเลือกคัดตัดสิน มุ่งหมายที่จะกระทำ หรือพลังนำที่เป็นตัวกระทำการนั่นเอง เจตนาหรือเจตน์จำนงนี้เป็นตัวนำ บ่งชี้ และกำหนดทิศทางแห่งการกระทำทั้งหมดของมนุษย์ เป็นตัวการหรือเป็นตัวแกนนำในการริเริ่ม ปรุงแต่ง สร้างสรรค์ทุกอย่าง จึงเป็นตัวแท้ของกรรม[๖๖] "เจตนาหำ ภิกฺขเว กมฺมำ วทามิ" แปลความว่า ภิกษุทั้งหลาย เจตนาเราเรียกว่ากรรม บุคคลจงใจแล้ว จึงทำกรรมด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจ[๖๗]

ข.มองขยายออกไปให้เห็นตัวการอื่น ๆ คือ มองเข้าไปที่ภายในกระบวนการแห่งชีวิตของบุคคลแต่ละคน จะเห็นกรรมในแง่เป็นตัวประกอบซึ่งมีส่วนร่วมอยู่ในกระบวนการแห่งชีวิตเป็นเจ้าหน้าที่ในการปรุงแต่งโครงสร้างและวิถีที่จะดำเนินไปของชีวิตนั้น กรรมในแง่นี้ตรงกับคำว่า สังขาร หรือมักเรียกชื่อว่า สังขาร เช่นอย่างนี้เป็นหัวข้อหนึ่งในปฏิจจสมุปบาท ซึ่งแปลกันว่าสภาพที่ปรุงแต่งจิต หมายความว่า องค์ประกอบหรือคุณสมบัติต่าง ๆ ของจิต มีเจตนาเป็นตัวนำซึ่งแต่งจิตให้ดีหรือชั่ว หรือให้เป็นกลาง ๆ ปรุงแปรการตริตรึกนึกคิดในใจ และการแสดงออกทางกาย วาจา เป็นกรรมแบบต่าง ๆ ถ้าจะแปลง่าย ๆ ก็ว่าความคิดปรุงแต่ง แม้ในความหมายแง่นี้ก็ยึด

---

[๖๕] พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), **กรรมตามนัยแห่งพุทธธรรม,** (กรุงเทพฯ, อมรินทร์ พริ้นติ้ง กรุ๊ฟ จำกัด, ๒๕๓๑), หน้า ๖-๗.

[๖๖] พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), **กรรมตามนัยแห่งพุทธธรรม,** หน้า ๑๕.

[๖๗] องฺ.ฉกฺก. (ไทย) ๒๒/๓๓๔/๓๖๘.

เอาเจตนานั่นเองเป็นหลัก บางครั้งท่านก็แปลเอาง่าย ๆ รวบรัดว่า[๖๘] สังขารก็คือเจตนาทั้งหลายนั่นเอง

ค.มองเลยออกมาข้างนอกเล็กน้อย คือมองในแง่ของชีวิตที่สำเร็จรูปแล้วเป็นหน่วยหนึ่ง ๆ หรือมองชีวิตที่ด้านนอกอย่างเป็นหน่วยรวมหน่วยหนึ่ง ๆ ตามที่สมมติเรียกกันว่า บุคคลผู้หนึ่ง ๆ ซึ่งดำเนินชีวิตอยู่ในโลกนี้ เป็นเจ้าของบทบาทของตน ๆ ต่างหาก ๆ กันไป กรรมในแง่นี้ก็คือ การทำ การพูด การคิด หรือการคิดนึก และการแสดงออกทางกายวาจา หรือความประพฤติที่เป็นไปต่าง ๆ ซึ่งบุคคลผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบเก็บเกี่ยวผลเป็นส่วนตัว ไม่ว่าจะมองแคบ ๆ เฉพาะ เวลาเฉพาะหน้า หรือมองกว้างไกลออกไปในอดีต และอนาคตก็ตาม กรรมในความหมายนี้ เข้ากับความหมายกว้าง ๆ ที่แสดงไว้ข้างต้น และเป็นแง่ความหมายที่กล่าวถึงบ่อยที่สุด เพราะปรากฏในคำสอนต่อบุคคล มุ่งให้ทุกคนรับผิดชอบต่อการกระทำของตนและพยายามประกอบแต่กรรมดี เช่นในพุทธพจน์ว่า[๖๙]

ธรรม ๒ ประการนี้เป็นเหตุให้เดือดร้อน ๒ ประการคือ บุคคลบางคนในโลกนี้เป็นผู้มิได้ทำความดีงามไว้ มิได้ทำกุศล มิได้ทำบุญซึ่งเป็นเครื่องต่อต้านความขลาดกลัวไว้ ทำแต่บาป ทำแต่กรรมหยาบช้า ทำแต่กรรมร้ายกาจ, เขาย่อมเดือดร้อนว่าเราไม่ได้ทำกรรมดีงามดังนั้นบ้างว่าเราทำบาปไว้ดังนี้บ้าง...

ง.มองกว้างออกไปอีก คือ มองในแง่กิจกรรมของมนุษย์ ได้แก่ กรรมในความหมายของการประกอบอาชีพการงาน การดำเนินชีวิต และการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของมนุษย์ ที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากเจตน์จำนง การคิดปรุงแต่ง สร้างสรรค์ ซึ่งทำให้เกิดความเป็นไปในสังคมมนุษย์อย่างที่เป็นที่เห็นกันอยู่[๗๐]

กรรมนิยามมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดที่สุดกับจิตนิยามและสังคมนิยมน์ และความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันนี้อาจเป็นเหตุให้เกิดความเข้าใจสับสนได้ง่าย ดังนั้นการที่จะเข้าใจเรื่องของกรรมและความดีความชั่วให้ชัดเจน จะต้องแยกขอบเขตระหว่างนิยามและนิยม เหล่านี้ให้ได้เสียก่อน

กรรมนิยามอาศัยจิตนิยามเหมือนซ้อนอยู่บนจิตนิยามนั่นเอง แต่จุดตัดแยกระหว่างกรรมนิยามกับจิตนิยามก็ชัดเจน กล่าวคือ เจตนาเป็นเนื้อหาสาระและเป็นตัวทำการของกรรมนิยาม ทำให้กรรมนิยามเป็นอิสระออกมาเป็นนิยามหนึ่งต่างหาก หรือทำให้มนุษย์เป็นอิสระ มีบทบาทเป็นของตนเองต่างหากจากนิยามอื่น ๆ สามารถสร้างโลกแห่งการประดิษฐ์สร้างสรรค์ต่างหากจากโลกของธรรมชาติ เจตนาอาศัยกลไกจองจิตนิยามเป็นเครื่องมือในการทำงาน และเมื่อเจตนาทำ

---

[๖๘] พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), **กรรมตามนัยแห่งพุทธธรรม,** หน้า ๑๕.

[๖๙] **เรื่องเดียวกัน,** หน้า ๑๖.

[๗๐] พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), **กรรมตามนัยแห่งพุทธธรรม,** หน้า ๑๗.

กรรมอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นแล้ว กระบวนการก่อผลก็ต้องอาศัยจิตนิยามนั่นแหละดำเนินไป เปรียบได้กับคนขับเรือยนต์ คนขับเหมือนเจตนาที่อยู่ฝ่ายกรรมนิยาม เครื่องเรือทั้งหมดเหมือนกลไกและองค์ประกอบต่าง ๆ ของจิตที่อยู่ฝ่ายจิตนิยาม คนขับต้องอาศัยเครื่องเรือ แต่เครื่องเรือจะพาเรือคือชีวิตที่พร้อมด้วยร่างกายไปสู่ที่ไหนอย่างไร คนขับเป็นอิสระที่จะทำและเป็นผู้รับผิดชอบทำให้เป็นไป คนขับทั้งอาศัย และทั้งเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากเรือ แล้วรับผิดชอบต่อความเป็นไปของเรือที่พร้อมทั้งเครื่องเรือและตัวเรือด้วยเหมือนกรรมนิยามทั้งอาศัย และทั้งเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากจิตนิยาม แล้วรับผิดชอบต่อความเป็นไปของชีวิตที่พร้อมทั้งจิตและกายด้วย ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างกรรมนิยามกับจิตนิยามนี้ ไม่สู้มีปัญหาเพราะไม่สู้มีเรื่องที่มนุษย์เอาใจใส่ และไม่ว่ามนุษย์จะใส่ใจรู้เรื่องของมันหรือแม้แต่รู้ตัวหรือไม่ก็ตาม มันก็เป็นไปตามปรกติของมันเรื่อยไปอย่างมองไม่เห็นตัว

ด้านที่เป็นปัญหาสับสนอย่างมากก็คือ ความสัมพันธ์ระหว่างกรรมนิยามกับสังคมนิยมน์ ซึ่งมักมีปัญหาเกี่ยวกับความดีและความชั่ว ว่าอะไรดี อะไรชั่ว ที่ว่าทำดีทำชั่วเป็นความจริงที่แท้หรือไม่ อะไรเป็นเกณฑ์แบ่งว่าอะไรดีอะไรชั่ว ในเรื่องนี้มีคนไม่น้อยพูดบ่อย ๆ ว่าความดีและความชั่วเป็นเรื่องของคนหรือสังคมบัญญัติกันขึ้นมา การกระทำอย่างเดียวกัน สังคมถิ่นหนึ่งหรือสมัยหนึ่งว่าดี อีกถิ่นหนึ่งหรืออีกสมัยหนึ่งว่าไม่ดี การกระทำอย่างเดียวกัน สังคมหนึ่งบัญญัติให้สมาชิกต้องทำ แต่อีกสังคมหนึ่งบัญญัติให้สมาชิกต้องละเว้น เช่น สังคมป่าบางพวกบัญญัติว่าฆ่าคนพวกอื่นเป็นความดี แต่สิ่งที่เจริญแล้วบัญญัติว่าฆ่ามนุษย์เป็นความชั่วทั้งนั้น บางศาสนาบัญญัติว่าฆ่าสัตว์ที่เป็นอาหารไม่บาป บางศาสนาสอนว่าการเบียดเบียนสัตว์ไม่ว่าชนิดใดไม่ดีทั้งนั้น เป็นต้น[๗๑]

ความดีความชั่วเป็นบัญญัติของสังคม เป็นเรื่องของสังคมอยู่ในขอบเขตของสังคมนิยมน์. ส่วนกุศลและอกุศลเป็นคุณสมบัติของกรรม ก็เป็นเรื่องของกรรมอยู่ในกรรมนิยาม เป็นเรื่องต่างหากกัน แต่สัมพันธ์กัน สิ่งที่เป็นตัวการสร้างความสัมพันธ์และเป็นจุดตัดแยกระหว่างกันของนิยามและนิยมทั้งสองนี้ ก็เช่นเดียวกันในกรณีระหว่างกรรมนิยามกับจิตนิยาม คือได้แก่เจตนาหรือเจตน์จำนงนั่นเอง สิ่งที่สังคมบัญญัติ เมื่อมองจากแง่ของกรรมนิยามอาจแบ่งได้เป็น ๒ ประเภทคือ

ก.สิ่งที่บัญญัตินั้น ไม่เกี่ยวกับกุศลและอกุศลในกรรมนิยามโดยตรง แต่สังคมบัญญัติขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งของสังคมเอง เช่น เพื่อให้คนทั้งหลายในสังคมนั้นอยู่ร่วมกันด้วยดี มีความสงบสุข เป็นทำนองข้อตกลงหรือพันธสัญญาระหว่างกัน ในกรณีเช่นนี้ สิ่งที่บัญญัตินั้นอาจเป็นเครื่องช่วยให้สังคมอยู่ดีมีสุขได้จริงหรืออาจไม่จริงก็ได้ อาจเป็นประโยชน์แก่สังคมจริงหรืออาจเป็นโทษก็ได้ ทั้งนี้แล้วแต่ว่าข้อกำหนดนั้นได้บัญญัติกันขึ้นมาหรือว่า คนที่ทำหน้าที่

---

[๗๑] พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), **กรรมตามนัยแห่งพุทธธรรม,** หน้า ๔๘.

บัญญัติมีความสุจริตใจหรือไม่ เป็นต้น บัญญัติเช่นนี้มีมาในรูปต่าง ๆ อาจเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีตลอดจนกฎหมาย ดีหรือชั่วในกรณีอย่างนี้ เป็นเรื่องของสังคมนิยม อาจเปลี่ยนไปเปลี่ยนมาและแตกต่างกันไปนานัปการ แต่จะเปลี่ยนจะต่างไปอย่างไรก็ตามก็ไม่ใช่เรื่องของกรรมนิยาม จะต้องแยกไว้ต่างหาก ไม่ควรเอามาปนเปสับสนและเมื่อคนใดฝ่าฝืนละเมิดบัญญัตินั้น สังคมจะลงโทษอย่างไร ก็เป็นเรื่องของสังคมนิยมน์ ไม่ใช่เรื่องของกรรมนิยามให้แยกออกไปอย่างนี้เสียส่วนหนึ่ง แต่ถ้ามีคนใดคนหนึ่งไม่ปฏิบัติตามบัญญัตินั้น จะฝ่าฝืนละเมิด หรือไม่ปฏิบัติตาม เขาจะเกิดมีเจตนา ที่จะฝ่าฝืนละเมิด หรือไม่ปฏิบัติตาม ขึ้นมาทันที และเขาก็จะตระหนักรู้ต่อเจตนาของเขานั้นอย่างไม่อาจปิดบังหรือหลอกตนเองได้ เจตนานี้แหละคือจุดตั้งต้นของกรรมนิยามและเป็นเรื่องของกรรมนิยาม สังคมหลายแห่งอาจจะพยายามสืบเอาเจตนานี้ไปประกอบการพิจารณาในการตัดสินลงโทษด้วยว่าเขาผู้นั้นทำการละเมิดด้วยเจตนาหรือไม่ แต่นั่นก็เป็นเรื่องของสังคมนิยมน์ ไม่ใช่เรื่องของกรรมนิยาม[๗๒]

ข.สิ่งที่บัญญัตินั้น กระทบถึงกุศลและอกุศลในกระบวนการของกรรมนิยามด้วย ในกรณีเช่นนี้ สังคมอาจบัญญัติความดีความชั่วด้วยความรู้ความเข้าใจว่า อะไรเป็นกุศล อะไรเป็นอกุศล คือรู้ว่าอะไรเกื้อกูลอะไรเป็นโทษแก่ชีวิตจิตใจของมนุษย์ หรืออาจบัญญัติด้วยความไม่รู้ไม่เข้าใจเลยก็ได้ แต่ไม่ว่าสังคมจะบัญญัติว่าอย่างไรก็ตาม ความเป็นไปตามกรรมนิยามก็ย่อมเป็นไปของมันตามปกติ หาได้เปลี่ยนไปตามบัญญัติของสังคมไม่ ขอยกตัวอย่างสมมติว่ามีสังคมหนึ่งคนถือว่าการเสพสิ่งเสพติดมึนเมาเป็นการกระทำที่ดีงาม ทำให้คนมีความสุขควรสนับสนุน ถือว่าการมีอารมณ์รุนแรงเป็นสิ่งที่ดี ถือว่าควรปลุกเร้าคนให้ตื่นเต้นเคร่งเครียดอยากได้อยากเอาวิ่งหาแข่งขันอยู่เสมอจะได้ทำงานสร้างสรรค์ได้มาก เป็นต้น ผลต่าง ๆ ที่ปรากฏในระดับสังคมเช่นนี้ หลายอย่างอาจสืบเนื่องมาจากกรรมนิยามด้วย แต่กระนั้นในเบื้องแรก ผลที่เป็นไปในด้านสังคมก็พึงพิจารณาในแง่สังคม ผลในด้านกรรมนิยามก็พึงพิจารณาในแง่กรรมนิยาม แยกต่างหากจากกันก่อนเสร็จจากนั้นแล้วจึงค่อยโยงเข้ามาหากันในภายหลังเพื่อไม่ให้เกิดความสับสน[๗๓]

เมื่อเจตนาเกิดขึ้นครั้งหนึ่ง ก็คือกรรมเกิดขึ้นทีหนึ่ง เมื่อกรรมเกิดขึ้นแล้วก็มีผลทันที เพราะเมื่อเจตนาเกิดขึ้นก็คือมีกิจกรรมเกิดขึ้นในจิตแล้ว จิตมีการเคลื่อนไหวหรือไหวตัวแล้ว แม้เป็นเพียงความคิดอะไรเล็กน้อย ซึ่งถึงจะไม่มีผลอะไรสำคัญ แต่ก็ไม่ไร้ผลเสียเลย อย่างน้อยก็เป็นละอองกรรมอันละเอียด ที่สั่งสมหรือพอกเข้าไว้เป็นเครื่องปรุงแต่งคุณสมบัติของจิตอยู่ภายใน

---

[๗๒] พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), **กรรมตามนัยแห่งพุทธธรรม,** หน้า ๔๘-๕๐.

[๗๓] **เรื่องเดียวกัน,** หน้า ๕๔.

เมื่อมากขึ้น เช่นจิตเสพความคิดบ่อย ๆ หรือความคิดนั้นรุนแรงขึ้นจนออกมาภายนอก ผลก็แรงขึ้นขยายออกมาเป็นลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ เป็นต้น[๗๔]

สรุป เกณฑ์วินิจฉัยกรรมดีและกรรมชั่วมีว่า ในแง่ของกรรม ให้ถือเอาเจตนาเป็นหลักตัดสินว่าเป็นกรรมหรือไม่ และในแง่ที่ว่ากรรมนั้นดีหรือชั่ว ให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ดังนี้

ก.เกณฑ์หลัก

๑.ตัดสินด้วยความเป็นกุศลหรืออกุศล โดยพิจารณาจากมูลเหตุว่า เป็นเจตนาที่เกิดจากกุศลมูลคือ อโลภะ อโทษะ อโมหะ หรือเกิดจากอกุศลมูล คือ โลภะ โทษะ หรือโมหะ และพิจารณาตามสภาวะว่า เป็นสภาพเกื้อกูลแก่ชีวิตจิตใจหรือไม่ ทำให้จิตสบาย ไร้โรค ปลอดโปร่ง ผ่องใส สมบูรณ์ หรือไม่ ส่งเสริมหรือบั่นรอนคุณภาพ และสมรรถภาพของจิต ช่วยให้กุศลธรรม (สภาพที่เกื้อกูล) ทั้งหลายเจริญงอกงามขึ้น อกุศลธรรมทั้งหลายลดลง หรือทำให้กุศลธรรมลดน้อยลง อกุศลธรรมทั้งหลายเจริญงอกงามขึ้นตลอดจนมีผลต่อบุคลิกภาพอย่างไร

ข. เกณฑ์ร่วม

๒.ใช้มโนธรรมคือ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีของตนเองพิจารณาว่า การที่กระทำนั้นตนเองติเตียนตนเองได้หรือไม่ เสียความเคารพตนเองหรือไม่

๓.พิจารณาความยอมรับของวิญญู หรือนักปราชญ์หรือบัณฑิตชน ว่าเป็นสิ่งที่วิญญูยอมรับหรือไม่ชื่นชมสรรเสริญ หรือตำหนิติเตียน

๔.พิจารณาลักษณะ และผลของการกระทำที่ ต่อตนเอง หรือต่อผู้อื่น หมายถึง เป็นการเบียดเบียนตน เบียดเบียนผู้อื่น ทำตนหรือผู้อื่นให้เดือดร้อนหรือไม่ และเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขหรือเป็นไปเพื่อโทษทุกข์ ทั้งแก่ตน และผู้อื่น[๗๕]

ผลของกรรมมี ๔ ระดับคือ

๑.ระดับภายในจิตใจ ว่ากรรมทำให้เกิดผลภายในจิตใจ มีการสั่งสมคุณสมบัติคือกุศลธรรมและอกุศลธรรมคุณภาพและสมรรถภาพของจิต มีอิทธิพลปรุงแต่งความรู้สึกนึกคิด ความโน้มเอียง ความนิยมชมชอบ และความสุขความทุกข์ เป็นต้น อย่างไรบ้าง

๒.ระดับบุคลิกภาพ ว่ากรรมทำให้เกิดผลในด้านการสร้างเสริมนิสัย ปรุงแต่งลักษณะความประพฤติ การแสดงออก ท่าที การวางตนปรับตัว อาการตอบสนอง ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับคนอื่น ๆ ไปอย่างไรบ้าง การให้ผลระดับนี้ต่อเนื่องออกมาจากระดับที่ ๑ นั่นเอง และมีขอบเขตคาบเกี่ยวกัน แต่แยกพิจารณา เพื่อให้มองเห็นแง่มุมของการให้ผลชัดเจนยิ่งขึ้น

---

[๗๔] พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), **กรรมตามนัยแห่งพุทธธรรม,** หน้า ๕๗.

[๗๕] **เรื่องเดียวกัน,** หน้า ๖๓-๖๔.

๓.ระดับวิถีชีวิตของบุคคล ว่ากรรมชักนำความเป็นไปในชีวิตของบุคคล ทำให้เขาได้รับประสบการณ์ที่น่าปรารถนาและไม่น่าปรารถนา ประสบผลตอบสนองจากภายนอก พบความเสื่อมความเจริญ ความล้มเหลว ความสำเร็จ ลาภ ยศ สุข สรรเสริญ และความสูญเสียต่าง ๆ ที่ตรงข้าม ซึ่งเรียกรวมว่า โลกธรรมทั้งหลาย อย่างไรบ้าง ผลระดับนี้อาจแยกมองได้สองด้านคือ ผลสนองจากปัจจัยด้านอื่น ๆ ของสภาพแวดล้อมที่นอกจากคน และผลสนองจากปัจจัยด้านบุคคลอื่นและสังคม

๔.ระดับสังคม ว่ากรรมที่บุคคลและคนทั้งหลายกระทำ มีผลต่อความเป็นไปของสังคมอย่างไรบ้าง เช่น ทำให้เกิดความเสื่อม ความเจริญ ความร่มเย็นเป็นสุข ความทุกข์ยากเดือดร้อนร่วมกันของมนุษย์ทั้งหลาย รวมทั้งผลจากการที่มนุษย์กระทำต่อสภาพแวดล้อมอื่น ๆ แล้วย้อนกลับมาหาตัวมนุษย์เอง[๗๖]

กระบวนการแห่งกรรมที่ทำให้สิ้นกรรมนั้น มีสาระสำคัญที่อาจพูดให้เข้าใจอย่างง่ายๆ ว่าเมื่อทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามแนวปฏิบัติของมรรคมีองค์ ๘ หรือ โพชฌงค์ ๗ (หรือธรรมในชื่ออื่น ๆแล้วแต่กรณี) ซึ่งมีปัญญาที่รู้เข้าใจคุณค่า และสภาวะที่แท้จริงเป็นเครื่องชี้นำตัณหาก็จะถูกลบหายไป เพราะไม่มีช่องที่จะเข้ามาแสดงบทบาททำหน้าที่ โลภะ โทษะ โมหะ ก็ไม่เกิดกรรมที่จะก่อผลต่อเนื่องผูกมัดชีวิตจิตใจ เมื่อไม่มีกรรมก่อผลผูกมัด ก็เป็นภาวะอิสระ โปร่งใจ ไร้ทุกข์ ชีวิตที่เคยเป็นอยู่อย่างทาสรับใช้ที่คอยทำการตามคำบงการของตัณหาก็เปลี่ยนมาสู้ความมีชีวิตอยู่ด้วยปัญญา ที่ทำให้เป็นนายของการกระทำอย่างเป็นไทแก่ตน[๗๗]

๔.๓.๓.๒ ศีล

การประพฤติของมนุษย์นั้นมีส่วนสำคัญต่อบุคคลรอบข้างและสังคม สังคมมนุษย์มีความเดือดร้อนวุ่นวายด้วยเหตุหลายประการ เช่น ความยากจน โรคภัยไข้เจ็บ ความขัดแย้งทะเลาะวิวาท ฯลฯ แต่สามเหตุสำคัญประการหนึ่งที่พวกเรามักมองข้ามกันไปคือ การที่คนในสังคมขาดการควบคุมตนด้วยศีล ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่นทางร่างกายบ้าง ทางทรัพย์สินบ้าง มนุษย์จึงหวาดหวั่นพรั่นพรึง รู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ถ้าคนในสังคมควบคุมตนด้วยศีลได้ ไม่ให้ประทุษร้ายกันด้วยกาย วาจาแล้ว สังคมเราจะน่าอยู่กว่านี้มากมายที่เดียว

ศีลคืออะไร ศีลคือเจตนางดเว้นความชั่วทางกาย วาจา และทางใจ เจตนางดเว้นทุจริตกาย วาจา ที่เรียกว่า เจตนาศีล การงดเว้นจากมาโนทุจริต ๓ เรียกว่า เจตสิกศีล คือศีลที่เกี่ยวกับใจโดยตรง แม้ไม่ทำด้วยกาย วาจา ก็ทำให้ศีลทางใจขาดได้ มโนทุจริต ๓ นั้นคือ “อภิชฌา” โลภอยากได้ของผู้อื่น “พยาบาท” คิดปองร้ายผู้อื่น มิจฉาทิฏฐิ เห็นผิดจากทำนองคลองธรรม เช่นเห็น

---

[๗๖] พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), **กรรมตามนัยแห่งพุทธธรรม,** หน้า ๘๒-๘๓.

[๗๗] **เรื่องเดียวกัน,** หน้า ๑๒๗.

ว่า ความดีไม่มี ความชั่วไม่มี ทำดีไม่ได้ดี ทำชั่วไม่ได้ชั่ว เป็นต้น คิดอย่างนี้เห็นอย่างนี้เป็นมโนทุจริต เป็นบาปทางใจ ส่วนที่ประพฤติผิดออกมาทางกาย ทางวาจาก็เป็นกายทุจริต วจีทุจริต เว้นกายทุจริตและวจีทุจริตเสียได้ จัดเป็นเจตนาศีล เจตนางดเว้น นั้นมาจากคำว่า เวรมณีหรือวิรัติ มีอยู่ ๓ คือ

๑.สมาทานวิรัติ งดเว้นด้วยการสมทานคือตั้งใจไว้ เช่น ตั้งใจไว้ว่า จะไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ดื่มสุราเมรัย เป็นต้น

๒.สัมปัตตวิรัติ งดเว้นได้เมื่อประจวบกับเหตุการณ์อันเป็นเหตุให้ล่วงละเมิดศีล ที่ไม่ได้ตั้งใจไว้ก่อน คือเว้นความชั่วนั้น ๆ เสียได้แม้มีโอกาสจะทำ

๓.สมุจเฉทวิรัติ การงดเว้นได้อย่างเด็จขาด ถอนรากถอนโคน หมายถึงการงดเว้นความชั่วของพระอริยะ ส่วนปุถุชน พออนุโลมความชั่วบางอย่างที่ตนเคยทำแล้วต่อมาละเว้นได้เด็จขาด

นี่คือศีลในความหมายว่า งดเว้นจากความชั่ว ศีลนั้นมีหลายประเภทในที่นี้ขอกล่าวเพียง ๕ ประเภทคือ

๑.วารีตศีล หมายถึง ข้อห้าม คือพระพุทธเจ้าทรงห้ามไว้ว่าอย่าทำ ใครทำเข้าเป็นผิดศีล เช่น ทรงห้ามภิกษุฉันอาหารในเวลาวิกาล ห้ามคฤหัสถ์ดื่มสุราเมรัย พร้อมทั้งชี้โทษไว้ให้ด้วย

๒.จารีตศีล หมายถึง ข้อที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตเป็นพุทธบัญญัติว่าต้องทำ ถ้าไม่ทำถือว่าผิด เช่นทรงบัญญัติให้ภิกษุทำอุโบสถ สวดปาฏิโมกข์ทุก ๆ กึ่งเดือน คือ ๑๕ วันต่อครั้ง ถ้าภิกษุไม่อาพาธ ไม่ทำอุโบสถเสียเลย เพราะเกียจคร้านหรือเบื่อหน่ายอย่างนี้ผิดจารีตศีล

๓.อาทิพรหมจริยกศีล ศีลที่เป็นข้อปฏิบัติเบื้องต้นของพรหมจรรย์ หรือศีลอันเป็นส่วนแห่งบทบัญญัติสำหรับป้องกันความเสียหาย เช่น ศีล ๒๒๗ ศีล ๑๐ เป็นต้น

๔.อภิสมาจาริกศีล คือ ศีลที่เกี่ยวกับความประพฤติ มารยาทอันละเมียดละไมสมบัติผู้ดี

๕.อาชีวปริสุทธิศีล คือ ศีลที่เกี่ยวข้องกับความบริสุทธิ์หมดจดแห่งอาชีวะ ไม่คดโกงหลอกลวงเขาเลี้ยงชีพ[๗๘]

สรุปความว่า การพนันไม่ว่ายุคใด สมัยใด สังคมใด ชาติใด ประเทศใดก็ตาม บุคคลที่เข้าไปข้องแวะหรือเกี่ยวข้องด้วยกับการพนันก็จะได้รับซึ่งความทุกข์และโทษ ที่เป็นผล มีจำนวนที่น้อยมากที่ประสบความสำเร็จกับการเล่นการพนัน นอกเสียจากสังคมนั้นจะมีระเบียบวินัยที่เข้มแข็ง กฎหมายที่มีเข้มแข็งและเข้มงวด หรือสังคมนั้นเป็นสังคมที่มีศีลธรรมจริยธรรมเป็นตัวนำทางของชีวิตให้ดำเนินไป ก็จะทำให้สังคมนั้น ๆ มีปัญหาน้อยประชาชนส่วนรวมและส่วนมากก็อยู่กันอย่างสันติสุข และสงบสุข ไม่เดือดร้อน นอนสุข ไม่เกิดปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้หรือมี

---

[๗๘] วศิน อินทสระ, **พุทธจริยศาสตร์,** พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธรรมดา, ๒๕๔๕), หน้า ๓๘-๔๑.

ปัญหาที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันนี้สังคมไทยจะมีปัญหาด้านพุทธจริยศาสตร์มากขึ้น ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมานั้นได้ท้าทายต่อระบบของพุทธจริยศาสตร์เป็นอย่างมาก บางปัญหาก็ยังแก้ไขไม่ได้ บางปัญหาก็สามารถแก้ไขได้ ส่วนจะแก้ไขได้หรือแก้ไม่ได้นั้นไม่เป็นปัญหาที่สำคัญนักถ้าบุคคลในสังคมร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นมา มีความสามัคคีกันในการทำให้สังคมนั้นน่าอยู่ โดยการปลูกฝังศีลธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนโดยให้ได้เรียนรู้ตั้งแต่ยังเล็ก บุคคลในครอบครัวมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะครอบครัวเป็นหน่วยสังคมแรกที่เด็กและเยาวชนพบและมีกิจกรรมร่วมกันและเป็นแห่งแรกที่เด็กมีการเรียนรู้พฤติกรรมที่ดีหรือไม่ดีนั้นก็เริ่มต้นจากครอบครัวก่อนเป็นลำดับแรก

ส่วนโรงเรียน หน่วยงานของรัฐ สมาคม มูลนิธิ หรือแม่แต่ศาสนาแต่ละศาสนาที่บุคคลนั้นครอบครัวนั้นนับถืออยู่ก็ต้องมีส่วนในการอบรมสั่งสอน ให้ศาสนิกของตนเองเป็นบุคคลที่ดีของสังคม โดยเฉพาะสังคมพุทธ เช่นคนไทยที่บอกว่าเป็นชาวพุทธ แต่มีการนำหลักการปฏิบัติของ พุทธจริยศาสตร์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตนั้นน้อยมาก เพราะความไม่เข้าใจในพุทธจริยศาสตร์อย่างถ่องแท้ ทุกคนมุ่งแต่จะแสวงหาความสุขใส่ตนโดยไม่สนใจผลของการกระทำนั้นว่าจะเป็นเช่นไรแต่ถ้านำหลักของพุทธจริยศาสตร์มาใช้ในการดำเนินชีวิตก็จะทำให้ชีวิตประสบแต่ความสุขที่ยั่งยืน ความสุขที่แท้จริง หรือความสุขอันนิรันดร เป็นจริงได้ด้วยการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข เช่นการพนัน เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ชีวิตนั้นตกต่ำ และมีทุกข์

เพราะการตั้งเจตนาไว้ผิด อย่างเช่น ผู้ที่เล่นการพนันก็ต้องตั้งเจตนาไว้ว่าต้องการสิ่งใดไว้ในใจ ถ้าตั้งใจเพื่อความเพลิดเพลินไม่หวังร่ำรวยไม่หวังสิ่งใดนอกจากความสนุกได้เสี่ยง ก็จะได้ความสนุกแต่ถ้าถูกขึ้นมาเมื่อไร นั่นคือสาเหตุที่จะทำให้ผู้นั้นกลับมาเล่นอีกเป็นครั้งที่ ๒ ครั้งที่ ๓ จนอาจจะติดก็เป็นได้ แต่ถ้าตั้งเจตนาไว้ว่าจะต้องรวยให้ได้งวดนี้ต้องถูกมีการติดตามทุกงวด นี่คือการตั้งเจตนาไว้แบบผิด ๆ เพราะว่ามี โลภจิต เข้าครอบงำจึงทำให้จิตมีโลภะเจตนาเป็นตัวบงการให้เล่น ผลที่ออกมาก็คือได้รับวิบากกรรม วิบากกรรมจะมากหรือจะน้อยนั้นก็ขึ้นอยู่กับตั้งเจตนาไว้มากหรือน้อยแค่ไหน ถ้าตั้งเจตนาฝ่ายชั่วไว้มากก็จะได้รับทุกข์หรือ วิปากทุกข์เป็นทุกข์ที่มากเช่นกัน ถ้าการกระทำนั้นมีผลต่อสังคมโดยรวมก็อาจจะต้อง ถูกลงอาชญาได้รับความทุกข์หรือตกอบาย หรือเกิดวิปฏิสารคือเดือดร้อนใจ แต่ถ้าตั้งเจตนาในฝ่ายชั่วไว้น้อยก็ทุกข์น้อยหรือวิปากทุกข์น้อย เช่น การเล่นหวยในแต่ละงวดนั้นขึ้นอยู่กับว่างวดนั้นมั่นใจเพียงไรว่าจะต้องถูก ถ้ามั่นใจมากก็ลงจำนวนเงินที่มากหรืออาจจะมากกว่าปรกติก็เป็นได้ เพราะเกิดจากโลภะเจตนา คือต้องการจะรวยทางรัดโดยลงทุนน้อยแต่ได้มาก ถ้าผลออกมาไม่ถูก ผลหรือวิบากที่ได้รับก็ต้องดูว่าได้ลงทุนไปแบบไหน ถ้าถึงกับขายบ้านขายเรือนเล่นก็ย่อมต้องนอนข้างถนนอย่างแน่นอน แต่ถ้างวดนั้นไม่มั่นใจหาเลขเหมาะ ๆ ไม่ได้ ก็อาจจะมีการเล่นที่น้อยหรือน้อยกว่า

ปรกติ ก็อาจจะได้รับผลหรือวิบากที่น้อยไม่ถึงกับเดือดร้อนมากมายนัก แต่ย่อมมีผลอย่างแน่นอน คือ ทุกใจ เสียใจที่ไม่ถูก และก็จะคอยงวดต่อไป แต่ถ้าต้องการจะลดวิบากกรมเหล่านั้นให้น้อยลง หรือให้หมดไปก็ต้องนำหลัก ทางสายกลาง หรืออริยมรรคมีองค์ ๘ หรือ อริยสัจ ๔ มาใช้ในการดำเนินชีวิตจึงจะสามารถหลีกหนีวิบากกรรมในฝ่ายชั่วได้

ศีลนั้นมีส่วนสำคัญยิ่งสำหรับมนุษย์ เพราะเป็นข้อปฏิบัติเบื้องต้นสำหรับมนุษย์ที่ต้องการความสุขสงบ เรียบร้อยของตนเอง ครอบครัว และสังคม ปุถุชนทั่วไปก็ถือเอาศีล ๕ เป็นหลักปฏิบัติ ที่มีคำว่าเจตนางดเว้น ทุกข้อไป สังคมทุกวันนี้ถ้าขาดการควบคุมตนด้วยศีลแล้ว ย่อมล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่นทั้งทางร่างกาย วาจา ทรัพย์สิน เหตุนั้นมนุษย์จึงรู้สึกหวาดกลัวหวาดหวั่นพรั่นพรึง รู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนอยู่เนือง ๆ

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิเคราะห์พุทธจริยศาสตร์กับปัญหาการพนันหวยออนไลน์ มีจุดประสงค์เพราะว่า เนื่องด้วยในปัจจุบันเรื่องของการพนันและปัญหาหวยทั้งหวยที่ถูกกฎหมาย (สลากกินแบ่งรัฐบาล) หรือหวยบนดิน และหวยใต้ดิน (หวยเถื่อน) ที่ผิดกฎหมายปัญหานี้ทางรัฐบาลในแต่ละสมัยก็มีนโยบายเรื่องนี้ที่แตกต่างกัน

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ เพื่อศึกษาประวัติและความเป็นมาของการพนันหวยในสังคมไทย ยุคเริ่มต้นของการพนันในสังคมไทยนั้นเริ่มมาตั้งแต่สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เมื่อครั้งท่านได้ไปเยือนประเทศจีนท่านได้จ้างช่างปั้นเครื่องถ้วยชาม สังคโลก การพนันก็มาพร้อมกับชาวจีน ชาวจีนนิยมเล่นการพนันคือการเล่นโปและถั่วรวมถึงหวยโดยตามบันทึกทางประวัติศาสตร์มีมาตั้งแต่ราว พ.ศ. ๑๔๕๐ ก่อนราชวงศ์พระร่วงได้ครองกรุงสุโขทัยช้านานและการเล่นโปเกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๑๐๐ ตรงกับสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิครองกรุงศรีอยุธยา ส่วนการเล่นหวยในสังคมไทยเกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๐ ตรงกับสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ กรุงรัตนโกสินทร์ ครั้งเมื่อมีการเล่นหวยเกิดขึ้นอันเกิดจากสาเหตุทางบ้านเมืองในสมัยนั้นเกิดปัญหาทางด้านบ้านเมืองและเศรษฐกิจการเงินซึ่งเรียกหวยนั้นว่าหวย ก.ข. โดยพระศรีชัยบาลนายอากรสุรา เข้าเฝ้ากราบทูลตั้งโรงหวยให้ประชาชนนำเงินที่สะสมไว้ออกมาแทงหวยเพราะหวยเป็นการพนันที่ถูกกับคนไทยเพราะคนไทยชอบการเสี่ยงโชค หวย ก.ข. จึงสร้างรายได้เข้ารัฐได้ทุกปี พอล่วงเข้าถึง สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ทรงดำริว่าต้องการยกเลิกอากรต่าง ๆ ให้หมด

ซึ่งในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้ทรงตั้งหอรัษฎากรพัฒน์ขึ้นเพื่อรวบรวมภาษีจากกระทรวงต่าง ๆ เข้ามาอยู่ในพระคลังเพียงแห่งเดียวเมื่อ มีเงินมากพอก็ทรงต้องการจะเลิกบ่อนเบี้ย พระองค์ได้ทรงลดการเล่นบ่อนเบี้ย เรื่อย ๆ เพื่อมิให้คนไทยเล่นการพนัน ต่อมาพระองค์ทรงเลิกบ่อนเบี้ยหมดสิ้นกรุงสยามวันที่ ๑๑ เม.ย. ปีมะเส็ง พ.ศ. ๒๔๖๐

การกำเนิดลอตเตอรี่ในประเทศไทยตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อครั้งประเทศไทยยังใช้ชื่อประเทศสยาม และคำว่าสลากกินแบ่งรัฐบาล ยังไม่บัญญัติ

แต่เรียกทับศัพท์ว่า “ลอตเตอรี่” ซึ่งหมายความว่า “การเสี่ยงโชค” โดยครูอาบาสเตอร์ (ต้นตระกูลเศวตศิลา) เป็นผู้นำลักษณะการออกสลากแบบยุโรปเข้ามายังประเทศไทยเป็นนครั้งแรก จึงถือได้ว่าเป็น “บิดาแห่งการสลากกินแบ่งประเทศไทย” ในสมัยเริ่มต้นการออกสลากขึ้นอยู่กับความจำเป็นของการใช้เงินของรัฐบาลไม่ได้ออกเป็นประจำผู้วิจัยขอยกตัวอย่างพอสังเขปดังนี้

รัชกาลที่ ๕ ได้ทรงโปรดเกล้า ฯ พระราชทานอนุญาตให้กรมทหารมหาดเล็กออกลอตเตอรี่ครั้งแรกในประเทศไทย เนื่องในการจัดงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนพรรษาของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการช่วยเหลือพ่อค้าชาวต่างชาติ

ในรัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ พ.ศ. ๒๔๖๐ ลอตเตอรี่สภารักชาติประเทศอังกฤษ ช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๑ ประเทศไทยเป็นฝ่ายพันธมิตรกับสหราชอาณาจักร อังกฤษได้ออกลอตเตอรี่จำหน่าย ณ สถานทูตอังกฤษ ในพ.ศ. ๒๔๖๖ พระบาทสมเด็จพระมงกฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงโปรดเกล้า ฯ พระราชทานบรมราชานุญาติพิเศษให้ออกลอตเตอรี่บำรุงเสือป่ากองอาสา เพื่อนำเงินมาซื้อปืนพระราชทานกองเสือป่า

ในรัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ หลังจากออกลอตเตอรี่บำรุงเสือป่าได้หยุดดำเนินการไป ๑๐ ปี ในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ จึงได้ออกลอตเตอรี่อีกครั้งออกเป็นลอตเตอรี่สภากาชาดสยาม, ลอตเตอรี่สรรพากรของรัฐบาลสยาม, และในปี พ.ศ. ๒๔๗๗ ออกสลากกินแบ่งบำรุงเทศบาล ตามลำดับ

ในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ ในปี ๒๔๘๒ สำนักสลากกินแบ่งรัฐบาลกระทรวงการคลังได้รับโอนกิจการจากกระทรวงมหาดไทย ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการออกสลากกินแบ่งเป็นครั้งแรก จึงได้ถือเอาวันที่ ๕ เมษายน ๒๔๘๒ เป็นวันสถาปนาสำนักสลากกินแบ่งรัฐบาล

ในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ สลากกินแบ่งได้รับความนิยมมากขึ้น ได้ทดลองพิมพ์สลากงวดพิเศษออกจำหน่ายแทรก แต่ไม่ได้รับความนิยมจึงระงับไป ต่อมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๐ มีการปรับลดทั้งราคาและจำนวนสลากตามสถานการณ์ ในสมัย พลโท สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นประธานกรรมการได้มีการจัดตั้งกองพิมพ์ โดยสั่งซื้อแท่นพิมพ์นิวอีร่าจากประเทศสหรัฐอเมริกา ๒ เครื่องและเครื่องจากที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการออกสลากกินแบ่งเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ เป็นปีที่สำคัญของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเนื่องจากเหตุการณ์วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๗ เป็นต้นมาสำนักสลาก ฯ นำเนินงานภายใต้ “พระราชบัญญัติสำนักงาน

สลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗" ที่กำหนดให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลมีฐานะเป็นนิติบุคคล ลักษณะรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงการคลัง

ในสมัยที่รัฐบาล พ.ต.ท ทักษิณ ชินวัตร มีนโยบายการออกสลากกินแบ่งรัฐบาลในลักษณะหวยออนไลน์ทำให้หวยใต้ดินที่ผิดกฎหมาย จากการขายและซื้อกันแบบผิดกฎหมายก็ขายกันอย่างเปิดเผยโดยรัฐบาลขายเองในรูปแบบหวยบนดินในรัฐบาลชุดนี้ได้ออกหวยบนดินงวดแรกเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ เพื่อตัดกระบวนการหวยใต้ดินหรือหวยเถื่อนของเอกชนให้ประชาชนได้หันมาเล่นหวยบนดินมากยิ่งขึ้นเพราะไม่มีความเสี่ยงที่จะถูกโกงเมื่อถูกรางวัลรัฐบาลชุดของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ยังดำเนินการเรื่องของการขายหวยออนไลน์หรือหวยตู้ เพื่อให้ประชาชนสามารถซื้อผ่านตู้ได้เหมือน ๆ กับการซื้อน้ำอัดลมในตู้ขายอัตโนมัติ แต่ติดขัดที่งบประมาณเนื่องจากต้องใช้งบจำนวนมากจึงยังไม่สามารถทำเป็นรูปเป็นร่างได้ ต่อมาหลังจากการรัฐประหารเมื่อ วันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยคณะปฏิรูปการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (คปค) เนื่องจากต้องการแก้ไขปัญหาข้อผิดพลาดที่รัฐบาลของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรได้กระทำและหนึ่งในเรื่องที่เกิดข้อผิดพลาดคือเรื่อง นโยบายหวยบนดิน เนื่องจากเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเล่นการพนันหวยโดยมีรางวัลแจ็กพ็อตเป็นแรงจูงใจให้ประชาชนซื้อจำนวนมากเพื่อหวังรางวัลแจ็กพ็อต โดย นายจรัญ ภักดีธนากุล ปลัดกระทรวงยุติธรรมเสนอให้ยกเลิกรางวัลเนื่องจากรางวัลแจ็กพ็อตของหวยบนดินเข้าข่ายผิดกฎหมายเนื่องจากรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรใช้มติคณะรัฐมนตรีเพื่อจำหน่ายหวยบนดินให้ประชาชนและการจ่ายภาษีที่ไม่ถูกต้องรวมทั้งขัดต่อพระราชบัญญัติสำนักสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ และไม่ได้แบ่งรายได้จากกำไรหวยบนดินเข้ากระทรวงการคลังและการตรวจสอบการกระทำอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ(คตส) ได้ตรวจสอบหลักการออกสลากพิเศษเลขท้าย ๓ ตัว ๒ ตัว(หวยบนดิน) และชี้มูลความผิด ๔ ข้อดังที่ได้กล่าวแล้วเบื้องต้นจึงเห็นได้ว่า หวยบนดิน หวยออนไลน์ผิดกฎหมาย

รัฐบาล พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ จึงสั่งให้หยุดการออกสลากหวยบนดินชั่วคราวเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ เพื่อแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องก่อนแต่ความพยายามที่จะแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องว่าด้วยการออกสลาก ๓ ตัว ๒ ตัว และการดำเนินการขายหวยออนไลน์ไม่เป็นผลเนื่องจากขัดต่อพระราชบัญญัติสำนักสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ ดังนั้นการออกสลากพิเศษหวยบนดิน ๓ ตัว ๒ ตัว รวมทั้งหวยออนไลน์ไม่สามารถดำเนินการได้

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ สังคมไทยนั้นจำต้องศึกษาพุทธจริยศาสตร์ให้ถ่องแท้ เพราะพุทธจริยศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยหลักการแห่งความประพฤติและวิธีการปฏิบัติของมนุษย์โดยตรง โดยการสอนให้มนุษย์นั้นดำรงชีวิตอยู่ด้วยปัญญา ไม้ให้ดำรงชีวิตอยู่ด้วยความประมาท

ไม่ว่าจะอยู่ในสถานะใดก็ตาม ซึ่งพุทธจริยศาสตร์นั้นมีความเกี่ยวข้องกับจริยธรรมใน ๕ ลักษณะ คือ เป็นพุทธจริธรรมอย่างหนึ่ง เป็นพรหมจรรย์อย่างหนึ่ง เป็นวินัยอย่างหนึ่ง เป็นสัจธรรมอย่างหนึ่ง และเป็นสามัญญลักษณะ ๓ ประการที่ว่าด้วยเรื่อง อนิจจัง ความไม่เที่ยง ทุกขัง ภาวะที่ถูกบีบคั้น และอนัตตา ความไม่ใช่ตัวตน

หลักในการประพฤติปฏิบัติตนในทางพุทธจริยศาสตร์นั้นมีอยู่ด้วยกัน ๓ ระดับคือ ระดับพื้นฐาน ระดับกลาง และระดับสูง ระดับพื้นฐานนั้นจะกล่าวในเรื่องของความประพฤติของบุคคล เพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคม เพื่อควบคุมความประพฤติเบื้องต้น คือ กาย และวาจา ด้วยการประพฤติทางจริยธรรมคือ เบญจศีล กับ เบญจธรรม เบญจศีลก็คือการรักษาศีล ๕ ในการรักษาศีลนั้นจะต้องมี “เจตนา” ที่เด็ดเดี่ยวและเข้มแข็งในการงดเว้นตามบทบัญญัตินั้น ๆ การรักษาศีลจึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “วิรัติ” คือเจตนางดเว้นประกอบด้วยจิตอันเป็นกามาวจรกุศล เป็นการงดเว้นจากการกระทำความชั่วทั้งปวง ด้วยการเว้นจากทุจริต ซึ่งมี ๓ ประการคือ สัมปัตตวิรัติ คือการเว้นโดยไม่ได้ตั้งเจตาไว้ก่อน สมาทานวิรัติ คือเว้นด้วยการสมาทานไว้แล้ว สมุจเฉทวิรัติ คือเว้นด้วยการตัดขาดไม่ว่าต่อหน้าหรือลับหลังก็ตาม ส่วนเบญจธรรมนั้นเป็นธรรมที่ต้องปฏิบัติควบคู่กันกับเบญจศีล ซึ่งจริธรรมเหล่านี้นั้นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันจำต้องมีส่วนร่วมในความประพฤติของตนโดยมีทิศทั้ง ๖ ก็คือ ทิศเบื้องหน้าคือบิดามารดา ทิศเบื้องขวาคือครูอาจารย์ ทิศเบื้องหลังคือบุตรและภรรยา ทิศเบื้องซ้ายคือมิตรและอำมาตย์ ทิศเบื้องต่ำคือบ่าวไพร่ และทิศเบื้องบนคือสมณพราหมณ์ ส่วนจริยธรรมระดับพื้นฐานอีกอย่างก็คือ จริยธรรม ๑๐ เช่น การไม่ประทุษร้ายใคร มีเมตตา ไม่โลภ มีความเสียสละ ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น รู้จักพอดี ไม่โกหกพูดแต่เรื่องจริง ไม่ข้องแวะกับสิ่งเสพติด และรู้จักยับยั้งชั่งใจโดยใช้สติ เป็นต้น

พุทธจริยศาสตร์ระดับกลางก็คือ หลักคุณธรรมจริยธรรมที่มีหลักศีลธรรมที่สูงขึ้นมาอีก ได้แก่ ศีล ๘ เป็นศีลอุโบสถ หรืออุโบสถศีล การรักษาอุโบสถศีลนั้นก็เพื่อความสงบสุขภายนอก คือการอยู่ร่วมกันในสังคมและฝึกหัดการใช้ชีวิตแบบพอเพียงคือการอยู่แบบกินน้อยใช้น้อยและใช้อย่างรู้คุณค่า และจริยธรรมข้ออกุศลกรรมบถ และกุศลกรรมบถ ๑๐ เป็นจริยธรรมอีกข้อหนึ่งที่เป็นระดับกลาง ในอกุศลกรรมบถ คือสิ่งที่สร้างความทุกข์และความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น ทำให้เดือดร้อนทั้งกายและใจ ทำให้ชีวิตอยู่ไม่เป็นสุข ดังนั้นจึงต้องใช้ กุศลกรรมบถ ๑๐ เข้ามาเป็นธรรมคู่กัน เพื่อแก้กัน ซึ่งเป็นแนวทางในการกระทำสิ่งที่ดีที่ชอบที่เป็นบุญ หรือวิถีทางแห่งการกระทำที่ชาญฉลาด

ส่วนจริยธรรมระดับสูง เป็นข้อปฏิบัติอันพอดีที่จะนำไปสู่จุดหมายแห่งความหลุดพ้น เป็นอิสระ ดับทุกข์ ปลอดปัญหา ไม่ติดข้องในที่สุดทั้งสองคือ กามสุขัลลิกานุโยค และอัตตกิลมถานุโยค ซึ่งผลของการปฏิบัติระดับนี้นั้นจะเป็นปัจจัยทำให้ผู้ปฏิบัติได้บรรลุถึงความดี

สูงสุด ในหลักศีลธรรมที่เป็นแม่แบบของจริยธรรมที่เป็นคำสอนที่เป็นแก่นของพระพุทธศาสนาก็คือ การละเว้นความชั่ว ทำแต่ความดี และทำจิตให้บริสุทธิ์ ความดีความชั่วนั้น เป็นสิ่งที่สามารถรับรู้ได้จากสภาพการดำรงชีวิตในสังคมมนุษย์ที่จะต้องพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ด้วยปัญญาอย่างรอบคอบและแยบคาย ทำให้มนุษย์แยกแยะความดี ความชั่วและการทำจิตให้บริสุทธิ์ที่ปราศจาก โลภะ โทษะ และโมหะ การกระทำสิ่งใดก็ตามจำต้องคำนึงถึงตนเองและผู้อื่นว่าไม่เป็นการเบียดเบียนตนและผู้อื่น ดังนั้นการกระทำที่เกิดจากเจตนาดี แต่มีผลเป็นไปที่เบียดเบียนผู้อื่นก็เป็นสิ่งที่ไม่สมควรทำเป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้นการกระทำใดที่มีเจตาเป็นที่ตั้งก็ต้องมีเกณฑ์ในการตัดสินความถูก ผิด ความดีและชั่ว ที่พิจารณาจาก หลักธรรมชาติของมนุษย์ โดยมีอยู่ ๒ เกณฑ์คือ พิจารณาจากสาเหตุหรือเจตนาของการกระทำ และพิจารณาถึงผลของการกระทำ ในการพิจารณาจากเจตนาหรือเหตุของการกระทำที่มาจาก “ตัณหา” เป็นความปรารถนาเป็นตัวกระตุ้น เป็นแรงผลักดันให้เกิดการกระทำทั้งเจตนาฝ่ายดี (กุศลเจตนา) และเจตนาฝ่ายชั่ว (อกุศลเจตนา) ส่วนการพิจารณาถึงผลของการกระทำหรือวิบากกรรม คือ กรรมใดบุคคลกระทำด้วยเจตนา กรรมนั้นก็จะให้ผลหรือวิบากกรรมตามมา ถ้ากรรมที่มีผลออกมาดีนั่นเป็นเพราะมีสาเหตุมาจากเจตนาที่ดี แต่ถ้ากรรมที่มีผลออกมาไม่ดีทำให้เกิดทุกข์กายและใจ นั้นเป็นเพราะมีสาเหตุมาจากเจตนาที่ไม่ดีนั่นเอง แสดงว่าเจตนาที่กระทำเบื้องต้นถ้าเป็นเจตนาที่ไม่ดี ก็จะมีวิบากกรรมที่เป็นทุกข์ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นกับตนเองหรือผู้อื่นก็ตามก็ถือว่าได้ตั้งเจตนาไว้ไม่ดี

พุทธจริยศาสตร์นั้นมีคุณค่าต่อผู้ปฏิบัติโดยตรง ซึ่งมีอยู่ ๓ ประการคือ ทิฏฐธัมมิกัตถะ (ประโยชน์ในภพนี้) คือปัจจุบัน สัมปรายิกัตภะ (ประโยชน์ในเบื้องหน้า หรือชาติหน้า) และปรมัตถะ (ประโยชน์อย่างยิ่ง หรือประโยชน์อย่างยอดยิ่ง คือ นิพพาน) ซึ่งคุณค่าทางจริยธรรมของพุทธจริยศาสตร์นั้นเป็นสมบัติของทุกคนที่สามารถมีและบรรลุได้ คือเป็นประโยชน์แก่ตนเองและคนอื่น แบบเกื้อกูลสนับสนุนซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความสงบสุขและเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต

มนุษย์ทุกคนไม่ว่าหญิงหรือชาย เด็กหรือผู้ใหญ่ ยากจนหรือมั่งมี ล้วนแต่ต้องการสิ่งที่ดีงาม เป็นมงคลแก่ชีวิตของตนทั้งสิ้น แต่จะมีสักกี่คนที่รู้ว่ามงคลคืออะไร และอะไรที่เป็นมงคล มงคลของมนุษย์และเทวดาย่อมเกิดจากการกระทำอันได้แก่ มงคลภายใน คือต้องกระทำความดีและความดีนั้นจะเป็นสิ่งที่เรียกว่ามงคลเองโดยไม่ต้องไปอ้อนวอนกราบไหว้ขอมงคลจากนอกตัว มงคลของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ยึดถือวัตถุ แต่ยึดถือการปฏิบัติฝึกฝนตนเอง ซึ่งมีอยู่ ๓๘ แบ่งตามลำดับความสำคัญ โดย ๑๙ ข้อแรก จะเกี่ยวกับการครองเรือนฆราวาส ๑๙ ข้อท้าย เป็นธรรมที่สูงสำหรับผู้ปฏิบัติ สูงจนถึงนิพพาน พระพุทธองค์ทรงวางอย่างมีหลักเกณฑ์จากความสำคัญมาก ที่ควรทำก่อน จน ที่ควรทำในตอนท้ายจากปฏิบัติ ง่าย ไปจนถึงปฏิบัติยาก

พุทธศาสนานั้นสอนให้มนุษย์นั้น ไม่ทำความชั่ว ทำแต่ความดี และทำจิตให้บริสุทธิ์ นั้นเป็นพุทธจริยสาสตร์ที่ทำให้บุคคลเป็นคนดีไม่เกี่ยวข้องสิ่งที่ไม่ดี ดังคำกล่าวที่ว่า การไม่ทำความชั่ว ในที่นี้ขอกล่าวถึง อบายมุข เพราะอบายมุขนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อมแห่งโภคะ ๖ สถานคือ การดื่มสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ๑ การเที่ยวไปในตรอกต่าง ๆ ในกลางคืน ๑ เที่ยวดูมหรสพ ๑ เล่นการพนัน ๑ คบคนชั่วเป็นมิตร ๑ เกียจคร้านทำการงาน ๑ เป็นทางเสื่อมแห่งโภคะทั้งสิ้น ชนทั้งหลายไม่ควรข้องแวะเป็นอย่างยิ่ง แต่บุคคลบางกลุ่มกับมีความคิดว่า อบายมุขนั้นเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ เช่น ทำให้เพลิดเพลิน และมีผลดีต่อระบบเศรษฐกิจ เหตุผลที่ว่า ทำให้เพลิดเพลินนั้นเพราะคิดว่าอบายมุขเป็นสิ่งที่ทดแทนความท้าทายที่หมดไปจากชีวิตแล้ว พร้อมกับคิดว่าอบายมุขเป็นศูนย์รวมในการพบประสังสรรค์ทางสังคมอีกแบบหนึ่ง ส่วนที่ว่ามีผลดีต่อระบบเศรษฐกิจนั้นคิดว่า อบายมุขนั้นมีผลต่อรายได้ ก่อให้เกิดการจ้างงานแก่ประชาชน ด้านรัฐบาลก็จะมีรายได้จากอบายมุขเป็นจำนวนมากเป็นงบประมาณพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ได้ดี บุคคลที่คิดแบบนี้ก็เลยตอบรับนโยบายที่จะทำสถานการพนันให้ถูกกฎหมาย กันอย่างเต็มที่ เพราะการพนันจะนำมาซึ่งการขยายตัวของอุตสาหกรรมบางประเภทอย่างมหาศาล การมองแบบนี้ก็ไม่ได้ผิดในแง่ของความเพลิดเพลิน และผลดีต่อระบบเศรษฐกิจ ต่อไปจะมาทำความเข้าใจของสาเหตุที่ทำให้มนุษย์เข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขกันว่ามีสาเหตุมาจากสิ่งใด

สาเหตุหลัก ๆ นั้นมีอยู่ ๒ สาเหตุคือ ความเครียด และสภาพแวดล้อม ความเครียดนั้นเป็นเรื่องของร่างกายและจิตใจ และมีสาเหตุหลักสองอย่างคือ เกิดจากสภาพปัญหาชีวิต ปัญหาเรื่องเงิน การงาน ครอบครัว เป็นต้น และมีสาเหตุมาจากการคิด การมองโลกในแง่ของทัศนะคติที่มีต่อตนเอง และสังคม ความเครียดทำให้มนุษย์เข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขเพราะความเข้าใจผิดว่าจะทำให้ตนเองนั้นหายจากความเครียดได้ ส่วนสภาพแวดล้อมนั้น เป็นสาเหตุอีกสาเหตุหนึ่งที่มีส่วนอย่างมากคือ สภาพแวดล้อมใกล้ตัว เช่นครอบครัวที่มีพฤติกรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข และสภาพแวดล้อมภายนอกก็คือ การอยู่ในแหล่งที่แวดล้อมไปด้วยอบายมุข เช่นบ้านอยู่ใกล้กับบ่อนการพนัน สถานบันเทิง เป็นต้น ซึ่งมีปรากฏผ่านสื่ออยู่เสมอไม่ว่าอยู่ในรูปของโทรทัศน์ วิทยุ และอินเตอร์เน็ต จึงทำให้เด็กหรือผู้ขาดปัญญาในการเสพสื่อก็จะตกเป็นเหยื่อของอบายมุขเหล่านั้นได้โดยไม่ยากเย็น

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓ พฤติกรรมของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการพนันนั้นได้สร้างความทุกข์ความเดือดร้อนให้แก่มนุษย์มาโดยตลอด ทุกคนทราบดีว่าการพนันเป็นสิ่งไม่ดีการพนันสามารถทำให้ชีวิตลำบากทำให้ต้องพบกับปัญหามากมาย เพราะการพนันคือการเล่นชนิดหนึ่งเพื่อเอาเงินหรือสิ่งอื่นใดด้วยการเสี่ยงโชค โดยการทำนายหรือคาดเดาผลที่เกิดขึ้นในอนาคต ผู้ที่เล่นจะต้องมีความฉลาด ชำนาญ เล่ห์เหลี่ยม ไหวพริบและฝีมือในการเสี่ยงโชคด้วย การพนันนั้น

ในทางกฎหมายการพนันบางอย่างอนุญาตให้เล่นได้ บางอย่างก็ไม่สามารถเล่นได้เพราะผิดกฎหมาย ถึงแม้จะรู้ว่าผิดกฎหมายก็ยังมีคนแอบเล่นกันอยู่มาก การพนันที่ผิดกฎหมายนั้นได้แบ่งออกเป็น ๒ บัญชีคือ บัญชี ก. และ ข.

การพนันในยุคปัจจุบันนี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเล่นที่มีความสะดวกสบายมากขึ้น ไม่ว่าจะอยู่ตรงไหนสถานที่แห่งใดก็สามารถเล่นได้โดยไม่ต้องกลัวว่าจะพลาดการเล่น คือการเล่นแบบออนไลน์ การเล่นแบบนี้นั้นจะเป็นการเล่นผ่านระบบอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ และ Internet Protocol Television (IPTV) ซึ่งอินเทอร์เน็ตถือว่าเป็นช่องทางที่นิยมเล่นมากที่สุด รองลงมาก็เป็นมือถือสมาร์ทโฟน หรือแท็บเล็ตในการเล่น การเล่นชนิดนี้ได้มีการขยายตัวและคาดว่าจะเพิ่มมากขึ้นทุก ๆ ปี เพราะเล่นสะดวก ผู้เล่นสามารถเข้าถึงช่องทางการเล่นได้ง่าย การพนันที่ใช้ระบบออนไลน์ในสังคมไทยนั้นมี ๓ ประเภทคือ การเล่นเกมพนันแบบคาสิโน, การเล่นการพนันบอล, และการเล่นการพนันประเภทอื่น ๆ อีก ส่วนหวยตู้ หรือหวยออนไลน์ในประเทศไทยยังมีปัญหาที่จะต้องศึกษาถึงผลได้ผลเสียของรัฐและประชาชนเป็นอย่างมาก เพราะสังคมไทยเป็นสังคมพุทธ การกระทำสิ่งใดก็ตามควรคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อสังคมโดยส่วนรวมให้มาก

พฤติกรรมของมนุษย์ที่มีต่อการเล่นการพนัน ไม่ว่าการพนันนั้นจะถูกกฎหมายหรือผิดกฎหมายก็ตาม ผู้เล่นย่อมมี "เจตนา" คือความตั้งใจ ปรุงแต่ง สร้างสรรค์ต่าง ๆ พร้อมทั้งส่งผลที่สืบเนื่องที่สอดคล้องสมกัน เช่น พฤติกรรมดี ก็มีผลดี พฤติกรรมชั่ว ก็มีผลชั่ว เป็นต้น พฤติกรรมของมนุษย์นั้นสามารถแบ่งออกได้ ๒ ประเภทคือ พฤติกรรมในทางดีคือ กุศลกรรมหรือกุศลมูล และพฤติกรรมในทางไม่ดีคือ อกุศลกรรมหรืออกุศลมูล ซึ่งทั้งกุศลและอกุศล ต่างก็มีช่องทางการแสดงออกมีอยู่ ๓ ทางก็คือ กายทวาร(กาย) วจีทวาร(วาจา) และมโนทวาร(ใจ) ทั้ง ๓ ช่องทางที่แสดงออกมา ในทางที่ไม่ดีก็จะมีโทษต่อตนเอง ต่อบุคคล ต่อสังคม และขัดต่อหลักการส่งเสริมความดีนั่นคือ จริยศาสตร์จริยธรรมอันดีของสังคม ในทางพุทธจริยศาสตร์มองว่าผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องหรือข้องแวะกับการพนันไม่ว่าชนิดใดก็ตามย่อมมีแรงจูงใจ อยู่ ๒ อย่างคือ "ตัณหา". กับ "ฉันทะ" ตัณหาเป็นแรงจูงใจในฝ่ายชั่ว เพราะจะทำให้ตนเองบุคคลอื่น สังคม และศีลธรรมจริยธรรมอันดีต้อง ได้รับผลกระทบต่อการกระทำของตน “ตัณหา” เป็นแรงจูงใจให้กระทำในเรื่องที่ไม่สมควรกระทำ คือการทำสิ่งที่เป็นทุกข์ เป็นโทษ ต่อตนเองบุคคลอื่นและสังคม ส่วน “ฉันทะ” คือความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น ๆ (เป็นคำกลาง ๆ จะเป็นกุศลก็ได้หรือเป็นอกุศลก็ได้) ถ้าเป็นฉันทะในฝ่ายกุศลก็จะเป็นแรงจูงใจที่จะกระทำสิ่งที่ดีสิ่งที่ควรและสิ่งที่รักให้มีความเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป แต่ก็มีฉันทะอีกข้อหนึ่งที่เป็นฝ่าย ตัณหา นั่นก็คือ กามฉันทะ ความพึงพอใจรักใคร่ในกาม

พฤติกรรมการเล่นการพนันนั้นมีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล ซึ่งมีการกล่าวถึงในวรรณคดีบาลีและวรรณคดีสันสกฤต ในวรรณคดีสันสกฤตจะกล่าวถึงการเล่นการพนันของบุคคลในสมัยโบราณ ส่วนวรรณคดีบาลีจะกล่าวถึงการเข้ามามีส่วนร่วมของมนุษย์ พระโพธิสัตว์ อมนุษย์ ครุฑ ยักษ์ เป็นต้น และได้กล่าวถึงบทลงโทษตามกฎหมาย รายได้จากภาษี และนโยบายในการบริหาร การเล่นการพนันนั้นมีสาเหตุอยู่มากมาย ที่สำคัญที่สุดเลยคือ สาเหตุมาจากตนเอง เพราะว่าตนเองนั้นมีความโลภติดตัวมาด้วยกันทุกคน สาเหตุมาจากสลาก สื่อมวลชน ความยากจน การศึกษา ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ และขาดจิตสำนึกที่ดีของความเป็นชาวพุทธ ไม่ว่าจะมีสาเหตุมาจากสิ่งใดก็ตามการเล่นการพนันก็ย่อมมีผลตอบสองเสมอ พฤติกรรมแรกเลยที่เป็นสาเหตุคือตนเอง สังเกต ได้ว่าปัจจุบันนี้ มีการหาตัวเลขในแบบพิเศษ ๆ มากมายให้เราเห็นอยู่เป็นประจำ วิธีการหาเลขนั้นสามารถบ่งบอกถึงพฤติกรรมการเล่นการพนันหวยได้เป็นอย่างดี ว่าคนใดชอบเล่นหวยมาก ชอบเล่นหวยน้อย

เมื่อเราเข้าใจในพฤติกรรมของผู้เล่นแล้วก็ต้องมาเข้าใจถึงผลกระทบต่อการเล่นหวยว่ามีผลต่อผู้เล่นอย่างไร เช่นมีผลกระทบต่อตัวผู้เล่นเอง ต่อครอบครัว ต่อสมาชิกในชุมชนนั้น ๆ และมีผลต่อคนนอกชุมชนที่เข้ามาอยู่ในชุมชนนั้น ๆ ว่าตนจะมีความปลอดภัยต่อทรัพย์สินของตนเองหรือเปล่า และก็ยังส่งผลไปถึงสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ซึ่งจะทำให้เกิดการคอรัปชั่นขึ้นมาได้ เป็นต้น

หวยออนไลน์นั้นถึงแม้ว่าจะไม่มีผลกระทบที่เป็นรูปธรรมเหมือนผลกระทบจากการเล่นการพนันชนิดอื่น ๆ ก็ตามที แต่ก็สามารถวิเคราะห์ได้จากความคิดของหลาย ๆ ฝ่าย เพราะสังคมมีส่วนร่วมในการพิจารณาถึงผลได้หรือผลเสียที่จะตามมาในภายหน้า ซึ่งได้มีนักวิชาการ หน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานเอกชน มูลนิธิ นักเรียน นักศึกษา เด็กและเยาวชน ได้มีการแสดงความคิดเห็นต่อหวยออนไลน์ว่าถ้ามีการเปิดจำหน่ายหวยออนไลน์จะมีผลกระทบหรือเป็นผลดีมากกว่ากัน สามารถแยกออกเป็น ๒ กลุ่มหลัก ๆ คือ กลุ่มผู้ไม่เห็นด้วยก็จะถือเอาการสำรวจจาก เอแบคโพล มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มาอธิบายเหตุผลของตนเอง เอแบคโพลบอกว่า ร้อยละ ๖๐ เชื่อว่าหวยออนไลน์จะทำให้เด็กและเยาวชนหันมาเล่นหวยกันมากขึ้น ส่วนกลุ่มผู้ที่เห็นด้วยก็จะถือเอาการสำรวจจาก นิด้าโพล สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) มาอธิบายเหตุผลของตนเอง นิด้าโพลบอกว่า ร้อยละ ๖๒.๕๕ มีประชาชนเห็นด้วยกับการเปิดจำหน่าย หวยออนไลน์ โดยรัฐบาลเตรียมออกเป็นนโยบายให้เป็นรูปธรรมในการจำหน่ายหวยออนไลน์ไม่เกินสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยจะมีการเปลี่ยนชื่อจากหวยออนไลน์มาเป็น "หวยตู้". เพราะจะได้ให้ประชาชนไม่เข้าใจผิดว่าเป็นการเล่นแบบออนไลน์ แต่จะเป็นการเล่นในลักษณะแบบกดตู้ ATM. ซึ่งได้มีการนำร่องโดยมีการสาธิตการใช้ตู้หวยออนไลน์เสมือนจริงที่จังหวัดเชียงใหม่เมื่อวันที่ ๑-๒

กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ที่ผ่านมา ณ โรงแรมโลตัสปางสวนแก้ว และจะมีการสาธิตแบบนี้อีกในหลาย ๆ จังหวัด ซึ่งจะเริ่มที่ภาคเหนือก่อนเป็นการนำร่อง

ในความคิดของนักปรัชญาทั้งสองคือ จอน สจ๊วต มิลล์ กับอิมมานูเอ็ล ค้านท์ มีความคิดที่แตกต่างกันในด้านจริยศาสตร์ คือ จอน สจ๊วต มิลล์ มองว่า ประโยชน์ส่วนรวมหรือเสียงส่วนมาก หรือประโยชน์สุงสุดหรือมีปริมาณมากที่สุดจึงถือว่าดีถูกต้องตามหลักจริยศาสตร์ แต่อิมมานูเอ็ล ค้านท์ กับมองว่า การกระทำใดที่มีเจตนาดี เป็นการกระทำที่ถูกต้องตามหลักของจริยธรรม แต่จะต้องไม่มีอารมณ์ความรู้สึกส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง ถ้ามีถือว่าผิดทางจริยธรรม

ปัญหาหวยออนไลน์จะมีการเปิดจำหน่ายในเร็ว ๆ นี้ โดยมีบุคคล ๒ กลุ่มหลัก ๆ ที่ได้มีการแสดงความคิดเห็นบนเหตุผลของแต่ละฝ่ายว่าตนเองนั้นคิดถูก แต่พุทธจริยศาสตร์นั้นจะมองเหตุผลของทั้งสองฝ่ายแล้วนำมาวิเคราะห์ตามหลักพุทธจริยศาสตร์ โดยคำนึงผลประโยชน์และผลเสียที่จะเกิดขึ้นในวันข้างหน้า ถึงแม้ว่าพุทธศาสนาไม่สามารถเข้ามาคัดค้านหรือเห็นด้วยต่อการเปิดจำหน่ายหวยตู้ได้ก็ตาม แต่ก็สามารถแสดงความคิดเห็นและจะชี้ให้เห็นว่าพุทธศาสนาในพุทธจริยศาสตร์จะใช้หลักธรรมใดในการแก้ปัญหาดังกล่าว

พุทธจริศาสตร์ มองที่เจตนาเป็นหลักและมองผลที่จะตามมา เจตนาก็คือกรรมหรือวิบาก เจตนา ที่ว่านี้เป็นส่วนหนึ่งใน กรรมนิยาม ซึ่งมีมาในนิยาม ๕ คือ อุตุนิยาม ๑ พีชนิยาม ๑ จิตตนิยาม ๑ กรรมนิยาม ๑ และธรรมนิยาม ๑ ในที่นี้จะของกล่าวในส่วนที่เป็น กรรมนิยามกับสังคมนิยมน์ กรรมนิยามจะกล่าวในส่วนที่เป็นกรรมที่เกิดจากเจตนาอันเป็นตัวแท้ของกรรม เพราะเจตนาเป็นตัวบ่งชี้ และกำหนดทิศทางแห่งการกระทำของมนุษย์ เป็นตัวการหรือเป็นตัวแกนนำในการริเริ่ม ปรุงแต่ง สร้างสรรค์ทุก ๆ อย่างให้เกิดเป็นกรรม ไม่ว่าจะเป็นทาง กาย วาจา หรือใจก็ตาม กรรมนิยามนั้นมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดที่สุดกับจิตตนิยามกับสังคมนิยมน์ สังคมนิยมนั้นจะมีกฎบัญญัติที่สังคมมีส่วนร่วมในการบัญญัติข้อปฏิบัติร่วมกันขึ้นมาใช้กับสังคม ว่าเรื่องนั้นดีเรื่องนั้นชั่ว หมายถึง ความดีความชั่วเป็นบัญญัติของสังคมนิยม ส่วนกรรมนิยาม มีกุศลและอกุศล เป็นคุณสมบัติในการพิจารณาเรื่องของกรรมหรือผลที่กระทำสิ่งนั้น ๆ แต่ทั้งหมดก็มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน แต่ถ้าจะใช้เกณฑ์วินิจฉัยกรรมดีกรรมชั่วจะต้องถือเอาเจตนาเป็นหลักในการตัดสินเรื่องนั้น ๆ โดยตัดสินด้วยความเป็นกุศลหรืออกุศล ใช้มโนธรรมของตนเองตัดสิน พิจารณาความยอมรับของวิญญู หรือนักปราชญ์ หรือบัณฑิตชน พิจารณาลักษณะและผลของการกระทำที่มีต่อตนเองและผู้อื่น ถ้าผู้ใดหรือบุคคลใดก็ตาม ต้องการจะกระทำกรรมให้หมดสิ้นไปจะต้องใช้ อริยมรรคมีองค์ ๘ มาดำเนินชีวิต จึงจะสามารถกำจัดกรรมต่าง ๆ หมดสิ้นเชิงได้

๕.๒ อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่า การเล่นการพนันหวยในสังคมไทยซึ่งมีประวัติความเป็นมาที่ช้านาน ได้มีบทลงโทษ มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่สมัยรัชการที่ ๔ ที่ชาวจีนนำเข้ามาเล่นในประเทศไทยในระยะแรกเล่นเฉพาะชาวจีนต่อมาคนไทยได้นำมาเล่นและก่อให้เกิดหวย ก.ข. ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อหาเงินเข้าพระคลังเนื่องจากประเทศไทยประสบปัญหาทางการเงินและเศรษฐกิจ แต่มิได้ออกหวยมาขายเป็นประจำจะออกสลากหรือหวยตอนที่มีความจำเป็นเท่านั้น จนกระทั้งในปัจจุบันรัฐบาลต้องการหารายได้เข้ารัฐเพื่อนำไปพัฒนาประเทศ ให้มีความเจริญในด้านสาธารณูปโภค โดยไม่ต้องออกแรงคิดนโยบาย โดยการออกสลากกินแบ่งรัฐบาลและเป็นการอำนวยความสะดวกสำหรับประชาชนที่ชอบเล่นเลขท้าย ๓ ตัว ๒ ตัว โดยที่ให้ประชาชนซื้อได้ไม่ผิดกฎหมายเพราะรัฐบาลเป็นเจ้ามือเองรวมทั้งมีนโยบายขายหวยออนไลน์หรือหวยตู้ แต่ประสบกับปัญหาทางด้านงบประมาณและด้านกฎหมาย และความไม่โปร่งใสของรัฐ จึงทำให้การเปิดจำหน่ายหวยออนไลน์จึงจำเป็นต้องยุติไป หวยออนไลน์เป็นหวยแบบใหม่ที่สังคมยุคใหม่ สามารถเล่นกันได้อย่างสะดวกสบาย อยู่ตรงไหนก็สามารถเล่นได้ถ้าสถานที่นั้นมีสัญญาณอินเทอร์เน็ต แต่ปัจจุบันนั้นได้มีการเปลี่ยนชื่อมาเป็นหวยตู้ เพราะใช้การจำหน่ายแบบตู้ ATM ในการจำหน่ายมิได้เป็นระบบออนไลน์อย่างที่หลายคนคิด ซึ่งรัฐจะมีการเปิดจำหน่ายภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ตามข่าวหลายสำนัก

ดังนั้นหวยออนไลน์หรือหวยตู้ เป็นการพนันแบบใหม่ที่สังคมไทยให้ความสนใจอยู่มาก บางกลุ่มก็เห็นด้วยกับรัฐบาล เพราะต้องการที่จะนำเงินส่วนนี้ไปพัฒนาประเทศ และกำจัดหวยใต้ดิน กำจัดผู้มีอิทธิพลให้หมดไปจากสังคม กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยก็บอกว่า ไม่ต้องการให้มีขึ้นเพราะจะส่งผลต่อ เด็กและเยาวชนที่มีความสนใจที่จะเล่นการพนันอยู่แล้ว เพราะซื้อง่าย และราคาไม่แพง และกลัวว่าจะเป็นการเพิ่มปัญหาให้กับสังคมมากขึ้นไปอีก การที่รัฐบาลต้องการเงินแล้วดันเรื่องหวยออนไลน์ออกมาในช่วงนี้ มันไม่ถูกเวลาในแง่ของคุณธรรมตอนนี้เป็นช่วงวิกฤตทางการเงิน หวยไม่ใช่ทางออกแต่การสร้างความตระหนักในเรื่องเกี่ยวกับความมีวินัยทางการเงินให้กับครอบครัวและชุมชนน่าจะเหมาะสมกว่า ถ้ารัฐต้องการรายได้ ก็ควรจัดเก็บภาษีต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วอย่างถูกต้องและไม่รั่วไหล หรือกำจัดการคอรัปชั่นให้น้อยลงไป รัฐควรรณรงค์ให้คนจนหรือคนที่ชอบเล่นหวยไม่ว่าจะเป็นหวยใต้ดิน หวยรัฐบาล หรือแม้แต่หวยออนไลน์ที่จะเกิดขึ้นมานี้หยุดเล่นหวยหรือนำเงินนั้นเข้าไปฝากแบ๊งค์ และแนะนำเรื่องของการออมทรัพย์ให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสูญเสียของการเล่นมากกว่าการสนับสนุนให้ประชาชนเล่นการพนัน เพราะเป็นความหวังลม ๆ แล้ง ๆ เมื่อประชาชนให้ความตระหนักต่อการออม ประชาชนก็มีรายได้เพิ่มมากขึ้นก็มีกำลังในการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เท่ากับเศรษฐกิจก็สามารถเดินหน้าไปได้ รัฐก็สามารถมีรายได้จากการเก็บ

ภาษีเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ถึงแม้ว่าการคัดค้านไม่เป็นผลก็ตาม รัฐก็ควนมีมาตราการการจัดสรรเงินสู่สังคมควรจัดสรรให้กับชุมชนซึ่งเป็นพื้นที่จุดจำหน่ายเพื่อ เป็นกองทุนรณรงค์ต่อต้านการเล่นการพนัน โดยเฉพาะป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริโภคสลาก สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลต้องออกมาตรการในการห้ามจำหน่ายสลากให้กับเด็ก และเยาวชน รวมถึงควรมีรับประกันว่าไม่สามารถจำหน่ายสลากให้กับเยาวชนได้อย่างจริงจัง และต้องกำหนดบทลงโทษตัวแทนผู้จำหน่ายให้ชัดเจน และสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลต้องกำหนดเป็นมาตรการอย่างเคร่งครัดว่า การจำหน่ายสลากด้วยเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติจะไม่นำเครือข่ายการจำหน่ายชนิดนี้ไปขยายสินค้าการพนันในรูปแบบสลากอื่น ๆ และรัฐก็ควรฟังเสียงส่วนที่คัดค้านการจำหน่ายหวยนี้ดูบ้างและนำไปพิจารณาว่า ควรมีมาตรการอะไรที่จะป้องกันความเสียหาย หรือป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นมาในวันข้างหน้า จะต้องมีกฎหมายและมาตรการที่เข้มงวดต่อผู้เล่นและตัวแทนจำหน่าย และขอให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาดังกล่าว

ถึงแม้ทางพุทธจริยศาสตร์ มีคนไทยนับถือพระพุทธศาสนาประมาณ ๙๙.๓๗% ชาวพุทธหลาย ๆ คนมีความใกล้ชิดกับวัด ว่าเข้าใจคำสอนของพระพุทธเจ้า แต่ขาดการนำคำสอนของพระพุทธเจ้าไปใช้ในชีวิตประจำวันยังมีน้อยอยู่มาก จึงทำให้สังคมไทยมีปัญหาด้านศีลธรรมจริยธรรมของพุทธจริยศาสตร์อยู่มาก ปัญหาบางปัญหาก็ยังไม่สามารถแก้ไขได้จริง นั่นเป็นเพราะว่าสังคมไทยให้ความสำคัญของหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาน้อยจนเกินไป ซึ่งการสอนศีลธรรมจริยธรรมที่ดีนั้นจะต้องเริ่มกันตั้งแต่เด็ก ๆ หรือต้องฝึกฝนอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อนำหลักคำสอนนั้นเตือนใจอยู่เสมอ หลักคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิตให้เป็นปกติสุขนั้นมีหลักการดำเนินชีวิตแบบง่าย ๆ คือ หลักเบญจศีล เบญจธรรม หลักกุศลกรรมบถ ๑๐ และดำเนินชีวิตตามทางสายกลาง อริมรรคมีองค์ ๘ เพื่อมิให้มนุษย์หลงเดินทางไปสู่อบายมุข ไม่หลงติดอยู่ในตัณหาหรืออกุศลมูล ที่จะทำให้ตนเองนั้นตกต่ำทั้งทางกาย วาจา และใจ ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญยิ่ง เพราะใจนั้นเป็นผู้ตั้งเจตนาให้กระทำตามความปรารถนา ถ้าเจตนานั้นขาดกุศลการกระทำหรือการแสดงออกของการกระทำก็ต้องเป็นไปในฝ่ายชั่ว และอาจจะทำให้เดินหลงทางเข้าสู่อบายมุขได้ ถ้าจะนำทฤษฎีของนักปรัชญาที่เป็นนักคิดที่มีชื่อเสียงทั้งสองคนเช่น จอน สจ๊ต มิลล์ กับ อิมมานูเอล ค้านท์ มามีส่วนในการพิจารณาของรัฐที่จะมีการเปิดจำหน่ายหวยออนไลน์ในสังคมไทยดูว่า ทั้งสองท่านนี้คิดอย่างไรกับปัญหาดังกล่าว ซึ่งสรุปได้ดังนี้

สรุปความว่า ตามทฤษฎีจริยศาสตร์ประโยชน์นิยมของ จอน สจ๊วต มิลล์ มาใช้เพื่อพิจารณาหรือเป็นแนวความคิดในการสนับสนุนแนวความคิดของรัฐก็สามารถเปิดจำหน่ายได้เพราะเข้ากันได้ดี โดยรัฐมุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ไม่ว่าผลของมันจะออกมาอย่างไรก็ถือว่าไม่ผิดจริยธรรม เพราะประชาชนโดยรวมและส่วนมากได้รับประโยชน์รัฐจึงมองข้ามประชาชน

ส่วนน้อยที่ได้รับผลกระทบต่อการเปิดจำหน่ายหวยออนไลน์ในครั้งนี้ เพราะถือว่าเป็นประโยชน์สูงสุดและมีประมาณมากที่สุดของผู้ได้รับประโยชน์จากการเปิดจำหน่ายหวยออนไลน์ในครั้งนี้นั้นมีมากสุดและมีความสุขเป็นจำนวนมากกว่า มิลล์ถือว่าธรรมชาติของความจริง และความดีมีลักษณะ ไม่เด็ดขาดตายตัวภายในตัวของมันเอง แต่พวกประโยชน์นิยมจะมีทัศนะเพิ่มเติมออกไปในแง่ที่ถือว่า ดีชั่ว สัมพัทธ์หรือขึ้นอยู่กับ ผลประโยชน์สุข หรืออีกนัยหนึ่งพวกนี้ถือว่า ความดีเป็นสิ่งเดียว กับความ สุข จากการที่ถือว่าความดีเป็นสิ่งเดียวดับความสุขนี่เอง พวกนี้จึงใช้หลักมหสุขเป็นเกณฑ์ตัดสินดีชั่ว ใจความโดยสรุปของหลักมหสุขมีว่า การกระทำดี ที่สุดคือการกระทำที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์สุขมากที่สุดแก่คนจำนวนมากที่สุด แต่ถ้าการกระทำ ใดก่อให้เกิดทั้งสุขและทุกข์ปนกัน ก็ต้องแสวงหาความสุขนั้นด้วยความรอบคอบ คือต้องคำนวณ ดูว่าความสุขหรือความทุกข์ด้านไหนจะมีมากกว่ากัน ถ้าให้สุขมากกว่าก็จะเป็นการกระทำดี และถ้า ในบางกรณีทุกการกระทำล้วนแต่ก่อให้เกิดความทุกข์ทั้งสิ้น ก็จะต้องเลือกกระทำในสิ่งที่ก่อให้เกิด ทุกข์น้อยที่สุด เพราะในสถานการณ์ที่เลือกไม่ได้ อันที่ก่อให้เกิดความทุกข์น้อยที่สุดก็ถือได้ว่าเป็นการ กระทำที่ก่อให้เกิดความสุขมากที่สุดเช่นกัน และมิลล์ยังกล่าว จารีตประเพณี กฎหมาย และหลักคำสอนของศาสนาล้วนแต่เป็นเครื่องมือนำความสุขมาสู่มวลมนุษย์ ดังนั้นการ ปฏิบัติตามสามสิ่งนี้ถือว่าไม่ได้ขัดแย้งกับหลักการของพวกประโยชน์นิยม แต่ถ้าเมื่อใดละเมิดทั้งสาม สิ่งนี้ก่อให้เกิดผลประโยชน์สุขมากกว่า พวกประโยชน์นิยมจะถือว่าการละเมิดดังกล่าวนั้นถือว่าเป็น การกระทำดีเช่นกัน โดยเหตุนี้ ตามทัศนะของกลุ่มประโยชน์นิยมนี้ ในการตัดสินคุณค่าทางจริยธรรม มีหลักเกณฑ์พอสรุปได้ ดังนี้ (๑) จะต้องกำหนดในสิ่งที่สามารถให้ประโยชน์สุขที่สุด และยาวนานที่สุด (๒) จะต้องเลือกเอาสิ่งที่เลวน้อยที่สุด ถ้าหากไม่มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เลือก (๓) จะต้องยึดเอาประโยชน์สุขจำนวนมากที่สุดของคนจำนวนมากที่สุดในสังคมนั้น ๆ (๔) จะต้องไม่ลดประโยชน์สุขของตนให้น้อยลงไปกว่าประโยชน์ของผู้อื่น หรือไม่ลด ประโยชน์ของผู้อื่นให้น้อยไปกว่าประโยชน์ของตน นั่นคือจะต้องให้เกิดความสุขเสมอหน้ากัน (๕) จะต้องไม่คำนึงถึงเจตนาในการกระทำเป็นสำคัญ แต่จะถือเอาประโยชน์ที่เกิดขึ้น อันเป็นผลสำคัญยิ่งกว่า (๖) จะต้องคำนึงตัวผู้กระทำนั้นด้วยว่าเป็นผู้หนึ่งที่จะได้รับผลของการกระทำนั้น เหมือนกันกับผู้อื่นในสังคม แนวความคิดตามทฤษฎีของมิลล์นั้นเข้ากันได้กับรัฐบาลที่จะเปิดการจำหน่ายหวยออนไลน์ให้มีขึ้นในสังคมไทย เพราะรัฐก็ไม่ได้มองบุคคลส่วนน้อยแต่รัฐฟังเสียงส่วนมากเป็นหลักจึงทำให้รัฐนั้นตัดสินใจที่จะเปิดการจำหน่าย จริยศาสตร์ของมิลล์นั้นไม่คำนึงถึงเจตนาว่าเป็นเรื่องสำคัญ แต่ อิมมานูเอล ค้านท์ กับมองว่าเจตนาดี ที่มีเหตุและผล ถือว่าเป็นการกระทำที่ดี

ตามทฤษฎีจริยศาสตร์เชิงกรณียธรรม ของ อิมมานูเอล ค้านท์ ถ้ารัฐนำมาพิจารณาในการเปิดจำหน่ายหวยออนไลน์ ในประเทศไทยแล้วก็ไม่สามารถเปิดจำหน่ายได้เนื่องจากค้านท์มอง

ว่าการกระทำดี คือการกระทำที่เกิดจากเจตนาดี และการกระทำที่เกิดจากเจตนาดีคือ การกระทำที่เกิดจากสำนึกในหน้าที่ การกระทำที่เกิดจากหน้าที่คือ การกระทำตามหลักของเหตุผล ไม่ใช้อารมณ์ความรู้สึก หรือแรงจูงใจ เป็นเกณฑ์การตัดสิน เช่น การให้ทาน การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ การกระทำตามหลักเหตุผลคือ การทำตามกฎศีลธรรมของศาสนานั้น ๆ เนื่องจากจริยศาสตร์เชิงกรณียธรรมเป็นแนวคิดที่ ปฏิเสธทัศ นะแบบที่เน้นพิจารณาผลการกระทำ ความแตกต่างที่ชัดเจนระหว่างทั้ง ๒ ทฤษฎีคือ จริยศาสตร์เชิงกรณียธรรมปฏิเสธการตัดสินความถูกต้องของการกระทำโดยพิจารณาที่ผลของการกระทำ ทฤษฎีจริยศาสตร์เชิงกรณียธรรมจะพิจารณาความถูกต้องจากลักษณะบางอย่างของตัวการกระทำเอง เช่น ทฤษฎีอันทรงอิทธิพลของค้านท์เห็นว่าความถูกต้องของการกระทำจะต้องพิจารณาจากเจตนาของการกระทำ นั่นคือ คุณค่าของการกระทำจะไม่ขึ้นกับสิ่งอื่น หรือไม่มีเจตนาจะกระทำเพื่อผลลัพธ์ใด ๆ คุณค่าทางจริยธรรมตามทฤษฎีนี้จึงไม่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ บุคคล สถานการณ์ หรือไม่สามารถนำเอาเงื่อนไขของแต่ละบุคคลมาใช้ในการตัดสินคุณค่าทางจริยธรรมได้ จึงกล่าวได้ว่าจริยศาสตร์เชิงกรณียธรรมของค้านท์ต้องการให้หลักการตัดสินคุณค่าทางจริยธรรมมีลักษณะเป็นภววิสัย หรือมีการตัดสินคุณค่าทางจริยธรรมแยกออกจากผู้กระทำ โดยการตัดสินคุณค่าของการกระทำจะอาศัยกฎจริยธรรมที่เป็นกฎสากล ซึ่งหมายถึงกฎจริยธรรมเป็นกฎที่สามารถใช้ได้กับมนุษย์ทุกคนในทุกสถานการณ์ โดยไม่ต้องคำนึงถึงลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลหรือสถานการณ์นั้นๆ แต่อย่างใด ตัวอย่างเช่น หากการกล่าวเท็จเป็นสิ่งที่ผิดกฎจริยธรรมในรูปแบบนี้ การกล่าวเท็จก็จะเป็นการกระทำที่ผิดเสมอไม่ว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำหรือกระทำในสถานการณ์ใด ค้านท์อธิบายว่าเจตนาดีหมายถึงการกระทำที่ตัดสินใจเลือกกระทำตามเหตุผล ถ้าเป็นการเลือกกระทำตามแรงโน้ม เช่น ความปรารถนาให้ได้มาซึ่งความสุข หรือเป็นอารมณ์และความรู้สึกอื่นๆ เช่น ความรู้สึกรัก ความรู้สึกเกลียด การกระทำนั้นจะไม่มีคุณค่าทางจริยธรรม ดังนั้นการเปิดจำหน่ายหวยออนไลน์ตามทฤษฎีของค้านแล้ว ไม่สนับสนุนเพราะขัดกับหลักการทางทฤษฎีคุณธรรมจริยจริยธรรมของพุทธจริยศาสตร์ในพุทธศาสนา ที่ได้วางหลักการการดำเนินชีวิตเอาไว้มากมาย

ในทางพุทธจริยศาสตร์นั้นไม่สามารถเห็นด้วยได้ในการเปิดจำหน่ายหวยออนไลน์ เพราะเท่ากับว่าพุทธศาสนาไปสนับสนุนการพนัน ให้ชาวพุทธเล่นการพนัน ถึงแม่ว่ารัฐจะมีเจตนาที่ดีที่จะลด การพนันหวยใต้ดิน หรือจะลดผู้มีอิทธิพล จะลดการคอรัปชั่นในหน่วยงานต่าง ๆ หรือจะนำเงินส่วนนี้ไปพัฒนาประเทศในอีกหลาย ๆ ด้านก็ตาม พุทธจริยศาสตร์ก็ถือว่าหวยออนไลน์เป็นการพนันที่จะทำให้สังคมโดยรวมพร่องในศีลธรรมจริยธรรมอันดี ที่เราพยายามปลูกฝังให้กับเด็กและเยาวชนไม่ให้หลงไปในอบายมุขต่าง ๆ แต่พุทธศาสนาก็ไม่สามารถคัดค้านอะไรได้ได้ก็เพียงแต่ชี้ทางของความเสื่อมของผู้เล่นหรือผู้เสพการพนันว่า เป็นทางแห่งความประมาท คือ

ประมาทในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าประมาทในชีวิต ทรัพย์สิน ครอบครัว สังคม และเศรษฐกิจของครอบครัวเอง ให้มีความเดือดร้อนและสุ่มเสี่ยงต่อความฉิบหายที่จะเกิดขึ้น เมื่อผู้นั้นหมกมุ่นกับการเล่นการพนันจนกลายเป็นโรคติดการพนันไป (Pathological gambling) ถ้าถึงขั้นเป็นโรคนั่นก็หมายความว่า อะไรก็ไม่สามารถรักษาได้นอกเสียจากตนเองเท่านั้น

พุทธจริยศาสตร์มองว่าการกระทำสิ่งใดก็ตามที่มีเจตนาเป็นที่ตั้ง จะเป็นเจตนาที่ดีหรือไม่ดีก็ตาม การกระทำนั้นก็คือวิบากหรือกรรม เช่นกรรมนิยามในนิยาม ๕ กรรมนิยามนั้นเป็นกฎของธรรมชาติที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์และอาการที่เป็นเหตุเป็นผลแก่กันของสิ่งทั้งหลาย เป็นกฎแห่งเหตุผล ที่ครอบคลุมความเป็นไปในฝ่ายจิตวิญญาณโดยเฉพาะ อันได้แก่ กฎแห่งกรรมเป็นกฎแห่งการให้ผลของการกระทำ กฎอันเป็นเหตุเป็นผลของธรรมชาติทางนามธรรม คือการกระทำของจิต ที่เกิดจากเจตนาของจิต อันเป็นมโนกรรม(กรรมจากความนึกคิดต่างๆ) ตลอดจนอาจเป็นเหตุให้ทำ กายกรรม (กรรมจากการกระทำทางร่างกาย) และวจีกรรม(กรรมจากการสื่อสาร) และมีการให้ผลเป็นวิบากกรรม คือกรรมสามารถให้ผลแสดงออกมาในสภาพทางกายหรือทางวัตถุได้ ซึ่งการให้ผลของกรรมมีลักษณะเป็นอจินไตย คือไม่อาจเข้าใจได้ด้วยการคิดทางตรรกะ กรรมที่มีเจตนาเป็นตัวบ่งชี้และเป็นตัวกำหนดทิศทางแห่งการกระทำของมนุษย์ ถ้าเจตนานั้นเจือไปด้วย อกุศลตัณหา การกระทำนั้นเป็นทางไปสู่อบาย ยิ่งการเล่นการพนันมี โลภะเจตนา คือมีความโลภเป็นตัวนำ จึงได้ทำกรรมนั้นลงไป ผลที่ออกมามันอาจจะไม่ร้อยเปอร์เซ็นต์ในเรื่องของความสูญเสียของผู้เล่น แต่ไม่มีคำว่าเล่นได้ทุกครั้งไปเพราะคนที่เล่นจะไม่มีใครนับในเวลาที่เสีย แต่จะนับในเวลาที่เล่นได้ ผู้วิจัยเห็นว่าการเล่นได้ถือว่าเป็นเรื่องที่แปลก แต่ถ้าเล่นเสียถือว่าเป็นเรื่องปรกติของการพนัน วิบากหรือกรรมของผู้เล่นถ้าเล่นเสียก็จะมีความทุกข์ทันทีนั่นก็คือ เสียใจที่ตนเสียทรัพย์เกิดเสียดายอยากได้คืนเลยมีการเล่นแก้ตัวอีกครั้ง ถ้าเล่นเสียอีกจนต้องกู้หนี้ยืมสินผู้อื่นมาเล่นผลสุดท้ายก็ต้องตามใช้หนี้เขา เมื่อหาเงินใช้หนี้เขาไม่ได้ทางออกทางเดียวที่มองเห็นง่าย ๆ คืออาจจะต้องไปทำสิ่งที่ผิดต่อกฎหมาย เช่น ลักขโมย ปล้น ชิงทรัพย์ หรือก่ออาชญากรรมที่มีข่าวให้ได้ยินได้เห็นตามข่าวอยู่เสมอ ผลสุดท้ายก็ต้องไปติดคุกติดตะรางรับผลของกรรมที่ตนได้กระทำไว้

ศีลธรรมจริยธรรมของพุทธจริยศาสตร์สอนให้บุคคลทั้งหลายหลีกหนีความทุกข์ให้แสวงหาความสุขที่แท้จริง ที่เกิดได้ด้วยตัวของตัวเองโดยการหลีกหนีสิ่งที่จะก่อให้เกิดทุกข์และโทษต่อชีวิตของตนเอง และครอบครัว โดยการหลีกหนีอบายมุขต่าง ๆ หวยออนไลน์ก็นับเข้าเป็นหนึ่งในอบายมุขเพราะพุทธจริยศาสตร์นับว่าเป็นการพนัน เป็นสิ่งมอมเมาให้บุคคล ลุ่มหลงอยู่กับความอยากที่จะก่อให้เกิดทุกข์และโทษได้ เพราะเป็นทางของความเสื่อมของทรัพย์ และเป็นทางของความประมาท พระพุทธเจ้าพระองค์ทรงรังเกียจการเล่นการพนันทุกชนิด แม้แต่การเล่นเพื่อความสนุกก็ตาม พระองค์ถือว่าจะทำให้ปิดกันทางของมรรคผลนิพพานได้ เพราะผู้เล่นย่อม

หลงไหลในกิเลสตัวนี้ เพราะมีความสนุกเพลิดเพลินและเลิกเล่นอยาก ดังนั้นพระพุทธองค์จึงรังเกียจการเล่นทุกอย่างไม่ว่าการเล่นนั้นจะมีการได้และเสียหรือไม่ก็ตาม หวยออนไลน์นั้นทางพุทธศาสนาถือว่าเป็นการพนัน ที่รัฐมีเจตนาเพื่อจะนำเงินของประชาชนใช้ประโยชน์ด้านสาธารณะประโยชน์ก็ตามที ก็ไม่สามารถเปลี่ยนหวยออนไลน์เป็นอย่างอื่นได้นอกจากความเป็นการพนันเท่านั้น

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การเล่นการพนัน หรือหวยไม่ว่าจะเป็นหวยใต้ดิน หวยบนดิน หวยออนไลน์ที่จะมีขึ้นในอนาคตนั้น ก็เข้าข่ายผิดศีล ข้อที่ ๒ เพราะมี มโนทุจริต คือ โลภอยากได้ของคนอื่น พยาบาทคิดปองร้ายเขา เมื่อตนเองเสียทรัพย์ไป และเห็นผิดจากทำนองคลองธรรมคิดว่าตนต้องเป็นผู้ได้เสมอ คิดว่านั้นคือความสุขที่แท้จริง ด้วยเหตุนี้หวยจึงเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถเข้าข่ายผิดศีลข้อที่ ๒ เพราะหวยเมื่อเล่นก็ต้องมีได้และมีเสียเป็นกฎธรรมดาที่ทุกคนเข้าใจได้ดี แต่ส่วนมากแกล้งทำเป็นไม่เข้าใจ ไม่สนใจ ไม่ใส่ใจ เพราะตนปรารถนาที่จะเล่น ต้องการที่จะเล่น พอใจที่จะเล่น เต็มใจที่จะเล่น ตั้งใจที่จะเล่น ไม่ว่าความปรารถนา พอใจ เต็มใจ และตั้งใจ ย่อมมาจากเจตนาทั้งสิ้น เจตนาในที่นี้คือเจตนาที่ต้องการอยากได้ทรัพย์ของผู้อื่น ไม่ว่าลูกค้าที่เล่นหวยหรือเจ้ามือหวยก็ตามก็ต้องการทรัพย์ของผู้อื่นด้วยกันทั้งสองฝ่าย ผู้เล่นก็ไม่ต้องการจะเสียทรัพย์ เจ้ามือก็ไม่ต้องการเสียทรัพย์เช่นกัน ต่างฝ่ายต่างก็ต้องการสิ่งเดียวกันคือทรัพย์ของผู้อื่น ต่างฝ่ายต่างมีเจตนาที่ต้องการเอาทรัพย์ที่เจ้าของไม่ได้เต็มใจที่จะให้มาเป็นของตนโดยมีกติการ่วมกันในการเล่น กติกาเป็นเพียงกฎที่บังคับเพื่อมิให้ทั้งสองฝ่ายบ่ายเบี่ยงหรือขัดขืนที่จะไม่จ่ายทรัพย์ของตนที่เสียไป แต่ถ้าเป็นหวยใต้ดินก็ไม่แน่ถ้าลูกค้าถูกมาก ๆ ก็อาจจะมีโกงได้ เช่นลูกค้าถูกรางวัลมาก ๆ หลายคน เจ้ามือไม่มีจ่ายหรือไม่อยากจ่ายเพราะต้องจ่ายเป็นจำนวนเงินที่มากหรือไม่ก็ล่มจมก็อาจเป็นได้ เจ้ามือย่อมเป็นทุกข์ ที่จะสูญเสียทรัพย์ของตน ก็อาจมีการหลบหนีหรือจ่ายไมครบ เท่ากับว่าเจ้ามือโกง การโกงก็ถือว่าลักทรัพย์เช่นกัน ลูกค้าก็เช่นเดียวกันต้องการทรัพย์ของเจ้ามือโดยการเล่นน้อยแต่ต้องการได้มาก ถ้าเล่นมากก็จะได้มากเท่าทวีคูณ จึงทำให้มีการทุ่มในการเล่นยิ่งถ้าได้เลขมาเด็จ ๆ อาจขายทรัพย์สินที่ตนมีอยู่เพื่อเล่นในครั้งนั้น หรือใช้เครดิตในการเล่นเครดิตดีเท่าไรเล่นมากเท่านั้น ถ้าไม่ถูกก็ต้องจ่ายหนี้เจ้ามือ หรือไม่ก็หนี เป็นทุกข์ต้องเดือดร้อนตนและครอบครัว นี่คือผลของวิบากคือกรรมที่ส่งผลให้ผู้เล่นได้รับผลของการตั้งเจตนาที่ผิด จึงถือได้ว่าการเล่นการพนันต่าง ๆ เช่นหวยนั้นผิดศีลข้อที่ ๒ หนึ่งในศีลทั้ง ๕ ข้อ

การพนันหวยออนไลน์นั้น ในทางพุทธจริยศาสตร์ถือว่าผิด ถ้ารัฐบาลนำหลักของพุทธจริยศาสตร์มาใช้มาพิจารณาก็ไม่สามารถเปิดจำหน่ายได้ ถึงแม่ว่าจะมีเจตนาที่ดี ทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมก็ตาม เพราะเจตนานั้นเป็นเจตนาที่เคลือบแฝงไปด้วยอบายมุขที่จะทำให้ประชาชนมีโอกาสติดการพนันได้ ดังนั้นพุทธจริยศาสตร์จึงมองเห็นว่า การกระทำใดก็ตามจะต้อง

ดูที่เจตนาเป็นเบื้องต้นและผลของการกระทำนั้น ๆ ว่า มีทุกข์หรือโทษต่อตนเอง ต่อบุคคล ต่อครอบครัว ต่อสังคม หรือมีต่อประเทศชาติหรือไม่ ถ้ามีเจตนาดี แต่ผลออกมามีทุกข์และโทษถือว่าเจตนานั้นผิด ไม่สมควรที่จะนำมากระทำ ในกรณีหวยออนไลน์ก็เช่นเดียวกัน ถึงแม้ว่ารัฐจะมีเจตนาดีก็ตาม ผลที่จะเกิดขึ้นในวันข้างหน้าที่ทุกคนมองเห็นได้ด้วยปัญญาย่อมมองเห็นโทษและทุกข์ที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนอย่างแน่นอน ดังนั้นพุทธจริยศาสตร์ไม่สนับสนุนในการเปิดจำหน่ายหวยออนไลน์ เพราะถือว่าผิดศีล ในข้อ อทินนาทาน คือการลักทรัพย์ และถือว่าไม่ได้ดำรงชีวิตในหลักของ อริยมรรคมีองค์ ๘ ในข้อสัมมาอาชีวะ คือ การทำมาหากินอย่างสุจริตชน ไม่คดโกงเอาเปรียบผู้อื่น ถึงแม่ว่าบางคนบอกว่าเขาเอาเงินตัวเองเล่นไม่ได้ไปคดโกงใคร และก็ไม่ได้เอารัฐเอาเปรียบใครก็ตาม ก็นับว่าประกอบอาชีพที่ไม่สุจริตอยู่ดี เพราะว่ามีเจตนาที่อยากได้ทรัพย์ของคนอื่นโดยไม่ต้องออกแรงอยากได้ทรัพย์นั้นโดยง่าย ๆ ก็เท่ากับต้องการเอาเปรียบเจ้ามือ เจ้ามือก็เช่นเดียวกันถึงแม่รัฐจะเป็นผู้จำหน่ายรัฐก็มีเจตนาต้องการทรัพย์ของประชาชนมาใช้เป็นงบประมาณของรัฐเอง โดยที่รัฐไม่ได้คำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นต่อผู้เล่นที่ที่ยังขาดการไตร่ตรองในการใช้จ่าย และยังเป็นการสนับสนุนให้ประชาชนหมกมุ่นในการเล่นหวยอีกวิธีหนึ่ง เท่ากับเพิ่มการพนันอีกรูปแบบหนึ่ง ตราบใดถ้ารัฐไม่เอาจริงเอาจังต่อการปราบปรามหวยใต้ดินอย่างจริงจังและมีมาตรการที่เด็จขาดละก็ ก็ไม่สามารถลดหวยใต้ดินให้หมดไปได้จริงตามที่รัฐได้กล่าวอ้างไว้อย่างแน่นอน ดังนั้นหวยออนไลน์เท่ากับทำให้ประชาชนทำผิดศีล แล้วรัฐยังประกอบอาชีพที่เป็นบาป เงินที่รัฐได้มาเป็นบาปเพราะรัฐไม่ได้เข้าไปรับรู้การดำเนินชีวิตของคนในระดับรากหญ้าว่าเข้าเหล่านั้นมีความหวังต่อการเสี่ยงโชคมากน้อยเพียง ถ้ารัฐออกหวยออนไลน์มาจำหน่ายเท่ากับรัฐนั้นสนับสนุนอบายมุขเพิ่มขึ้นอีกชนิด และทำให้ประชาชนระดับรากหญ้าที่ต้องการหนีความทุกข์จากความยากจนก็จะแสวงหาหรือฝากความหวังไว้กับการเสี่ยงโชคเพื่อหวังที่จะนำเงินที่จะได้นั้นมาจับจ่ายใช้สอยในครอบครัว ถ้ารัฐกำจัดความยากจนของประชาชนสร้างอาชีพให้เขามีอาชีพที่มั่นคง และสนับสนุนหรือสร้างโครงการหรือหน่วยงานที่รัฐสามารถเข้าถึงประชาชนได้จริงให้ความช่วยเหลือให้ความรู้ให้การศึกษา และสนับสนุนให้ศาสนามีส่วนช่วยในการอบรมสั่งสอนให้เด็กและเยาวชนมีคุณธรรมจริยธรรมของพุทธจริยศาสตร์เพื่อการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง และเป็นบุคคลที่ดีมีคุณธรรมในสังคมให้มาก ๆ ก็จะสามารถกำจัดความคิดที่ผิด ๆ ที่มีต่อการเสี่ยงโชคที่เป็นเพียงภาพมายา เมื่อรัฐสามารถทำได้รัฐก็ไม่ต้องมาคิดที่จะเปิดการจำหน่ายหวยออนไลน์เพื่อกำจัดหวยใต้ดิน

ถึงอย่างไรก็ตามพุทธจริยศาสตร์ในพุทธศาสนาก็ไม่สามารถคัดค้านสิ่งใดได้ เมื่อรัฐมองเห็นประโยชน์โดยส่วนรวมของประเทศชาติ ว่ารัฐนั้นสามารถจัดการกับสิ่งที่รัฐได้กล่าวอ้างเอาไว้ได้จริง ว่ารัฐนั้นจะลดหวยใต้ดินได้จริง และลดการจำหน่ายสลากเกินราคาตามที่รัฐได้

มองเห็นอยู่ว่า รัฐไม่ได้ประโยชน์จากหวยใต้ดินซึ่งแนวความคิดดังกล่าวของรัฐก็สามารถเข้าได้กับนักปรัชญาท่านหนึ่งที่มีทฤษฎี ประโยชน์นิยม นั่นก็คือ จอน สจ๊วต มิลล์ ที่มองประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ แต่ถ้ารัฐมองในแง่ของจริยศาสตร์เชิงกรณียธรรม ของอิมมานูเอล ค้านท์ ก็จะต้องมาดูที่เจตนาของรัฐว่า มีเหตุผลที่ดีหรือไม่และเหตุผลนั้นจะต้องไม่ทำให้ประชาชนต้องเดือดร้อน แต่ถ้ามองพุทธจริยศาสตร์ถือว่าผิดอย่างแน่นอนเพราะพุทธจริยศาสตร์ถือว่าหวยออนไลน์เป็นอบายมุข

๕.๓ ขอเสนอแนะ

๑. ควรศึกษาวิเคราะห์นโยบายรัฐที่มีต่อการพนันฟุตบอลออนไลน์กับการดำเนินชีวิตตามแนวพุทธ

๒. ควรศึกษาวิเคราะห์ปัญหาหวยใต้ดินกับอิทธิพลเถื่อนของเจ้าหน้าที่รัฐกับหลักพุทธจริยศาสตร์

๓. ควรศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธจริยศาสตร์กับนโยบายการพนันถูกกฎหมายในสังคมไทย

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎกำ** ๒๕๐๐. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____. **พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถา แปล ชุด ๙๑ เล่ม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๔,

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ. **ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๑๗ เรื่องตำนานการเลิกบ่อนเบี้ย แลเลิกหวย.** กรุงสยาม : โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๕.

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. **คู่มือคลายเครียด ฉบับปรับปรุงใหม่**. นนทบุรี : โรงพิมพ์ ร.ส.พ., ๒๕๔๓.

_____. กระทรวงสาธารณสุข. **คู่มือหัวหน้างานสำหรับการป้องกันปัญหายาบ้าในสถานประกอบการ**. นนทบุรี : บริษัท อาทิสท์การพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๖.

_____. กระทรวงสาธรณสุข. **อยู่อย่างไรให้ไกลสารเสพติด**. นนทบุรี : บริษัทบียอนด์ พับลิสซิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗.

ขุนโชติธนการ (หลง ศรโชติ) ต.ช.,ต.ม.. **อนุสรณ์ในการพระราชเพลิงศพ.** ๒๕๒๒.

ผ.ศ.ดร. จิตติ มงคลชัยอรัญญา, ดร. พงษ์เทพ สันติกุล, นายสฤษดิ์ ศรีโยธิน. **รายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง "หวยบนดิน"** รายงานการศึกษาคณะสังคมศาสตร์. เสนอ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๐.

จดหมายเหตุ เรื่อง**พระราชไมตรีในระหว่างกรุงสยามกับกรุงจีน.** งานพระราชทานเพลิงศพ : มหาอำมาตย์ตรี พระยาโชฎึกราชเศรษฐี (ผ่อง โชติกะพุกกณะ). กรุงสยาม : โสภณพิ

พรรฒธนากร, ๒๔๗๖.

ชัยวัฒน์ อัตพัฒน์ ผศ. ปรัชญาตะวันตกร่วมสมัย ๑, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๒.

ดำรงราชานุภาพ. สมเด็จกรมพระยา**. ตำนานการเลิกบ่อนเบี้ยและหวย**. และ อมร ดรุณารักษ์.

พระราชกรณียกิจสำคัญในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพมหานคร : องค์การค้าของคุรุสภา, ๒๕๑๒.

พระดุษฎี เมธงฺกุโร (๒๕๓๒). **การพัฒนาสังคมไทยในทัศนะของพุทธทาสภิกขุ**. กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์, ๒๕๔๓.

พระเทวินทร์ เทวินฺโท. **แก่นพุทธจริยศาสตร์.** กรุงเทพมหานคร : ISBN, ๒๕๔๙.

ทัศนีย์ ทองสว่าง. **สังคมไทย.** กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮาส์, ๒๕๓๗.

เนื่องน้อย บุญยเนตร, **จริยศาสตร์ตะวันตก,** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

บุญมี แท่นแก้ว. **ปรัชญาฝ่ายบุรพทิศ.** กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ๒๕๒๗.

ประยงค์ แสนบุราณ รศ., ดร., **ปรัชญาตะวันตกสมัยใหม่,** กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๔๘

ผาสุก พงษ์ไพจิตร สังศิต พิริยรังสรรค์ นวลน้อย ตรีรัตน์. **หวย ซ่อง บ่อน ยาบ้า เศรษฐกิจนอกกฎหมาย กับนโยบายสาธารณะในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ซิลค์เวอร์บุคส์, ๒๕๔๓.

_____. **อุตสาหกรรมการพนัน ไทย อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และมาเลเซีย.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ตรัสวิน (ซิลค์เวอร์มบุคส์), ๒๕๔๓.

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). **การพัฒนาที่ยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหธรรมิก จำกัด, ๒๕๓๙.

_____. **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.** กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

_____. **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

_____. **พุทธธรรม**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ.** กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๙.

_____. **ธรรมนูญชีวิตพุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ระฆัง

ทอง, ๒๕๔๗.

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). **กรรมตามนัยแห่งพุทธธรรม.** กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พริ้นติ้ง กรุ๊ฟ จำกัด, ๒๕๓๑.

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด, ๒๕๔๒.

พุทธทาสภิกขุ. **กรรมเหนือกรรม.** กรุงเทพมหานคร : ธรรมบูชา, ๒๕๑๙.

ไพศาล ลิ้มสถิต, **เปิดปม เป็น อยู่ คือ "พนันออนไลน์" สังคมไทยยุคไร้พรหมแดน.** กรุงเทพฯ : เอมี่ เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด, ๒๕๕๕.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕.** กรุงเทพมหานคร : บริษัทอักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด, ๒๕๒๕.

รายงานประจำปี ๒๕๓๒. **สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล**, กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล , ๒๕๓๒.

_____.๒๕๔๘, **สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล**, กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล , ๒๕๔๘.

_____. ๒๕๕๐, **สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล**, กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล , ๒๕๕๐.

วิทย์ วิศทเวทย์, **ปรัชญาทั่วไป,** กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๒๗.

วศิน อินทสระ. **พุทธจริยศาสตร์.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมดา, ๒๕๔๘.

สังศิต พิริยะรังสรรค์. **ตำรวจผู้มีอิทธิพลและเศรษฐกิจมืด**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วย, ๒๕๔๘.

_____. และคณะ. **เศรษฐกิจการพนัน: ทางเลือกเชิงนโยบาย.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล, ๒๕๔๖.

_____. และคณะ, **หวย ซ่อง บ่อน ยาบ้า เศรษฐกิจนอกกฎหมายกับนโยบายสาธารณะในประเทศไทย.** กรุงเทพมหานคร : หจก. สำนักพิมพ์ตรัสวิน (ซิลค์เวอร์มบุคส์), ๒๕๔๓.

ส. ศิวรักษ์, **นักปรัชญาการเมืองฝรั่ง,** พิมพ์ครั้งที่ ๔, กรุงเทพมหานคร : ศึกษิตสยาม, ๒๕๔๖.

พระเทพวรคุณ (สมาน สุเมโธ). **ทางรอดของชาวพุทธ.** ขอนแก□น : ขอนแก□น การพิมพ□, ๒๕๔๒.

พระศรีปริยัตโมลี (สมชัย กุสลจิตฺโต)" **พุทธศาสตร์ร่วมสมัย.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สหธรรมิก, ๒๕๔๗.

สมุดภาพประวัติ สลากกินแบ่งรัฐบาล (พ.ศ. ๒๔๘๒ – ๒๕๓๒). **สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล, ๒๕๓๒.

๕๐ ปี สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล. **หนังสือที่ระลึกเนื่องในโอกาสวันสถาปนาครบรอบห้าสิบปี.** กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๒.

แสน วิชาชาญ. **ตำนานหวย แห่งเมืองสยาม.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ว.เพ็ชรสกุล, ๒๕๔๕.

สมพร พรหมหิตาธร. **คู่มือกฎหมายการพนัน.** กรุงเทพฯ : รพีสาส์น, ๒๕๔๒.

สมภาร พรมทา. **พุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์โสเภณี ทำแท้ง และการุณยฆาต**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

สอ เสถบุตร. **พจนานุกรมภาษาไทย - อังกฤษ ฉบับตั้งโต๊ะ**. (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๔.

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล. **พระราชบัญญัติ การพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ๒๕๔๙.

อนุสรณ์ ในงานพระราชเพลิงศพขุนโชติธนการ (หลง ศรโชติ) ต.ช.,ต.ม., ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม. **กิจการสลากกินแบ่งรับบาล.** กรุงเทพฯ : [ม.ป.พ.], ๒๕๒๒.

(๒) บทความ

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). “การเพิ่มประสิทธิภาพ ในการทำงาน” **สลค.สาร.** ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๘ : ๑๕-๑๖.

อมรดรุณารักษ์, **พระราชกรณียกิจสำคัญในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว**, กรุงเทพมหานคร : องค์การค้าของคุรุสภา, ๒๕๑๒ : ๑๑๒-๑๑๔.

(๓) วิทยานิพนธ์

พระมหากันต์ วฑฺฒนวโส (มโนวัฒนันท์). “การศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดเรื่องเกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมในจริยศาสตร์ของค้านท์กับในพุทธจริยศาสตร์ตามทรรศนะของพระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต).” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

พระโฆษิต สุเมโธ (คุ้มทั่ว). หลักพุธธรรมเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมการเล่นการพนันหวยในชุมชน. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

ชยุต พิริยะฤทธิ์, “กระบวนการเล่นหวยใต้ดิน: ศึกษากรณีจังหวัดหนึ่งในภาคใต้”, **วิทยานิพนธ์ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ๒๕๕๐.

ไชยยศ เหมรัชตะ. “ปัญหายาเสพติด: การศึกษาและวิเคราะห์ในแง่ของกฎหมาย.” **วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๕.

นฤมล นิตยจินต์. “เจ้ามือหวยใต้ดิน : ศึกษาเฉพาะกรณีอิทธิพลทางการเมือง.” **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๔.

ปนัดดา เพชรสิงห์. “อบายมุขที่มีความสัมพันธ์กับกรณีการหนีเรียนของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร.” **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๐.

ภิรมย์ ธรรมศิริ. “กระบวนการนโยบายหวยบนดินของไทย: เปรียบเทียบระหว่างรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร์ และ พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์.” **ภาคนิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๐.

พระมหาวีรชัย ชยวีโร, “การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาจริยศาสตร์ : กรณีการเปิดบ่อนการพนันถูกกฎหมายในประเทศไทย.” **วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตร์บัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

นาย รัตน์ สนแก้ว. “การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องการพนันในวรรณคดีสันสกฤตและวรรณคดีบาลี.” **วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๐.

นายศักดิ์ชัย อนันต์ตรีชัย. “พุทธจริยศาสตร์ต่อการโคลนนิ่งมนุษย์.” **สารนิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

ศิริมิตร ประพันธ์ธุรกิจ. “บ่อนสร้างรายได้ หรือ “บ่อน” ทำลายสังคม.” **ภาคนิพนธ์รัฐศาสตร์.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓.

(๔) สื่อและหนังสือพิมพ์ออนไลน์

กระแสหุ้น. **กองสลากสัญจรทั่วประเทศนำร่องเชียงใหม่สาธิตใช้ตู้,** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.stockwave.in.th/hot-news/30326-2013-01-26-04-19-58.html

สำนักข่าวอิศราหมวด (กระแสชุมชน, เยาวชน-สตรี-วัฒนธรรม, เยาวชน-สตรี-วัฒนธรรม). (๑๗ ต.ค. ๕๕). “ผลสำรวจ นร. 1 ใน 4 เตรียมแทงหวยตู้ ครูชี้มอมเมาเด็ก-กระตุ้นชาวบ้านเล่นพนัน.” ศูนย์ข่าวเพื่อชุมชน. [ออนไลน์]. ๘ ย่อหน้า. แหล่งที่มา : www. http://www.isranews.org/

บ้านเมือง. (๑๔ ต.ค. ๕๕). โพลดัง นิด้า คนหนุนหวยออนไลน์." **บ้านเมือง.** [ออนไลน์]. ๗ ย่อหน้า. แหล่งที่มา : http://www.banmuang.co.th/2012/10/14

พิมพิดา โยธาสมุทร. (๑๔/ม.ค./๕๓). "หวยออนไลน์กับผลกระทบทางการเมือง-เศรษฐกิจ-สังคม." **สำนักข่าวแห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์.** [ออนไลน์]. ๑๐ ย่อหน้า. แหล่งที่มา : http://www.lottothailand.com/content

คมชัดลึกออนไลน์. (๕ ม.ค. ๕๓). " "โพลล์"3 ฝ่ายเลือกข้างไหนหลากมุมมอง"หวยออนไลน์." **คมชัดลึกออนไลน์**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.komchadluek.net/detail/20100105/43432/8C.html#.URt4fGePWSo

มติชนออนไลน์. (๑๖ มิ.ย. ๓๒). "ต้านรบ.มาร์คเปิดหวยออนไลน์ ชี้เด็กไทย 1.4 แสนติดกับดักรวยทางลัด"ครูหยุย" เปรียบเหมือนติดเอดส์." **มติชนออนไลน์.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1245154283&grpid

ไทยโพสต์. (๑๓ ก.พ. ๕๖). "หวยออนไลน์ เรื่องนี้ยังอีกยาว ครองขวัญ รอดหมวน." **ไทยโพสต์.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.thaipost.net/news/311012/64469

รังสิมันตุ์ กิ่งแก้ว. (๓ ธ.ค. ๒๕๔๖). "เศรษฐกิจการพนัน." **Management tips.** [ออนไลน์]. http://shine-management-tips.blogspot.com/2008/03/blog-post_1761.html

This entry was posted in โรคติดการพนัน (Pathological gambling). **โรคติดการพนัน (Pathological gambling).** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.soccerfreeze.com

๒ ภาษาอังกฤษ

I. Primary Sources:

L.D. Barnett. Antiquities of India, and account on the history and culture of ancient Hindustan, (Culcutta : Punthi Pustak, 1977), p. 124.

Maurice Bloomfiekd, **Hymns of Atharva – veda**, Vol, XLII of The Sacred Books of the East, (Delhi : Motilal Bananrsidass, 1967), p. 150.

N.S. Sontakke and C.B. Kashikar, eds. **Rg – Vada – Samhita with the commentary of Sanyan carya**, (Poona : Vidika Samsodhana Mandala, 1946), p. 391-394.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	พระสมุห์ณัฐชัย ฐานากโร (จันทร์ทา)
เกิด	วันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๓
ภูมิลำเนา	๒๐/๑ วัดท่าพระ ซ.จรัญสนิทวงศ์ ๔ ถ.จรัญสนิทวงศ์ แขวงท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐
การศึกษา	ปริญญาตรี พุทธศาสตร์บัณฑิต (พธ.บ.) คณะพุทธศาสตร์ สาขาปรัชญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ฐานานุกรม	พระสมุห์ณัฐชัย ฐานากโร พระฐานานุกรมในท่านเจ้าคุณ พระศรีสุทธิเวที ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดอรุณราชวราราม ราชวรมหาวิหาร
การทำงาน	พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, พระอาจารย์สอนพระนวกะ
ผ่านการอบรม	พระธรรมทูตสายต่างประเทศรุ่นที่ ๑๗
จิตอาสา	พุทธชยันตี ๒๖๐๐ ปีแห่งการตรัสรู้ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย ๒๕๕๕
ที่อยู่ปัจจุบัน	๒๐/๑ วัดท่าพระ แขวงท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ โทร ๐๘๕-๕๕๕-๑๙๓๔